

ผลกระทบในทางปฏิบัติของสถาบันการเงินประเภทธนาคารพาณิชย์ต่อ
หลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ
ลูกค้าเพื่อรับการประเมินด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
และการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

โดย

นายนพดล มังกรชัย

ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ ผู้บริหารสูงสุดกำกับและควบคุม
ธนาคาร ไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๗

ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๗ – ๒๕๕๘

บทคัดย่อ

เรื่อง ผลกระทบในทางปฏิบัติของสถาบันการเงินประเภทธนาคารพาณิชย์ต่อหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าเพื่อรับการประเมินด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

ลักษณะวิชา การเมือง

ผู้วิจัย นายนพดล มังกรชัย   หลักสูตร วปอ.   รุ่นที่ ๕๑

ปัจจุบันมีรูปแบบอาชญากรรมร้ายแรงที่กระทบต่อระบบเศรษฐกิจโลกที่เรารู้จักกันคือ White Collar Crime หรืออีกชื่อหนึ่งคือ Economic Crime และหนึ่งในอาชญากรรมนั้นก็คือ การฟอกเงินและการก่อการร้าย จึงทำให้องค์การระหว่างประเทศตระหนักถึงความสำคัญในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมร้ายแรงนี้ ต่อมาจึงมีการกำหนดมาตรฐานสากลขึ้นเพื่อให้ทุกประเทศปฏิบัติตามมาตรฐานเดียวกัน โดยกำหนดคณะกรรมการเพื่อประเมินการปฏิบัติงานของประเทศสมาชิกทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยด้วย โดยได้กำหนดกฎหมายหลักไว้ ๒ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญภายใต้กฎหมายทั้งสองฉบับคือ หลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าที่กำหนดให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพที่มีใช้สถาบันการเงินปฏิบัติตาม สำหรับธนาคารพาณิชย์ จากการปฏิบัติตามกฎหมาย ยังพบข้อจำกัดในการปฏิบัติงาน เนื่องจากปัจจุบันธุรกิจธนาคารพาณิชย์มีการแข่งขันสูงทำให้รูปแบบการให้บริการและช่องทางการให้บริการมีความซับซ้อนและหลากหลาย แต่หลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นนั้น ยังไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุมในการปฏิบัติงาน โดยข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ การแสดงบทบาทเชิงรุกของหน่วยงานกำกับดูแล เพื่อให้เกิดความมั่นใจและตระหนักถึงความสำคัญในการปฏิบัติตามกฎหมาย การขอความเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนก่อนออกหลักเกณฑ์หรือแนวปฏิบัติเพื่อให้ครอบคลุมขั้นตอนการปฏิบัติงาน การประชาสัมพันธ์และให้ความรู้แก่บุคคลทั่วไปเพื่อรับทราบการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างต่อเนื่อง ซึ่งถ้าหากทุกหน่วยงานร่วมมือกันอย่างจริงจังจะทำให้ประเทศไทยลดปัญหาอาชญากรรมลง และไม่ถูกจัดอยู่ในประเทศที่ต้องคอยเฝ้าระวังหรือมีความเสี่ยงสูงในการทำธุรกรรมกับต่างประเทศ รวมทั้งเพื่อสร้างความมั่นคงของรัฐและทางเศรษฐกิจให้กับประเทศชาติด้วย

คำนำ

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีแนวคิดจากการปฏิบัติหน้าที่ในธนาคารพาณิชย์และต้องถือปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย โดยกฎหมายทั้งสองฉบับนี้ได้มีการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลโดยตลอดมา รวมถึงหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ที่เป็นแนวปฏิบัติให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติตาม ที่ผ่านมาธนาคารพาณิชย์เป็นช่องทางสำคัญที่อาชญากรใช้ในการกระทำความผิด จึงทำให้การออกหลักเกณฑ์มุ่งเน้นกระบวนการไปที่ธนาคารพาณิชย์ และเกิดข้อจำกัดต่อผู้ปฏิบัติงาน นอกจากการนำความรู้และประสบการณ์จากการทำงานมาศึกษาผลกระทบและข้อจำกัดของธนาคารพาณิชย์แล้ว ผู้วิจัยยังได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของธนาคารพาณิชย์ต่างๆ และนำมาเป็นข้อมูลเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติตามกฎหมาย เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนตระหนักและเข้าใจถึงข้อจำกัดบางประการของธนาคารพาณิชย์ และเป็นข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงหลักเกณฑ์ให้เหมาะสมสอดคล้องต่อไป เนื่องจากการให้บริการทางการเงินในยุคแห่งนวัตกรรมเทคโนโลยีนี้ต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับกฎหมาย จึงจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ชาติได้จริง นั่นคือ การลดปัญหาการก่ออาชญากรรมที่เกิดจากการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย จึงเป็นที่มาของการศึกษาเรื่อง ผลกระทบในทางปฏิบัติของสถาบันการเงินประเภทธนาคารพาณิชย์ต่อหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าเพื่อรับการประเมินด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลและข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อนำเสนอเป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องพิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องต่อไป พร้อมทั้งขอขอบคุณคณาจารย์ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรที่คอยให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงงานวิจัยจนสำเร็จออกมาด้วยดี

(นายพนพล มังกรชัย)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๗

ผู้วิจัย

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษา “ผลกระทบในทางปฏิบัติของสถาบันการเงินประเภทธนาคารพาณิชย์ต่อหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าเพื่อรับการประเมินด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย” ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากท่านเลขาธิการ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ต.อ.ดร.สีหนาท ประยูรรัตน์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการวางโครงสร้างการวิจัยครั้งนี้ และได้มอบหมายเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ปปง. ในการประสานเรื่องข้อมูลต่างๆที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของสำนักงาน ปปง. และยังให้ความกรุณาตอบรับเป็นอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมให้ข้อคิดเห็นในการแถลงผลการวิจัยของผู้วิจัย และขอขอบคุณท่านอาจารย์ที่ปรึกษาพลตรีภฤชญา สุทธานินทร์ และพันเอกหญิง วิภา คุ่มฤทธิ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ซึ่งแนะแนวทางการวิจัย ติดตามความก้าวหน้าในการทำวิจัย รวมทั้งการแก้ไขปัญหาในระหว่างการทำวิจัย ตลอดจนการตรวจทานรายงานการวิจัยฉบับนี้อย่างละเอียดสมบูรณ์ ทำยนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ซึ่งเป็นแหล่งที่ให้ความรู้อันเป็นประโยชน์อย่างมากต่อผู้วิจัย รวมถึงคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้เพื่อนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานและพัฒนาประเทศชาติในด้านต่างๆ กรอบครัวผู้วิจัย เพื่อนักศึกษาทุกท่าน และผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนและเป็นกำลังใจที่ดีตลอดมา และท้ายสุดที่ผู้วิจัยมีอาจลืมิได้ ต้องขอขอบคุณผู้บริหารและพนักงานของธนาคารพาณิชย์ต่างๆ ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการป้องกันการฟอกเงินและการป้องกันการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อรับการสัมภาษณ์และให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์สำหรับการจัดทำงานวิจัยในครั้งนี้ด้วย

อนึ่ง หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขอรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว

(นายนพดล มังกรชัย)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๗

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
ขอบเขตของการวิจัย	๓
วิธีดำเนินการวิจัย	๔
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๔
คำจำกัดความ	๔
บทที่ ๒ หน้าที่ของสถาบันการเงินประเภทธนาคารพาณิชย์ตามมาตรการ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงิน แก่การก่อการร้าย	๑๔
หลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า	๑๔
กระบวนการตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด	๔๘
การระงับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของบุคคลที่ถูกกำหนด	๕๖
หน้าที่และบทลงโทษ	๕๕
สรุป	๖๕
บทที่ ๓ มาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและ การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายกับสถาบันการเงิน ประเภทธนาคารพาณิชย์	๖๖
ความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับมาตรฐานสากล “FATF Recommendations ๒๐๑๒”	๖๖
แนวปฏิบัติการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าของประเทศต่างๆ	๗๖

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๓ (ต่อ)	
เปรียบเทียบมาตรฐานการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า	๑๑๕
ความจำเป็นที่สถาบันการเงินประเภทธนาคารพาณิชย์ไทยต้องปฏิบัติให้	๑๑๕
สอดคล้องกับมาตรฐานสากล	
สรุป	๑๒๑
บทที่ ๔	๑๒๓
ข้อจำกัดของหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบ	
ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (KYC/CDD) ต่อสถาบันการเงิน	
ประเภทธนาคารพาณิชย์	
ผลการสัมภาษณ์	๑๒๓
ข้อจำกัด ผลกระทบ ปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์รู้จัก	๑๓๕
ลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (KYC/CDD)	
แนวคิดในการกำหนดนโยบาย และปรับปรุงหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและ	๑๔๒
การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (KYC/CDD)	
บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานรับผิดชอบหลัก	๑๔๓
การเตรียมรองรับการตรวจสอบและประเมินด้านการป้องกันและปราบปราม	๑๔๓
การฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (AML/CFT) ของ	
สถาบันการเงินประเภทธนาคารพาณิชย์	
สรุป	๑๔๘
บทที่ ๕	๑๕๐
สรุปและข้อเสนอแนะ	
สรุป	๑๕๐
ข้อเสนอแนะ	๑๕๔
บรรณานุกรม	๑๖๔
ภาคผนวก	๑๗๑
ผนวก ก ความผิดมูลฐานของประเทศไทย	๑๗๒
ผนวก ข แบบสัมภาษณ์	๑๗๓
ประวัติย่อผู้วิจัย	๑๗๗

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันแม้ว่าโลกกำลังอยู่ในช่วงเวลาแห่งความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ การเงิน สารสนเทศ นวัตกรรมสมัยใหม่และการสื่อสารคมนาคม แต่ในทางกลับกัน ความเจริญเหล่านี้ส่งผลให้เกิดการก่ออาชญากรรมหลากหลายรูปแบบทั้งอาชญากรรมระดับปฐมภูมิ เช่น การค้ายาเสพติด ขบวนการค้ายมนุษย์ การทุจริตคอร์รัปชัน น็อ โกงประชาชน ขบวนการรับจ้างเปิดบัญชี จนถึงอาชญากรรมรูปแบบใหม่ ได้แก่ การก่อการร้าย อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งตัวแปรที่สำคัญในการก่ออาชญากรรมเหล่านี้คือผลประโยชน์อันมิชอบด้วยกฎหมาย และมักมีจุดประสงค์มุ่งไปที่เงินหรือทรัพย์สินจำนวนมาก โดยรูปแบบอาชญากรรมที่จัดว่าร้ายแรงและกระทบต่อระบบ เศรษฐกิจของประเทศและต่อเนื่องไปสู่ระดับภูมิภาค จึงหนีไม่พ้นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจหรือ White Collar Crime หรือ Economic Crime จึงทำให้องค์การระหว่างประเทศหันมาให้ความสำคัญในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมร้ายแรงเหล่านี้ จึงได้มีการกำหนดมาตรฐานสากลด้านการ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism: AML/CFT) และกำหนดให้มีคณะกรรมการ Financial Action Task Force หรือคณะกรรมการ FATF ในปี พ.ศ. ๒๕๓๒ เพื่อทำหน้าที่กำกับดูแล และประเมินการปฏิบัติงานของประเทศสมาชิก

ในการประเมินการปฏิบัติงานดังกล่าว คณะกรรมการ FATF ได้กำหนดองค์กรประจำ ภูมิภาคเพื่อกำกับดูแลและประเมินประเทศในภูมิภาคต่างๆ ภายใต้การสนับสนุนและให้ความ ร่วมมือโดยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Mutual Fund: IMF) และธนาคารโลก (World Bank: WB) สำหรับประเทศไทยจะต้องได้รับการประเมินด้านการป้องกันและปราบปราม การฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (AML/CFT) จากผู้ประเมินกลุ่มเอเชีย แปซิฟิก (Asia Pacific Group Assessors: APGA) ด้วย จึงจำเป็นต้องปฏิบัติตามมาตรฐานสากล ดังกล่าว ในส่วนของประเทศไทยแม้ว่าจะได้รับการปลดจากรายชื่อประเทศที่มีความเสี่ยงสูงด้าน การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายไปแล้วเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ แต่เป็นที่ยอมรับกันว่า นานาประเทศยังมองประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความเสี่ยง ต่อการฟอกเงินอันดับต้นๆ ของโลกประเทศหนึ่งที่ยังมีความหละหลวมในการป้องกันความเสี่ยง

สังเกตได้จากเมื่อเราพบเห็นหรือได้ยินเหตุการณ์การก่อความไม่สงบของ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ การหลบหนีของผู้ก่อการร้ายเข้ามาในประเทศ ขบวนการค้ายาเสพติดข้ามชาติ การค้าหญิงและเด็ก การค้าอาวุธ การก่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจในรูปแบบต่างๆ เช่น การ โกงภาษี การคอร์รัปชัน การฉ้อโกงประชาชน ปัญหาต่างๆ เหล่านี้เป็นปัญหาอาชญากรรมของประเทศที่เกิดขึ้นจนกลายเป็นความเคยชินไม่เพียงแต่เกิดขึ้นภายในประเทศเท่านั้นส่วนหนึ่งผ่านมาทางประเทศเพื่อนบ้านที่อยู่ล้อมรอบประเทศไทย ได้แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งเป็นประเทศที่ยังไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่ดีพอ รวมทั้งการกำหนดบทลงโทษและมาตรการทางกฎหมายสำหรับลงโทษผู้กระทำความผิดที่ยังไม่มีความเข้มงวดและเด็ดขาด นอกจากนี้ ปัญหาเงินนอกระบบที่มีแหล่งที่มาจากการฟอกเงินมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นหลายเท่าตัว เพราะนอกจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ายาเสพติดแล้ว ยังเกี่ยวพันไปถึงความผิดด้านการฉ้อโกงประชาชน การลักลอบหนีภาษีศุลกากร การกรรโชกทรัพย์ ฯลฯ และยังแฝงตัวเข้าไปอยู่ในการดำเนินธุรกิจประเภทต่างๆ เช่น การค้าอัญมณี ค้าทอง ค้ารถยนต์ ธุรกิจบ้านจัดสรร การลงทุนในหลักทรัพย์ ประกันชีวิต ค้าของเก่า พระเครื่อง หรือวัตถุโบราณต่างๆ จึงจำเป็นต้องมีการบัญญัติกฎหมายในการจัดการเงินที่ได้มาอย่างผิดกฎหมายเหล่านี้ ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีมาตรการในการป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายเพื่อวัตถุประสงค์ในการปราบปรามที่มาของการฟอกเงิน จึงต้องมีการกำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (AML/CFT) ซึ่งเป็นอีกหนึ่งยุทธศาสตร์ที่สำคัญสำหรับประเทศไทย ปัจจุบันจึงได้มีการปรับปรุงมาตรการด้านป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายไว้ในกฎหมายหลัก ๒ ฉบับด้วยกันคือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทในการกำหนดหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติตามหน้าที่ อันได้แก่ การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Customer Due Diligence: CDD) การตรวจสอบรายชื่อลูกค้ากับรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดตามประกาศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือสำนักงาน ปปง. การรายงานธุรกรรมประเภทต่างๆ การยึดและอายัดทรัพย์สินชั่วคราว การดำเนินการทางทรัพย์สินของบุคคลที่ถูกกำหนดและผู้เกี่ยวข้อง การให้ความร่วมมือในการส่งข้อมูลและหลักฐานต่างๆ ให้แก่สำนักงาน ปปง. รวมทั้งการบังคับใช้บทลงโทษตามกฎหมาย ทั้ง ๒ ฉบับ และมีสำนักงาน ปปง. ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและกำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้ที่มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายนี้

จากกฎหมายแม่บทดังกล่าวได้กำหนดหน้าที่สำคัญให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบ

อาชีพรายย่อยบางประเภทต้องดำเนินการตรวจสอบลูกค้าของตนเอง ซึ่งเรียกว่า “กระบวนการรู้จักลูกค้า และการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า” กระบวนการนี้เริ่มตั้งแต่การจัดให้ลูกค้าแสดงตน และพิสูจน์ทราบ การระบุตัวตนของลูกค้า การบริหารความเสี่ยงลูกค้า การติดตามความเคลื่อนไหวเพื่อนำมาวิเคราะห์และประเมินความเคลื่อนไหวในการดำเนินความสัมพันธ์ของลูกค้า การตรวจสอบลูกค้าทางธุรกิจ การตรวจสอบภายใน ซึ่งการดำเนินการตามหน้าที่ดังกล่าวส่งผลให้สถาบันการเงินต้องกำหนดแผนปฏิบัติงานและจัดเตรียมระบบงานเพื่อรองรับการปฏิบัติตามกฎหมายทั้งสองฉบับ และประการสำคัญ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ประเทศไทยจะต้องเข้ารับการประเมินด้านป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (AML/CFT) สำนักงาน ปปง. จึงได้เตรียมความพร้อมในการเข้าประเมินความพร้อมของสถาบันการเงิน โดยได้กำหนดนโยบายและแผนงานที่สำคัญ ซึ่งสถาบันการเงินขนาดใหญ่เป็นเป้าหมายแรกที่สำนักงาน ปปง. จะตรวจสอบก่อนที่ APGA จะเข้าตรวจและสังเกตการณ์ เนื่องจากสถาบันการเงิน โดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันที่ให้บริการทางการเงินและเป็นช่องทางหลักของประชาชนทุกคน รวมถึงผู้ประกอบการทั้งในประเทศและต่างประเทศ และผู้ที่อาศัยช่องทางนี้ในการเอื้อประโยชน์ทางธุรกิจ ทำให้ธนาคารพาณิชย์ได้รับการประเมินว่าเป็นช่องทางสำคัญในการฟอกเงินของอาชญากร ประกอบกับธนาคารพาณิชย์เป็นองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่และมีลักษณะการให้บริการทางการเงินที่ซับซ้อน ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการกระทำ ความผิดของอาชญากรได้ ซึ่งธนาคารพาณิชย์ได้ตระหนักและให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวอย่างเคร่งครัด

สำหรับยุทธศาสตร์ที่สำนักงาน ปปง. จะเข้ามากำกับดูแลสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพที่มีใช้สถาบันการเงิน แบ่งเป็น ๓ ระยะ คือ

ระยะที่ ๑ เตรียมความพร้อมด้านการกำกับดูแล

๑. ปรับโครงสร้างและขยายอัตรากำลังด้านการกำกับดูแล
๒. กำหนดกฎเกณฑ์ และอำนาจหน้าที่ด้านการกำกับดูแลให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น
๓. พัฒนาระบบการรับและการแจ้งตอบรับรายงานการทำธุรกรรม
๔. ประสานความร่วมมือด้านการกำกับดูแลกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
๕. เผยแพร่ความรู้ ให้การศึกษา และฝึกอบรมกับสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพ

ที่มีใช้สถาบันการเงิน

๖. พัฒนาช่องทางความช่วยเหลือหรือสนับสนุนสถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงาน

การทำธุรกรรม

๗. พัฒนาแนวทางการกำกับดูแลตามแนวทางความเสี่ยง
๘. พัฒนาทักษะของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในด้านกำกับดูแล
๙. พัฒนาระบบเครื่องมือด้านสารสนเทศเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน

ระยะที่ ๒ สร้างความร่วมมือดำเนินการกำกับดูแลกับหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง สำนักงาน ปปง. จะดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ต่อเนื่องจากระยะที่ ๑ และขยายยุทธศาสตร์เพิ่มเติม คือ

๑. ให้ร่วมมือกับหน่วยงานกำกับดูแลอื่นที่เกี่ยวข้อง ด้านการตรวจสอบและประเมินความเสี่ยงในการปฏิบัติตามกฎหมายของสถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมตามแนวทางความเสี่ยง

๒. ให้คำปรึกษากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านการป้องกันปราบปรามการฟอกเงิน และต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

๓. ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายกับผู้ฝ่าฝืนการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยเป็นไปตามระบบคุณธรรม และมีมาตรฐานในการปฏิบัติ

ระยะที่ ๓ ดำเนินกิจกรรมอย่างเต็มรูปแบบ

สำนักงาน ปปง. เป็นหน่วยงานหลักในการกำกับดูแลสถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมด้านการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

กิจกรรมตามที่สำนักงาน ปปง. ดำเนินการตามยุทธศาสตร์การกำกับดูแล

๑. จัดสรรอัตรากำลังของสำนักงาน ปปง. เพื่อรองรับภารกิจด้านการกำกับดูแล

๒. ประสานงานกับหน่วยงานกำกับดูแล คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สมาคม ชมรม หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการกำกับดูแลสถาบันการเงินและผู้ที่มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม เพื่อการดำเนินการด้านการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

๓. ทบทวนและตรวจสอบข้อมูลของสถาบันการเงินและผู้ที่มีหน้าที่รายงานการทำ

ธุรกรรมทั้งหมดตามที่กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดไว้

๔. พัฒนานโยบายและมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายด้านการกำกับและตรวจสอบ
  ๕. จัดทำแนวทางและสิ่งพิมพ์เผยแพร่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
  ๖. จัดฝึกอบรม สัมมนา เผยแพร่ข้อมูล ให้ความรู้ ความเข้าใจสถาบันการเงินและผู้ที่มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมในการปฏิบัติตามกฎหมาย นโยบายและแนวทางในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
  ๗. จัดให้มีช่องทางการติดต่อสื่อสาร ตอบคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสถาบันการเงินและผู้ที่มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม
  ๘. รับและการแจ้งตอบรับรายงานการทำธุรกรรมและข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากสถาบันการเงินและผู้ที่มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ
  ๙. ประเมินความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมทั้งเชิงรุกและเชิงรับ
  ๑๐. รวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายของผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม เพื่อประสานแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีผู้ฝ่าฝืนตามที่กฎหมายกำหนด
- จากยุทธศาสตร์การกำกับดูแลและมาตรการที่สำนักงาน ปปง. กำหนดขึ้นนี้อาจทำให้เกิดข้อจำกัดบางประการในการปฏิบัติงานของธนาคารพาณิชย์ เนื่องจากปัจจุบันการให้บริการทางการเงินมีความซับซ้อนและมีการขยายรูปแบบการให้บริการไปในหลายช่องทางเพื่อให้สามารถแข่งขันหรือเป็นคู่ค้ากับต่างประเทศได้ทัดเทียมประเทศอื่น แต่การประกอบธุรกิจของธนาคารพาณิชย์กลับดำเนินการได้ยากขึ้น สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Know Your Customer/Customer Due Diligence: KYC/CDD) บางประการอาจเป็นอุปสรรคในการประกอบธุรกิจและไม่รองรับกับธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Know Your Customer/Customer Due Diligence: KYC/CDD) ถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ช่วยในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อ

การร้าย (AML/CFT) รวมทั้งช่วยชี้ให้เห็นถึงธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย นอกจากนี้ สถาบันการเงิน ต้องมีการตรวจสอบรายชื่อลูกค้ากับรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน หรือการก่อการร้าย และการวิเคราะห์ธุรกรรมจากการฟอกเงินจากข้อมูลขั้นต่ำของลูกค้า ได้แก่ อาชีพ แหล่งที่มาของรายได้ สัญชาติ ประเทศเจ้าของสัญชาติของลูกค้า โดยขั้นตอนในการรู้จักลูกค้าและ หลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Know Your Customer/Customer Due Diligence: KYC/CDD) ให้มีประสิทธิภาพ ธนาคารพาณิชย์จะต้องนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความเป็นสากลและมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับได้กับระบบของสถาบันการเงินทั้งในประเทศและ ระหว่างประเทศมาปรับใช้กับรูปแบบของธนาคารให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด และต้องมีระบบการ ติดตามดูแลธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยที่ดี โดยนำมาซึ่งภาระค่าใช้จ่ายที่จะต้องปรับปรุงพัฒนา ระบบงาน มาตรการดังกล่าวนี้จะช่วยเฝ้าระวังและลดความเสี่ยงในการทำธุรกรรมทางการเงินที่อาจจะ ส่งผลให้เกิดการฟอกเงิน งานวิจัยฉบับนี้จึงมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงหน้าที่ในการปฏิบัติตาม หลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Know Your Customer/ Customer Due Diligence: KYC/CDD) ของสถาบันการเงิน ประเภทธนาคาร พาณิชย์ ภายใต้มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (AML/CFT) ตั้งแต่หลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบ เพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Know Your Customer/Customer Due Diligence: KYC/CDD) กระบวนการตรวจสอบรายชื่อลูกค้ากับบุคคลที่ถูกกำหนดตามประกาศของสำนักงาน ปปง. การระงับ การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของบุคคลที่ถูกกำหนด การปฏิบัติตามมาตรฐานสากลของ คณะกรรมการ FATF และความจำเป็นที่ต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล รวมถึงมาตรการ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (AML/CFT) ของต่างประเทศทั้งประเทศที่ปฏิบัติตามมาตรฐานสากลและประเทศเพื่อนบ้านที่มีความ เสี่ยงสูงด้านการฟอกเงิน เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับแนวปฏิบัติของประเทศไทย และผลกระทบ ปัญหา อุปสรรคของธนาคารพาณิชย์ในการปฏิบัติตามกฎหมายด้านป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและ การต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (AML/CFT) ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่แนวทางเชิง ปฏิบัติการในการพัฒนา ปรับปรุง ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง มาตรการเชิงป้องกันที่มีประสิทธิภาพ ของธนาคารพาณิชย์ รวมถึงการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานกำกับดูแลทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ชาติด้านป้องกันและปราบปรามการฟอก เงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (AML/CFT) จึงเป็นที่มาในการศึกษา ครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. ศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (KYC/CDD) รวมถึงความจำเป็นของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และเปรียบเทียบหลักเกณฑ์กระบวนการรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (KYC/CDD) ของต่างประเทศในบางประเทศด้วย เพื่อจะทำให้ทราบถึงมาตรฐานการปฏิบัติและนำไปพิจารณาเป็นข้อเสนอแนะเพื่อนำไปกำหนดเป็นหลักเกณฑ์เพื่อการปฏิบัติต่อไป

๒. ศึกษาข้อจำกัด ผลกระทบ ปัญหาและอุปสรรคของธนาคารพาณิชย์จากการใช้หลักเกณฑ์รู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (KYC/CDD)

๓. เสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแนวปฏิบัติตามหลักเกณฑ์รู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (KYC/CDD) การกำหนดนโยบาย/แผนงานที่สำคัญ การกำหนดกระบวนการรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (KYC/CDD) ที่สามารถลดข้อจำกัดในการดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์และให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลด้วย

ขอบเขตของการวิจัย

๑. เน้นการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (KYC/CDD)

๒. การปรับปรุงหลักเกณฑ์ซึ่งเป็นการนำเสนอแนวคิดหรือหลักการที่เหมาะสมเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติหรือกระบวนการทำงานที่มีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงานของภาคธนาคารพาณิชย์

๓. วิจัยเฉพาะข้อมูลที่เปิดเผยได้เท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาวิเคราะห์กระบวนการ รูปแบบ และลักษณะของหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (KYC/CDD) และเปรียบเทียบกับต่างประเทศบางประเทศ โดยมุ่งเน้นวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ และเป็นไปตามมาตรฐานสากล โดยผู้วิจัยจะค้นคว้าและศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) กฎหมายและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตจากเว็บไซต์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือและมีความเป็นปัจจุบัน ตลอดจนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้แนวทางในการกำหนดหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม มีความชัดเจน และนำไปสู่การปฏิบัติงานได้จริง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ทราบถึงมาตรฐานการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักการรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (KYC/CDD) ของประเทศไทยและต่างประเทศบางประเทศ เพื่อนำมากำหนดนโยบายและปรับปรุงหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมกับประเทศไทย

๒. ทำให้ทราบถึงข้อจำกัด ผลกระทบ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นของธุรกิจธนาคารพาณิชย์จากการปฏิบัติตามกฎหมายการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย รวมถึงหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (KYC/CDD)

คำจำกัดความ

การฟอกเงิน	หมายถึง	เป็นการดำเนินการด้วยวิธีต่างๆ เพื่อปกปิด หรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้ดูเสมือนว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อสามารถนำทรัพย์สินนั้น ไปใช้ในการกระทำความผิดอาญาต่อไป อาจกล่าวได้ว่า การฟอกเงิน คือ การทำเงินที่ได้มาโดยไม่ด้วยกฎหมายให้เป็นเงินที่ชอบด้วยกฎหมายหรือการทำเงินสกปรกให้เป็นเงินสะอาด
------------	---------	---

White Collar Crime หมายถึง

อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นอาชญากรรมที่ก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจ และทำลายความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจ ลักษณะความผิดจะมีความสลับซับซ้อนยากที่จะรวบรวมพยานหลักฐานไปถึงตัวผู้กระทำผิดได้ จึงจำเป็นต้องอาศัยการสืบสวนสอบสวนพิเศษ และใช้สหวิทยาการเข้าช่วย จึงจะสามารถบังคับกฎหมายได้ โดยแบ่งเป็นประเภทความผิดดังนี้

๑. ความผิดเกี่ยวกับคอร์รัปชัน เช่น การฉ้อราษฎร์บังหลวง
๒. ความผิดเกี่ยวกับภาษี เช่น การโกงภาษี
๓. ความผิดเกี่ยวกับสถาบันการเงิน เช่น การซื้อขายหลักทรัพย์ไม่เป็นธรรม
๔. ความผิดเกี่ยวกับข้อโกงประชาชน เช่น แชร้ลูกโซ่ หลอกคนไปทำงานต่างประเทศ
๕. ความผิดเกี่ยวกับปลอมแปลงเงินตราและบัตรเครดิต
๖. ความผิดเกี่ยวกับปลอมเครื่องหมายการค้าหรือสินค้าปลอม
๗. ความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ เช่น โจรกรรมข้อมูล สร้างข้อมูลเท็จ
๘. ความผิดเกี่ยวกับเงินนอกระบบ เช่น เล่นแชร์ ทรัสต์เถื่อน
๙. ความผิดเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรม เช่น อาชญากรรมที่ทำเป็นขบวนการหรือเครือข่าย
๑๐. ความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน เช่น การนำเงินที่ได้จากการค้ายาเสพติดหรือสิ่งผิดกฎหมายไปทำธุรกิจอื่นบังหน้า เพื่อเปลี่ยนที่มาของเงินว่าได้มาอย่างถูกต้องตามกฎหมาย
๑๑. ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เช่น ลักลอบตัดไม้ ทำให้สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ

การรู้จักลูกค้า
(Know Your
Customer: KYC)

หมายถึง การเก็บหลักฐานการแสดงตนและที่อยู่อาศัยของลูกค้า โดยขึ้นอยู่กับระดับความเสี่ยงของลูกค้า

การตรวจสอบเพื่อทราบ หมายถึง การขยายขอบข่ายของข้อมูลลูกค้าเพิ่มมากขึ้นและลงลึกอย่าง
 ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ละเอียดในเชิงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงของลูกค้า
 (Customer Due Diligence: CDD)

การก่อการร้าย หมายถึง เป็นความผิดทางอาญา ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

๑. ใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการใดอันก่อให้เกิดอันตราย
 ต่อชีวิต ต่อร่างกายอย่างร้ายแรง หรือต่อเสรีภาพ
๒. การกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงแก่ระบบขนส่ง
 สาธารณะ โทรคมนาคม หรือ โครงสร้างพื้นฐานเพื่อสาธารณะ
๓. การกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของรัฐ หรือ
 บุคคล หรือต่อสิ่งแวดล้อม ที่อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ
๔. มีพฤติการณ์อันเชื่อได้ว่าได้มีการขู่สัญญาว่าจะกระทำการก่อการร้าย
 จริง
๕. การสะสมกำลังพลหรืออาวุธ การจัดหาหรือรวบรวมทรัพย์สิน
 ให้หรือรับการฝึก หรือการสมคบกัน หรือการยุยงประชาชน
 หรือการปกปิด หรือการให้การสนับสนุนในการทำความผิด
 ดังกล่าวข้างต้นเพื่อเตรียมการก่อการร้าย

อาชญากรรมข้ามชาติ หมายถึง เป็นการกระทำความผิดลักษณะใดลักษณะหนึ่งที่กระทำ
 มากกว่าหนึ่งประเทศ โดยวางแผนเตรียมการในประเทศ
 หนึ่งแล้วไปกระทำในอีกประเทศหนึ่ง และผลของการกระทำ
 จะส่งผลเกิดขึ้นมากกว่าหนึ่งประเทศ ได้แก่ การลักลอบค้า
 ยาเสพติด การก่อการร้าย การลักลอบค้าอาวุธ การค้ามนุษย์
 การฉ้อโกงทางทะเล อาชญากรรมเกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์และ
 บัตรเครดิต อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ การปลอมแปลงเอกสาร
 การฉ้อโกงข้ามชาติ

องค์กรอาชญากรรม หมายถึง กลุ่มจัดตั้งของบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไปที่รวมตัวกันในรูปแบบ
 ข้ามชาติ ต่างๆ เป็นระยะเวลาหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระทำความผิด
 ร้ายแรงฐานใดฐานหนึ่งหรือหลายฐานหรือเพื่อแสวงหาผล
 ประโยชน์ทางการเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดหรือผลประโยชน์อย่าง
 ใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงไม่ว่าโดยทางตรง
 หรือทางอ้อม และเป็นอาชญากรรมที่มีลักษณะใดลักษณะหนึ่ง

ดังต่อไปนี้

๑. เป็นการกระทำความผิดอาญาโดยลักษณะแห่งการกระทำเกิดขึ้นในเขตแดนของประเทศมากกว่าหนึ่งประเทศ
๒. เป็นการกระทำความผิดอาญาซึ่งในขั้นตอนที่สำคัญของการเตรียมการเพื่อกระทำความผิด หรือการวางแผน การส่ง การและการควบคุมการกระทำความผิดได้กระทำในอีกประเทศหนึ่ง
๓. เป็นการกระทำความผิดอาญาที่เกี่ยวข้องกับองค์การอาชญากรรมข้ามชาติโดยเข้าร่วมกิจกรรมที่ผิดกฎหมายที่มีการดำเนินการอยู่ในประเทศมากกว่าหนึ่งประเทศ
๔. เป็นการกระทำความผิดอาญาในประเทศหนึ่ง แต่ผลของการกระทำเกิดในอีกประเทศหนึ่ง ไม่ว่าผู้กระทำจะมีความประสงค์ให้ผลนั้นเกิดขึ้นในอาณาจักรของอีกประเทศหนึ่งหรือไม่ก็ตาม

<p>คณะกรรมการเฉพาะกิจ หมายถึง เพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินตามมาตรฐานสากลด้านการต่อต้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย</p>	<p>เป็นองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศในระดับรัฐบาลเพื่อพัฒนาและส่งเสริมนโยบายเพื่อต่อต้านการฟอกเงินและการอุดหนุนแก่ผู้ก่อการร้ายซึ่งจัดตั้งโดยประเทศ G๘ ประกอบด้วย แคนาดา ฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร รัสเซียและสหรัฐอเมริกา ปัจจุบันมีสมาชิก ๓๓ ประเทศ โดยมาตรฐานระหว่างประเทศด้านการต่อต้านการฟอกเงินและให้การสนับสนุนทางการเงินแก่ผู้ก่อการร้าย (AML/CFT) มีองค์การระดับโลก ได้แก่ IMF(International Monetary Funds) WB (World Bank) และ APG (Asia Pacific Group on Money Laundering) ทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบ ซึ่งล่าสุด FATF ได้ออกมาตรฐานการป้องกันการฟอกเงินและการต่อต้านการให้ความสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายในปี ๒๐๑๒</p>
<p>สถาบันการเงิน หมายถึง</p>	<p>ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้สถาบันการเงินต้องรายงานการทำธุรกรรมแก่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.)</p>

ความผิดมูลฐาน	หมายถึง	<p>ฐานความผิดที่นำไปสู่การบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ประกอบด้วย ๒๔ ความผิดมูลฐาน ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ๒. ความผิดเกี่ยวกับการค้าหญิง-ค้าเด็ก ๓. ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน ๔. ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือฉ้อโกง ซึ่งกระทำโดยผู้ บริหารหรือผู้มีอำนาจสั่งการของสถาบันการเงิน ๕. ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ทางราชการ หรือความผิดต่อ ตำแหน่งหน้าที่ในการกระบวนการยุติธรรม ๖. ความผิดเกี่ยวกับการกรร โชก หรือรีดเอาทรัพย์สินโดยอ้างอำนาจ อัยย์ ช้องโจร ๗. ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร ๘. ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย ๙. ความผิดเกี่ยวกับการพนัน ๑๐. ความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ๑๑. ความผิดเกี่ยวกับการค้ำมนุษย์ ๑๒. ความผิดเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกอัยย์ ๑๓. ความผิดเกี่ยวกับการจำหน่าย ชื่อ รับจำนำของโจร ๑๔. ความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงเงินตรา ๑๕. ความผิดเกี่ยวกับการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ๑๖. ความผิดเกี่ยวกับการปลอมเอกสารสิทธิ บัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือหนังสือเดินทาง ๑๗. ความผิดเกี่ยวกับการใช้ ยึดถือ ครอบครองทรัพย์สินของประชาชน ๑๘. ความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อชีวิต เพื่อให้ได้ประโยชน์ซึ่ง ทรัพย์สิน ๑๙. ความผิดเกี่ยวกับการหน่วงเหนี่ยวหรือกักขัง ๒๐. ความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ กรร โชก รีดเอาทรัพย์สิน ซึ่งทรัพย์สิน ปล้นทรัพย์
---------------	---------	--

ทุจริตที่มีเหตุ อันควรสงสัย	หมายถึง	<p>๒๑. ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นโจรสลัด</p> <p>๒๒. ความผิดเกี่ยวกับการกระทำไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขาย หลักทรัพย์</p> <p>๒๓. ความผิดเกี่ยวกับอาวุธหรือเครื่องมืออุปกรณ์ของอาวุธที่ใช้ หรือใช้ในการรบ</p> <p>๒๔. ความผิดเกี่ยวกับการสนับสนุนการก่อการร้าย</p> <p>ทุจริตที่มีความซับซ้อนผิดไปจากการทำธุรกรรมในลักษณะ เดียวกันที่ทำกันอยู่ตามปกติ ธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปได้ในเชิง เศรษฐกิจ ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำขึ้น เพื่อหลีกเลี่ยง มิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม รวมถึงพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๖ หรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำ ความผิดมูลฐานไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมเพียงครั้งเดียวหรือ หลายครั้ง</p>
--------------------------------	---------	---

บทที่ ๒

หน้าที่ของสถาบันการเงินประเภทธนาคารพาณิชย์ตาม มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการ สนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของไทย

หลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า

ปัจจุบันการก่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจจัดว่าเป็นรูปแบบอาชญากรรมที่เป็นภัยคุกคามและร้ายแรงต่อทุกรัฐ รวมทั้งแผ่ขยายไปยังระดับภูมิภาคและส่งผลโดยตรงต่อประชาชนทุกระดับ จุดประสงค์ของการก่ออาชญากรรมส่วนใหญ่มักจะมีเงินหรือทรัพย์สินจำนวนมากเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินที่มีนี้มาจากการกระทำความผิดตามกฎหมายซึ่งถือว่าเป็นเงินสกปรก และจะหมุนเวียนอยู่ในระบบเศรษฐกิจในระดับประเทศก่อนข้ามสู่ระดับภูมิภาคและกระจายไปยังเศรษฐกิจระดับโลก โดยกระบวนการอาชญากรรมจะมีความทำงานเป็นกลุ่มหรือองค์กร ซึ่งเรียกว่ากลุ่มอาชญากร หรือองค์กรอาชญากรรม (Organization Crime) และในภายภาคหน้าระดับอาชญากรรมจะมีขนาดใหญ่ขึ้นตามลำดับ กิจกรรมของอาชญากรหรือองค์กรอาชญากรรมนี้เราจะเรียกว่า “การฟอกเงิน (Money Laundering)” เช่น จากเดิมที่นิยมฟอกเงินโดยการซื้ออสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินทั่วไปแล้วปัจจุบันยังมีการซื้อหุ้นหรือเปิดบริษัทโดยใช้ชื่อตัวแทนหรือนอมินี

เมื่อเราเมื่อพิจารณาคำว่า “ฟอก” มีความหมายคือ ทำให้สะอาดหมดจดหรือใช้ประกอบกับคำอื่น เช่น ฟอกผ้า ฟอกโลหิต ล้วนแต่มีความหมายไปในทางที่ดี แต่หากเป็นการฟอกเงินจะเป็นการกระทำความผิดทางอาญา ซึ่งมีผู้ได้ให้นิยามการฟอกเงินไว้ดังนี้

ไปชยศ เหมะรัชตะ (สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง, ราชบัณฑิตยสถาน) อธิบายลักษณะการฟอกเงินไว้ดังนี้ “เป็นการกระทำใดๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางแหล่งที่มาของเงินที่ได้มาโดยมิชอบโดยการแปรหรือเปลี่ยนสภาพเงินสกปรก ให้เป็นเงินสะอาดเพื่อพรางให้เห็นว่า เงินนั้นได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมาย...”

วีระพงษ์ บุญโยภาส (สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : หน้า ๓๕) กล่าวถึงความหมายของการฟอกเงินคือ “การเปลี่ยนเงินที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือไม่สุจริตให้กลายเป็นเงินที่ได้มาโดยถูกต้องกฎหมายหรือพิสูจน์ไม่ได้ว่าทุจริต การฟอกเงินนั้นจะเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมร้ายแรงต่างๆ...”

วาสนา เพิ่มลาภ (๒๕๔๔ : ๒๘) ได้ให้นิยามของการฟอกเงินคือ “การทำเงินที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือทำเงินสกปรกให้เป็นเงินสะอาด”

ขวัญชัย เลิศจุลศรชัย (๕ แก๊งทั่วโลกเจาะ ธ.ไทยฟอกเงินข้ามชาติ, ๒๕๕๒ : ๑) ได้กล่าวไว้ว่า “ปัจจุบันเทคนิคและวิธีการในการฟอกเงินมีความแตกต่างและซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบโครงข่ายการสื่อสารที่ทันสมัย รวมถึงการเปิดเสรีทางการเงินทำให้การฟอกเงินและการยกย้ายถ่ายเทเงินสะดวกและรวดเร็วขึ้น รวมถึงความหลากหลายของตัวกลางการฟอกเงินก็มีมากขึ้น...”

John Kerry, The BCCI Affair หรือรู้จักกันในชื่อ Kerry Report (รดาพร หงษ์ทอง, ผู้แปล, ๒๕๔๘ : ๑๐) ได้ให้ความหมายของการฟอกเงินไว้ว่า

“เป็นวิธีการนำเงินสกปรกจากอาชญากรรมเข้าสู่ระบบธุรกรรมของธนาคารและสถานะเศรษฐกิจของโลก กล่าวคือ เป็นการทำให้เงินสกปรกกลายเป็นเงินที่ขาวสะอาด และต้นตอของเงินและความเป็นเจ้าของเงินที่แท้จริงจะถูกบิดเบือนหมดจนกลายเป็นเงินที่ได้มาจากการดำเนินธุรกิจที่ถูกกฎหมาย เงินจากอาชญากรรมที่ฟอกพูนขึ้นมาจะถูเก็บอย่างไม่เป็นหลักแหล่งและไม่แน่นอนว่าจะอยู่ในรูปของเงินสกุลใดและสามารถแปรเปลี่ยนเป็นเงินถูกกฎหมายในสถาบันการเงินที่น่าเชื่อถือโดยไม่เหลือร่องรอยสกปรกให้เห็น”

ที่ผ่านมาประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ประสบปัญหาการฟอกเงินมาก เนื่องจากการศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ค้ายาเสพติดปรากฏว่านำเงินทรัพย์สินที่ได้จากการค้ายาเสพติดไปหลบซ่อนหรือแปรสภาพไปดำเนินการดังนี้

๑. ซุกซ่อนเงินที่ผิดกฎหมายนี้ไว้
๒. นำเงินไปซื้อทองคำ
๓. นำเงินใส่ในบัญชีลับหรือนำมาปั้นหุ่นในตลาดหุ้น
๔. นำเงินหรือทรัพย์สินจากการค้ายาเสพติดคนนอกประเทศส่งกลับประเทศ

สหรัฐอเมริกาในสภาพเป็นเงินสะอาด

๕. นำเงินไปลงทุนในธุรกิจหรือกิจการค้าที่ชอบด้วยกฎหมาย

ภายหลังประเทศสหรัฐอเมริกาจึงได้ออกกฎหมายว่าด้วยความลับในกิจการของธนาคาร (Bank Secrecy Act) เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๓ โดยสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้คือ กำหนดให้เอกสารธนาคารหรือสถาบันการเงินต้องรายงานความเคลื่อนไหวทางการเงินทั้งในและนอกประเทศต่อรัฐบาลกลาง โดยหากฝ่าฝืนมีบทลงโทษทั้งจำและปรับ ในการกำหนดให้มีการรายงานดังกล่าวจะช่วยให้เจ้าหน้าที่ด้านการปราบปรามสามารถสืบหาแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สิน ปริมาณเงิน และความเคลื่อนไหวของเงินหรือทรัพย์สินที่นำเข้าหรือส่งออกนอกประเทศ ซึ่งเดิมการขอข้อมูลเกี่ยวกับทางการเงินเป็นสิ่งที่ดำเนินการได้ยาก โดยเฉพาะข้อมูลจากธนาคารต่างประเทศ เนื่องจากประเทศต่างๆ จะมีกฎหมายคุ้มครองความลับของธนาคารของตน ธนาคารไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลในบัญชีของลูกค้าได้ และหากเปิดเผยโดยไม่ได้รับอนุญาตจะถือเป็นความผิดทางอาญา ธนาคารต่างประเทศจึงไม่อาจให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ปราบปรามของประเทศสหรัฐอเมริกาในการสืบสวนพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดทางกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดและกฎหมายอื่นๆ ได้

จากที่มีผู้ให้ความหมาย คำนิยาม หรือลักษณะกรรมวิธีของการฟอกเงินตามที่ได้กล่าวมาในข้างต้น สามารถสรุปเป็นขั้นตอนการฟอกเงิน^๑ได้ดังนี้

การวางเงิน (Placement)

เป็นการนำเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดกฎหมายเก็บในที่ซ่อนเร้นโดยอาจเก็บไว้เองหรือเก็บไว้ที่ใดก็ได้ เงินยังคงเป็นเงิน ซึ่งถือเป็นระดับขั้นต้น โดยเป็นวิธีการดั้งเดิม เช่นเดียวกับสมัยโบราณที่จะมีวิธีเก็บซ่อนเงินด้วยการเอาเงินห่อใส่ผ้าหรือไหแล้วนำไปฝังดิน เมื่อเวลาผ่านไปมาจนถึงยุคปัจจุบันนอกจากจะนำเงินเก็บไว้ในบ้านแล้วก็จะใช้วิธีการนำไปฝากกับธนาคารหรือสถาบันการเงิน หรืออาจไปลงทุนกับบริษัทหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน บริษัทประกัน เป็นต้น ตัวอย่างเช่น การซื้อกรรมกรรม ซึ่งเป็นที่นิยมมากที่สุด ดังนั้น การวางเงินจึงเป็นการนำเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดกฎหมายเข้าสู่ระบบสถาบันการเงินนั่นเอง

การชอยเงิน (Layering)

เป็นการนำเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดกฎหมายไปโยกย้ายถ่ายเทผ่านสถาบันการเงินจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง และเป็นการทำธุรกรรมซ้ำไปซ้ำมาภายในระบบสถาบันการเงิน เพื่อกระจายไม่ให้เงินในแต่ละบัญชีมีเงินมากจนผิดสังเกต ทั้งนี้ นักฟอกเงินมีวัตถุประสงค์เพื่อจะตัดความสัมพันธ์ของแหล่งที่มาของเงินเพื่อให้ธุรกรรมนั้นมีความสลับซับซ้อนทำให้ยากแก่การ

---

^๑ วรรณิการ์ งามโสภี. “มาตรการป้องกันการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย”. (เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๒).

ตรวจสอบและติดตาม ตัวอย่างเช่น การเปิดบัญชีและทำธุรกรรมกับธนาคารที่จดทะเบียนนอกประเทศ การจัดตั้งบริษัทเพื่อบังหน้าแต่ไม่ได้ดำเนินธุรกิจจริง การตกแต่งบัญชี การซื้อทรัพย์สินหรือสิ่งของมีค่า การซื้อหุ้นหรือหลักทรัพย์ การซื้อหรือสร้างอาคารบ้านเรือน เป็นต้น

การรวบรวมเงินกลับคืน (Integration)

เป็นการนำเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดตามกฎหมายไปผสมกับเงินรายได้ส่วนอื่นให้ดูเสมือนว่าเป็นเงินที่ได้รับจากการกระทำที่ถูกกฎหมาย หรือเป็นการลงทุนทำธุรกิจที่ถูกกฎหมายโดยเลือกธุรกิจที่มีโอกาสทำกำไรสูง เช่น การนำเงินไปลงทุนประกอบกิจการ หรือลงทุนข้ามชาติโดยโอนเงินเข้าหรือออกนอกประเทศ การส่งใบเรียกเก็บเงินนำเข้า-ส่งออกที่ไม่ได้มีการดำเนินการจริง ซึ่งการกระทำเช่นนี้ทำให้สามารถอธิบายถึงแหล่งที่มาของเงินได้เนื่องจากเป็นเงินที่ถูกกฎหมายแล้ว

เมื่อเราทราบถึงขั้นตอนการฟอกเงินแล้ว ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทั้งสถาบันการเงินและหน่วยงานทางการจำเป็นต้องทราบก็คือแหล่งที่มา เพื่อปราบปรามผู้กระทำความผิดได้ถึงต้นตอ ซึ่งแหล่งที่มาของการฟอกเงินที่สำคัญ มีดังนี้

เงินจากการค้ายาเสพติด

การค้ายาเสพติดเป็นแหล่งที่มาของการฟอกเงินที่ใหญ่ที่สุดเกิดขึ้นได้ง่ายและแพร่ขยายไปทั่วทุกภูมิภาคของโลก และเป็นปัญหาที่ร้ายแรงที่สุดที่ทั่วโลกประสบปัญหาอยู่เนื่องจากเป็นอาชญากรรมที่ให้ผลประโยชน์อย่างมหาศาล และส่วนใหญ่เงินหรือผลประโยชน์ที่ได้รับนั้นจะแปรสภาพโดยใช้รูปแบบการฟอกเงินด้วยวิธีการต่างๆ ซึ่งแล้วแต่สถานะแวดล้อมที่เป็นอยู่ขณะนั้นเพื่อปกปิดการกระทำความผิดและรอดพ้นจากการปราบปราม และนำไปขยายเครือข่ายเป็นองค์กรอาชญากรรมต่อไป ดังนั้น การค้ายาเสพติดจึงเป็นภัยคุกคามที่ก่อให้เกิดปัญหาความมั่นคงของชาติ สังคม เศรษฐกิจ ที่ยากต่อการปราบปราม

เงินที่ได้มาจากแวดวงการเมือง

การทุจริตในวงการเมืองทั้งระดับชาติและท้องถิ่นล้วนก่อให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์ทั้งที่เป็นตัวเงินและมิใช่ตัวเงิน เงินที่ได้มาจากการคอร์รัปชัน การรับสินบน การฉ้อราษฎร์บังหลวง สามารถเกิดขึ้นได้ในทุกระดับการเมืองและข้าราชการประจำ และเป็นจำนวนเงินมหาศาล บรรดานักการเมืองและข้าราชการทั้งหลายจะนำเงินเหล่านั้นเข้าสู่กระบวนการฟอกเงินเพื่อปกปิดความผิดของตนเอง

เงินที่ได้จากการฉ้อโกงประชาชน

คนบางกลุ่มอาจมีวิธีการหาผลประโยชน์ที่เกิดจากการกระทำผิดกฎหมายโดยการหลอกลวงประชาชนให้มาร่วมลงทุนเพื่อหวังผลกำไรหรือแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวหรือทำการชักยอกถ่ายเทเงินไปยังต่างประเทศ

เงินจากวงการพนัน

วงการพนันต่างๆ ทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นจากบ่อนการพนัน พนันฟุตบอล มวย แข่งม้า หรือกีฬาประเภทอื่นๆ จะมีเงินสะพัดมากมาย ซึ่งเป็นแหล่งที่ทำให้เกิดเงินเป็นจำนวนมาก จึงเป็นเงินที่นักการพนันส่วนใหญ่นำไปฟอกด้วยเหมือนกัน

เงินจากการเรียกค่าคุ้มครอง

การเรียกค่าคุ้มครองที่กระทำโดยผิดกฎหมายจากผู้ประกอบธุรกิจหรือประชาชนนำมาซึ่งรายได้จำนวนมากจึงต้องนำเงินไปฟอกเพื่อให้เป็นเงินที่ถูกกฎหมาย

เงินจากการประกอบกิจการธุรกิจ

สำหรับธุรกิจใหญ่ๆ ที่มีรายได้เป็นจำนวนมาก เช่น ธุรกิจน้ำมัน ธุรกิจท่าเหมืองแร่ ธุรกิจการทำเฟอร์นิเจอร์จากผลิตภัณฑ์ที่มาจากไม้เถื่อน สัตว์ป่าหายาก หรือธุรกิจที่สร้างรายได้เป็นจำนวนมากในระยะเวลาอันสั้น เช่น ธุรกิจสถานบันเทิง สถานบริการ ธุรกิจนายหน้าค้าที่ดิน ซึ่งธุรกิจเหล่านั้นจำเป็นต้องนำเงินที่ได้จากการประกอบธุรกิจดังกล่าวมาฟอกเพื่อหลีกเลี่ยงการเสียภาษี นอกจากนี้ เงินที่ได้จากการนำเข้า-ส่งออกสินค้าโดยการลักลอบหนีภาษีศุลกากรจะนำเงินมาฟอกเพื่อให้รอดพ้นจากการตรวจสอบของหน่วยงานทางการ

เงินจากการค้าทางเพศ ลิงลามก อนาจาร

เงินที่ได้จากการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับเพศ เช่น การประกอบกิจการสถานการค้าประเวณี การลักลอบนำเด็กหญิงหรือชายไปให้บริการทางเพศที่ต่างประเทศ หรือการกระทำอนาจารต่อหญิงและเด็ก การกระทำที่ผิดกฎหมายเหล่านี้สร้างรายได้ให้แก่อาชญากรเป็นจำนวนมาก รวมทั้งในปัจจุบันสภาพบ้านเมืองมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้วัฒนธรรมและศีลธรรมของมนุษย์เสื่อมลงจึงทำให้เกิดปัญหาสังคมเพิ่มมากขึ้น มีโสเภณีเด็กจำนวนมาก ทำให้เกิดกลุ่มผู้ประกอบการค้าสิ่งลามก อนาจารต่างๆ ที่หารายได้เพื่อมอมเมาช่วยเยาวชนให้ลุ่มหลงกับสิ่งที่ผิดศีลธรรมจากสภาพสังคมที่อ่อนแอและข่าแย

เงินส่วนตัวที่ต้องปกปิด

เงินส่วนตัวที่นำมาฟอกด้วยเหตุผลส่วนตัวบางประการ เช่น เงินที่ได้มาจากการโกงมรดก ซึ่งกันไว้ไม่ให้ญาติพี่น้องรู้ หรือเงินที่กันไว้เพื่อสร้างอำนาจหรือผลประโยชน์ให้ตนเอง หรือบุคคลกลุ่มใดโดยเฉพาะ

นอกจากนี้ ยังมีแหล่งที่มาของเงินอื่นๆ อีกมากมายที่อาชญากรหรือองค์กรอาชญากรรมอาศัยเพื่อปกปิดแหล่งที่มาของเงินอันแท้จริง

รูปแบบของการฟอกเงิน

กระบวนการฟอกเงินมีหลายวิธีที่จะนำมาสู่เงินทองและทรัพย์สินอย่างมหาศาลให้แก่อาชญากรหรือองค์กรอาชญากรรม โดยวิธีการฟอกเงินจะปรับเปลี่ยนรูปแบบไปตามยุคตามสมัยและตามตามสถานการณ์ รวมถึงสภาพแวดล้อม ความรู้ ประสบการณ์ เทคนิค กลวิธีของอาชญากร ช่องทางการดำเนินการ จึงทำให้การฟอกเงินมีรูปแบบที่มีความซับซ้อนและยากแก่การตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ทางการ ซึ่งรูปแบบและวิธีการฟอกเงินที่สำคัญคือ

๑. การนำเงินสดติดตัวออกนอกประเทศ

การนำเงินสดที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายพกติดตัวออกนอกประเทศเป็นวิธีการแบบคลาสสิก ซึ่งในอดีตวิธีการนี้เป็นที่นิยมกันมากโดยจะเป็นลักษณะการขนย้ายหรือพกเงินสดไปเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่ได้มาจากการค้ายาเสพติดหรืออาชญากรรมอื่นๆ ในปัจจุบันวิธีการนี้พวกอาชญากรจะกระทำการด้วยความยากลำบาก เนื่องจากการพกเงินสดด้วยจำนวนมากทำให้เกิดพิรุณและถูกเพ่งเล็งได้ง่าย ประกอบกับประเทศต่างๆ มีมาตรการกำกับควบคุมการทำธุรกรรมด้วยเงินสดอย่างเข้มงวด รวมทั้งระบบเงินของบางประเทศอาจไม่นิยมการใช้จ่ายหรือทำธุรกรรมด้วยเงินสด ดังนั้น การใช้เงินสดที่ได้มาโดยไม่ถูกต้องหรือผิดกฎหมายจึงทำได้เฉพาะบางประเทศที่ไม่เข้มงวดในการใช้เงินสดทำธุรกรรมด้านการเงิน หรืออาศัยการนำเงินสดผ่านเข้าออกพรมแดนโดยการติดสินบนเจ้าพนักงาน ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการที่เสี่ยงภัยมาก แต่ปัจจุบันการฟอกเงินลักษณะนี้ก็ยังเป็นวิธีที่ยังใช้กันอยู่

๒. การฝากเงินกับสถาบันการเงิน

เป็นวิธีหลักโดยทั่วไปที่นิยมใช้ในการฟอกเงิน หากเป็นสถาบันการเงินในประเทศจะสามารถทำได้สะดวกและไม่จำกัดจำนวนในการฝากเงิน เนื่องจากยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการทำธุรกรรมดังกล่าว ส่วนการฝากเงินในสถาบันการเงินในต่างประเทศมักจะกระทำในลักษณะใช้นามแฝงหรือชื่อปลอมเพื่อไม่ให้เห็นสามารถสืบสาวหาเจ้าของเงินที่แท้จริงได้ นิยมกระทำในประเทศที่ไม่เข้มงวดในการเปิดเผยชื่อที่แท้จริงของเจ้าของธุรกิจหรือเจ้าของบัญชี และไม่มีการให้รายงานการทำธุรกรรมที่มีมูลค่าค่อนข้างสูง จึงทำให้เหล่าผู้กระทำผิดมีความสะดวกในการใช้สถาบันการเงินเพื่อดำเนินการฟอกเงิน

๓. การส่งเงินสดหรือโอนเงินออกนอกประเทศ

เป็นการนำเงินสดไปฝากไว้ในประเทศที่ไม่มีการควบคุมระบบธนาคารหรือสถาบันการเงินอย่างเข้มงวด เพื่อให้เงินที่ผิดกฎหมายเข้าไปอยู่ในระบบในการเงินของประเทศนั้น และโอนเงินกลับไปสู่ผู้ค้ายาเสพติดหรืออาชญากร โดยวิธีต่างๆ เช่น การโอนเงินผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ (Wire Transfer) เป็นต้น เงินที่ผิดกฎหมายก็จะแปรสภาพเป็นเงินที่ถูกกฎหมายซึ่งถือว่าเป็นจุดอ่อนสำหรับประเทศที่ไม่เข้มงวดเรื่องการนำส่งเงินสดออกนอกประเทศ

๔. การจัดตั้งบริษัทหรือกิจการบังหน้า

เป็นวิธีการที่ผู้ค้ายาเสพติดหรือเหล่าอาชญากรต้องการปกปิดแหล่งที่มาและความเป็นเจ้าของเงินที่ได้มาอย่างผิดกฎหมายโดยการจัดตั้งบริษัทหรือซื้อกิจการเพื่อดำเนินธุรกิจ แต่ความเป็นจริงแล้วเมื่อนำเงินที่ผิดกฎหมายไปลงทุนในกิจการดังกล่าวแล้วจะนำผลกำไรที่ได้จากการประกอบธุรกิจนั้นออกมาใช้จึงทำให้ดูเหมือนว่า เป็นการได้เงินมาอย่างถูกกฎหมาย เช่น การนำเงินไปลงทุนซื้อกิจการในต่างประเทศ แล้วให้กิจการของตนในประเทศกั๊ยมเงินหรือซื้อสินค้าจากกิจการในต่างประเทศดังกล่าวในราคาแพงกว่าปกติ ทั้งนี้ เพื่อให้เงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายถูกใช้จ่ายหมุนเวียนระหว่างกิจการทั้งสองแห่งดังกล่าว

๕. การดำเนินธุรกรรมอื่นๆ

นอกจากวิธีการที่กล่าวมาแล้วข้างต้นยังมีวิธีการลักษณะอื่นๆ อีกที่นำเงินเข้าสู่วงจรการฟอกเงิน เช่น การนำเงินไปซื้อกิจการที่มีผลขาดทุนแต่เป็นกิจการที่รายรับเป็นเงินสด และทำให้ธุรกิจค่อยๆ ฟื้นตัวในเวลาต่อมาโดยอาศัยดอกผลจากเงินที่ประกอบธุรกิจดังกล่าว การนำเงินสดไปซื้อตราสารทางการเงินที่โอนเปลี่ยนมือได้โดยตราสารนั้น ไม่ได้มีการสืบหาตัวผู้ซื้อและการควบคุมจากสถาบันการเงินผู้ออก ทำให้ยากต่อการสืบหาตัวผู้ซื้อและผู้รับเงินตามตราสารนั้น การซื้อทรัพย์สินที่มีค่า เช่น อัญมณี วัตถุโบราณ หรือพระเครื่อง การซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ การโอนเงินผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้พนักงานธนาคารไม่รู้จักลูกค้าและไม่ทราบวัตถุประสงค์ในการโอนเงินของลูกค้านั้นๆ ทำให้อาชญากรยังคงอาศัยวิธีการต่างๆ เหล่านี้เพื่อจัดการกับเงินสดปรก

จากขั้นตอนการฟอกเงิน แหล่งที่มาของการฟอกเงิน และรูปแบบการฟอกเงินจะเห็นได้ว่ามีความซับซ้อนและอาชญากรสามารถระทำความคิดได้หลากหลายช่องทาง องค์การสหประชาชาติจึงได้ออกมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้าน

การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย เพื่อเป็นแนวปฏิบัติให้ประเทศกลุ่มสมาชิกได้นำไปเป็นกรอบในการกำหนดมาตรฐานของแต่ละประเทศ ซึ่งมาตรฐานสากลที่สำคัญ ได้แก่^๒

๑. อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ค.ศ. ๑๙๙๙ (The Suppression of the financing of terrorism: SFT Convention) กำหนดหลักการที่สำคัญไว้คือ

๑.๑ กำหนดให้การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายเป็นความผิดทางอาญา (Criminalization provision)

๑.๒ กำหนดให้การจัดหาเงินทุนให้ หรือการรวบรวมเงินทุน ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม โดยมีเจตนาว่าเงินเหล่านั้นควรจะนำไปใช้ หรือรู้อยู่ว่าเงินนั้นจะถูกนำไปใช้เพื่อการก่อการร้าย (ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน) เป็นความผิดโดยไม่คำนึงว่าอาชญากรจะใช้จ่ายเงินนั้นในการกระทำความผิดจริงๆ หรือไม่

๑.๓ การกระทำที่เป็นการก่อการร้าย (Terrorist Act) ที่อยู่ภายใต้และในขอบเขตของอนุสัญญาที่กำหนดไว้ได้แก่

๑.๓.๑ อนุสัญญาว่าด้วยความผิดและการกระทำอื่นๆ บางประการ ซึ่งกระทำบนอากาศยาน ค.ศ. ๑๙๖๓

๑.๓.๒ อนุสัญญาเพื่อการปราบปรามการยึดอากาศยานโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ค.ศ. ๑๙๗๐

๑.๓.๓ อนุสัญญาเพื่อการปราบปรามการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายต่อความปลอดภัยของพลเรือน ค.ศ. ๑๙๗๑

๑.๓.๔ อนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและลงโทษอาชญากรรมที่กระทำต่อบุคคลที่ได้รับความคุ้มครองระหว่างประเทศรวมทั้งตัวแทนทางทูต ค.ศ. ๑๙๗๓

๑.๓.๕ อนุสัญญาต่อต้านการจับบุคคลเป็นตัวประกัน ค.ศ. ๑๙๗๘

๑.๓.๖ อนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันทางกายภาพต่อวัตถุนิวเคลียร์ ค.ศ. ๑๙๘๐

๑.๓.๗ พิธีสารเพื่อการปราบปรามการกระทำอันรุนแรงอันมิชอบด้วยกฎหมายต่อท่าอากาศยานที่ให้บริการการบินพลเรือนสากล ค.ศ. ๑๙๘๘

๑.๓.๘ อนุสัญญาว่าด้วยการปราบปรามการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายต่อความปลอดภัยในการเดินเรือ ค.ศ. ๑๙๘๘

^๒ สีหนาท ประยูรรัตน์. “ผลกระทบจาก FATF ต่อสถาบันการเงินไทย”. (เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรผู้กำกับดูแลการปฏิบัติงานด้านธุรกิจการธนาคารพาณิชย์ รุ่นที่ ๓. ๔ – ๑๕ มกราคม ๒๕๕๗).

๑.๓.๘ พิธีสารเพื่อการปราบปรามการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายต่อ
แทนชุดเจาะซึ่งตั้งอยู่ในเขตไหล่ทวีป ค.ศ. ๑๙๘๘

๑.๓.๑๐ อนุสัญญาว่าด้วยการผสมผสานในวัตถุระเบิดพลาสติกเพื่อ
วัตถุประสงค์ในการตรวจจับ ค.ศ. ๑๙๙๑

๑.๓.๑๑ อนุสัญญาเพื่อการปราบปรามการวางระเบิดเพื่อการก่อการร้าย ค.ศ. ๑๙๙๓

๑.๓.๑๒ อนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อการปราบปรามการสนับสนุนทาง
การเงินแก่การก่อการร้าย ค.ศ. ๑๙๙๙

๑.๓.๑๓ อนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อปราบปรามการก่อการร้ายที่ใช้
นิวเคลียร์ ค.ศ. ๒๐๐๕

๑.๓.๑๔ การแก้ไขอนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันทางกายภาพต่อวัตถุ
นิวเคลียร์ ค.ศ. ๒๐๐๕

๑.๓.๑๕ พิธีสารเพื่อการปราบปรามการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายต่อ
ความปลอดภัยในการเดินเรือ ค.ศ. ๒๐๐๕

๑.๓.๑๖ พิธีสารเพื่อการปราบปรามการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายต่อ
แทนชุดเจาะซึ่งตั้งอยู่ในเขตไหล่ทวีป ค.ศ. ๒๐๐๕

๑.๓.๑๗ อนุสัญญาเพื่อการปราบปรามการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายที่
เกี่ยวกับการบินพลเรือนสากล ค.ศ. ๒๐๑๐

๑.๓.๑๘ พิธีสารเพื่อการปราบปรามการยึดอากาศยานโดยมิชอบด้วย
กฎหมาย ค.ศ. ๒๐๑๐

๑.๓.๑๙ United Nations Convention against Transactional Organized
Crime 2000

๑.๓.๒๐ United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic
Drugs and Psychotropic Substances 1988

๑.๓.๒๑ United Nations Convention against Corruption 2003

๑.๔ กำหนดให้การกระทำตามอนุสัญญาฯ เป็นความผิดอาญาตามกฎหมายภายใน
ของตน และกำหนดให้มีบทลงโทษที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความร้ายแรงของความผิดแก่ผู้กระทำ
ความผิดทั้งที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล

๑.๕ ให้แต่ละรัฐดำเนินมาตรการที่เหมาะสมตามหลักกฎหมายภายในของตนเพื่อ
พิสูจน์ทราบและอายัดหรือยึดเงินทุนใดๆ ที่ได้ใช้หรือจัดสรรเพื่อมุ่งประสงค์ในการกระทำความผิด
สนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ตลอดจนทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดนั้น เพื่อการ
ริบเงินทุนดังกล่าว

๑.๖ จับกุม และฟ้องร้องดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด หรือส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้แก่ประเทศที่เกี่ยวข้อง (โดยอนุสัญญาฯ ให้ถือว่า ความผิดตามอนุสัญญาฯ เป็นความผิดที่สามารถส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ระหว่างรัฐภาคีด้วยกัน)

๑.๗ ร่วมมือกันในการกำหนดมาตรการให้สถาบันการเงินต่างๆ มีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมขนาดใหญ่ หรือธุรกรรมที่น่าสงสัยต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ และเก็บรักษาเอกสารที่เกี่ยวข้องไว้เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๕ ปี

๑.๘ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน

๒. มติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติที่ ๑๒๖๗

๒.๑ กำหนดให้ประเทศต่างๆ ยึดและอายัดทรัพย์สินของบุคคลที่ได้รับการระบุชื่อโดยคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ คือ กลุ่มตาลีบัน บินลาเดน และกลุ่ม Al-Qaida รวมถึงบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเงินที่ได้รับมาจากหรือเกิดจากทรัพย์สินของกลุ่มตาลีบัน

๒.๒ ไม่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับความผิดทางอาญากรณีการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

๓. มติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติที่ ๑๓๗๓ ๑๔๕๒ และ ๑๖๑๗

๓.๑ มีมติให้ทุกรัฐร่วมกันป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

๓.๒ ประกาศให้การจัดหาหรือรวบรวมเงินไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด ทั้งทางตรงหรือทางอ้อม โดยคนชาติหรือคนที่อยู่ในดินแดนของรัฐ โดยมีจุดประสงค์เพื่อการก่อการร้ายเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย

๓.๓ ทุกรัฐต้องให้หลักประกันว่าผู้มีส่วนในการสนับสนุนทางการเงิน การวางแผน หรือปฏิบัติการก่อการร้ายหรือให้การสนับสนุนการก่อการร้ายต้องถูกนำตัวมาดำเนินการตามกฎหมายและให้หลักประกันว่ากฎหมายและกฎข้อบังคับภายในรัฐต้องระบุให้การก่อการร้ายเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายอาญาร้ายแรงและต้องกำหนดบทลงโทษตามความร้ายแรงของการกระทำนั้นๆ

๓.๔ การระบุรายชื่อ (Designated list) โดยประเทศต่างๆ สามารถกำหนดและจัดทำรายชื่อบุคคล กลุ่มหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายของประเทศตนเองได้ เช่น OFAC List เป็นต้น

๓.๕ อายัดเงินและทรัพย์สินของผู้ก่อการร้าย พยายามก่อการร้าย ผู้ที่เข้าร่วมหรืออำนวยความสะดวกให้แก่การก่อการร้าย รวมทั้งเงินหรือทรัพย์สินที่บุคคลดังกล่าวเป็นเจ้าของหรือควบคุม หรือบุคคลที่ดำเนินการแทน หรือดำเนินการตามคำสั่งของบุคคลข้างต้น

๔. ข้อเสนอแนะของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (Financial Action Task Force: FATF) เพื่อเป็นการป้องกันการขยายผลการประกอบอาชญากรรมดังกล่าว องค์การระหว่างประเทศหลายองค์การจึงตระหนักถึงความร้ายแรงที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต จึงได้มีการกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการเกิดอาชญากรรมทางการเงินขึ้น โดยแรกเริ่มมีการจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจ ซึ่งดำเนินการ โดยกลุ่มประเทศ G7 ที่ประกอบด้วยประเทศที่พัฒนาแล้วร่วมกันดำเนินการจัดตั้งองค์การระหว่างประเทศในระดับรัฐบาลขึ้นในนามว่า Financial Action Task Force หรือที่รู้จักกันดีว่า FATF วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งคณะกรรมการ FATF เพื่อกำหนดมาตรฐาน พัฒนา ส่งเสริมนโยบายเพื่อต่อต้านการฟอกเงินและต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย โดยที่ผ่านมา FATF มีการออกข้อเสนอแนะเพื่อเปิดเผยต่อประเทศสมาชิก และประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิก รวมถึงผู้สังเกตการณ์ทั้งภาคการเงินและภาคธุรกิจอื่นๆ ที่ได้รับผลกระทบ และผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งล่าสุด FATF ได้ออกข้อเสนอแนะ ๔๐ ประการ ในปี ค.ศ. ๒๐๑๒ เพื่อให้ประเทศสมาชิกทั่วโลกปฏิบัติตามมาตรฐานสากลด้านการต่อต้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายนี้ ซึ่งรายละเอียดของข้อเสนอแนะ FATF ๔๐ ประการดังกล่าวจะอยู่ในบทถัดไป

จากมาตรฐานสากลและข้อกำหนดข้างต้น ทำให้ประเทศไทยในฐานะที่เป็นประเทศสมาชิกของกลุ่มเอเชียแปซิฟิกและต้องปฏิบัติตามมาตรฐานสากลดังกล่าวด้วย จึงได้กำหนดมาตรการด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายเพื่อครอบคลุมและสอดคล้องตามมาตรฐานสากลตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ FATF จึงเป็นที่มาของการที่ประเทศไทยต้องมีการปรับปรุงกฎหมายเพิ่มเติม โดยแบ่งประเภทเป็นกฎหมายหลัก ๒ ฉบับคือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และกฎหมายรอง ได้แก่ กฎกระทรวงว่าด้วยการพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง วิธีการแสดงตนของลูกค้าสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา ๑๖ มีผลให้ธนาคารพาณิชย์ในฐานะสถาบันการเงินประเภทหนึ่งต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดที่สำคัญ อันได้แก่ หลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้า (Know Your Customer) หรือเรียกย่อๆ ว่า KYC และหลักเกณฑ์การพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Customer Due Diligence) หรือ CDD รวมเรียกว่า หลักเกณฑ์ KYC/CDD ซึ่งอยู่ภายใต้มาตรการด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ซึ่งมีหลักการที่สำคัญดังนี้

๑. นโยบายการรับลูกค้า
๒. การบริหารความเสี่ยง
๓. การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า
๔. การรายงานธุรกรรม
๕. การนำส่งข้อมูลและเอกสารให้กับหน่วยงานทางการ
๖. การเก็บรักษาข้อมูลและเอกสาร

โดยในการทบทวนครั้งนี้ ผู้ศึกษาต้องการศึกษาเฉพาะหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าเท่านั้น เนื่องจากเป็นหลักเกณฑ์ใหม่ที่มีผลบังคับใช้กับธนาคารพาณิชย์เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๕ และมีการปรับปรุงอีกครั้งในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ เพื่อให้สอดคล้องกับข้อแนะนำของคณะกรรมการ FATF ยี่สิบ โดยสาระสำคัญของหลักเกณฑ์ว่าด้วยการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ได้แก่^๓

๑. การกำหนดนโยบายภายในด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

ตามกฎกระทรวง เรื่อง การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า พ.ศ. ๒๕๕๖ กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ต้องกำหนดนโยบายที่แสดงถึงการรับเอามาตรการด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายมาเป็นนโยบายหลักขององค์กรเทียบเท่ากับนโยบายหลักในการดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ การกำหนดนโยบายดังกล่าว จะประกอบด้วย นโยบายหลักและนโยบายรอง

นโยบายหลัก มีสาระสำคัญคือ ธนาคารพาณิชย์ต้องกำหนดนโยบายที่แสดงว่าธนาคารพาณิชย์จัดให้เรื่องการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายเป็นวัตถุประสงค์หลักที่ต้องดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็แนวทางปฏิบัติตามกฎหมาย กระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า การรายงานธุรกรรม ขั้นตอนการแสดงตน การระบุตัวตนและการรับลูกค้า หลักเกณฑ์การบริหารความเสี่ยง การจัดจ้างพนักงานหรือนุคลากรให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ การตรวจสอบภายใน และกระบวนการพิจารณาปรับปรุงนโยบายให้ทันสมัยและสอดคล้องกับผลิตภัณฑ์ บริการ หรือช่องทางบริการใหม่ๆ

---

^๓ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. “แนวทางปฏิบัติ เรื่อง การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสำหรับสถาบันการเงินประเภท ธนาคาร”. ๒๕๕๖.

นโยบายรอง มีสาระสำคัญคือ การดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในเรื่องนั้นๆ เช่น นโยบายการรับลูกค้า นโยบายการบริหารความเสี่ยงด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย นโยบายการจัดจ้างและการฝึกอบรมพนักงาน นโยบายการตรวจสอบภายใน นโยบายการพัฒนาและปรับปรุงนโยบาย โดยอาจเปลี่ยนถ้อยคำจากนโยบายเป็นคำเรียกอื่นตามการออกเกณฑ์ภายในแต่ละองค์กรได้ อาทิ นโยบาย มาตรการ หลักเกณฑ์ แผนงาน เป็นต้น

๒. การจัดให้ลูกค้าแสดงตน

เป็นขั้นตอนแรกเมื่อลูกค้าประสงค์จะสร้างความสัมพันธ์หรือทำธุรกรรมเป็นครั้งคราวในครั้งแรก ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดให้ลูกค้าแจ้งข้อมูลเบื้องต้นตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง วิธีการแสดงตนของลูกค้าสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา ๑๖ แบ่งได้ดังนี้

๒.๑ ลูกค้าที่ประสงค์จะสร้างความสัมพันธ์ต่อหน้า

ลูกค้าบุคคลธรรมดา โดยลูกค้าต้องแสดงตนคือ ชื่อเต็ม วันเดือนปีเกิด เลขประจำตัวประชาชนหรือเลขหนังสือเดินทางกรณีเป็นคนต่างชาติ ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน หากไม่ได้อาศัยอยู่ในที่อยู่ดังกล่าวให้ระบุที่อยู่ปัจจุบันด้วย กรณีคนต่างชาติ ให้ระบุที่อยู่ในประเทศเจ้าของสัญชาติและที่อยู่ในประเทศไทย อาชีพและสถานที่ทำงาน ลายมือชื่อผู้สร้างความสัมพันธ์ ข้อมูลการติดต่อที่ธนาคารพาณิชย์จะสามารถติดต่อลูกค้าได้ เช่น หมายเลขโทรศัพท์ ที่อยู่จดหมายอิเล็กทรอนิกส์

ลูกค้านิติบุคคลหรือบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย ต้องแสดงตนด้วยชื่อนิติบุคคลหรือบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร หนังสือรับรองการจดทะเบียนที่นายทะเบียนออกให้ไม่เกิน ๖ เดือน ประเภทกิจการและวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการ ตราประทับ (ถ้ามี) สถานที่ตั้งและหมายเลขโทรศัพท์ ที่อยู่จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ชื่อเต็มของผู้มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคลหรือบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย ข้อมูลชื่อเต็ม วันเดือนปีเกิด เลขประจำตัว กรณีเป็นชาวต่างชาติใช้เลขหนังสือเดินทาง และที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน กรณีไม่ได้อาศัยในที่อยู่ดังกล่าว ให้ระบุที่อยู่ปัจจุบันด้วย กรณีที่มีอำนาจลงนามเป็นคนต่างชาติและเป็นผู้รับมอบอำนาจให้สร้างความสัมพันธ์และทำธุรกรรมกับธนาคารพาณิชย์แทนนิติบุคคล และบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจทอดสุดท้ายให้สร้างความสัมพันธ์และทำธุรกรรมกับธนาคารพาณิชย์ รวมถึงลายมือชื่อผู้มีอำนาจลงนามและผู้รับมอบอำนาจตามข้างต้น

๒.๒ ลูกค้าที่ไม่ได้สร้างความสัมพันธ์ต่อหน้า

โดยปกติธนาคารพาณิชย์ต้องเพิ่มหรือจัดทำช่องทางเพื่อสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับลูกค้าที่ไม่ได้พบหน้า ทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องอาศัยช่องทางผ่านเทคโนโลยีหรืออุปกรณ์ จึงจำเป็นต้องพิจารณาความเสี่ยงในการให้บริการ โดยต้องกำหนดมาตรการเพื่อจัดให้ลูกค้าต้องแจ้งและส่งข้อมูลการแสดงตนให้ครบถ้วนเช่นเดียวกับการสร้างความสัมพันธ์ต่อหน้า ซึ่งข้อมูลการแสดงตนอย่างน้อยของลูกค้าที่ไม่ได้สร้างความสัมพันธ์ต่อหน้าแบ่งเป็น

ลูกค้าบุคคลธรรมดา ได้แก่ ชื่อเต็ม เลขประจำตัวประชาชน กรณีชาวต่างชาติใช้เลขหนังสือเดินทาง ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน กรณีไม่ได้อาศัยในที่อยู่ดังกล่าว ให้ระบุที่อยู่ปัจจุบันด้วย หากเป็นชาวต่างชาติ ให้ระบุที่อยู่ในประเทศเจ้าของสัญชาติและที่อยู่ในประเทศไทย หมายเลขโทรศัพท์ ที่อยู่จดหมายอิเล็กทรอนิกส์

ลูกค้านิติบุคคลหรือลูกค้าที่เป็นบุคคลที่มีการตกลงกันตามกฎหมาย ได้แก่ ชื่อนิติบุคคลหรือบุคคลที่มีการตกลงกันตามกฎหมาย เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร สถานที่ตั้งและหมายเลขโทรศัพท์ ที่อยู่จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ข้อมูลชื่อเต็ม วันเดือนปีเกิด เลขประจำตัว กรณีเป็นชาวต่างชาติใช้เลขหนังสือเดินทาง และที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน กรณีไม่ได้อาศัยในที่อยู่ดังกล่าว ให้ระบุที่อยู่ปัจจุบันด้วย กรณีที่ผู้มีอำนาจลงนามเป็นคนต่างชาติและเป็นผู้รับมอบอำนาจให้สร้างความสัมพันธ์และทำธุรกรรมกับธนาคารพาณิชย์แทนนิติบุคคล

ผู้ทำธุรกรรมเป็นครั้งคราว ประกอบด้วยลูกค้าบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลหรือบุคคลที่มีการตกลงกันตามกฎหมายจะต้องแสดงตนเช่นเดียวกับลูกค้าลูกค้าที่ไม่ได้สร้างความสัมพันธ์ต่อหน้า

ผู้ทำธุรกรรมเป็นครั้งคราวแบบไม่พบหน้า ไม่ควรจัดให้มีบริการแบบไม่พบหน้าสำหรับผู้ทำธุรกรรมเป็นครั้งคราว เนื่องจากมีความเสี่ยงสูงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย เว้นแต่ธนาคารพาณิชย์จะมีมาตรการเพื่อลดความเสี่ยงในการให้บริการ ซึ่งลูกค้าที่ทำธุรกรรมเป็นครั้งคราวแบบไม่พบหน้า ประกอบด้วยลูกค้าบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลหรือบุคคลที่มีการตกลงกันตามกฎหมายเช่นกัน และให้แสดงตนเช่นเดียวกับลูกค้าที่ไม่ได้สร้างความสัมพันธ์ต่อหน้า

---

^๔ “ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง วิธีการแสดงตนของลูกค้าสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา ๑๖”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ ๑๓๐, ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๖, หน้า ๘.

ในการพิจารณาลูกค้าแต่ละประเภทที่มาทำธุรกรรม ธนาคารพาณิชย์ต้องกำหนด ขั้นตอนในการตรวจสอบข้อมูลและเอกสารแสดงตน โดยให้อำนาจบุคลากรหรือพนักงานผู้ ตรวจสอบใช้ดุลยพินิจที่เหมาะสมในการตรวจสอบ ทั้งนี้ เพื่อที่จะได้ทราบว่าลูกค้าแต่ละประเภทมี ตัวตนอยู่จริงตามกฎหมาย และทราบถึงวัตถุประสงค์ในการสร้างความสัมพันธ์หรือทำธุรกรรม แบบครั้งคราว โดยที่สอดคล้องกับข้อมูลการแสดงผลของลูกค้านั้นๆ นอกจากนี้ เพื่อจะได้ทราบว่า ข้อมูลการแสดงผลนั้นเพียงพอต่อการบริหารความเสี่ยงและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริง เกี่ยวกับลูกค้า

๓. การอนุมัติรับลูกค้า

เป็นกระบวนการต่อเนื่องจากขั้นตอนการจัดให้ลูกค้าแสดงตน ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

๓.๑ การประเมินผลความต้องการข้อมูลเพิ่มเติมของลูกค้า

ธนาคารพาณิชย์ต้องมีการระบุตัวตนของลูกค้าหลังจากการจัดให้ลูกค้า แสดงตนแล้ว ในขั้นตอนนี้ต้องประเมินเบื้องต้นว่า จำเป็นต้องได้รับหรือขอข้อมูลเอกสารหลักฐาน จากลูกค้าเพิ่มเติมเพื่อระบุตัวตนของลูกค้าหรือไม่ เพื่อให้สอดคล้องกับความเสี่ยงด้านการฟอกเงิน และการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

๓.๑.๑ ธนาคารพาณิชย์ควรกำหนดปัจจัยเพื่อประเมินความต้องการข้อมูล เบื้องต้น ซึ่ง ได้แก่

๓.๑.๑.๑ ปัจจัยเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงิน ประเภทบริการ ช่องทางการใช้บริการ

๓.๑.๑.๒ ปัจจัยเกี่ยวกับความซับซ้อนของโครงสร้างกิจการของลูกค้า

๓.๑.๑.๓ ปัจจัยเกี่ยวกับพื้นที่หรือประเทศที่เกี่ยวข้องกับการใช้บริการ

๓.๑.๑.๔ ปัจจัยเกี่ยวกับแหล่งที่มาของเงินหรือรายได้ของลูกค้า

๓.๑.๑.๕ ปัจจัยเกี่ยวกับมูลค่าในการขอใช้บริการ

๓.๑.๒ แนวทางการใช้ดุลยพินิจในการประเมิน

ธนาคารพาณิชย์ต้องกำหนดมาตรฐานเพื่อวิเคราะห์ว่าผู้ขอสร้างความสัมพันธ์แต่ละรายมีความเสี่ยงต่อการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ในเบื้องต้นอย่างน้อยเพียงใด เพื่อประเมินว่า ควรต้องขอข้อมูลกับลูกค้าเพิ่มเติมหรือไม่

๓.๒ การตรวจสอบกับข้อมูลรายชื่อที่กฎหมายกำหนด

ตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า พ.ศ. ๒๕๕๖ ธนาคารพาณิชย์ต้องดำเนินการตรวจสอบข้อมูลลูกค้ารวมผู้เกี่ยวข้องว่าเป็นบุคคล เดียวกันกับข้อมูลรายชื่อตามมติของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติหรือบุคคลที่ศาลมี

คำสั่งเป็นบุคคลที่ถูกกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายหรือไม่ โดยต้องดำเนินการก่อนการอนุมัติรับลูกค้าหรือรับทำธุรกรรมให้กับผู้ที่ทำธุรกรรมแบบครั้งคราว

๓.๒.๑ ข้อมูลรายชื่อที่ใช้ในการตรวจสอบตามกฎหมาย

ในการใช้ข้อมูลนำมาตรวจสอบ ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ประกอบด้วยข้อมูล ๒ ส่วน คือ

๓.๒.๑.๑ ข้อมูลผู้เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ซึ่งเป็นบุคคลที่ถูกกำหนดโดยคำสั่งศาล

๓.๒.๑.๒ ข้อมูลผู้เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายตามมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ รวมถึงข้อมูลประเทศอื่นที่อนุมัติโดยรัฐมนตรีประเทศนั้นๆ

๓.๒.๒ กลุ่มเป้าหมายที่ต้องตรวจสอบกับรายชื่อที่กฎหมายกำหนด

ในบางครั้ง ธนาคารพาณิชย์จำเป็นต้องมีข้อมูลลูกค้าบางประเภทและบางรายเพิ่มเติมนอกเหนือจากข้อมูลขั้นต่ำที่ใช้ในเอกสารแสดงตน โดยกลุ่มที่ธนาคารพาณิชย์ต้องขอเพิ่มเติม ได้แก่ บุคคลธรรมดาที่ขอสร้างความสัมพันธ์และที่ขอทำธุรกรรมเป็นครั้งคราว ผู้รับมอบอำนาจจากลูกค้านิติบุคคล นิติบุคคลที่ขอสร้างความสัมพันธ์และที่ขอทำธุรกรรมเป็นครั้งคราว และผู้เกี่ยวข้องกับลูกค้านิติบุคคลคือ กรรมการผู้มีอำนาจลงนามทุกราย ผู้รับมอบอำนาจทอดสุดท้ายที่มาสร้างความสัมพันธ์ รวมถึงกรรมการผู้มีอำนาจที่ขอทำธุรกรรมเป็นครั้งคราว และผู้รับมอบอำนาจทอดสุดท้ายที่มาขอทำธุรกรรมเป็นครั้งคราว ผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของลูกค้านิติบุคคลและลูกค้านิติบุคคล ผู้บริหารระดับสูงของลูกค้านิติบุคคล ผู้ถือหุ้นที่มีนัยสำคัญของลูกค้านิติบุคคล

ในการตรวจสอบกับข้อมูลรายชื่อที่กฎหมายกำหนด ธนาคารพาณิชย์ต้องกำหนดขั้นตอนการตรวจสอบรายชื่อเป็นขั้นตอนที่ต้องดำเนินการทันทีหลังจากได้รับข้อมูลการแสดงตนจากลูกค้านิติบุคคล และหากภายหลังมีการระบุตัวตนเพิ่มเติม ข้อมูลบุคคลที่เกี่ยวข้องกับลูกค้านิติบุคคลให้นำข้อมูลของบุคคลหรือนิติบุคคลที่เพิ่มเติมนั้นมาตรวจสอบกับรายชื่อที่กฎหมายประกาศก่อนอนุมัติรับลูกค้า โดยขั้นตอนในการตรวจสอบกับข้อมูลรายชื่อที่กฎหมายกำหนด จะกล่าวรายละเอียดในหัวข้อถัดไป

๓.๓ การกำหนดมาตรการหรือหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

เพื่อให้ขั้นตอนการรับลูกค้าเป็นไปตามกฎกระทรวงว่าด้วยการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า พ.ศ. ๒๕๕๖ และมาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ธนาคารพาณิชย์จำเป็นต้องกำหนดนโยบาย แนวปฏิบัติ หรือหลักเกณฑ์ที่สำคัญในการตรวจสอบข้อมูลการแสดงตน การระบุตัวตนลูกค้า การตรวจสอบข้อมูลของผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง วิธีปฏิบัติในการอนุมัติรับลูกค้า

๔. การบริหารความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

แม้ว่าธนาคารพาณิชย์จะได้กำหนดนโยบายรับลูกค้า ขั้นตอน หลักเกณฑ์ วิธีปฏิบัติ หรือแนวทางในการตรวจสอบด้านต่างๆ อย่างครบถ้วนแล้ว ธนาคารพาณิชย์ยังมีหน้าที่ในการบริหารความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของลูกค้าควบคู่ไปกับการอนุมัติรับลูกค้า ซึ่งเมื่ออนุมัติรับลูกค้าแล้วจะต้องนำลูกค้ารายดังกล่าวไปจัดระดับความเสี่ยงตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายและแนวทางของธนาคารพาณิชย์ ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์ต้องกำหนดนโยบายหรือมาตรฐานการบริหารความเสี่ยง ซึ่งประกอบด้วย 2 ประการ คือ การบริหารความเสี่ยงภายในองค์กรเกี่ยวกับลูกค้า ตั้งแต่การระบุตัวตน ขั้นตอนการอนุมัติรับลูกค้า ขั้นตอนการดำเนินความสัมพันธ์กับลูกค้า และการบริหารความเสี่ยงด้านผลิตภัณฑ์/บริการทางการเงินและช่องทางบริการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๔.๑ การบริหารความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายภายในองค์กร เป็นการกำหนดมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงของผลิตภัณฑ์ บริการ และช่องทางบริการที่ธนาคารพาณิชย์ดำเนินกิจการอยู่ มาตรฐานดังกล่าวได้แก่ ผลการประเมินความเสี่ยงของทุกผลิตภัณฑ์ บริการ และช่องทางบริการ โดยจะถูกนำไปใช้เป็นเงื่อนไขหนึ่งในกระบวนการประเมินผลเพื่อพิจารณาขอข้อมูลลูกค้าเพิ่มเติม และเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าไปใช้พิจารณาในกระบวนการประเมินความเสี่ยงของลูกค้าแต่ละรายเพื่อกำหนดความเข้มข้นในการตรวจสอบความเคลื่อนไหวการทำธุรกรรมและการดำเนินความสัมพันธ์ต่อไป

ในการบริหารความเสี่ยงของผลิตภัณฑ์ บริการ และช่องทางบริการ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการตรวจสอบว่า ผลิตภัณฑ์ บริการ หรือช่องทางบริการนั้นมีความเสี่ยงด้านการฟอกเงินมากน้อยเพียงใด และมีโอกาสเสี่ยงที่ลูกค้าจะใช้ฟอกเงินผ่านผลิตภัณฑ์ บริการ หรือช่องทางบริการด้วยวิธีใดบ้าง และหาวิธีการบรรเทาความเสี่ยงนั้น โดยการใช้เทคโนโลยีหรือบุคลากรมาบรรเทาความเสี่ยงเพื่อให้เกิดโอกาสในการฟอกเงินที่ผ่านช่องทางสถาบันการเงินให้น้อยที่สุด ตัวอย่างเช่น บริการฝาก ถอนเงินสด ผ่านตู้ฝากถอนเงินอัตโนมัติ ซึ่งเป็นช่องทางบริการที่

ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการรับส่งข้อมูล อาจจำกัดจำนวนเงินและจำนวนครั้งที่ลูกค้าสามารถใช้บริการได้ในแต่ละวัน โดยธนาคารพาณิชย์มีหน้าที่ตรวจสอบธุรกรรมที่ผ่านช่องทางบริการดังกล่าวอย่างเข้มข้นกว่าการทำธุรกรรมผ่านช่องทางปกติที่สาขา นอกจากช่องทางบริการแล้ว ธนาคารพาณิชย์ยังต้องพิจารณาหลักเกณฑ์การบริหารความเสี่ยงของแต่ละผลิตภัณฑ์/บริการ ว่าผลิตภัณฑ์และบริการนั้นเป็นความเสี่ยงสูงหรือต่ำเพื่อเป็นปัจจัยหนึ่งในการพิจารณาความเสี่ยงของลูกค้า ผลการประเมินความเสี่ยงของผลิตภัณฑ์หรือบริการนี้ไม่ได้บ่งชี้ว่าธนาคารพาณิชย์ใดมีผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีความเสี่ยงสูงทำให้มีความเสี่ยงด้านการฟอกเงิน แต่เป็นสัญญาณให้ธนาคารพาณิชย์ดังกล่าวต้องมีการบริหารความเสี่ยงแต่ละผลิตภัณฑ์หรือบริการให้เข้มข้นมากขึ้นเพียงใด

ขั้นตอนการบริหารความเสี่ยงของผลิตภัณฑ์หรือบริการ

๑. รวบรวมผลิตภัณฑ์และบริการขององค์กรที่มีผลให้ลูกค้านำเงินหรือทรัพย์สินมาหมุนเวียนในระบบให้ครบถ้วน

๒. คัดแยกกลุ่มผลิตภัณฑ์และบริการที่มีความเสี่ยงต่ำออกจากผลิตภัณฑ์และบริการทั้งหมด และจัดระดับความเสี่ยงขึ้นต่างๆ กับผลิตภัณฑ์และบริการส่วนที่เหลือ

๓. ประเมินความเสี่ยงและบริหารจัดการเพื่อบรรเทาความเสี่ยงสำหรับผลิตภัณฑ์และบริการที่ไม่อยู่ในกลุ่มความเสี่ยงต่ำ

๔. ตรวจสอบกระบวนการบรรเทาความเสี่ยงและปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีใหม่ จัดทำรายงานและแจ้งต่อสำนักงาน ปปง. การกำหนดปัจจัยในการประเมินความเสี่ยง

การกำหนดปัจจัยในการประเมินความเสี่ยง

๑. ปัจจัยการโอน เปลี่ยนมือ ผลิตภัณฑ์หรือสิทธิในการใช้บริการ รวมถึงได้รับผลประโยชน์จากการใช้บริการ สามารถโอนหรือเปลี่ยนมือให้แก่เจ้าของรายอื่นได้ ถือว่ามีความเสี่ยงต่อการฟอกเงินสูง

๒. ปัจจัยการเปลี่ยนเป็นเงินสด โดยผลิตภัณฑ์หรือสิทธิในการใช้บริการสามารถเปลี่ยนสภาพเป็นเงินสดได้ในขั้นตอนสุดท้าย

๓. ปัจจัยเรื่องวงเงินที่ไม่จำกัดหรือจำนวนครั้งในการใช้บริการ ย่อมมีความเสี่ยงต่อการกลายเป็นช่องทางหมุนเวียนเงินครั้งละจำนวนมาก และยิ่งหากไม่กำหนดจำนวนครั้งยิ่งทำให้เกิดความเสี่ยงสูงขึ้น

๔. ปัจจัยการใช้ข้ามแดน ผลิตภัณฑ์หรือสิทธิในการใช้บริการสามารถไปใช้ได้ในประเทศจะมีความเสี่ยงด้านการฟอกเงินข้ามประเทศสูงกว่า และยิ่งมีการจ่ายเงินสดในต่างประเทศจะยิ่งมีความเสี่ยงสูงขึ้น

๕. ปัจจัยการก่อการหนี้ ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีลักษณะเป็นการให้สินเชื่อหรือกู้ยืมที่จะก่อให้เกิดการหนี้สินแก่ลูกค้านั้นจะมีความเสี่ยงต่ำเนื่องจากไม่สอดคล้องกับรูปแบบของการฟอกเงิน

๖. ปัจจัยประเภทผลิตภัณฑ์หรือบริการ เป็นที่ยอมรับกันว่าผลิตภัณฑ์หรือบริการบางประเภทมีความเสี่ยงด้านการฟอกเงินต่ำ เนื่องจากวัตถุประสงค์ของผลิตภัณฑ์หรือบริการและผลประโยชน์ที่ได้รับเพื่อการออมหรือเยียวยาหรือชดเชยความเสียหาย เช่น ประกันวินาศภัย ประกันแบบกลุ่ม กองทุนที่กฎหมายกำหนดขึ้น ผลิตภัณฑ์สำหรับผู้ยากไร้ซึ่งมีรัฐเป็นผู้สนับสนุน

๔.๒ การบริหารความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายสำหรับลูกค้า

การบริหารความเสี่ยงในที่นี้คือ การกำหนดระดับความเสี่ยงที่เหมาะสมสำหรับลูกค้าแต่ละรายโดยพิจารณาจากหลายปัจจัย กระบวนการบริหารความเสี่ยงต้องดำเนินการอยู่ตลอดระยะเวลาจนกว่าความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับลูกค้าจะยุติลง มาตรการบริหารความเสี่ยงต้องกำหนดปัจจัยเพื่อประเมินความเสี่ยงของลูกค้าทุกประเภท และต้องมีแนวทางการวิเคราะห์ เนื่องจากลูกค้าบางรายอาจมีลักษณะที่ตรงกับปัจจัยหนึ่งเป็นความเสี่ยงสูงและอีกปัจจัยหนึ่งเป็นความเสี่ยงต่ำร่วมด้วยก็ได้ ในการพิจารณาความเสี่ยงจากปัจจัยต่างๆ สามารถพิจารณาจำแนกได้ดังนี้

ปัจจัยที่ต้องพิจารณาเด็ดขาด หากพบว่าลูกค้าอยู่ในรายชื่อที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายตามที่กฎหมายกำหนด โดยมาจากคำสั่งศาลหรือมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ รวมถึงข้อมูลของต่างประเทศที่อนุวัติโดยรัฐมนตรี ธนาคารพาณิชย์ต้องปฏิเสธความสัมพันธ์กับลูกค้า หรือเข้าสู่กระบวนการระงับการดำเนินการทางทรัพย์สิน โดยไม่ต้องใช้ดุลยพินิจใดๆ เพื่อลดทอนความเสี่ยง

ปัจจัยความเสี่ยงสูง หากพบว่าลูกค้ามีข้อมูลตรงกับปัจจัยความเสี่ยงข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อรวมกัน แสดงว่าลูกค้ารายดังกล่าวมีโอกาสที่จะมีความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายในระดับสูง โดยปัจจัยความเสี่ยงสูงแต่ละประเภทยังมีดังนี้

๑. เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรง ลูกค้ามีความเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาญา โดยเฉพาะความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมถึงกรณีที่ลูกค้ามีส่วนในการกระทำความผิดหรือเคยเป็นบุคคลที่ได้รับการพิพากษาหรือลงโทษอันเนื่องมาจากการกระทำความผิด ปัจจัยนี้ธนาคารพาณิชย์ใช้ดุลยพินิจไม่อนุมัติรับลูกค้าหรือยุติความสัมพันธ์ทางธุรกิจได้

๒. ข้อมูลการยึด อาชดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและคำสั่งให้ ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ลูกค้าเป็นผู้ที่สำนักงาน ปปง. มีคำสั่งยึด อาชด หรือศาลมีคำสั่งให้ ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ธนาคารพาณิชย์ต้องพิจารณาให้ลูกค้าอยู่ในระดับความเสี่ยงสูง

๓. บุคคลที่มีสถานภาพทางการเมือง ลูกค้าที่เป็นบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมืองเมืองทั้งในประเทศและต่างประเทศหรือองค์กรระหว่างประเทศ ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดให้ ลูกค้าดังกล่าวเป็นความเสี่ยงสูง เนื่องจากตามมาตรฐานสากลพบว่า ลูกค้ากลุ่มนี้มีโอกาสกระทำความผิดทุจริตและรับสินบนมากที่สุด นิยามบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมือง ได้แก่

๓.๑ ข้าราชการ ผู้ดำรงตำแหน่งในหน่วยงานรัฐ องค์กรของรัฐ นักการเมืองระดับประเทศ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกิจการสำคัญของชาติ

๓.๒ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือข้าราชการการเมืองในระดับประเทศ เช่น คณะรัฐบาล ที่ปรึกษาทางการเมือง สมาชิกในสภาสำคัญของรัฐ คณะกรรมการอิสระที่ก่อตั้งโดยรัฐธรรมนูญ

๓.๓ ผู้บริหารระดับสูงหรือคณะกรรมการบริหารขององค์กรมหาชน รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรที่ดำเนินกิจการทางพาณิชย์ ซึ่งรัฐมีส่วนได้เสีย

๓.๔ บุคคลที่ใกล้ชิด (คู่สมรส บุตร บิดามารดา) หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยนัยทางธุรกิจ

๓.๕ อดีตบุคคลที่ดำรงตำแหน่งข้างต้นที่พ้นตำแหน่งมาแล้วไม่เกิน ๑ ปี และ/หรือพบว่ายังมีบทบาทสำคัญทางการเมืองอยู่

๓.๖ กรณีเป็นบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมืองในองค์กรระหว่างประเทศ หมายถึง ผู้บริหารระดับสูงหรือคณะกรรมการบริหารหรือผู้เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของ องค์กรระหว่างประเทศ

๔. อาชีพที่มีความเสี่ยง ปัจจุบันนี้ไม่ถือเป็นปัจจัยที่ต้องเป็นความเสี่ยงสูงอย่าง เกร่งครัด เพราะหากมีปัจจัยอื่นที่ทำให้ปัจจัยนี้ลดความสำคัญลง อาจประเมินลูกค้าเป็นความเสี่ยงต่ำได้

๕. พื้นที่และประเทศที่มีความเสี่ยง ข้อมูลพื้นที่และประเทศที่มีความเสี่ยง อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามประกาศของคณะกรรมการระดับสากล และสำนักงาน ปปง. ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์ต้องตรวจสอบข้อมูลพื้นที่และประเทศเสี่ยงทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลง และปัจจัย นี้ไม่ถือเป็นความเสี่ยงสูงอย่างเกร่งครัด เพราะอาจมีปัจจัยอื่นที่ทำให้ปัจจัยนี้ลดความสำคัญลง และ ประเมินความเสี่ยงลูกค้าต่ำลงได้

๖. ความเสี่ยงตามสถานการณ์อื่นๆ หากมีสถานการณ์พิเศษที่ทำให้เกิดความเสียด้านฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายหรือจากความผิดมูลฐานอย่างหนึ่งอย่างใดควรพิจารณาเป็นปัจจัยสำคัญ

๗. วัตถุประสงค์และการใช้ผลิตภัณฑ์หรือบริการ ธนาคารพาณิชย์ต้องนำปัจจัยความเสียด้านผลิตภัณฑ์ บริการและช่องทางบริการมาร่วมใช้ในกระบวนการบริหารความเสี่ยงด้วย

ปัจจัยความเสียดำ การกำหนดกลุ่มลูกค้าความเสียดำจะช่วยลดภาระในการบริหารความเสี่ยงให้แก่ธนาคารพาณิชย์ตั้งแต่ขั้นตอนแรกของการเริ่มสร้างความสัมพันธ์ ซึ่งแบ่งเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มลูกค้าความเสียดำที่สำนักงาน ป.ป.ง. กำหนดไว้ และกลุ่มลูกค้าความเสียดำที่ธนาคารพาณิชย์กำหนดขึ้น ความแตกต่างของลูกค้า ๒ กลุ่มนี้ คือ หากลูกค้ามาขอสร้างความสัมพันธ์ หากพบว่าลูกค้าที่อยู่ในกลุ่มความเสียดำที่ สำนักงาน ป.ป.ง. กำหนดไว้ ธนาคารพาณิชย์จะสามารถระบุตัวตนจากข้อมูลการแสดงผลโดยไม่ต้องขอข้อมูลลูกค้าเพิ่มเติมในเชิงลึก แต่หากเป็นลูกค้าความเสียดำในกลุ่มที่ ๒ ธนาคารพาณิชย์ต้องประเมินความเสี่ยงเบื้องต้นเพื่อขอข้อมูลเพิ่มเติม และต้องกำหนดหลักเกณฑ์ในการปรับความเสี่ยงด้วย

ลูกค้าที่อยู่ในความเสียดำตามที่สำนักงาน ป.ป.ง. กำหนด ได้แก่

๑. รัฐบาล ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

๒. มูลนิธิสายใจไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และมูลนิธิชัยพัฒนา

๓. สถาบันการเงิน ประกอบด้วย ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารตามที่ได้มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น โดยเฉพาะ บริษัทเงินทุน บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ บริษัทบริหารสินทรัพย์ นิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้า นิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน บริษัทประกันวินาศภัย และบริษัทประกันชีวิต กองทุนรวม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนส่วนบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ บริษัทมหาชนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ลูกค้าต่างประเทศที่มีมาตรการที่สามารถตรวจสอบได้ว่าลูกค้าดังกล่าวมีมาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายที่สอดคล้องกับข้อแนะนำของ FATF

๔. ผลิตภัณฑ์หรือบริการบางประเภทที่มีความเสียดำ ได้แก่ ประกันวินาศภัย ประกันชีวิตแบบประกันภัยกลุ่มและประกันชีวิตแบบจ่ายกรณีเดียวเมื่อผู้เอาประกันเสียชีวิต ประกันภัยแบบกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ของลูกค้าจ้างหรือเพื่อเยียวยาความเสียหาย กองทุนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการออมสำหรับผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส และมีการกำหนดวงเงินในการซื้อหรือ

ได้สิทธิ์ในการใช้บริการ ผลิตภัณฑ์ทางการเงินสำหรับผู้ยากไร้ที่รัฐเป็นผู้สนับสนุนและมีการจำกัดวงเงินสำหรับลูกค้าแต่ละราย

แนวทางการใช้ดุลยพินิจเพื่อประเมินความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๑ การตรวจสอบผลการระบุตัวตน ธนาคารพาณิชย์ต้องมั่นใจว่าลูกค้าได้รับการตรวจสอบข้อมูลในขั้นตอนการระบุตัวตนครบถ้วนแล้วภายหลังจากการส่งข้อมูลการแสดงตนและการประเมินความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๒ ประเมินความเสี่ยงลูกค้า มี ๒ กรณีคือ

๑. กรณีลูกค้าไม่ต้องขอข้อมูลเพิ่มเติม เนื่องจากมีความเสี่ยงเบื้องต้นในระดับต่ำ เว้นแต่พบว่า ลูกค้ามีปัจจัยเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงสูง อาจต้องขอข้อมูลเพิ่มเติมภายหลังและปรับระดับความเสี่ยงจากความเสี่ยงต่ำเป็นความเสี่ยงสูง

๒. กรณีลูกค้าต้องขอข้อมูลเพิ่มเติม เมื่อธนาคารพาณิชย์ประเมินว่าต้องขอข้อมูลจากลูกค้าเพิ่มเติม เช่น ข้อมูลสถานประกอบการของลูกค้าบุคคลธรรมดาที่แจ้งว่าเป็นเจ้าของธุรกิจ ข้อมูลผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง ข้อมูลแหล่งรายได้รอง เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลลูกค้าทั้งหมดกับปัจจัยเสี่ยงเพื่อพิจารณาความเสี่ยงต่อไป

ขั้นตอนที่ ๓ การพิจารณากรณีลูกค้ามีปัจจัยเสี่ยงที่หลากหลาย กรณีพบว่าลูกค้าตรงกับปัจจัยความเสี่ยงต่ำและความเสี่ยงสูงรวมอยู่ด้วยกัน ธนาคารพาณิชย์จะต้องพิจารณาสัดส่วนความเสี่ยงที่จะใช้เป็นเกณฑ์หลักในการพิจารณา มี 2 แนวทางคือ กำหนดระดับความเสี่ยงจาก ๒ ปัจจัยไว้ที่ร้อยละ ๕๐ หรือกำหนดระดับความเสี่ยงของลูกค้าเป็นความเสี่ยงกลางหรือสูง และกำหนดเงื่อนไขเพื่อปรับลดความเสี่ยงในขั้นต้น

ขั้นตอนที่ ๔ การอนุมัติผลการประเมินความเสี่ยงของลูกค้า ธนาคารพาณิชย์ควรกำหนดกระบวนการกลั่นกรองในการประเมินความเสี่ยงไว้อีกชั้นหนึ่ง เพื่อเป็นการตรวจทานการประเมินความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๕ การอนุมัติรับลูกค้าความเสี่ยงสูง ธนาคารพาณิชย์ต้องกำหนดกระบวนการอนุมัติรับลูกค้าความเสี่ยงสูง ซึ่งอาจแต่งตั้งผู้บริหารหรือคณะทำงานที่มีผู้บริหารรวมอยู่ด้วยเพื่อพิจารณาลูกค้าก่อนอนุมัติความสัมพันธ์ เนื่องจากลูกค้าความเสี่ยงสูงมีโอกาสนำให้ธนาคารพาณิชย์เกิดความเสี่ยงและเพื่อให้ผู้บริหารได้ทราบถึงสัดส่วนลูกค้าความเสี่ยงสูงว่ามีมากน้อยเพียงใด

ขั้นตอนที่ ๖ การพิจารณาเพื่อปฏิเสธความสัมพันธ์กับลูกค้า ธนาคารพาณิชย์ควรกำหนดกระบวนการพิจารณาอนุมัติจากผู้บริหารกรณีที่ลูกค้ารายหนึ่งจะทำให้ธนาคารพาณิชย์เกิดความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และเพื่อพิจารณาว่าต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อสำนักงาน ปปง. หรือไม่

หลักการบริหารความเสี่ยงของลูกค้าอย่างต่อเนื่อง

๑. ต้องสอดคล้องกับกระบวนการตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเงินหรือการทำธุรกรรมของลูกค้า
  ๒. ต้องปรับปรุงข้อมูลลูกค้าให้เป็นปัจจุบัน เป็นส่วนสำคัญในการบริหารความเสี่ยง
  ๓. ให้มีการปรับปรุงความเสี่ยงตามผลการตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเงินหรือการทำธุรกรรมหรือการดำเนินความสัมพันธ์
  ๔. ให้กำหนดขั้นตอน กระบวนการ ในการรายงานผู้บริหาร กรณีปรับปรุงระดับความเสี่ยงของลูกค้าแต่ละราย ไปสู่ความเสี่ยงสูง
  ๕. กำหนดขั้นตอนการบันทึกข้อมูลการบริหารความเสี่ยง
๕. การตรวจสอบและติดตามความเคลื่อนไหวทางการเงินหรือการทำธุรกรรมของลูกค้า
- ขั้นตอนนี้เป็นส่วนสำคัญในกระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ซึ่งจะทำให้ทราบว่า ลูกค้าแต่ละรายมีโอกาสเสี่ยงต่อการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายมากน้อยเพียงใด และต้องดำเนินมาตรการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสมสำหรับลูกค้าแต่ละราย เป็นขั้นตอนที่ธนาคารพาณิชย์ต้องดำเนินการต่อจากขั้นตอนการสร้างความสัมพันธ์และการจัดระดับความเสี่ยงในครั้งแรก และต้องดำเนินตลอดไปจนกว่าจะยุติความสัมพันธ์

แนวทางการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงของลูกค้า

๑. ตรวจสอบมูลค่าการทำธุรกรรมของลูกค้าตลอดระยะเวลาที่ดำเนินความสัมพันธ์เป็นการกำหนดวิธีในการตรวจดูหรือวิเคราะห์วงเงินในการทำธุรกรรมของลูกค้า
๒. ตรวจสอบรูปแบบการทำธุรกรรมของลูกค้าตลอดระยะเวลาที่ดำเนินความสัมพันธ์ ธนาคารพาณิชย์ต้องกำหนดวิธีการตรวจสอบว่า ลูกค้ามีรูปแบบการทำธุรกรรมอย่างไร และต้องกำหนดกระบวนการเพื่อตรวจสอบความเคลื่อนไหวของลูกค้าในระยะยาวว่า ลูกค้ามีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำธุรกรรมหรือไม่ ทั้งจากประเภทของผลิตภัณฑ์ทางการเงิน การใช้บริการ หรือการเลือกใช้ช่องทางการใช้บริการ โดยในการให้บริการของธนาคารพาณิชย์ จำเป็นต้องพึ่งพาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบปฏิบัติการที่สามารถบันทึกรายละเอียดธุรกรรมของลูกค้า เพื่อนำมาวิเคราะห์และใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาความเสี่ยงของลูกค้าและเปรียบเทียบลักษณะการทำธุรกรรมของลูกค้าตั้งแต่เริ่มสร้างความสัมพันธ์จนถึงปัจจุบัน ซึ่งลักษณะการวิเคราะห์ธุรกรรมกับข้อมูลอื่นๆ มีลักษณะคือ ลูกค้ามีการทำธุรกรรมในรูปแบบที่แตกต่างจากที่ระบุไว้กับธนาคารพาณิชย์ในขณะสร้างความสัมพันธ์ รูปแบบธุรกรรมเกี่ยวกับช่องทางการ

ให้บริการเปลี่ยนไปโดยลูกค้าอาจเลือกใช้ช่องทางการให้บริการที่มีความเสี่ยงมากขึ้น ลูกค้ามีการทำธุรกรรมในพื้นที่หรือประเทศที่มีความเสี่ยงทำให้วัตถุประสงค์การทำธุรกรรมเปลี่ยนไป

๓. การตรวจสอบข้อมูลด้านอื่นๆ ประกอบผลการวิเคราะห์จากการตรวจสอบและตรวจทาน เพื่อหาข้อเท็จจริงมาสนับสนุนการวิเคราะห์และจะได้ประเมินผลการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงของลูกค้าในแต่ละครั้ง ธนาคารพาณิชย์ไม่ควรเจาะจงการหาข้อมูลเพิ่มเติมว่าต้องเป็นข้อมูลประเภทใด ควรมีการหาข้อมูลอย่างอิสระแต่อาจกำหนดกรอบการหาข้อมูลไว้แต่ให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ

๔. การสรุปผลการประเมิน ควรผ่านการตรวจสอบและตรวจทานโดยพนักงานที่เกี่ยวข้องและผู้บริหารร่วมกันเพื่อยืนยันว่าได้ผ่านกระบวนการวิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูลที่เหมาะสมแล้ว และเมื่อสรุปผลเสร็จสิ้นในแต่ละครั้งแล้วควรจัดเก็บบันทึกข้อมูลเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงสำหรับลูกค้ารายนั้นๆ และเก็บรักษาไว้เป็นเวลา ๕ ปีนับแต่วันที่ยุติความสัมพันธ์กับลูกค้า

๕. การอนุมัติและบันทึกผลการประเมิน ธนาคารพาณิชย์ต้องกำหนดขั้นตอนการพิจารณาและอนุมัติโดยผู้บริหารที่มีอำนาจในการกำกับดูแลการปฏิบัติงาน หากพบว่า ลูกค้ามีการปรับระดับเป็นความเสี่ยงสูง และ/หรือ อาจต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย หรือลูกค้าที่ธนาคารพาณิชย์ควรยุติความสัมพันธ์เนื่องจากมีความเสี่ยงสูงที่จะกระทบต่อความเสี่ยงในการปฏิบัติงานขององค์กร ธนาคารพาณิชย์อาจกำหนดให้ผู้บริหารระดับสูงคนใดคนหนึ่งเป็นผู้มีอำนาจลงนามอนุมัติผลการประเมินก่อนจะปรับปรุงความเสี่ยงหรือยุติความสัมพันธ์หรือรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อสำนักงาน ป.ป.ง. ในส่วนของการบันทึกผลต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับการตรวจสอบและตรวจทานความเคลื่อนไหวทางการเงิน ข้อมูลการวิเคราะห์และสรุปผลการประเมิน รวมถึงข้อมูลการได้รับหรือไม่ได้รับอนุมัติและผลลัพธ์ของลูกค้าแต่ละราย

๖. การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า สำหรับลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูง เป็นการเพิ่มระดับความเข้มข้นตั้งแต่การระบุตัวตน การบริหารความเสี่ยง การตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเงินจนถึงการทบทวนข้อมูลของลูกค้า ต่อไปนี้จะขอใช้คำว่า การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าอย่างเข้มข้น โดยรายละเอียดแต่ละขั้นตอนข้างต้นมีดังนี้

๖.๑ การระบุตัวตนที่เข้มข้น ภายหลังจากประเมินผลลูกค้าแต่ละรายที่มาขอสร้างความสัมพันธ์เบื้องต้นแล้วนั้น ในการระบุตัวตนที่เข้มข้นนั้น ธนาคารพาณิชย์ต้องมีการขอข้อมูลหรือตรวจสอบข้อมูลของลูกค้าเพิ่มเติม ไม่ว่าจะเป็นลูกค้าบุคคลธรรมดาหรือลูกค้านิติบุคคล

๖.๑.๑ ลูกค้าบุคคลธรรมดา ในการขอข้อมูลลูกค้าประเภทนี้เพิ่มเติมอาจเนื่องมาจากพฤติกรรมการขอสร้างความสัมพันธ์ที่แสดงว่า อาจดำเนินการแทนบุคคลอื่นโดยไม่มี

การมอบอำนาจที่เปิดเผยหรือมีข้อมูลตรงกับบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมืองที่เป็นที่รู้จักหรือระบุขอสร้างความสัมพันธ์หรือขอเปิดให้บริการที่มีความเสี่ยงสูงหรือไม่สอดคล้องกับรายได้ที่แจ้งไว้ในเอกสารประกอบการเปิดบัญชีหรือตรงกับเงื่อนไขที่ธนาคารพาณิชย์กำหนดขึ้น ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่อย่างน้อยต้องขอเพิ่มเติม ได้แก่

๖.๑.๑.๑ แหล่งที่มาของรายได้ที่ชัดเจน ทั้งรายได้หลักและรายได้จากแหล่งอื่นๆ

๖.๑.๑.๒ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง

๖.๑.๑.๓ วัตถุประสงค์ในการสร้างความสัมพันธ์ที่เฉพาะเจาะจง เนื่องจากบางครั้งลูกค้าอาจมีพฤติกรรมน่าสงสัย ซึ่งลูกค้าอาจมาขอใช้บริการเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง เช่น ขอใช้บริการโอนเงินข้ามประเทศเนื่องจากต้องการลงทุนเกี่ยวกับผลประโยชน์ กำไรจากการเพิ่มหรือลดค่าเงินตราต่างประเทศ หรือขอใช้บริการเปิดบัญชีเพื่อลงทุนในกิจการบางอย่างในลักษณะบุคคลธรรมดา

๖.๑.๒ ลูกค้ายินดีบุคคล ภายหลังจากที่ธนาคารพาณิชย์ได้ประเมินผลลูกค้าเบื้องต้นแล้ว อาจต้องมีการขอข้อมูลลูกค้าเพิ่มเติม ซึ่งสาเหตุอาจเนื่องมาจากความซับซ้อนของโครงสร้างของลูกค้ายินดีบุคคลที่ปรากฏในเอกสารแสดงตนหรือรายชื่อกรรมการหรือสมาชิกขององค์กรที่พบในเอกสารแสดงตนที่แสดงว่าอาจเกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมืองหรือลูกค้าขอสร้างความสัมพันธ์หรือให้บริการที่มีวงเงินมูลค่าสูงหรือบริการที่มีความเสี่ยงสูงหรือตรงกับเงื่อนไขที่ธนาคารพาณิชย์กำหนดขึ้น ซึ่งข้อมูลหรือข้อเท็จจริงอย่างน้อยที่ต้องขอเพิ่มเติม ได้แก่

๖.๑.๒.๑ ข้อมูลวัตถุประสงค์แท้จริงในการดำเนินกิจการของลูกค้า

๖.๑.๒.๒ ข้อมูลโครงสร้างสำคัญของลูกค้าหรือโครงสร้างหลักที่ทำให้กิจการของลูกค้าดำเนินอยู่ได้ เช่น โครงสร้างผู้ถือหุ้นรายสำคัญ โครงสร้างผู้บริหารตั้งแต่ระดับสูงจนถึงระดับปฏิบัติการ โครงสร้างบริษัทและบริษัทในเครือ โดยข้อมูลนี้จะเป็นประโยชน์ในการตรวจสอบข้อมูลผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของลูกค้าและความน่าเชื่อถือในการดำเนินกิจการของลูกค้าต่อไปด้วย

๖.๑.๒.๓ ข้อมูลผู้บริหารที่มีอำนาจสูงสุด ได้แก่ ข้อมูลบุคคลธรรมดาหรือเป็นคณะบุคคลที่ปฏิบัติงานในด้านบริหารและมีอำนาจสูงสุดในการกำหนดนโยบายหรือขับเคลื่อนลูกค้ายินดีบุคคลนั้น โดยอย่างน้อยที่สุดธนาคารพาณิชย์ควรได้ข้อมูลชื่อเต็ม เลขประจำตัวประชาชนหรือสัญชาติ ที่ทำให้สามารถตรวจสอบกับข้อมูลรายชื่อตามที่กฎหมายกำหนดรวมถึงฐานข้อมูลรายชื่อต่างๆ ที่นำมาใช้ในการบริหารความเสี่ยง

๖.๑.๒.๔ ข้อมูลผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา ผู้เป็นเจ้าของที่แท้จริงหรือมีอำนาจควบคุมความสัมพันธ์ทางธุรกิจของลูกค้ำกับธนาคารพาณิชย์ หรือบุคคลที่ทำธุรกรรมแทน รวมถึงบุคคลผู้ใช้อำนาจควบคุมนิติบุคคลหรือบุคคลที่มีการตกลงกัน ทางกฎหมาย โดยที่ธนาคารพาณิชย์ต้องกำหนดหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบหรือขอข้อมูลจากลูกค้ำ ให้สอดคล้องกับกฎหมายและมาตรฐานสากล ซึ่งตามมติสมัชชาธนาคารไทย ได้กำหนดขอบเขต ของการหาผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของลูกค้ำนิติบุคคลไว้ว่า “ต้องเป็นบุคคลธรรมดาที่มีการ ถือหุ้นในลูกค้ำนิติบุคคลดังกล่าวตั้งแต่ร้อยละ ๒๕ ขึ้นไป กรณีที่มีนิติบุคคลถือหุ้นในลูกค้ำนิติ บุคคลดังกล่าวในทอดที่ ๑ ตั้งแต่ร้อยละ ๒๕ ขึ้นไป ให้พิจารณาการถือหุ้นในทอดที่ ๒, ๓, ... จนกว่าจะพบบุคคลธรรมดา กรณีที่ไม่สามารถหาบุคคลธรรมดาที่ถือหุ้นตั้งแต่ร้อยละ ๒๕ ขึ้นไป ได้ ให้ใช้ข้อมูลของผู้บริหารสูงสุดของลูกค้ำนิติบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง” นอกจากนี้การหาด้วยวิธีพิจารณาจากการถือหุ้น อาจสามารถหาจากข้อมูลอื่นๆ จากแหล่งข้อมูล สาธารณะหรือแหล่งข้อมูลอื่นๆ ที่มีความน่าเชื่อถือ

๖.๑.๒.๕ ข้อมูลแหล่งรายได้หรือแหล่งที่เกี่ยวข้องกับลูกค้ำ ได้แก่ พื้นที่หรือประเทศที่ลูกค้ำดำเนินกิจการอยู่หรือร่วมดำเนินกิจการด้วย

๖.๒ การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลระบุตัวตน ธนาคารพาณิชย์ต้อง ตรวจสอบเพื่อทราบข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่ลูกค้ำแจ้งหรือแสดงเอกสารเป็นข้อมูลที่มีความ น่าเชื่อถือ เป็นข้อมูลที่แท้จริง ในขั้นตอนนี้ธนาคารพาณิชย์ควรกำหนดวิธีดำเนินการเพื่อป้องกัน กรณีได้รับข้อมูลเท็จหรือไม่น่าเชื่อถือหรือไม่ครบถ้วน ในขั้นตอนนี้จะต้องตรวจสอบข้อมูลลูกค้ำ ผู้ ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง กรรมการผู้มีอำนาจทุกราย ผู้บริหารที่มีอำนาจสูงสุด กับรายชื่อตามที่ กฎหมายกำหนดด้วยและรายชื่อของประเทศอื่นๆ ในกรณีที่เป็นสาขาหรือบริษัทในเครือ คู่ค้า หรือ ตัวแทนในต่างประเทศด้วย ภายหลังจากตรวจสอบตามรายชื่อที่กฎหมายกำหนดแล้ว ธนาคาร พาณิชย์จะประเมินลูกค้ำว่าอยู่ในความเสี่ยงระดับใดและต้องใช้กระบวนการใดมาดำเนินการให้ เหมาะสมกับผลการประเมินความเสี่ยงดังกล่าว และบางครั้งอาจมีการปฏิเสธการสร้าง ความสัมพันธ์กับลูกค้ำและบันทึกข้อมูลของลูกค้ำที่ได้ตรวจสอบไว้ พร้อมด้วยหลักฐานและ เอกสาร และรายงานเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อสำนักงาน ปปง.

นอกจากนี้ ในการบริหารความเสี่ยงเพื่อจัดระดับความเสี่ยงสูง หากพบว่าลูกค้ำมี ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่ตรงกับปัจจัยเสี่ยงสูงและไม่มีปัจจัยเสี่ยงต่ำอื่นๆ ที่สามารถลดทอนความ เสี่ยงสูงได้ ก็ต้องจัดให้ลูกค้ำดังกล่าวอยู่ในระดับความเสี่ยงสูง และอีกลักษณะหนึ่งคือ ลูกค้ำมี ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่ตรงกับปัจจัยเสี่ยงสูงอย่างเด็ดขาด เช่น ลูกค้ำเป็นบุคคลที่มีสถานภาพทาง การเมือง หรือมีข้อมูลตรงกับรายชื่อผู้มีคำสั่งถูกยึดอายัดทรัพย์สินหรือยับยั้งธุรกรรมหรือศาลมี

คำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เป็นต้น กรณีที่ลูกค้าถูกจัดอยู่ในความเสี่ยงสูง ธนาคารพาณิชย์ต้องกำหนดกระบวนการอนุมัติรับลูกค้า และ/หรือ รับทำธุรกรรมครั้งแรกจากผู้บริหารระดับสูง โดยหากลูกค้าได้รับอนุมัติให้ทำธุรกรรมแล้ว ธนาคารพาณิชย์ต้องมีการตรวจสอบและติดตามความเคลื่อนไหวทางการเงินอย่างต่อเนื่องและต้องกำหนดวิธีการหรือลักษณะการตรวจสอบที่เข้มข้นกว่าลูกค้าที่มีความเสี่ยงต่ำกว่า โดยวิธีการที่เข้มข้น ได้แก่

๑. กำหนดระบบการกลั่นกรอง ตรวจสอบและตรวจทานข้อมูลการทำธุรกรรม ความเคลื่อนไหวทางการเงินที่เข้มข้นกว่าลูกค้ากลุ่มอื่น

๒. กำหนดระยะเวลาในการทบทวนข้อมูลการดำเนินความสัมพันธ์ย้อนหลังที่สั้น หรือดีกว่าลูกค้ากลุ่มอื่น

๓. กำหนดระบบการตรวจสอบและประมวลผลและอนุมัติรายงานการสรุปผลวิเคราะห์หรือประเมินผลข้อมูลที่เข้มข้นและซับซ้อนกว่าลูกค้ากลุ่มอื่น

๔. ตรวจสอบและทบทวนข้อมูลการระบุตัวตนที่เข้มข้นกว่าลูกค้ากลุ่มอื่น ได้แก่ แหล่งที่มาของเงินและทรัพย์สิน การระบุตัวผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง การตรวจสอบสถานะของลูกค้า

อย่างไรก็ดี ในการกำหนดแนวทางการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าที่เข้มข้นในรูปแบบที่เฉพาะเจาะจง ธนาคารพาณิชย์ต้องคำนึงถึงการรักษาความลับหรือการดำเนินการที่มีให้ลูกค้าล่วงรู้ถึงการตรวจสอบดังกล่าวด้วย

๕. การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า สำหรับลูกค้าที่มีความเสี่ยงต่ำ

ลูกค้าความเสี่ยงต่ำเป็นประเภทลูกค้าที่ธนาคารพาณิชย์สามารถปฏิบัติได้ตามหลักการทั่วไป คือ การจัดให้ลูกค้าแสดงตน การอนุมัติรับลูกค้า การบริหารความเสี่ยง การตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเงิน การทำธุรกรรมหรือการดำเนินความสัมพันธ์ การเก็บรักษาข้อมูล ลักษณะลูกค้าความเสี่ยงต่ำ ได้แก่ เป็นกลุ่มองค์กรหรือรูปแบบกิจการตามแนวทางที่สำนักงาน ปปง. กำหนด หรือเป็นลูกค้าที่ใช้ผลิตภัณฑ์ บริการที่มีความเสี่ยงต่ำ โดยไม่มีปัจจัยความเสี่ยงสูงอื่นๆ มาเกี่ยวข้อง หรือลูกค้ามีคุณสมบัติตรงตามปัจจัยการกำหนดลูกค้าความเสี่ยงต่ำ โดยขั้นตอนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้ามีดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การระบุตัวตนลูกค้าความเสี่ยงต่ำ กรณีลูกค้านुकลดธรรมดา หากลูกค้าไม่มีพฤติกรรมน่าสงสัยหรือมีข้อเท็จจริงตามข้างต้น ธนาคารพาณิชย์อาจพิจารณาเบื้องต้นว่าลูกค้าต้องการสร้างความสัมพันธ์เพื่อตนเอง ไม่มีผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงอยู่เบื้องหลังกับลูกค้า และหากเป็นลูกค้านิติบุคคลเมื่อพิจารณาแล้วไม่มีพฤติกรรมที่น่าสงสัยคือ ลูกค้าสามารถตรวจสอบผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง กรรมการผู้มีอำนาจลงนาม ผู้รับมอบอำนาจได้ เอกสาร

หลักฐานมีความน่าเชื่อถือ ธนาคารพาณิชย์อาจพิจารณาลดความเข้มข้นในการขอข้อมูลบางประเภทได้ ซึ่งแตกต่างจากการขอข้อมูลของลูกค้าความเสี่ยงสูง

ขั้นตอนที่ ๒ การบริหารความเสี่ยงและประเมินผลความเสี่ยงต่ำ ธนาคารพาณิชย์ต้องกำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ แนวปฏิบัติภายในเกี่ยวกับการกำหนดปัจจัยความเสี่ยงต่ำอย่างชัดเจน และกำหนดได้เองตามรูปแบบการดำเนินธุรกิจโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย ในการอนุมัติผลความเสี่ยงต่ำอาจไม่จำเป็นต้องส่งรายงานหรือขออนุมัติจากผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้อนุมัติอาจให้พนักงานระดับอาวุโสประจำสาขาหรือสำนักงานเป็นผู้อนุมัติผลการประเมินความเสี่ยงและอนุมัติรับลูกค้าได้

จากที่ได้กล่าวไปตอนต้นว่า ธนาคารพาณิชย์สามารถกำหนดเงื่อนไขเพื่อเป็นตัวชี้วัดในการจัดลูกค้าเป็นความเสี่ยงต่ำ โดยพิจารณาแนวทางได้ดังนี้

๑. กำหนดเพดานวงเงินในการทำธุรกรรม
๒. กำหนดเพดานวงเงินในการตรวจสอบและตรวจทานความเคลื่อนไหวทางการเงิน
๓. กำหนดให้ลูกค้าความเสี่ยงต่ำที่ถูกพิจารณารายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อสำนักงาน ปปง. และยังไม่ได้รับการตรวจสอบจากช่องทางที่สำนักงาน ปปง. แจ้งกลับว่าเหตุอันควรสงสัยนั้นไม่เกิดความเสี่ยง ลูกค้าดังกล่าวต้องได้รับการปรับระดับความเสี่ยงให้เป็นลูกค้าความเสี่ยงสูงทันทีที่ธนาคารส่งรายงานต่อสำนักงาน ปปง. ซึ่งถือเป็นเงื่อนไขเด็ดขาดที่กฎหมายกำหนด

ขั้นตอนที่ ๓ การตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเงิน สำหรับลูกค้าความเสี่ยงต่ำต้องกำหนดมาตรการตรวจสอบที่เบาบางลง โดยอาจเลือกทำหรือไม่ทำเฉพาะบางข้อเพื่อให้เหมาะสมกับรูปแบบความสัมพันธ์ทางธุรกิจที่สามารถดำเนินการได้จริง แนวทางในการดำเนินการได้แก่

๑. กำหนดระบบกลั่นกรอง ตรวจสอบและตรวจทานข้อมูลการทำธุรกรรม
๒. กำหนดระยะเวลาในการทบทวนข้อมูลการทำธุรกรรม
๓. กำหนดระบบการอนุมัติรายงานการสรุปผลการวิเคราะห์ ข้อเท็จจริง หรือการประเมินผลข้อมูลที่เข้มข้นน้อยกว่า และให้พนักงานอาวุโสประจำสาขาหรือสำนักงานเป็นผู้อนุมัติทำธุรกรรมหรือรับลูกค้าแทนการใช้อำนาจจากผู้บริหารระดับสูง
๔. ตรวจสอบและทบทวนข้อมูลการระบุตัวตนที่เบาบางกว่าลูกค้ากลุ่มอื่น เช่น กำหนดระยะเวลาการปรับปรุงข้อมูลให้น้อยกว่าลูกค้าความเสี่ยงสูง

๘. การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

ในการรายงานธุรกรรมของธนาคารพาณิชย์ สำนักงาน ปปง. ได้กำหนดให้ต้องมีการรายงานธุรกรรมสำหรับธนาคารพาณิชย์ ซึ่งเป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่ง ต้องรายงานจำนวน ๔ ประเภท ได้แก่ ธุรกรรมที่ใช้เงินสด ธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย และสุดท้ายธุรกรรมการโอนเงินหรือชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยธุรกรรมแต่ละประเภทมีกำหนดหลักเกณฑ์ ระยะเวลาและวิธีการส่งรายงานไว้แล้ว

ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ทั้งธุรกรรมเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้งรวมถึงการพยายามกระทำธุรกรรมด้วยสำหรับการตรวจสอบธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เราจะสามารถทราบได้อย่างไรว่า ธุรกรรมใดมีความผิดปกติและมีความเสี่ยงต่อการฟอกเงิน การกระทำความผิดมูลฐานและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และควรส่งเป็นรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยให้สำนักงาน ปปง.

ลักษณะธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

๑. ธุรกรรมที่เจตนาจะหลีกเลี่ยงมิให้การทำธุรกรรมถูกตรวจสอบ ซึ่งการเจตนาหลีกเลี่ยงอาจเกิดจากความไม่สุจริตหรือหลีกเลี่ยงการตรวจพบความผิด

๒. ธุรกรรมที่ไม่สอดคล้องสถานะทางเศรษฐกิจของลูกค้า เช่น แหล่งที่มาของรายได้ของลูกค้าไม่สอดคล้องกับมูลค่าธุรกรรม

๓. ธุรกรรมที่ซับซ้อนผิดปกติ ทำให้ผิดสังเกตแก่ผู้ตรวจสอบ เช่น ลูกค้ามีการโอนเงินไปมาข้ามจังหวัดหลายครั้งภายในวันเดียวกันและต่อเนื่องกัน

๔. ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐานตามที่สำนักงาน ปปง. กำหนด

นอกจากนี้ ในการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยไปยังสำนักงาน ปปง. ธนาคารพาณิชย์ต้องกำหนดขั้นตอนกลั่นกรองก่อนส่งรายงาน โดยอาจมีการตรวจสอบพฤติกรรมอีกครั้งเพื่อมั่นใจว่าธุรกรรมดังกล่าวเข้าข่ายที่ต้องรายงานต่อสำนักงาน ปปง. และกำหนดหลักการในการตรวจสอบข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อยืนยันว่ามีเหตุอันควรสงสัยเพียงพอ และต้องกำหนดให้มีการอนุมัติการส่งรายงานธุรกรรมและข้อมูลการรายงานธุรกรรมโดยผู้บริหารที่มีอำนาจ ทั้งนี้ การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยโดยขาดข้อเท็จจริงในการสนับสนุนที่เพียงพอหรือรายงานด้วยจำนวนมากที่ไม่ผ่านการกลั่นกรองตรวจสอบก่อนย่อมแสดงถึงกระบวนการปฏิบัติงานของธนาคารพาณิชย์ที่อาจมีความบกพร่องหรือธนาคารพาณิชย์มีโอกาสูงจะรับทำธุรกรรมให้กับผู้กระทำความผิดจำนวนมากได้ แสดงให้เห็นว่า ธนาคารพาณิชย์จำเป็นต้องคัดกรองบุคลากรที่มี

ความเชี่ยวชาญในสายงานที่เหมาะสมกับการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงและใช้ดุลยพินิจในการประเมินก่อนรายงานเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

๕. การส่งข้อมูลพร้อมคำสั่ง โอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่งที่ให้บริการ โอนหรือรับ โอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินคือผู้ประกอบการ อาชีพตามมาตรา ๑๖(๕) ดังนั้น จึงต้องมีหน้าที่จัดให้ลูกค้าแสดงตน ระบุตัวตน บริหารความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย รวมถึงตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเงินหรือการทำธุรกรรม แต่เนื่องจากการ โอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นช่องทาง การให้บริการที่มีความเสี่ยงสูง จึงมีการกำหนดวิธีการพิเศษเกี่ยวกับการส่งข้อมูลพร้อมคำสั่ง โอน ทั้งในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์เป็นฝ่ายส่งคำสั่ง โอนและรับคำสั่ง โอน รวมถึงการเป็นตัวกลางใน การโอนเงิน จึงต้องมีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

๕.๑ กรณีโอนเงินภายในประเทศ หากธนาคารพาณิชย์เป็นผู้บริการที่ใช้ระบบการ ส่งคำสั่ง โอนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ ธนาคารพาณิชย์ต้องตรวจสอบเบื้องต้นว่า มีข้อตกลงใน การขอตรวจสอบข้อมูล ให้ข้อมูล หรือส่งข้อมูล ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการ โอนเงินดังกล่าว หรือไม่ ทั้งกรณีเป็นผู้ส่งคำสั่ง โอนเงินหรือผู้รับโอน ทั้งนี้ สำนักงาน ปปง. มีข้อยกเว้นกรณีที่ ธนาคารพาณิชย์ที่ให้บริการ โอนเงินภายในประเทศที่มีการใช้ระบบการ โอนเงินบนเครือข่าย เดียวกันที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลจากหน่วยงานกำกับดูแลเดียวกัน ซึ่งควรมีความเสี่ยงน้อยมาก แต่ หากภายหลังเกิดความบกพร่องของระบบช่องทางอิเล็กทรอนิกส์หรือมาตรฐานของการกำกับดูแล แตกต่างกันซึ่งจะทำให้เกิดความเสี่ยงสูงขึ้น สำนักงาน ปปง. อาจพิจารณาปรับความเข้มข้นในการ ออกหลักเกณฑ์การส่งข้อมูลพร้อมคำสั่ง โอนเงินภายในประเทศให้เทียบเท่ากับการส่งข้อมูลหรือ คำสั่ง โอนเงินข้ามประเทศได้

๕.๒ การกำหนดมาตรการกรณีการส่งคำสั่ง โอนเงินข้ามประเทศ ธนาคารพาณิชย์ ควรดำเนินการดังนี้

๕.๒.๑ พิจารณาข้อมูลตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีข้อมูลขั้นต่ำให้ ครบถ้วนและถูกต้อง เพื่อกำหนดแนวปฏิบัติอย่างเคร่งครัด และจัดให้มีพนักงานขอข้อมูลจากลูกค้า เกี่ยวกับผู้รับเงินปลายทางและวัตถุประสงค์ในการทำธุรกรรมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

๕.๒.๒ กำหนดข้อตกลงและขั้นตอนที่เหมาะสมในการส่ง-รับข้อมูลเพิ่มเติม

๕.๒.๓ กำหนดมาตรการตรวจสอบรายชื่อผู้ก่อการร้าย เนื่องจากการ โอนเงิน ข้ามประเทศมีความเสี่ยงสูงในการฟอกเงินข้ามประเทศและรวมถึงการสนับสนุนทางการเงินแก่การ ก่อการร้ายนอกประเทศมากกว่าธุรกรรมประเภทอื่นๆ ดังนั้น ก่อนส่งคำสั่ง โอนเงินหรือก่อนรับ

คำสั่งโอนเงินและจ่ายเงินให้กับลูกค้าหรือลูกค้าที่ทำธุรกรรมแบบครั้งคราว ธนาคารพาณิชย์ต้องตรวจสอบรายชื่อของบุคคลหรือนิติบุคคลหรือบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ข้ามประเทศทั้งกรณีเป็นผู้ส่งคำสั่งโอนและผู้รับคำสั่งโอนกับข้อมูลรายชื่อที่กฎหมายกำหนด ทั้งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และข้อมูลผู้ก่อการร้ายที่ออกโดยมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติและตามที่สำนักงาน ปปง. มีประกาศเพิ่มเติม

๕.๓ กรณีเป็นการรับคำสั่งโอนเงินข้ามประเทศ ธนาคารพาณิชย์ต้องกำหนดมาตรการโดยจัดให้มีระบบปฏิบัติการในการตรวจสอบคำสั่งโอนเงิน กำหนดขั้นตอนการขอข้อมูล แจ้งเตือน เพื่อลดความเสี่ยงในการฝ่าฝืนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับ-ส่งข้อมูล พร้อมคำสั่งโอนเงินข้ามประเทศได้

๕.๔ กรณีเป็นตัวกลางในการส่งคำสั่งโอนเงินคือทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการรับคำสั่งโอนเงินจากผู้ส่งคำสั่งที่ส่งมาจากต่างประเทศ เพื่อจะส่งต่อไปยังผู้รับโอนปลายทางหรือเป็นตัวกลางในการส่งคำสั่งโอนเงินจากผู้ส่งคำสั่งภายในประเทศและส่งต่อไปยังผู้รับโอนที่ธนาคารพาณิชย์นั้นเป็นธนาคารคู่ค้าอยู่ในต่างประเทศ

ในบางครั้งธนาคารพาณิชย์อาจต้องมีการตรวจสอบเพิ่มเติมเกี่ยวกับธุรกรรมโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ข้ามประเทศ ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์ต้องกำหนดกระบวนการบางขั้นตอนไว้รองรับเพิ่มเติม ดังนี้

มาตรฐานสากลและกฎหมายของไทยกำหนดให้ต้องมีการส่งข้อมูลส่วนอื่นที่สำคัญพร้อมคำสั่งโอนเงินไปยังผู้รับโอนเงินปลายทางด้วยข้อมูลขั้นต่ำ ได้แก่

๕.๔.๑ ชื่อเต็มของผู้ส่งโอนเงิน

๕.๔.๒ หมายเลขบัญชีหรือหมายเลขอ้างอิงที่ตรวจสอบได้ของผู้ส่งโอนเงิน

๕.๔.๓ หมายเลขประจำตัวประชาชนหรือข้อมูลที่อยู่หรือวันเดือนปีเกิดและสถานที่เกิดของผู้ส่งโอนเงิน

๕.๔.๔ จำนวนเงินและสกุลเงินที่สั่งโอน

๕.๔.๕ ชื่อหรือรหัสแสดงชื่อและสาขาของธนาคารผู้ส่งคำสั่งโอนเงิน

๕.๔.๖ ชื่อเต็มของผู้รับเงิน

๕.๔.๗ หมายเลขบัญชีหรือหมายเลขอ้างอิงที่ตรวจสอบได้ของผู้รับเงิน

๕.๔.๘ ชื่อหรือรหัสแสดงถึงชื่อและสาขาของผู้ให้บริการที่รับคำสั่งโอนเงิน

๕.๕ ต้องตรวจสอบข้อมูลตามข้างต้นพร้อมคำสั่งโอนเงินให้ครบถ้วน

๕.๖ ต้องตรวจสอบเพื่อระบุตัวตนของลูกค้าทุกประเภทก่อนส่งคำสั่งโอน

๕.๗ ธนาคารพาณิชย์ต้องมีระบบปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพในการยับยั้ง ระวัง หรือปฏิเสธ กรณีพบว่าคำสั่งโอนเงินมีความเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินหรือความผิดมูลฐานหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย โดยเฉพาะหากมีผู้เกี่ยวข้องในคำสั่งโอนเงินมีข้อมูลตรงกับรายชื่อที่กฎหมายกำหนดให้ตรวจสอบ ธนาคารพาณิชย์ต้องปฏิเสธลูกค้าและกรณีที่ย้ายเงินให้กับผู้รับเงินปลายทางแล้วอาจมีความผิดฐานฝ่าฝืน ไม่ปฏิบัติตามมาตรการตรวจสอบและระงับการดำเนินการทางทรัพย์สินตามกฎหมายกำหนด

อย่างไรก็ดี ในการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ สำนักงาน ปปง. มีข้อยกเว้นบาง ประการคือ ธนาคารพาณิชย์ไม่ต้องส่งข้อมูลพร้อมคำสั่งโอนเงินหรือไม่ต้องตรวจสอบข้อมูลในการรับคำสั่งโอนเงินตามลักษณะดังนี้

๑. เป็นการโอนเงินที่มีมูลค่าน้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ บาท และไม่มีพฤติกรรมน่าสงสัยว่า อาจเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินหรือการกระทำความผิดมูลฐาน

๒. เป็นการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับการชำระหนี้ค่าสินค้าและบริการ เช่น บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ บัตรเครดิต บัตรเดบิต เป็นต้น

๑๐. การเก็บรักษาข้อมูล

จากมาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้าน การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย รวมถึง กฎกระทรวงว่าด้วยการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าต่างกำหนดในหลักการเดียวกัน เกี่ยวกับการเก็บรักษาข้อมูลของสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรม การเงิน รวมถึงผู้ให้บริการโอนมูลค่าเงิน ต้องเก็บรักษาข้อมูลของลูกค้าเป็นเวลาอย่างน้อย ๕ ปี นับแต่วันที่ยุติความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับลูกค้า หรือ ๕ ปี นับแต่วันที่ทำธุรกรรม กรณีผู้ทำธุรกรรมเป็น บุคคลที่ทำธุรกรรมแบบครั้งคราว

การเก็บข้อมูลในที่นี้คือ บรรดาข้อมูล หลักฐาน ไม่ว่าจะ เป็นต้นฉบับหรือสำเนา และธนาคารพาณิชย์สามารถเก็บด้วยวิธีใดก็ได้ แต่ท้ายที่สุดต้องแปลงเป็นเอกสารที่สามารถอ่าน และใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ซึ่งประเภทของข้อมูลภายใต้กฎหมายข้างต้น ได้แก่

๑๐.๑ ข้อมูลความเคลื่อนไหวในการทำธุรกรรมของลูกค้า รวมการทำธุรกรรมการโอน

๑๐.๒ เงินทางอิเล็กทรอนิกส์ภายในประเทศและข้ามประเทศ พร้อมทั้งข้อมูล ที่ส่งหรือได้รับพร้อมกับคำสั่งโอนเงินหรือรับโอนทางอิเล็กทรอนิกส์

๑๐.๓ ข้อมูลการแสดงผล การระบุตัวตน ผลการตรวจสอบและประเมินที่ได้จาก ขั้นตอนการระบุตัวตนและการบริหารความเสี่ยง ผลการวิเคราะห์หรือประเมินลูกค้าตาม กระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงผลการประเมิน หรือผลการวิเคราะห์ ผลการปรับปรุงข้อมูลของลูกค้า ข้อมูลการตรวจพบและการตรวจสอบ การ รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย และข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบเพื่อทราบ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า

ทั้งนี้ การเก็บรักษาข้อมูลต้องให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะตรวจสอบและสามารถนำส่ง ข้อมูลเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องได้ทันทีเมื่อได้รับแจ้งจากสำนักงาน ปง.

๑๑. สำนักงานสาขาและบริษัทในเครือ

สำนักงานสาขาในที่นี้เน้นไปที่สาขาที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศของธนาคารพาณิชย์ และบริษัทในเครือเน้นไปที่บริษัทในเครือที่ธนาคารพาณิชย์ถือหุ้นใหญ่ซึ่งตั้งอยู่ในต่างประเทศ และบริษัทในเครือดังกล่าวดำเนินกิจการในกลุ่มธุรกิจหรือเป็นผู้ประกอบอาชีพที่มีหน้าที่ปฏิบัติ ตามกฎหมายนี้ โดยหลักการธนาคารพาณิชย์มีหน้าที่กำกับดูแลให้สาขาหรือสำนักงานและบริษัท ในเครือทั้งที่ตั้งอยู่ในประเทศและต่างประเทศปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงิน แก่การก่อการร้ายเช่นเดียวกันกับสำนักงานใหญ่

แนวทางการกำกับดูแลสาขา สำนักงานหรือบริษัทในเครือ

๑๑.๑ กำหนดนโยบายในการพิจารณาตั้งสาขา สำนักงานหรือบริษัทในเครือใน พื้นที่หรือประเทศที่ไม่มีความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ในระดับสูงเป็นปัจจัยเบื้องต้น

๑๑.๒ กำหนดมาตรการในการตรวจสอบความเข้มข้นของกฎหมายและการ บังคับใช้กฎหมายด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายด้านการสนับสนุนทาง การเงินแก่การก่อการร้ายในพื้นที่หรือประเทศที่สาขา สำนักงานหรือบริษัทในเครือตั้งอยู่ ในการ ตรวจสอบความเข้มข้นเพื่อที่สำนักงานใหญ่จะพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการปฏิบัติตาม กฎหมายว่ามีส่วนใดที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินกิจการในพื้นที่หรือประเทศนั้นหรือไม่

๑๑.๓ กำหนดนโยบายในการปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศไทยเป็นหลัก ทำ ให้ธนาคารพาณิชย์ต้องกำกับดูแลอย่างเคร่งครัด

๑๑.๔ กำหนดแนวทางปฏิบัติหรือมาตรการกรณีที่ข้อกฎหมายแตกต่างกันของสองประเทศ ซึ่งธนาคารพาณิชย์ทั่วไปมักประสบปัญหานี้เนื่องจากความแตกต่างในทางปฏิบัติของกฎหมายแต่ละประเทศทำให้สาขา สำนักงานหรือบริษัทในเครือจำเป็นต้องปฏิบัติทั้งสองมาตรฐาน ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้ขัดต่อกฎหมายทั้งสองประเทศ และไม่เป็นการเพิ่มภาระหน้าที่ในการปฏิบัติงาน สำนักงาน ปปง. ได้กำหนดให้สาขา สำนักงานหรือบริษัทในเครือที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศพิจารณาถึงบทบัญญัติของกฎหมาย หากกฎหมายไทยมีบทบัญญัติที่เข้มกว่า ธนาคารพาณิชย์ต้องกำกับดูแลให้สาขา สำนักงานหรือบริษัทในเครือเหล่านั้นปฏิบัติตามมาตรการแห่งกฎหมายไทยอย่างเคร่งครัด แต่หากกฎหมายในพื้นที่หรือประเทศที่ตั้งอยู่นั้นมีบทบัญญัติที่เข้มกว่า ธนาคารพาณิชย์ต้องกำหนดนโยบายหรือมาตรการเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามกฎหมายแห่งพื้นที่หรือประเทศที่สาขา สำนักงาน หรือบริษัทในเครือตั้งอยู่ด้วย

๑๑.๕ กำหนดมาตรการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าที่เข้มข้นขึ้น หากธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นสำนักงานใหญ่อาจต้องกำหนดนโยบายหรือมาตรการที่เข้มข้นมากขึ้น โดยมีการกำกับดูแลที่เข้มงวดคือ

๑๑.๕.๑ มีการตรวจสอบภายในอย่างเข้มข้นและเข้มงวดกว่าสาขา สำนักงานหรือบริษัทในเครือที่มีความเสี่ยงต่ำ

๑๑.๕.๒ มีการติดตามและประเมินความเสี่ยง กำหนดให้สาขา สำนักงานหรือบริษัทในเครือที่อยู่ในพื้นที่หรือประเทศที่มีความเสี่ยงสูงต้องได้รับการประเมินความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายจากสำนักงานใหญ่อย่างสม่ำเสมอ หากพบว่าสาขา สำนักงานหรือบริษัทในเครือมีความเสี่ยงสูงอาจส่งผลให้สำนักงานใหญ่ได้รับความเสียหายจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ดังนั้น สำนักงานใหญ่อาจต้องกำหนดมาตรการพิเศษเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

๑๑.๕.๓ มีการแจ้งข่าวสารหรือข้อมูลด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย หากธนาคารพาณิชย์มีสาขา สำนักงานหรือบริษัทในเครือตั้งอยู่ในพื้นที่หรือประเทศที่มีความเสี่ยงสูง สำนักงานใหญ่ควรกำหนดให้สาขา สำนักงานหรือบริษัทในเครือต้องติดตามความเคลื่อนไหวในการพัฒนาด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย รวมถึงการติดตามปัญหาด้านกฎหมายและสังคมที่อาจกระทบต่อการดำเนินกิจการของสาขา สำนักงานหรือบริษัทในเครือ และแจ้งต่อสำนักงานใหญ่ให้ทราบอย่างสม่ำเสมอเพื่อที่สำนักงานใหญ่จะกำหนดแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดจากความเสี่ยงดังกล่าว

อย่างไรก็ดี ไม่ว่าธนาคารพาณิชย์จะจัดตั้งสาขา สำนักงานหรือบริษัทในเครือในพื้นที่ หรือประเทศที่มีความเสี่ยงระดับใดก็ตาม ธนาคารพาณิชย์ในฐานะที่เป็นสำนักงานใหญ่มีหน้าที่ กำหนดนโยบายการตรวจสอบภายในเพื่อให้สาขา สำนักงานหรือบริษัทในเครือปฏิบัติตามกฎหมาย ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายว่าด้วยการสนับสนุนทางการเงินแก่การ ก่อการร้ายอย่างสม่ำเสมอ แต่อาจกำหนดความเข้มข้นแตกต่างกันซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยความเสี่ยงและ ปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละประเทศ

กระบวนการตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด

ความเป็นมาและวัตถุประสงค์

การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายมีความ เป็นมาและวัตถุประสงค์เกี่ยวข้องกับมาตรฐานสากล ดังนี้

๑. อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อ การร้าย ค.ศ. ๑๙๙๙ (The Suppression of the financing of terrorism (SFT Convention)) มีพันธะ กรณีที่ประเทศภาคี (ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีด้วย) จะต้องปฏิบัติโดยสรุปดังนี้

๑.๑ กำหนดให้การกระทำตามอนุสัญญาฯ เป็นความผิดอาญาตามกฎหมายภายใน ของตน และกำหนดให้มีบทลงโทษที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความร้ายแรงของความผิดแก่ผู้กระทำ ความผิดทั้งที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล

๑.๒ ให้แต่ละรัฐดำเนินมาตรการที่เหมาะสมตามหลักกฎหมายภายในของตนเพื่อ พิสูจน์ทราบ และอายัดหรือยึดเงินทุนใดๆ ที่ได้ใช้หรือจัดสรรเพื่อมุ่งประสงค์ในการกระทำ ความผิดสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ตลอดจนทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำผิดนั้น เพื่อการริบเงินทุนดังกล่าว

๑.๓ จับกุม และฟ้องร้องดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด หรือส่งผู้ร้ายข้ามแดน ให้แก่ประเทศที่เกี่ยวข้อง (โดยอนุสัญญาฯ ให้ถือว่า ความผิดตามอนุสัญญาฯ เป็นความผิดที่ สามารถส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ระหว่างรัฐภาคีด้วยกัน)

๑.๔ ร่วมมือกันในการกำหนดมาตรการให้สถาบันการเงินต่าง ๆ มีหน้าที่ต้อง รายงานธุรกรรมขนาดใหญ่ หรือธุรกรรมที่น่าสงสัยต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ และเก็บรักษา เอกสารที่เกี่ยวข้องไว้เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๕ ปี

๑.๕ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน

๒. ข้อมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติที่ ๑๒๖๗ : UNSCR ๑๒๖๗ (๑๙๙๕)

๒.๑ ข้อมติ UNSCR ๑๒๖๗(๑๙๙๕) และมติที่ออกมภายหลังกำหนดให้ประเทศต่างๆ ยึด และอายัดทรัพย์สินของบุคคลที่ได้รับการระบุชื่อโดยคณะมนตรีฯ คือ กลุ่มตาลีบัน, บิน ลาเดน และกลุ่ม Al-Qaida รวมถึงบุคคล หรือกลุ่มบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเงินที่ได้รับมาจากหรือเกิดจากทรัพย์สินของกลุ่มตาลีบัน Al-Qaida หรือมีการควบคุมโดยตรงหรือโดยอ้อมจากกลุ่มตาลีบัน Al-Qaida หรือโดยกิจการที่เป็นเจ้าของหรือควบคุมโดยกลุ่มตาลีบันหรือ Al-Qaida

อย่างไรก็ดี ข้อมติ UNSCR ๑๒๖๗(๑๙๙๕) ไม่ได้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับความผิดทางอาญากรณีการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (only freezing of asset, travel ban, and arms sanctions กลุ่มผู้ก่อการร้ายตาลีบันและนายอุซามะฮ์ บิน ลาดิน)

๓. ข้อมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติที่ ๑๓๗๓ : UNSCR ๑๓๗๓ (๒๐๐๑)

๓.๑ มีมติให้ทุกรัฐร่วมกันป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

๓.๒ ประกาศให้การจัดหาหรือรวบรวมเงินไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด ทั้งทางตรงหรือทางอ้อม โดยคนชาติหรือคนที่อยู่ในดินแดนของรัฐ โดยมีจุดประสงค์เพื่อการก่อการร้ายเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย

๓.๓ ทุกรัฐต้องให้หลักประกันว่าผู้มีส่วนในการสนับสนุนทางการเงิน การวางแผน หรือปฏิบัติการก่อการร้าย หรือให้การสนับสนุนการก่อการร้ายต้องถูกนำตัวมาดำเนินการตามกฎหมาย และให้หลักประกันว่ากฎหมายและกฎข้อบังคับภายในรัฐต้องระบุให้การก่อการร้ายเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายอาญาร้ายแรงและต้องกำหนดบทลงโทษตามความร้ายแรงของการกระทำนั้นๆ

๓.๔ การระบุรายชื่อ (Designated list) โดยประเทศต่างๆ สามารถกำหนดและจัดทำรายชื่อบุคคล กลุ่มหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายของประเทศตนเองได้ เช่น OFAC list เป็นต้น

๓.๕ อายัดเงินและทรัพย์สินของผู้ก่อการร้าย พยายามก่อการร้าย ผู้ที่เข้าร่วมหรืออำนวยความสะดวกให้แก่การก่อการร้าย รวมทั้งเงินหรือทรัพย์สินที่บุคคลดังกล่าวเป็นเจ้าของหรือควบคุม หรือบุคคลที่ดำเนินการแทน หรือดำเนินการตามคำสั่งของบุคคลข้างต้น

๔. ข้อเสนอแนะของ FATF ข้อ ๕ ความผิดฐานสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

๔.๑ ข้อมติ UNSCR ๑๖๑๗(๒๐๐๕) กล่าวถึงการนำข้อเสนอแนะ ๔๐+๕ ของ FATF มาบังคับใช้เกี่ยวกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (...to implement the comprehensive, international standards embodied in the FATF Forty Recommendations on Money Laundering and the FATF Nine Special Recommendations on Terrorist Financing)

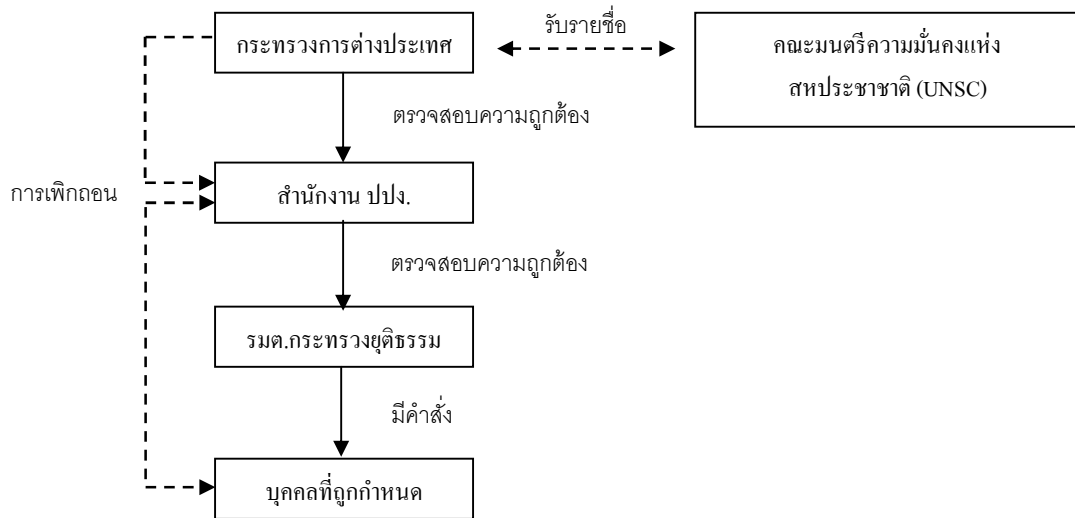
๔.๒ การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายควรขยายออกไปยังบุคคลใดๆ ผู้ซึ่งเจตนาให้ หรือเก็บรวบรวมเงินทุนโดยวิธีการใดๆ และมีเจตนาว่าเงินนั้นควรจะถูกใช้หรือรู้ว่า จะถูกใช้ทั้งหมดหรือบางส่วน (๑) เพื่อดำเนินการก่อการร้าย (๒) โดยผู้ก่อการร้าย หรือ (๓) โดย องค์การก่อการร้าย

๔.๓ ความผิดฐานสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายไม่จำเป็นว่าเงินหรือ ทรัพย์สินถูกใช้จริง เพื่อดำเนินการหรือพยายามก่อการร้าย (Stand Alone offence)

๔.๔ การพิจารณาองค์ประกอบเรื่องเจตนาของความผิดฐานสนับสนุนทาง การเงินแก่การก่อการร้ายควรสรุปจากพฤติการณ์ข้อเท็จจริงในเชิงวัตถุประสงค์ของผู้กระทำ

ดังนั้น จากมาตรฐานสากลข้างต้น ทำให้มีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายเพื่อกำหนดให้สถาบัน การเงินดำเนินการตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด ซึ่งเป็นอีกหนึ่งขั้นตอนที่มีความสำคัญ อย่างยิ่งเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวน ซึ่งนิยามของบุคคลที่ถูกกำหนดหรือ Designated Person มีความหมายว่า “เป็นบุคคล คณะบุคคล นิติบุคคล หรือองค์กรตามรายชื่อ ซึ่งมีมติของหรือประกาศภายใต้คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติกำหนดให้เป็นผู้ที่มี การกระทำอันเป็นการก่อการร้าย หรือบุคคล คณะบุคคล นิติบุคคล หรือองค์กร ตามรายชื่อที่ ศาลได้พิจารณาและมีคำสั่งให้เป็นบุคคลที่ถูกกำหนดตามพระราชบัญญัติป้องกันและ ปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย” ซึ่งกระบวนการกำหนดรายชื่อเป็น บุคคลที่ถูกกำหนด เมื่อประกาศรายชื่อตามมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ กำหนดให้เป็นผู้ที่มีการกระทำอันเป็นการก่อการร้ายแล้ว กระทรวงการต่างประเทศจะได้รับ รายชื่อดังกล่าว และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลหรือหลักฐานแล้ว จะส่งรายชื่อนั้นให้ สำนักงาน ปปง. เมื่อสำนักงาน ปปง. ตรวจสอบความถูกต้องของรายชื่อแล้ว จะเสนอรายชื่อ ดังกล่าวไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเพื่อให้มีคำสั่งประกาศเป็น “บุคคลที่ถูก กำหนด” รายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดดังกล่าวจะถูกเปิดเผยต่อเมื่อสำนักงานได้รับแจ้งจาก กระทรวงการต่างประเทศหรือจากบุคคลที่ถูกกำหนดหรือปรากฏข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบ ของสำนักงานว่าได้มีมติของหรือประกาศภายใต้คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติให้ เปิดถอนรายชื่อดังกล่าวออกจากรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด

แผนภาพ ๒-๑ ขั้นตอนการประกาศรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดตามมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ

สำหรับบุคคลที่ถูกกำหนดตามรายชื่อที่ศาล (แพ่ง) ได้พิจารณาและมีคำสั่ง จะดำเนินการดังนี้

๑. เมื่อได้รับการร้องขอหรือจากการตรวจสอบของสำนักงาน ปปง. พบว่า ผู้ใดมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย หรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย หรือเป็นผู้ซึ่งดำเนินการแทนหรือตามคำสั่งหรือภายใต้การควบคุมของบุคคลดังกล่าว สำนักงานจะเสนอรายชื่อผู้นั้นต่อ “คณะกรรมการพิจารณากำหนดรายชื่อ” ซึ่งองค์ประกอบของคณะกรรมการฯ ได้แก่ เลขานุการ ปปง. เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ผู้แทนสภาความมั่นคงแห่งชาติ ผู้แทนกรมองค์การระหว่างประเทศ ผู้แทนกรมการปกครอง ผู้แทนกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ผู้แทนสำนักงาน ปปง. และข้าราชการในสำนักงาน ปปง. ซึ่งเลขานุการ ปปง. แต่งตั้งเป็นกรรมการและเลขานุการ ๑ คน และเป็นผู้ช่วยเลขานุการ ไม่เกิน ๒ คน

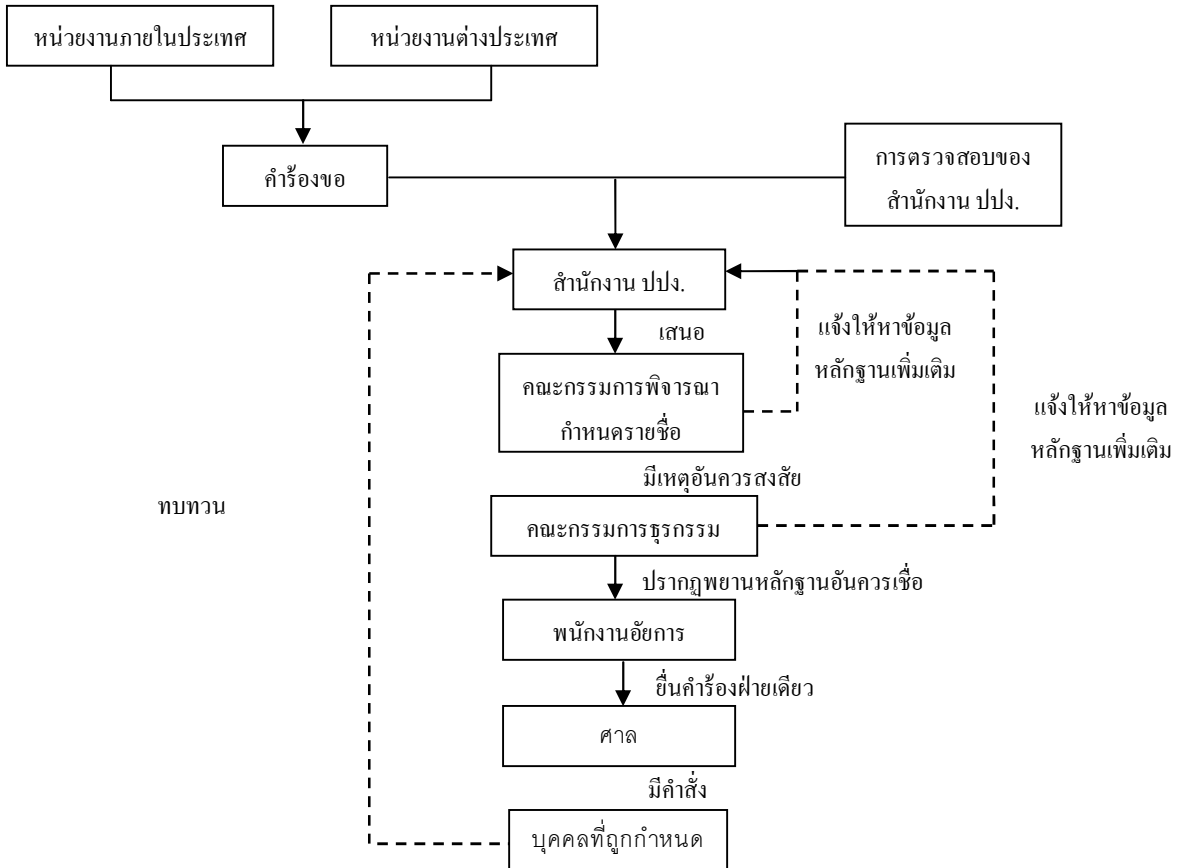
๒. เมื่อคณะกรรมการข้างต้นเห็นชอบ สำนักงาน ปปง. จะเสนอรายชื่อดังกล่าวต่อคณะกรรมการธุรกรรม (หากไม่เห็นชอบแจ้งให้สำนักงาน ปปง. หาข้อมูลหรือหลักฐานเพิ่มเติม)

๓. เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมเห็นชอบ สำนักงานจะส่งรายนามให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องฝ่ายเดียวต่อศาล (แพ่ง) เพื่อมีคำสั่งเป็นบุคคลที่ถูกกำหนด (หากไม่เห็นชอบแจ้งให้สำนักงานหาข้อมูลหรือหลักฐานเพิ่มเติม)

๔. ศาล (แพ่ง) พิจารณามีคำสั่งเป็น “บุคคลที่ถูกกำหนด”

๕. ให้สำนักงาน ปปง. ทบทวนรายชื่อ “บุคคลที่ถูกกำหนด” ถ้าพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไป ให้

สำนักงาน ปปง. ดำเนินการตามข้อ ๑ – ๓ เพื่อให้ศาลพิจารณาเพิกถอนรายชื่อดังกล่าว

แผนภาพ ๒-๒ ขั้นตอนการประกาศรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดตามมาตรา ๕ ของพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. ๒๕๕๖ (Thailand list)

การประกาศและแจ้งรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด

๑. การประกาศรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด

จะประกาศในระบบสารสนเทศของสำนักงาน ปปง. เพื่อเผยแพร่รายชื่อผู้ สาธารณะ

๒. การแจ้งรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด

๒.๑ แจ้งไปยังผู้มีหน้าที่รายงาน (รวมธนาคารพาณิชย์ด้วย)

โดยแจ้งเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรม

อิเล็กทรอนิกส์ กรณีมีสถานประกอบการหลายแห่ง หากแจ้งไปยังสำนักงานใหญ่หรือสถานที่ที่ผู้รายงานเลือกเป็นสถานประกอบการประจำถือว่ามีผลเป็นการแจ้งให้ทราบแล้ว

๒.๒ แจ้งไปยังบุคคลที่ถูกกำหนด/บุคคลที่ครอบครองทรัพย์สินของบุคคลที่ถูกกำหนดโดยแจ้งเป็นหนังสือ/ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (พร้อมระบุข้อเท็จจริงที่เป็นมูลเหตุของการกำหนดรายชื่อ รวมทั้งสิทธิของบุคคลดังกล่าวด้วย)

๓. วิธีการแจ้งรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด

๓.๑ การแจ้งไปยังบุคคลที่ถูกกำหนดกรณีอยู่ในราชอาณาจักร

จะแจ้งเป็นหนังสือให้แจ้งไปยังภูมิสำเนาของผู้นั้น โดยให้ถือว่าได้รับแจ้งตั้งแต่วันที่หนังสือไปถึง และหากแจ้งโดยวิธีส่งทางไปรษณีย์ตอบรับ ให้ถือว่าได้รับแจ้งเมื่อครบกำหนด ๑๕ วัน นับแต่วันส่ง

๓.๒ การแจ้งไปยังบุคคลที่ถูกกำหนดกรณีอยู่นอกราชอาณาจักร

จะแจ้งไปยังหน่วยงานที่ส่งคำร้องขอหรือผ่านกระทรวงการต่างประเทศ

๔. การแจ้งรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด หากไม่สามารถกระทำได้เนื่องจากไม่มีผู้รับ

๔.๑ ปิดประกาศคำสั่งการเป็นบุคคลที่ถูกกำหนดไว้ ณ สถานที่ราชการแห่งท้องที่ที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนา

๔.๒ กรณีที่ไม่รู้ภูมิลำเนาของบุคคลที่ถูกกำหนด การแจ้งจะกระทำโดยการประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลาย

๔.๓ ให้ถือว่าบุคคลที่ถูกกำหนดได้รับแจ้งเมื่อครบกำหนด ๑๕ วัน นับแต่วันแจ้งโดยวิธีดังกล่าว

จากกระบวนการดังกล่าว ธนาคารพาณิชย์ได้นำแนวทางมากำหนดเป็นข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับกระบวนการตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดตามขั้นตอนดังนี้

ลูกค้ายาใหม่

๑. รับข้อมูลรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดจากสำนักงาน ปปง.

๒. ธนาคารพาณิชย์จะได้รับข้อมูลรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดจากสำนักงาน ปปง. ผ่านระบบ CDD Gateway

๓. ประสานงานกับหน่วยงานด้าน IT เพื่อนำข้อมูลเข้าระบบงาน

๔. นำรายชื่อเข้าฐานข้อมูลของแต่ละธนาคารพาณิชย์

๕. นำรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดที่ได้รับจากสำนักงาน ปปง. เพื่อปรับปรุงข้อมูลเข้าระบบงาน

๖. การรับลูกค้ายาใหม่

๗. ขอเอกสารแสดงตนจากลูกค้า

๘. ตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด (กรณีลูกค้าเป็นนิติบุคคล ให้ตรวจสอบนิติบุคคลและผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารสูงสุด ผู้มีอำนาจตามหนังสือรับรอง ผู้รับมอบอำนาจ และผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง

๙. นำข้อมูลลูกค้าจากเอกสารแสดงตนตรวจสอบกับรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด โดยให้ตรวจสอบด้วย ID No. หรือ Passport No. หรือ เลขที่นิติบุคคล กรณีลูกค้ามีรายชื่อตรงกับบุคคลที่ถูกกำหนดให้ปฏิเสธการให้บริการแก่ลูกค้า โดยดำเนินการตามขั้นตอนที่ ๕ และกรณีลูกค้าไม่มี ID No. หรือ Passport No. หรือ เลขที่นิติบุคคล หรือตรวจแล้วไม่พบให้ตรวจสอบด้วยชื่อ-นามสกุล หรือชื่อนิติบุคคล ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ กรณีพบชื่อตรงกับรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดให้จัดส่งหน่วยงานที่กำกับดูแลตามขั้นตอนที่ ๘

๑๐. ปฏิเสธการเปิดบัญชี/ สร้างความสัมพันธ์

ลูกค้าที่ตรวจพบว่าชื่อตรงกับรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดให้ปฏิเสธการเปิดบัญชี/ สร้างความสัมพันธ์ โดยให้เจรจากับลูกค้าตามที่แต่ละธนาคารพาณิชย์กำหนด

๑๑. จัดทำรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

เมื่อปฏิเสธการเปิดบัญชี/ สร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าเรียบร้อยแล้ว ให้จัดทำรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (แบบรายงาน ปปง. 1-03) ส่งให้หน่วยงานกำกับดูแลของแต่ละธนาคารพาณิชย์

๑๒. ส่งรายงานให้กับสำนักงาน ปปง.

ให้จัดส่งรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (แบบรายงาน ปปง. 1-03) ให้กับสำนักงาน ปปง.

๑๓. ตรวจสอบข้อมูลลูกค้าเพิ่มเติมเพื่อยืนยันว่าลูกค้ามีชื่อตรงกับบุคคลที่ถูกกำหนด

ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้มั่นใจว่าเป็นบุคคลเดียวกับที่มีรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดหรือไม่

๑๔. กรณีรายชื่อตรงกันให้แจ้งหน่วยงานที่ให้บริการลูกค้า ปฏิเสธการเปิดบัญชี/ สร้างความสัมพันธ์ตามขั้นตอนที่ ๕ – ๗

๑๕. กรณีไม่ใช่บุคคลเดียวกัน ธนาคารพาณิชย์จะแจ้งหน่วยงานที่ให้บริการลูกค้า เพื่อเปิดบัญชี/ สร้างความสัมพันธ์ให้กับลูกค้าตามปกติ

๑๖. เปิดบัญชี/ สร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า กรณีไม่พบว่าลูกค้ามีรายชื่อตรงกับบุคคลที่ถูกกำหนดให้เปิดบัญชี/ สร้างความสัมพันธ์ให้ลูกค้าตามขั้นตอนปกติของธนาคารพาณิชย์

ลูกค้ายปัจจุบัน

๑. รับข้อมูลรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดจากสำนักงาน ปปง.

๒. ธนาคารพาณิชย์รับข้อมูลรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดจากสำนักงาน ปปง. ผ่านระบบ

CDD Gateway

๓. ประสานงานกับหน่วยงานด้าน IT เพื่อนำเข้าระบบงานของแต่ละธนาคารพาณิชย์

๔. นำรายชื่อเข้าฐานข้อมูลของแต่ละธนาคารพาณิชย์

นำรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดที่ได้รับจากสำนักงาน ปปง. เข้าระบบงานของธนาคารพาณิชย์

๕. นำข้อมูลบุคคลที่ถูกกำหนดมาจับคู่กับข้อมูลลูกค้าปัจจุบันของธนาคารพาณิชย์นำข้อมูลบุคคลที่ถูกกำหนดเข้าไปจับคู่กับฐานข้อมูลลูกค้าปัจจุบัน กรณีที่พบว่าลูกค้ามีรายชื่อเป็นบุคคลที่ถูกกำหนดให้ปฏิเสธการสร้างความสัมพันธ์ โดยปฏิบัติตามขั้นตอนที่ ๕ และกรณีที่ไม่มีพบว่าลูกค้ามีรายชื่อเป็นบุคคลที่ถูกกำหนดไม่ต้องดำเนินการต่อ

๕.๑ ระวังการทำธุรกรรมทุกประเภทของบุคคลที่ถูกกำหนดหรือบัญชีที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ถูกกำหนด โดยให้ดำเนินการระงับการเดินบัญชีหรือการทำธุรกรรมทุกประเภท เช่น เงินฝาก สินเชื่อ บัตรเครดิต Trade Finance บัญชีกองทุน ตั๋วนิรภัย เป็นต้น ของบุคคล ดังนี้

๕.๑.๑ บุคคลที่ถูกกำหนด และบัญชีร่วมของบุคคลที่ถูกกำหนด

๕.๑.๒ ผู้รับมอบอำนาจของบุคคลที่ถูกกำหนด

๕.๑.๓ กิจการภายใต้การควบคุมของบุคคลที่ถูกกำหนด

๕.๒ จัดทำข้อมูลรายชื่อบัญชีทรัพย์สิน หนี้สินของบุคคลที่ถูกกำหนดให้หน่วยงานกำกับดูแล ภายในที่ทำหน้าที่ประสานงานกับสำนักงาน ปปง.

๕.๓ ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งในการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของธนาคารพาณิชย์ กรณีบุคคลที่ถูกกำหนดเป็นลูกหนี้ธนาคารพาณิชย์ให้ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งในการที่จะปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของธนาคาร เช่น บังคับเอาหลักประกันชำระหนี้หรือขอหักกลบลบหนี้ เป็นต้น

๖. นำข้อมูลบุคคลที่ถูกกำหนดมาจับคู่กับข้อมูลผู้เกี่ยวข้องของนิติบุคคลในระบบงานอื่นๆ (หากมี) นำข้อมูลบุคคลที่ถูกกำหนดมาจับคู่กับข้อมูลผู้เกี่ยวข้องของนิติบุคคลทั้งหมดที่จดทะเบียนกับกระทรวงพาณิชย์ที่มีอยู่ในระบบงานเพื่อตรวจสอบว่าบุคคลที่ถูกกำหนดเกี่ยวข้องกับนิติบุคคลใดหรือไม่ กรณีพบว่าเกี่ยวข้องให้ส่งหน่วยงานกำกับดูแลของธนาคารพาณิชย์เพื่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการพิจารณาตามขั้นตอนที่ ๗ กรณีไม่พบว่าเกี่ยวข้องกับนิติบุคคลใดไม่ต้องดำเนินการต่อ

๗. ตรวจสอบข้อมูลบัญชีหรือการบริการที่ถูกค้าใช้กับธนาคารพาณิชย์

ดำเนินการค้นหาบัญชีทุกประเภทและทุกบริการที่ถูกค้าใช้กับธนาคารพาณิชย์ และให้ส่งข้อมูลให้หน่วยงานกำกับดูแลเพื่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระงับการทำธุรกรรมตามขั้นตอนที่ ๕.๑ และรวบรวมข้อมูลบัญชีทรัพย์สิน หนี้สินของลูกค้าตามขั้นตอนที่ ๕.๒

๘. ให้รวบรวมข้อมูลรายชื่อบัญชี ทรัพย์สิน หนี้สิน ตามแบบฟอร์มที่สำนักงาน ปปง. กำหนด ได้แก่ ข้อมูลบัญชีและบริการต่างๆ ที่บุคคลที่ถูกกำหนดมีอยู่กับธนาคาร เช่น เงินฝาก สินเชื่อ กองทุน บัตรเครดิต ข้อมูลของบุคคลที่ถูกกำหนดที่เป็นหรือเคยเป็นลูกค้าธนาคารพาณิชย์ ข้อมูลของผู้ที่มีการทำธุรกรรมกับบุคคลที่ถูกกำหนด รวมถึงข้อมูลของผู้รับมอบอำนาจของบุคคลที่ถูกกำหนด (ถ้ามี)

๘. ธนาคารพาณิชย์จัดส่งข้อมูลของบุคคลที่ถูกกำหนดให้กับสำนักงาน ปปง.

ให้จัดส่งข้อมูลรายชื่อบัญชี ทรัพย์สิน หนี้สิน ให้กับสำนักงาน ปปง. ภายใน ๗ วันทำการนับแต่วันที่ได้พบข้อมูลบุคคลที่ถูกกำหนด โดยให้ตรวจสอบย้อนหลัง ๕ ปี ก่อนวันที่สำนักงาน ปปง. มีคำสั่งให้เป็นบุคคลที่ถูกกำหนด

๑๐. ตรวจสอบว่าบุคคลที่ถูกกำหนดเป็นผู้มีอำนาจจัดการนิติบุคคล

ต้องพิจารณาว่าบุคคลที่ถูกกำหนดมีอำนาจในการจัดการนิติบุคคล กรณีพบว่าบุคคลที่ถูกกำหนดมีอำนาจในการจัดการกับนิติบุคคลให้ดำเนินการในขั้นตอนที่ ๘ ตรวจสอบว่านิติบุคคลเป็นลูกค้าของธนาคารหรือไม่

๑๑. ตรวจสอบนิติบุคคลที่บุคคลที่ถูกกำหนดเป็นผู้มีอำนาจจัดการนิติบุคคลเป็นลูกค้าของธนาคารให้ตรวจสอบว่านิติบุคคลตามขั้นตอนที่ ๗ เป็นลูกค้าของธนาคาร กรณีพบว่าเป็นลูกค้าให้ดำเนินการตามขั้นตอนที่ ๕ และ ๖

การระงับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของบุคคลที่ถูกกำหนด

สำหรับขั้นตอนการระงับการดำเนินการทรัพย์สิน ตามข้อแนะนำของ FATF ได้มีการระบุถึงมาตรการเกี่ยวกับการอายัดทรัพย์สินของผู้ก่อการร้าย/องค์กรก่อการร้ายไว้คือ ข้อแนะนำของ FATF ข้อ ๖ มาตรการอายัดทรัพย์สินของผู้ก่อการร้าย/องค์กรก่อการร้าย

๑. การระบุรายชื่อผู้ก่อการร้ายหรือองค์กรก่อการร้ายหรือผู้ที่สนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Designated Persons and Entities)

๒. อำนาจอายัด ถอนอายัด และห้ามการทำธุรกรรมกับเงินหรือทรัพย์สินของผู้ซึ่งถูกขึ้นบัญชีรายชื่อไว้ โดยการห้ามโอน เปลี่ยนแปลง การจำหน่ายจ่ายโอน หรือการเคลื่อนย้ายเงินหรือ

ทรัพย์สิน โดยอำนาจในการอายัดและถอนอายัดเงินหรือทรัพย์สินของผู้ก่อการร้ายสามารถดำเนินการได้ดังนี้

๒.๑ ให้เป็นอำนาจของเจ้าพนักงานหรือศาลในการออกคำสั่ง การบริหารจัดการ และบังคับใช้การดำเนินการอายัดและถอนอายัดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หรือ

๒.๒ ตราบทบัญญัติกฎหมายโดยมอบความรับผิดชอบในการอายัดเงินหรือทรัพย์สินแก่บุคคลหรือองค์กรซึ่งถือเงินหรือทรัพย์สินของผู้ก่อการร้ายและให้มีมาตรการลงโทษสำหรับการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม

๒.๓ แต่ละประเทศควรพัฒนาและมีวิธีดำเนินการเพื่ออายัดเงินหรือทรัพย์สินของผู้ก่อการร้ายโดยไม่ชักช้าและโดยไม่บอกกล่าวล่วงหน้าแก่บุคคลหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง

๒.๔ แต่ละประเทศควรจะกำหนดวิธีการซึ่งเป็นที่ยอมรับแก่สาธารณชนเพื่อพิจารณาคำขอให้ถอนรายชื่อบุคคลหรือองค์กรออกจากบัญชีเมื่อแน่ใจในหลักเกณฑ์บางประการซึ่งสอดคล้องกับข้อผูกพันระหว่างประเทศและหลักกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ และเพื่อถอนการอายัดเงินหรือทรัพย์สินของบุคคลหรือองค์กรซึ่งถูกถอนรายชื่อออกจากบัญชีให้เร็ว โดยเร็ว สำหรับบุคคลและองค์กรซึ่งถูกระบุตามข้อมติ UNSCR ๑๒๖๗(๑๙๙๙) วิธีการและหลักเกณฑ์เช่นนี้ให้ปฏิบัติตามวิธีการซึ่งคณะกรรมการกำหนดมาตรการลงโทษแก่กลุ่มอัลกออิดะห์และกลุ่มตาลีบัน (Al-Qaida and Taliban Sanctions Committee) กำหนด

๒.๕ การเข้าถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ถูกอายัดหากได้พิจารณาเห็นว่าเงินหรือทรัพย์สินที่ถูกอายัดตามข้อผูกพันตามข้อมติ UNSCR ๑๒๖๗(๑๙๙๙) หรือ UNSCR ๑๓๗๓(๒๐๐๑) มีความจำเป็นสำหรับค่าใช้จ่ายพื้นฐานเพื่อชำระค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่ายและค่าบริการบางชนิด หรือสำหรับค่าใช้จ่ายพิเศษ เขตอำนาจควรจะให้อำนาจเข้าถึงเงินหรือทรัพย์สินเช่นว่านี้ตามวิธีการที่กำหนดไว้ในมติที่ UNSCR ๑๔๕๒(๒๐๐๒)

๒.๖ การยึดและการริบทรัพย์สินโดยกำหนดให้เป็นมูลฐานความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

อย่างไรก็ดี สำนักงาน ปปง. ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติตามมาตรฐานสากลข้างต้น ดังต่อไปนี้

๑. ต้องระบุรายชื่อผู้ก่อการร้ายหรือองค์กรก่อการร้ายหรือผู้ที่สนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Designated Persons and Entities)

๒. กำหนดอำนาจอายัด ถอนอายัด และห้ามการทำธุรกรรมกับเงินหรือทรัพย์สินของผู้ซึ่งถูกขึ้นบัญชีรายชื่อไว้ โดยการห้าม โอน เปลี่ยนแปลง การจำหน่ายจ่าย โอน หรือการเคลื่อนย้ายเงินหรือทรัพย์สิน โดยอำนาจในการอายัดและถอนอายัดเงินหรือทรัพย์สินของผู้ก่อการร้ายสามารถดำเนินการได้ดังนี้

๒.๑ ให้เป็นอำนาจของเจ้าพนักงานหรือศาลในการออกคำสั่ง การบริหารจัดการ และบังคับใช้การดำเนินการอายัดและถอนอายัดตามกลไกที่เกี่ยวข้อง หรือ

๒.๒ ตราบทบัญญัติกฎหมายโดยมอบความรับผิดชอบในการอายัดเงินหรือทรัพย์สินแก่บุคคลหรือองค์กรซึ่งถือเงินหรือทรัพย์สินของผู้ก่อการร้ายและให้มีมาตรการลงโทษสำหรับการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม

๓. แต่ละประเทศควรพัฒนาและมีวิธีดำเนินการเพื่ออายัดเงินหรือทรัพย์สินของผู้ก่อการร้ายโดยไม่ชักช้าและโดยไม่บอกกล่าวล่วงหน้าแก่บุคคลหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง

๔. แต่ละประเทศควรจะกำหนดวิธีการซึ่งเป็นที่ทราบแก่สาธารณชนเพื่อพิจารณาคำขอให้ถอนรายชื่อบุคคลหรือองค์กรออกจากบัญชีเมื่อแน่ใจในหลักเกณฑ์บางประการ ซึ่งสอดคล้องกับ ข้อผูกพันระหว่างประเทศและหลักกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ และเพื่อถอนการอายัดเงินหรือทรัพย์สินของบุคคลหรือองค์กร ซึ่งถูกถอนรายชื่อออกจากบัญชีให้เป็นที่ไปโดยเร็ว สำหรับบุคคลและองค์กรซึ่งถูกระบุตามมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติหรือ UNSCR ที่ ๑๒๖๗ วิธีการและหลักเกณฑ์เช่นนี้ให้เป็นที่ไปตามวิธีการซึ่งคณะกรรมการกำหนดมาตรการลงโทษแก่กลุ่มอัลกออิดะห์และกลุ่มตาลีบัน (Al-Qaida and Taliban Sanction Committee) กำหนด

๕. การเข้าถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ถูกอายัดหากได้พิจารณาเห็นว่าเงินหรือทรัพย์สินที่ถูกอายัดตามข้อผูกพันตามมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติหรือ UNSCR ที่ ๑๒๖๗ หรือ ๑๓๗๓ มีความจำเป็นสำหรับค่าใช้จ่ายพื้นฐานเพื่อชำระค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่ายและค่าบริการบางชนิด หรือสำหรับค่าใช้จ่ายพิเศษ เขตอำนาจควรจะให้อำนาจเข้าถึงเงินหรือทรัพย์สินเช่นนี้ตามวิธีการที่กำหนดไว้ในมติที่ UNSCR ๑๔๕๒

๖. การยึดและการริบทรัพย์สินโดยกำหนดให้เป็นมูลฐานความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

นอกจากนี้ สำนักงาน ปปง. ยังได้กำหนดหน้าที่ที่ธนาคารพาณิชย์ต้องดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลที่ถูกกำหนด ไว้ดังนี้

๑. ระงับการดำเนินการกับทรัพย์สินของบุคคลที่ถูกกำหนด หรือของผู้กระทำการแทนหรือตามคำสั่งของผู้นั้น หรือของกิจการภายใต้การควบคุมของผู้นั้น

๒. แจ้งข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ถูกระงับการเนินการให้สำนักงาน ปปง. ทราบ

๓. แจ้งให้สำนักงาน ปปง. ทราบเกี่ยวกับผู้ที่ เป็นหรือเคยเป็นลูกค้าซึ่งอยู่ในรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด หรือผู้ที่มีหรือเคยมีการทำธุรกรรมกับผู้นั้น

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. ๒๕๕๖ การระงับการดำเนินการกับทรัพย์สิน หมายความว่า การห้ามโอน ขาย ยักย้าย

หรือจำหน่ายซึ่งทรัพย์สินหรือเปลี่ยนสภาพใช้ประโยชน์หรือกระทำการใด ๆ ต่อทรัพย์สินอันจะส่งผลเปลี่ยนแปลงต่อจำนวน มูลค่า ปริมาณ ท่าเลที่ตั้ง หรือลักษณะของทรัพย์สินนั้น

หน้าที่และบทลงโทษ

ธนาคารพาณิชย์มีหน้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและพระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย กรณีที่ธนาคารพาณิชย์ ผู้บริหารและพนักงานฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย จะมีบทลงโทษตามแต่ละพระราชบัญญัติ มีดังนี้

หน้าที่และบทลงโทษตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

๑. มาตรา ๕ (๑) โอน รับโอน เปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อชุกซ่อนปกปิดแหล่งที่มา หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นก่อนหรือหลังกระทำความผิด ให้มีต้องรับโทษหรือรับน้อยลงหรือ

(๒) กระทำการใดๆ เพื่อปกปิด อำพรางลักษณะการได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

บทลงโทษ

มาตรา ๖๐ จำคุกตั้งแต่ ๑ - ๑๐ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ - ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒. มาตรา ๖ ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงิน แม้กระทำนอกราชอาณาจักร ผู้นั้นต้องรับโทษในราชอาณาจักร ถ้าปรากฏว่า

(๑) ผู้กระทำความผิดหรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนใดคนหนึ่งเป็นคนไทยหรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย

(๒) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และกระทำโดยประสงค์ให้เกิดในประเทศไทย หรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย

(๓) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และกระทำผิดตามกฎหมายรัฐที่การกระทำเกิดขึ้นในเขตอำนาจรัฐนั้น และผู้นั้นปรากฏตัวราชอาณาจักรและมีได้มีการส่งตัวออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

บทลงโทษ

ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตามความผิดที่ได้กระทำ

๓. มาตรา ๗ (๑) ผู้ใดสนับสนุนการกระทำความผิด หรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิด ก่อนหรือขณะกระทำความผิด

(๒) จัดหาหรือให้เงิน ทรัพย์สิน หรือกระทำการใดๆ เพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิดหลบหนีเพื่อมิให้ถูกลงโทษ เพื่อได้รับประโยชน์จากการกระทำความผิด

บทลงโทษ

มาตรา ๗ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการ (โทษตามมาตรา ๖๐) กรณีช่วยเหลือตาม (๒) นั้น ผู้กระทำความผิดเป็นบิดา มารดา บุตร สามีหรือภรรยา ของผู้ช่วยเหลือ ศาลจะไม่ลงโทษ หรือลงโทษผู้ช่วยเหลือน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดได้

๔. มาตรา ๘ ผู้ใดพยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

บทลงโทษ

มาตรา ๘ ต้องระวางเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ (โทษตามมาตรา ๖๐)

๕. มาตรา ๙ ผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิด

๖. ถ้ามีการกระทำความผิดเพราะเหตุที่สมคบกัน

๗. ถ้ามีการกระทำความผิด แต่ผู้สมคบเข้าขัดขวางทำให้ความผิดทำไม่ตลอดหรือไม่

บรรลุผล

๘. ผู้สมคบกลับใจให้ความจริงแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนที่จะมีการกระทำความผิด

บทลงโทษ

มาตรา ๙ - รับผิดกึ่งหนึ่งของโทษที่กระทำ

๙. รับผิดตามโทษที่ลงสำหรับความผิดนั้นๆ

๑๐. รับผิดกึ่งหนึ่งของโทษที่กระทำ

๑๑. ศาลจะไม่ลงโทษหรือลงน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ได้

๑๒. มาตรา ๑๓ ต้องรายงานการทำธุรกรรมเมื่อ

๑๒.๑ มีเงินสด ตั้งแต่ ๒ ล้านบาท

๑๒.๒ เกี่ยวกับทรัพย์สินตั้งแต่ ๕ ล้านบาท

๑๒.๓ เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

บทลงโทษ

มาตรา ๖๒ ปรับไม่เกินห้าแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละห้าพันบาท ตลอดเวลาที่ฝ่าฝืนอยู่ หรือจนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๖๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับตั้งแต่ห้าหมื่นถึงห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ กรณีรายงานหรือแจ้งตาม โดยแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดความจริง

๑๓. มาตรา ๑๔ ในกรณีที่น่าปรากฏภายหลังว่ามีเหตุอันควรเชื่อว่า ชุกรกรรมที่ได้กระทำไปแล้วตามมาตรา ๑๓ ยังมีได้รายงาน ซึ่งเป็นชุกรกรรมที่ต้องรายงาน ให้รายงานให้สำนักงาน ปปง. ทราบโดยมิชักช้า

บทลงโทษ

มาตรา ๖๒ ปรับไม่เกินห้าแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละห้าพันบาท ตลอดเวลาที่ฝ่าฝืนอยู่ หรือจนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๖๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับตั้งแต่ห้าหมื่นถึงห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ กรณีรายงานหรือแจ้งตาม โดยแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดความจริง

๑๔. มาตรา ๒๐/๑ สถาบันการเงินต้อง

๑๔.๑ กำหนดนโยบายการรับลูกค้า

๑๔.๒ การบริหารความเสี่ยงที่อาจเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินของลูกค้า

๑๔.๓ การตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าเมื่อเริ่มทำธุรกรรมจนกว่าปิดบัญชี/ ยุติความสัมพันธ์

บทลงโทษ

มาตรา ๖๒ ปรับไม่เกินห้าแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละห้าพันบาท ตลอดเวลาที่ฝ่าฝืนอยู่ หรือจนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง

๑๔. มาตรา ๒๑ ต้องจัดให้ลูกค้าบันทึกข้อเท็จจริงต่างๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรมตาม มาตรา ๑๓ หากลูกค้าปฏิเสธให้สถาบันการเงินเป็นผู้บันทึกแทนและแจ้งให้สำนักงาน ปปง. ทราบทันที

บทลงโทษ

มาตรา ๖๒ ปรับไม่เกินห้าแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละห้าพันบาท ตลอดเวลาที่ฝ่าฝืนอยู่ หรือจนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๖๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับตั้งแต่ห้าหมื่นถึงห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ กรณีรายงานหรือแจ้งตาม โดยแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดความจริง

๑๕. มาตรา ๒๒ เว้นแต่รับแจ้งเป็นหนังสือให้ปฏิบัติเป็นอย่างอื่น สถาบันการเงินต้องเก็บรักษาเอกสารหลักฐานต่อไปนี้ เป็นระยะเวลา ๕ ปี

๑๕.๑ เกี่ยวกับการแสดงตนตามมาตรา ๒๐ ได้แก่ ชื่อ ประเภท ที่ตั้งสำนักงาน ชื่อนามสกุล วันเดือนปีเกิด และสัญชาติ เลขประจำตัวประชาชน ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน เพศ สถานภาพสมรส อาชีพ ที่ทำงาน และหมายเลขโทรศัพท์ สถานที่สะดวกในการติดต่อ และหมายเลขโทรศัพท์ ลายมือชื่อ เป็นต้น

๑๕.๒ เกี่ยวกับการทำธุรกรรมและการบันทึกข้อเท็จจริงตามมาตรา ๒๑

บทลงโทษ

มาตรา ๖๒ ปรับไม่เกินห้าแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละห้าพันบาท ตลอดเวลาที่ฝ่าฝืนอยู่ หรือจนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง

๑๖. มาตรา ๓๘ (๑) ต้องส่งเจ้าหน้าที่หรือส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือหรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใดๆ ตามที่ได้รับแจ้งจากกรรมการธุรกรรม เลขานุการคณะกรรมการ ปง. พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขานุการ

บทลงโทษ

มาตรา ๖๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ กรณีไม่มาให้ถ้อยคำหรือส่งบัญชี เอกสารหลักฐานตามมาตรา ๓๘ หรือกรณีให้ผู้อื่นล่วงรู้ข้อมูลที่จัดส่งตามมาตรา ๓๘

๑๗. มาตรา ๖๑ นิติบุคคลกระทำความผิดตามมาตรา ๕ มาตรา ๗ มาตรา ๘ หรือ มาตรา ๙

บทลงโทษ

มาตรา ๖๑ ปรับ ๒๐๐,๐๐๐ – ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลที่รับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคล ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งถึงสิบปีหรือปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ – ๒๐๐,๐๐๐ บาท

หลักการสำคัญของความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

๑. การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ได้แก่ การสนับสนุนทางการเงิน

ทรัพย์สิน หรือดำเนินการใดๆ เพื่อสนับสนุนการก่อการร้าย หรือเพื่อประโยชน์ของบุคคลที่ถูกกำหนด

๒. ความผิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายเกิดขึ้น แม้ว่าการก่อการร้ายจะยังมีได้กระทำได้หรือยังไม่มีการใช้ประโยชน์จากเงิน ทรัพย์สินหรือมีการกระทำการใดอันเกี่ยวเนื่องกับการก่อการร้ายก็ตาม

หน้าที่และบทลงโทษตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

๑. มาตรา ๖ ผู้มีหน้าที่รายงานหรือบุคคลที่ครอบครองทรัพย์สินของบุคคลที่ถูกกำหนดต้องดำเนินการ

๑.๑ ระวังการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของบุคคลที่ถูกกำหนด หรือของผู้กระทำการแทนหรือตามคำสั่งของผู้นั้น หรือของกิจการภายใต้การควบคุมของผู้นั้น

๑.๒ แจ้งข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ถูกระวังการดำเนินการให้สำนักงาน ป.ป.ท.ทราบ

๑.๓ แจ้งให้สำนักงาน ป.ป.ท. ทราบเกี่ยวกับผู้ที่เป็นหรือเคยเป็นลูกค้าซึ่งอยู่ในรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด หรือผู้ที่มีหรือเคยมีการทำธุรกรรมกับผู้นั้น

ผู้มีหน้าที่รายงานกำหนดนโยบายในการประเมินความเสี่ยงหรือแนวทางปฏิบัติใดๆ เพื่อป้องกันมิให้มีการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย หรือกำหนดมาตรการอื่นใดที่จำเป็นเพื่อปฏิบัติเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ตามที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

บทลงโทษ

มาตรา ๑๔ ผู้มีหน้าที่รายงานฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖(๑) หรือ (๒) ปรับไม่เกิน ๑ ล้านบาท และปรับอีกวันละ ๑ หมื่นบาทตลอดเวลาที่ฝ่าฝืน หรือจนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง

หากการทำผิดตามวรรคแรก เกิดจากการสั่งการหรือไม่สั่งการหรือไม่กระทำหน้าที่ของกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดที่มีหน้าที่ในการดำเนินงานของนิติบุคคลตามที่กล่าวข้างต้น บุคคลดังกล่าวมีต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑ แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๕ ผู้มีหน้าที่รายงานฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖ (๓) ปรับไม่เกิน ๕ แสนบาท และปรับอีกวันละ ๕ พันบาทตลอดเวลาที่ฝ่าฝืนหรือจนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง (มาตรา ๑๕)

หากการทำผิดตามวรรคแรก เกิดจากการสั่งการหรือไม่สั่งการหรือไม่กระทำหน้าที่ของกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดที่มีหน้าที่ในการดำเนินงานของนิติบุคคลตามที่กล่าวข้างต้น บุคคลดังกล่าวมีต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑ แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒. มาตรา ๖ บุคคลที่ถูกกำหนดต้องดำเนินการ

๒.๑ ระวังการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของบุคคลที่ถูกกำหนด หรือของผู้กระทำการแทนหรือตามคำสั่งของผู้นั้น หรือของกิจการภายใต้การควบคุมของผู้นั้น

๒.๒ แจ้งข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ถูกระงับการดำเนินการให้สำนักงาน ป.ป.ท.ทราบ

บทลงโทษ

มาตรา ๑๔ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖(๑) หรือ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑ แสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

๓. มาตรา ๑๖ ผู้ใดจัดหา รวบรวม ดำเนินการทางการเงินหรือทรัพย์สินหรือดำเนินการใดๆ ว่าผู้ได้รับประโยชน์นั้นเป็นบุคคลที่ถูกกำหนด หรือเจตนาให้เงิน ทรัพย์สิน การดำเนินการนั้นถูกนำไปใช้เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของบุคคลที่ถูกกำหนด หรือบุคคลหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย

๔. ผู้ใดเป็นผู้ใช้หรือผู้สนับสนุนหรือสมคบกันกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง

๕. ผู้ใดพยายามกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง

๖. นิติบุคคลที่กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสาม

๗. กรณีที่ความผิดของนิติบุคคลตามวรรคสี่เกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของบุคคลใดหรือไม่สั่งการหรือไม่กระทำอันเป็นหน้าที่ของกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดที่มีอำนาจตามกฎหมายในการดำเนินการของนิติบุคคลนั้น

บทลงโทษ

มาตรา ๑๖ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๒ ปีถึง ๑๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๔ หมื่นถึง ๒ แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๘. ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๒ ปีถึง ๑๐ ปี และปรับตั้งแต่ ๔ หมื่นถึง ๒ แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๙. ต้องระวางโทษสองในสามส่วนของโทษที่ได้กำหนดไว้

๑๐. ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ ๕ แสนถึง ๒ ล้านบาท

๑๑. ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๒ ปีถึง ๑๐ ปีหรือปรับตั้งแต่ ๔ หมื่นถึง ๒ แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

สรุป

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ภัยคุกคามที่ทั่วโลกวันแรงแรงมากที่สุด คงหนีไม่พ้นภัยจากการก่อการร้ายและภัยจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งปัจจุบันยังไม่สามารถลดปัญหานี้ลงได้ เนื่องจากเป็นภัยที่แฝงอยู่ในกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ที่ประชาชนทั่วไปอาจไม่สามารถรับรู้ได้โดยตรง ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดเพิ่มขึ้นในอนาคต องค์การสหประชาชาติในส่วนของคณะมนตรีความมั่นคงผู้ทำหน้าที่ด้านการความมั่นคงจึงได้กำหนดมาตรการเพื่อให้ประเทศกลุ่มภาคีสมาชิกปฏิบัติตาม เพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย รวมทั้งได้จัดคณะกรรมการชุดย่อยเพื่อทำหน้าที่หลักในการปราบปรามแต่ละด้าน ซึ่งหลักการสำคัญในการแก้ไขหรือลดความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายคือ การขอเอกสารแสดงตน (Know Your Customer: KYC) และการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Customer Due Diligence: CDD) ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์มาตรฐานสากลทั่วโลกที่ทุกประเทศต้องมีและปฏิบัติตาม ซึ่งหากประเทศใดไม่ปฏิบัติตามจะถือว่าประเทศนั้นไม่มีมาตรการด้านการป้องกันการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายที่ดีพอ และถูกจัดให้เป็นประเทศที่มีความเสี่ยงสูง ซึ่งหากประเทศใดที่ต้องการทำธุรกรรมหรือเป็นคู่ค้ากับประเทศที่มีความเสี่ยงเหล่านี้จะทำให้ประเทศนั้นเกิดความเสียหายหรือต้องติดตามธุรกรรมอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น ทุกประเทศจึงให้ความสำคัญกับมาตรฐานนี้เป็นอย่างมาก เพราะมิใช่เพียงส่งผลกระทบต่อการเสื่อมเสียชื่อเสียงแล้ว ระบบเศรษฐกิจภายในประเทศโดยรวมอาจเกิดการหยุดชะงักด้วย ตัวอย่างเช่น การก่อการร้าย นอกจากจะทำให้ประชาชนหวาดกลัวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว สภาพเศรษฐกิจในประเทศจะเกิดชะงักงัน และทำให้ประเทศใกล้เคียงหรือคู่ค้าหยุดความสัมพันธ์ไว้ชั่วคราว สาละสำคัญของหลักเกณฑ์ดังกล่าวที่ธนาคารพาณิชย์ต้องปฏิบัตินั้น เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการจัดให้ลูกค้าแสดงตน พร้อมด้วยข้อมูลและเอกสาร และตรวจสอบลูกค้าหรือผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงจากเอกสารที่เชื่อถือได้ การติดตามบัญชีลูกค้า การจัดทำนโยบายการรับลูกค้าและการบริหารความเสี่ยง และปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าวให้ครบถ้วน และท้ายสุดการเก็บรักษาข้อมูลการแสดงตนและข้อมูลในการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ธนาคารพาณิชย์ในฐานะที่เป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่งและมีความเสี่ยงในการที่ผู้กระทำความผิดจะใช้เป็นช่องทางในการก่ออาชญากรรมหรือกระทำความผิด จำเป็นที่ต้องมีมาตรการที่เข้มงวดและพนักงานทุกคนต้องตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติตามกฎหมายนี้ มิใช่เพียงการได้รับบทลงโทษที่รุนแรงแต่ผู้ที่มีหน้าที่ทุกคนต้องช่วยกันเป็นหูเป็นตาในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดให้หมดสิ้นไปจากประเทศไทย

บทที่ ๓

มาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายกับ สถาบันการเงินประเภทธนาคารพาณิชย์

ในการปฏิบัติตามมาตรการด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของธนาคารพาณิชย์ นอกจากจะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและพระราชบัญญัติว่าด้วยป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย รวมทั้งหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ หลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าแล้ว ธนาคารพาณิชย์ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานสากลที่ทุกประเทศทั่วโลกต้องปฏิบัติตามด้วย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกระบวนการภายในของธนาคารอีกทางหนึ่ง ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวปฏิบัติของมาตรฐานสากลของคณะกรรมการ FATF ซึ่งเป็นคณะทำงานที่ประเมินด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายแต่ละประเทศสมาชิก เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการรับการประเมินสำหรับประเทศไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลดังกล่าวด้วย โดยได้สรุปสาระสำคัญไว้ดังนี้

ความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับมาตรฐานสากล “FATF Recommendations ๒๐๑๒”

ในการกำหนดมาตรการด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของประเทศไทย จำเป็นที่จะต้องปฏิบัติตามแนวทางของสากลที่ได้บัญญัติไว้ เพื่อให้แต่ละประเทศมีแนวปฏิบัติเป็นไปตามกรอบเดียวกัน เนื่องจากแต่ละประเทศมีความจำเป็นต้องปฏิสัมพันธ์กันไม่ว่าทางการค้า เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม จึงทำให้องค์การระหว่างประเทศต้องกำหนดมาตรฐานเพื่อบังคับใช้กับทุกประเทศได้อย่างสอดคล้องและกลมกลืน โดยในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การ

ก่อนการร้าย องค์การระหว่างประเทศหลายองค์การตระหนักถึงความร้ายแรงของอาชญากรรมทางการเงินทั้งการฟอกเงินและการก่อการร้าย ที่เป็นภัยคุกคามและอาจขยายผลเสียหายเป็นวงกว้างต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และความมั่นคงของแต่ละประเทศ ดังนั้น กลุ่มประเทศ G7 ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วจึงร่วมกันดำเนินการจัดตั้งองค์การระหว่างประเทศในระดับรัฐบาลขึ้น ในนามคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน หรือ Financial Action Task Force หรือที่รู้จักกันดีว่า FATF เมื่อปี ค.ศ.๑๙๘๙ โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อกำหนดมาตรฐาน พัฒนา ส่งเสริมนโยบายเพื่อต่อต้านการฟอกเงินและต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และมีองค์การระหว่างประเทศประสานความร่วมมือกัน และทำหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานของประเทศสมาชิก อันได้แก่ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ธนาคารโลก (World Bank) และกลุ่มเอเชียแปซิฟิก (APG) ทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบ ซึ่งที่ผ่านมา Financial Action Task Force (FATF) มีการใช้มาตรการ Name & Shame เพื่อให้ประเทศสมาชิกปรับปรุงมาตรการด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

การจัดกลุ่มประเทศตามการประเมินผลของ FATF

ในเดือนมิถุนายน ๒๕๕๑ Financial Action Task Force (FATF) ได้แบ่ง Public Statement ออกเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่

๑. กลุ่มประเทศที่ถูกประกาศให้ทุกประเทศใช้มาตรการตอบโต้ ได้แก่ อิหร่าน
๒. กลุ่มที่มีแผนยุทธศาสตร์บกพร่องหรือไม่ครบถ้วน และไม่มีการปรับปรุง ได้แก่ เกาหลีเหนือ และ สาธารณรัฐประชาธิปไตยเซาตูเมและปรินซิปี (São Tomé and Príncipe)
๓. กลุ่มประเทศที่บกพร่องแต่มีแผนในการปรับปรุง ซึ่งมีทั้งหมด ๓๑ เขตอำนาจ โดยประเทศไทยรวมอยู่กลุ่มนี้ด้วย

ต่อมาในเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ Financial Action Task Force (FATF) ได้ประกาศว่ามี ๕ เขตอำนาจที่จะถูกยกระดับให้มีความเสี่ยงสูงขึ้น หากไม่เร่งดำเนินการปรับปรุง ได้แก่ กานา อินโดนีเซีย ปากีสถาน แทนซาเนีย และประเทศไทย และด้วยความพยายามของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย ทำให้สามารถแก้ไขกฎหมายฟอกเงินและออกพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายได้สำเร็จ ทำให้ในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ประเทศไทยถูกตัดออกจากกลุ่มที่ ๒ มาอยู่กลุ่มที่กำลังปรับปรุง และรอการประเมินจาก Financial Action Task Force (FATF) ต่อมาในเดือนมิถุนายน ๒๕๕๖ ประเทศไทยได้รับการรับรองให้พ้นจาก FATF Statement และเดือนตุลาคม ๒๕๕๗ มีการประกาศให้อิหร่าน เกาหลีเหนือ อยู่ในกลุ่มที่ Financial Action Task Force (FATF) เรียกร้องให้ทุกประเทศคว่ำบาตร ส่วนกลุ่มที่มี

แผนยุทธศาสตร์ครบพร้อม ไม่ครบถ้วน และไม่มีการปรับปรุง คือ แอลจีเรีย เอกวาดอร์ อิน โดนีเซีย และเมียนมาร์

ทั้งนี้ เพื่อให้แต่ละประเทศมีแนวทางในการปฏิบัติด้านการต่อต้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายเป็นไปตามกรอบเดียวกัน FATF จึงมีข้อเสนอแนะทั้งหมด ๔๐ ข้อ (จากเดิมมี ๔๐ + ๕ ข้อ) โดยแบ่งออกเป็น ๗ กลุ่ม ดังนี้

๑. นโยบายการป้องกันการฟอกเงินและต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการประสานงาน
๒. การฟอกเงินและการริบทรัพย์
๓. การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธ
๔. มาตรการป้องกัน
๕. ความโปร่งใสและการเป็นเจ้าของผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล
๖. อำนาจและความรับผิดชอบของพนักงานเจ้าหน้าที่และมาตรการเกี่ยวสถาบัน
๗. การร่วมมือระหว่างประเทศ

ข้อเสนอแนะ FATF ที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของสถาบันการเงินประเภทธนาคารพาณิชย์

๑. การประเมินความเสี่ยงและกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยง^๑

ควรระบุความเสี่ยงที่มาจาก การฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายในประเทศไทยก่อนแล้วจึงประเมินความเสี่ยงและทำความเข้าใจความเสี่ยงนั้น และควรกำหนดหน่วยงานหรือกลไกประสานงานในการประเมินความเสี่ยงและลดความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อประเมินแล้วควรใช้กระบวนการบริหารจัดการตามความเสี่ยงแต่ละประเภทเพื่อให้มั่นใจว่ามาตรการป้องกันหรือบรรเทาดังกล่าวนั้นเหมาะสมและสอดคล้องกับความเสี่ยงระบุไว้ และประการสำคัญควรกำหนดให้สถาบันการเงินและธุรกิจและผู้ประกอบวิชาชีพที่ไม่ใช่สถาบันการเงินระบุความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและประเมินความเสี่ยง จากนั้นจึงดำเนินมาตรการบรรเทาความเสี่ยงให้มีประสิทธิผล

---

^๑ คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน, มาตรฐานสากลด้านการต่อต้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่อาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง, ๒๕๕๕, หน้า ๕.

๒. การร่วมมือและการประสานงานระดับชาติ

ควรกำหนดนโยบายระดับชาติด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย โดยอาศัยข้อมูลจากการประเมินความเสี่ยง และในนโยบายดังกล่าวควรกำหนดให้มีการทบทวนความเสี่ยงเป็นประจำและกำหนดให้มีหน่วยงานหรือมีกลไกเพื่อประสานงานในการรับผิดชอบตามนโยบายดังกล่าว นอกจากนี้ ต้องให้มั่นใจว่าหน่วยงานที่มีหน้าที่กำหนดนโยบาย รวมถึงหน่วยงานกำกับดูแลมีกลไกที่มีประสิทธิภาพทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ เพื่อต่อต้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายที่สร้างความสูญเสียอย่างมหาศาลด้วย

๓. ความผิดฐานฟอกเงิน

ควรกำหนดให้ความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญาตามข้อตกลงระหว่างประเทศและควรกำหนดให้ความผิดร้ายแรงทุกประเภทเป็นความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อนำไปกำหนดเป็นประเภทของความผิดมูลฐานให้ครอบคลุมที่สุด

๔. การริบทรัพย์และมาตรการชั่วคราว

ทุกประเทศสมาชิกควรใช้มาตรการที่คล้ายคลึงกันกับมาตรการต่างๆ ที่กำหนดไว้ อันได้แก่ อนุสัญญาเวียนนา อนุสัญญาพาเลโม อนุสัญญาว่าด้วยการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย รวมถึงมาตรการทางนิติบัญญัติเพื่อให้เจ้าหน้าที่ทางการสามารถอายัดหรือยึดหรือริบเงินรายได้ หรือทรัพย์สินที่มาจากกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือความผิดมูลฐาน ในการกำหนดมาตรการนี้ควรรวมถึงอำนาจดังนี้

๔.๑ ระบุ ติดตามร่องรอย ประเมินทรัพย์สินที่ตกอยู่ในข่ายจะถูกริบ

๔.๒ ใช้มาตรการชั่วคราว เช่น ยึด อายัด

๔.๓ ป้องกันและยกเลิกการกระทำที่เป็นอุปสรรคในการที่จะยึด อายัดทรัพย์สินที่ตกอยู่ในข่ายจะถูกริบนั้นกลับคืนมา

๔.๔ มาตรการสืบสวนสอบสวนที่เหมาะสม

๕. ความผิดฐานสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

ควรกำหนดให้การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายทั้งกลุ่มองค์กรและรายบุคคลเป็นความผิดทางอาญา และกำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานของการฟอกเงินด้วย

๖. การลงโทษทางการเงินที่มีการกำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับการก่อการร้ายและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ควรกำหนดบทลงโทษตามมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการก่อการร้ายในการดำเนินการอายัดเงินหรือ

ทรัพย์สินโดยมิชักช้าและมั่นใจว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นไม่มีการเอื้อประโยชน์ต่อบุคคลใดหรือหน่วยงานใด

๗. บทลงโทษทางการเงินที่มีการกำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับการแพร่ขยายอาชญากรรมที่ใช้บทลงโทษทางการเงินที่มีการกำหนดเป้าหมายเพื่อปฏิบัติตามมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติด้านการป้องกันและปราบปรามการแพร่ขยายอาชญากรรมที่มีพลังทำลายล้างสูงและการให้การสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาชญากรรม

๘. องค์กรไม่แสวงหากำไร

ควรทบทวนกฎหมายและระเบียบข้อบังคับว่ามีความเพียงพอเหมาะสมหรือไม่เนื่องจากองค์กรไม่แสวงหากำไรมีจุดอ่อนต่อแหลมเป็นพิเศษที่จะใช้องค์กรนี้ไปในทางที่ผิด

๙. กฎหมายว่าด้วยการรักษาความลับของสถาบันการเงิน

ต้องมั่นใจว่ากฎหมายว่าด้วยการรักษาความลับของสถาบันการเงินต้องไม่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะ FATF

๑๐. การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า

๑๐.๑ ห้ามสถาบันการเงินเปิดบัญชีที่ใช้นามแฝงหรือบัญชีที่เห็นชัดว่าใช้ชื่อปลอม

๑๐.๒ ให้สถาบันการเงินมีการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า

(Customer Due Diligence: CDD) โดยกำหนดไว้ในกฎหมายหรือวิธีการที่สามารถบังคับใช้ได้ ซึ่งมาตรการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ได้แก่ การระบุตัวตนลูกค้าและผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง รวมทั้งตรวจสอบยืนยันหลักฐานการแสดงตนของลูกค้าโดยใช้เอกสารข้อมูล ข่าวสาร จากแหล่งสาธารณะที่เชื่อถือได้ การขอข้อมูลลูกค้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และลักษณะความสัมพันธ์ทางธุรกิจ และการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าอย่างต่อเนื่อง

๑๑. การเก็บรักษาหลักฐาน

ควรกำหนดให้สถาบันการเงินเก็บรักษาเอกสารที่จำเป็นทั้งหมดเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศอย่างน้อย ๕ ปี และให้เก็บรักษาเอกสารการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าด้วย

๑๒. บุคคลที่มีสถานภาพทางการเมือง

พิจารณาบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมืองต่างประเทศ ทั้งเป็นลูกค้าหรือผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง และให้สถาบันการเงินมีระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม โดยให้มีการขออนุมัติจากฝ่ายบริหารระดับสูงในการเริ่มความสัมพันธ์ทางธุรกิจ นอกจากนี้ ให้ใช้

มาตรการที่สมเหตุสมผลในการระบุแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สิน และให้มีการติดตามความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องและในเชิงลึก

๑๓. ธนาकारตัวแทน

ในฐานะเป็นธนาकारตัวแทนระหว่างประเทศ นอกจากจะต้องมีการพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าแล้ว ควรกำหนดให้สถาบันการเงินมีข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันการเงินหรือธนาकारตัวแทนอย่างเพียงพอเพื่อให้เข้าใจถึงลักษณะธุรกิจของธนาकारตัวแทน และเพื่อทราบว่ธนาकारตัวแทนดังกล่าวถูกดำเนินการทางคดีหรือไม่ นอกจากนี้ ต้องมีการประเมินมาตรการควบคุมด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของธนาकारตัวแทน และควรมีการขออนุมัติจากผู้บริหารระดับสูงก่อนเริ่มความสัมพันธ์ในการเป็นธนาकारตัวแทน ห้ามสถาบันการเงินเริ่มความสัมพันธ์หรือดำเนินการความสัมพันธ์แบบธนาकारตัวแทนกับธนาकारบังหน้า

๑๔. บริการโอนเงินหรือการโอนมูลค่าเงิน

ควรใช้มาตรการให้บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ให้บริการการโอนเงินหรือโอนมูลค่าเงินต้องมีใบอนุญาตหรือจดทะเบียนและมีการติดตามตรวจสอบ รวมถึงต้องปฏิบัติตามข้อแนะนำที่กำหนดไว้ของ FATF นอกจากนี้ต้องระบุและใช้มาตรการลงโทษที่เหมาะสมกับการโอนมูลค่าเงิน โดยไม่มีใบอนุญาตหรือไม่ได้จดทะเบียน

๑๕. เทคโนโลยีใหม่

ควรระบุและประเมินความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายที่อาจเกิดขึ้นจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ เครื่องมือใหม่ การใช้เทคโนโลยีใหม่ในการประเมินความเสี่ยงด้านผลิตภัณฑ์ควรดำเนินการให้มีขึ้นก่อนการออกผลิตภัณฑ์ใหม่หรือการใช้เทคโนโลยีใหม่ และสถาบันการเงินควรใช้มาตรการที่เหมาะสมในการบริหารจัดการและบรรเทาความเสี่ยงดังกล่าว

๑๖. การโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

ควรกำหนดให้มีข้อมูลเกี่ยวกับผู้โอนและผู้รับโอนไว้ในกรณีโอนเงิน และต้องกำหนดให้สถาบันการเงินติดตามเผ้าดูการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อตรวจหาการโอนเงินซึ่งขาดข้อมูลผู้โอนและ/หรือผู้รับโอนที่กำหนดให้มี และให้ดำเนินการใช้มาตรการที่เหมาะสม และต้องมั่นใจว่ากระบวนการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์มีการใช้มาตรการอาชั้ดและห้ามทำธุรกรรมกับบุคคลหรือนิติบุคคลที่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อตามมติของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ

๑๗. การฟ้ิงพบบุคคลที่สาม

แต่ละประเทศอาจอนุญาตให้สถาบันการเงินฟ้ิงพบบุคคลที่สามในการปฏิบัติตาม

หลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าหรือฟิงพาเพื่อให้แนะนำธุรกิจให้

๑๘. มาตรการควบคุมภายในและสาขาต่างประเทศและบริษัทในเครือ

ให้สถาบันการเงินดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันการฟอกเงิน และการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย โดยสถาบันการเงินที่มีสาขาต่างประเทศและบริษัทในเครือต้องปฏิบัติตามแผนงาน รวมทั้งนโยบายและขั้นตอนการดำเนินงานเพื่อแบ่งปันข้อมูลภายในกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และต้องมั่นใจว่าสาขาต่างประเทศและบริษัทในเครือใช้มาตรการให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของประเทศแม่ที่ดำเนินการตามข้อแนะนำ FATF โดยผ่านแผนงานของกลุ่ม

๑๙. ประเทศที่มีความเสี่ยงสูง

ต้องนำหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าซึ่งติดกับความสัมพันธ์ทางธุรกิจและการทำธุรกรรมกับบุคคลธรรมดา นิติบุคคล และสถาบันการเงินจากประเทศที่ FATF ประกาศว่าเป็นประเทศเสี่ยงโดยมาตรการนั้นควรมีประสิทธิผลและพอเหมาะกับความเสี่ยง

๒๐. การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

หากสถาบันการเงินสงสัยหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นเป็นรายได้จากการก่ออาชญากรรมหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายควรมีกฎหมายกำหนดให้สถาบันการเงินรายงานข้อสงสัยต่อสำนักงาน ปปง. ทันที

๒๑. การเปิดเผยข้อมูลให้กับผู้อื่นโดยไม่เจตนาและการเก็บเป็นความลับ

สถาบันการเงิน กรรมการบริหาร ผู้บริหาร พนักงาน จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายโดยไม่ต้องรับผิดทางอาญาและทางแพ่งในข้อหาละเมิดข้อห้ามมิให้เปิดเผยข้อมูลที่บังคับใช้ตามสัญญาหรือตามบทบัญญัติทางกฎหมาย และควรมีกฎหมายห้ามมิให้เปิดเผยข้อเท็จจริงว่ากำลังมีการส่งรายงานเกี่ยวกับธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้แก่หน่วยข่าวกรองทางการเงิน

๒๒. ธุรกิจและผู้ประกอบวิชาชีพที่มีใช้สถาบันการเงิน: การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า

ให้กำหนดข้อกำหนดเกี่ยวกับการพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าและการเก็บรักษาหลักฐานตามข้อแนะนำของ FATF ในสถานการณ์ดังต่อไปนี้

๒๒.๑ กาลิโน เมื่อลูกค้าทำธุรกรรมทางการเงินที่มีจำนวนเท่ากับหรือสูงกว่าเพดานที่กำหนด

๒๒.๒ ตัวแทนในการซื้อขายสังหาริมทรัพย์

๒๒.๓ ผู้ประกอบธุรกิจซื้อขายโลหะมีค่าและอัญมณี

๒๒.๔ ทนายความ ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายอิสระอื่นๆ และนักบัญชี

๒๒.๕ ผู้ให้บริการแก่ทรัสต์และบริษัท

๒๓. ธุรกิจและผู้ประกอบวิชาชีพที่มีใช้สถาบันการเงิน: มาตรการอื่นๆ

กำหนดให้ใช้กับธุรกิจและผู้ประกอบวิชาชีพที่มีใช้สถาบันการเงินตาม
คุณสมบัติของข้อ ๒๒ ข้างต้น

๒๔. ความโปร่งใสและการเป็นเจ้าของผู้รับประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล

ควรใช้มาตรการเพื่อป้องกันการใช้นิติบุคคลไปเพื่อการฟอกเงินและการ
สนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และควรให้มั่นใจว่ามีข้อมูลเพียงพอ ถูกต้อง และทันต่อ
เวลาเกี่ยวกับเจ้าของผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง

๒๕. ความโปร่งใสและเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของบุคคลที่มีการตกลงทาง
กฎหมาย

ควรใช้มาตรการป้องกันการใช้บุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมายไปในทางที่
ผิดเพื่อการฟอกเงินหรือให้การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และควรให้มั่นใจว่ามีข้อมูล
เพียงพอ ถูกต้อง และทันต่อเวลาเกี่ยวกับทรัสต์ที่ก่อตั้งขึ้น

๒๖. การกำกับดูแลและการควบคุมดูแลสถาบันการเงิน

ควรดำเนินการให้มั่นใจว่าสถาบันการเงินต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลและ
ข้อเสนอแนะของ FATF อย่างเพียงพอ เพื่อไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรใช้มาตรการทาง
กฎหมายที่จำเป็นเพื่อป้องกันอาชญากรหรือพรรคพวกที่ไม่ใช่ผู้ถือหุ้นของสถาบันการเงิน และ
ไม่ควรอนุมัติให้จัดตั้งหรือให้ดำเนินธนาคารบังหน้า

๒๗. อำนาจของเจ้าหน้าที่ควบคุมดูแล

ควรกำหนดให้เจ้าหน้าที่ควบคุมดูแลมีอำนาจเพียงพอในการควบคุมดูแลหรือ
การติดตามตรวจสอบและดำเนินการให้มั่นใจว่าสถาบันการเงินปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านการ
ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และควรมี
อำนาจในการใช้มาตรการลงโทษให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของ FATF ที่กำหนดไว้ว่า หาก
สถาบันการเงินไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดดังกล่าว เจ้าหน้าที่ควบคุมดูแลควรมีอำนาจใช้มาตรการ
ลงโทษทางวินัยและทางการเงิน อำนาจในการถอนหรือห้ามหรือสั่งยึดใบอนุญาตของสถาบัน
การเงินตามสมควร

๒๘. การกำกับดูแลและการควบคุมดูแลธุรกิจและผู้ประกอบวิชาชีพที่มีใช้สถาบัน
การเงิน

ผู้ประกอบการวิชาชีพที่มีใช้สถาบันการเงินควรอยู่ภายใต้ระบบกำกับดูแลดังนี้

๒๘.๑ กาลิโนควรอยู่ภายใต้ระบบการกำกับดูแลที่ครบถ้วน โดยอย่างน้อยควรมีใบอนุญาตและเจ้าหน้าที่กำกับดูแลควรใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันอาชญากรเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจกาลิโนและต้องมั่นใจว่ากาลิโนปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายอย่างมีประสิทธิภาพ

๒๘.๒ ต้องมีระบบติดตามตรวจสอบผู้ประกอบการวิชาชีพที่มีใช้สถาบันการเงินประเภทอื่นๆ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาพื้นฐานของความเสี่ยงเป็นหลัก เพื่อให้มั่นใจว่าสามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดได้อย่างครบถ้วน

๒๙. หน่วยข่าวกรองทางการเงิน

ควรจัดตั้งหน่วยข่าวกรองทางการเงิน (Financing Intelligence Unit: FIU) เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการรับข้อมูลและวิเคราะห์รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินและความผิดมูลฐาน

๓๐. หน้าที่รับผิดชอบของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายและเจ้าหน้าที่สืบสวน

ต้องมั่นใจว่าเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายต้องรับผิดชอบการสืบสวนสอบสวนด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายให้อยู่ภายใต้กรอบนโยบายแห่งชาติ

๓๑. อำนาจของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายและเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน

เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายควรสามารถเข้าถึงเอกสารและข้อมูลที่จำเป็นเพื่อใช้ในการสืบสวนสอบสวน ตลอดจนอำนาจในการตรวจค้นตัวบุคคลและสถานที่ อำนาจการจับกุมที่กักขัง การกักขัง และการยึดและขอรับหลักฐาน

๓๒. การขนเงิน

ควรมีมาตรการเพื่อตรวจค้นการขนส่งเงินตราและตราสารเปลี่ยนมือผู้ถือระหว่างประเทศ การใช้ระบบสำแดง และ/หรือ ระบบการเปิดเผย

๓๓. สถิติ

ควรมีการเก็บรักษาสถิติการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ไม่ว่าจะเป็นการรับรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย การสืบสวนสอบสวนคดี การดำเนินคดีและการพิพากษาความผิด การยึด อาัยด์ ธิบ และความช่วยเหลือทางกฎหมายหรือคำร้องขอความร่วมมือระหว่างประเทศ

๓๔. การจัดทำแนวทางและผลตอบรับ (Feedback)

เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมดูแลการจัดทำแนวทางปฏิบัติและผลตอบรับ เพื่อช่วยให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพที่มีใช้สถาบันการเงินใช้มาตรการระดับชาติเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

๓๕. บทลงโทษ

ต้องมีมาตรการลงโทษที่สามารถปราบปรามผู้กระทำความผิดได้จริง และสามารถยับยั้งการกระทำความผิดโดยมาตรการทางอาญา ทางแพ่ง หรือทางการบริหาร เพื่อนำมาดำเนินการกับบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล รวมถึงสถาบันการเงิน ผู้ประกอบอาชีพที่มีใช้สถาบันการเงิน และกรรมการ ผู้บริหารระดับสูง ที่ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดด้วย

๓๖. กรมสารระหว่างประเทศ

ควรดำเนินการตามขั้นตอนโดยเร็วเพื่อเข้าเป็นภาคีอนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ. ๑๙๘๘ อนุสัญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ อนุสัญญาว่าด้วยการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ค.ศ. ๑๙๙๙ และให้นำอนุสัญญาที่กล่าวมาในข้างต้นไปปฏิบัติให้ครบถ้วน

๓๗. การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายระหว่างกัน

ควรให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายระหว่างกันในขอบเขตที่กว้างขวางที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพด้านการสืบสวนสอบสวน การดำเนินคดี การพิจารณาคดี ความผิดมูลฐาน และควรมีฐานกฎหมายอย่างเพียงพอเพื่อสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือกับต่างประเทศ

๓๘. การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางอาญา: การอายัดและการริบ

ควรดำเนินการให้มั่นใจว่าประเทศของตนมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการได้ทันทีอย่างมีประสิทธิภาพในการตอบสนองคำร้องขอจากต่างประเทศ และควรมีกฎไกที่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพย์สิน ตราสารหรือทรัพย์สินที่มีมูลค่าเท่ากัน การประสานงานด้านการพิจารณาคดีเพื่อยึดและริบทรัพย์สิน

๓๙. การส่งผู้ร้ายข้ามแดน

ควรดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและเอื้อต่อการปฏิบัติตามคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายโดยไม่ล่าช้าเกินความจำเป็น โดยต้องกำหนดกลไกที่มีกระบวนการไม่ซับซ้อนและชัดเจนและให้สอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของกฎหมายภายในประเทศ และมีกระบวนการเพื่อให้

มั่นใจว่าเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานนั้นรักษามาตรฐานการประกอบวิชาชีพไว้ในระดับสูง มาตรฐานการรักษาความลับ และมีจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ

๔๐. รูปแบบอื่นของการร่วมมือระหว่างประเทศ

ควรดำเนินการให้มั่นใจว่าเจ้าหน้าที่ที่สามารถให้ความร่วมมือระหว่างประเทศอย่างกว้างขวางได้อย่างรวดเร็ว และควรมอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่ใช้วิธีการที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในการร่วมมือ ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ควรใช้ช่องทางหรือกลไกที่ชัดเจนในการส่งคำร้องขอและปฏิบัติตามคำร้องขอข้อมูลหรือความช่วยเหลืออื่นๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

จากข้อแนะนำ ๔๐ ประการข้างต้น แสดงให้เห็นว่า มาตรการด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายมีความสำคัญต่อธนาคารพาณิชย์ที่จะต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ซึ่งหากไม่ปฏิบัติตามจะทำให้ได้รับผลกระทบในระดับประเทศและระหว่างประเทศด้วย ในการฟอกเงินและการสนับสนุนการก่อการร้ายเป็นเรื่องที่ธนาคารพาณิชย์ต้องช่วยเหลือกันและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานกำกับดูแล มิใช่เป็นเรื่องการแข่งขันทางการค้า เนื่องจากปัญหาดังกล่าวหากเกิดที่ธนาคารพาณิชย์แห่งใดอาจส่งผลกระทบต่อสถาบันการเงินแห่งอื่นและแผ่ขยายวงกว้างเพิ่มขึ้น ทำให้ผู้มีอำนาจในการกำกับดูแลของรัฐจำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วมโดยการกำหนดแนวทางการปฏิบัติให้สอดคล้องกับข้อแนะนำข้างต้น เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลด้วย ไม่เพียงแต่จะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานสากล เราควรพิจารณาถึงประเทศอื่นๆ ทั้งประเทศที่มีมาตรฐานและไม่มีมาตรฐานด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายมีแนวทางการปฏิบัติอย่างไร เพื่อที่ประเทศไทยจะได้นำมาปรับใช้เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติในทิศทางที่ถูกต้องและเหมาะสม

แนวปฏิบัติการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าของประเทศต่างๆ

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าข้อมูลแนวปฏิบัติการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าของประเทศต่างๆ ทั้งที่มีมาตรฐานและไม่มีมาตรฐานด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนการก่อการร้าย และนำมาเปรียบเทียบกับแนวปฏิบัติของประเทศไทย เพื่อพิจารณาว่าหลักเกณฑ์ที่ประเทศไทยมีอยู่นั้นเพียงพอหรือไม่ ยังขาดหลักการสำคัญใดบ้าง หรือควรตัดหลักการที่ไม่จำเป็นออกหรือไม่ ซึ่งเป็นสิ่งที่หน่วยงานกำกับดูแลของประเทศไทยต้องให้ข้อสังเกตและพิจารณาแนวทางเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแนวปฏิบัติต่อไป โดยประเทศที่นำแนวปฏิบัติมาพิจารณาเปรียบเทียบ ได้แก่

๑. สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่เป็นต้นกำเนิดของแนวคิดการกำหนดกฎหมายฟอกเงินขึ้นในประเทศต่างๆ ทั่วโลก เนื่องจากปัญหาการฟอกเงินเป็นปัญหาที่ร้ายแรงในสหรัฐอเมริกา ต้นตอของการฟอกเงินส่วนใหญ่มาจากเงินที่ได้จากอาชญากรรมยาเสพติด ซึ่งในแต่ละปีมีมูลค่ามหาศาล เนื่องจากสหรัฐอเมริกาเป็นตลาดค้ายาเสพติดขนาดใหญ่ จึงต้องดำเนินการต่อสู้กับปัญหาฟอกเงินทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างเข้มข้น ทั้งนี้ สาเหตุส่วนหนึ่งเพื่อมิให้มีผลกระทบมายังประเทศตนเองด้วย โดยสหรัฐอเมริกาได้มีการพัฒนามาตรการและยุทธวิธีและตรวจสอบเพื่อแก้ไขปัญหาฟอกเงินอย่างจริงจัง เพื่อมิให้อาชญากรใช้ช่องทางของสถาบันการเงินโดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์ (ไชยยศ เหมะรัชตะ, ๒๕๖๖, ออนไลน์) เป็นช่องทางในการฟอกเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเปลี่ยนให้เป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ถูกกฎหมาย

การฟอกเงินเป็นปัญหาอาชญากรรมที่สำคัญยิ่ง ในประเทศสหรัฐอเมริกานำเงินที่ได้จากการกระทำความผิด ได้แก่ การค้ายาเสพติด การค้าประเวณี การพนัน กรร โจรทรัพย์ รับขงโจร นำมาฟอกจนสะอาดโดยผ่านรูปแบบและขั้นตอนต่างๆ เช่น นำเงินที่ได้จากการลงทุนในธุรกิจที่ถูกกฎหมาย นำเงินไปซื้อขายแลกเปลี่ยนเป็นทรัพย์สินที่ถูกกฎหมาย นำเงินฝากเข้าบัญชีธนาคาร เป็นต้น ดังนั้น เพื่อเป็นการปราบปรามปัญหาการฟอกเงินให้หมดสิ้นไป สหรัฐอเมริกาจึงได้มีการบัญญัติกฎหมายขึ้นมาเพื่อดำเนินการปราบปรามด้านการฟอกเงิน โดยแรกเริ่มเป็นกฎหมายอาชญากรรมแห่งสหรัฐและอาชญากรรมและขบวนการของอาชญากร ซึ่งเป็นหลักกฎหมายเบื้องต้นในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา และรวมถึงการปกปิดหรือซ่อนเร้นการกระทำความผิดหลีกเลี่ยงไม่รายงานการโอนเงิน ผู้กระทำความผิดจะได้รับโทษทั้งทางอาญาและทางแพ่ง แต่เมื่อมีการสืบสวนสอบสวน ประเทศต่างๆ มีกฎหมายเกี่ยวกับความลับของธนาคาร (Banking Secrecy) ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลสหรัฐไม่ได้รับความร่วมมือจากธนาคารต่างประเทศอันเนื่องมาจากกฎหมายดังกล่าวไม่อนุญาตให้เปิดเผยความลับของธนาคารภายหลัง สหรัฐอเมริกาได้มีการออกกฎหมายความลับทางธนาคารที่มีวัตถุประสงค์ให้ธนาคารและสถาบันการเงินต่างๆ มีหน้าที่รายงานธุรกรรมที่เกิดขึ้นในประเทศและต่างประเทศให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาทราบถึงแหล่งที่มา ปริมาณเงิน ความเคลื่อนไหวทางการเงินที่ส่งภายในประเทศและออกนอกประเทศ ภายหลังเพื่อให้เกิดความชัดเจนจึงได้มีการประกาศใช้กฎหมายการปราบปรามการฟอกเงิน โดยมีสาระสำคัญคือ

๑. ปรับเปลี่ยนการรายงานธุรกรรมเงินสด

๒. การพิจารณาอย่างละเอียดเกี่ยวกับธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการโอนเงิน และ

๓. ความพยายามในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างที่สำคัญโดยขยายบทลงโทษทางแพ่ง และเพิ่มบทลงโทษทางอาญาสำหรับการกระทำบางประการ

ต่อมารัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกาได้ประกาศใช้กฎหมายควบคุมการฟอกเงิน ค.ศ. ๑๙๘๖ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในมาตรการกฎหมายในการต่อต้านยาเสพติด ในตัวบทกฎหมายมีการ กำหนดความผิดมูลฐานที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินเป็นการกระทำความผิดทางอาญา และบังคับใช้ ทั้งสถาบันการเงินและบุคคลทั่วไปด้วย

หลักการสำคัญของการฟอกเงิน หากเข้าลักษณะใดลักษณะหนึ่งถือเข้าข่ายว่าเป็นการ ฟอกเงินดังนี้ ๑. เจตนาเพื่อช่วยเหลือในการฟอกเงินที่ได้จากการประกอบอาชญากรรม ๒. เจตนา หรือใจจะเฉยไม่กระทำการเกี่ยวกับธุรกรรมที่มีมูลค่าเกินกว่า ๑๐,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ ที่เกี่ยวพัน กับทรัพย์สินที่ได้มาจากอาชญากรรม ๓. เจตนาหลบเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ในการรายงานการทำ ธุรกรรม ในการรายงานธุรกรรมความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ การ กระทำความผิดตามความผิดมูลฐาน ซึ่งมีกว่า ๒๐๐ มูลฐานความผิด การไม่รายงานตราสารทาง การเงินเมื่อผ่านข้ามเขตแดนสหรัฐอเมริกา และสุดท้ายการฟอกเงินที่อาจไม่ได้มาจากความผิด มูลฐาน นอกจากนี้ หลักจากเหตุการณ์ก่อการร้ายข้ามชาติเมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๔ สหรัฐอเมริกาได้ออกกฎหมายต่อต้านการก่อการร้ายออกมาอีก ๑ ฉบับ กฎหมายฉบับนี้มี วัตถุประสงค์เพื่อปราบปรามแหล่งเงินทุนขององค์กรก่อการร้ายข้ามชาติ และเพิ่มอำนาจเจ้าหน้าที่ ให้สามารถกระทำได้ในและนอกประเทศ โดยมีมาตรการพิเศษ เช่น การดักฟังทางโทรศัพท์ การ ตรวจสอบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ การกำหนดฐานความผิดเฉพาะเรื่องก่อการร้ายข้ามชาติและ อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่สำคัญอีกฉบับหนึ่งคือ กฎหมาย Patriot Act มี วัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มอำนาจเจ้าหน้าที่กระทรวงการคลังในการตรวจสอบการรายงานธุรกรรมทางการเงินของสถาบันการเงินทุกแห่งว่ามีความเกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายมากน้อยเพียงใด รวมทั้งเสริม มาตรการที่มีอยู่ในเรื่องที่สำคัญต่อไปนี้

๑. อำนาจในการบังคับให้บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์หรือ Dealer รายงานการทำ ธุรกรรมทางการเงินที่เกี่ยวกับสถาบันการเงินของตน

๒. กิจการใดที่มีการทำธุรกรรมทางการเงินมากกว่า ๑๐,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐขึ้นไป ต้องทำรายงานธุรกรรมทางการเงิน

๓. ป้องกันไม่ให้สถาบันการเงินในสหรัฐอเมริกาทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินนอก ระบบ

๔. ป้องกันให้สถาบันการเงินให้บริการทางการเงินอื่นๆ นอกจากบริการตามปกติของ

สถาบันการเงิน ในอันที่จะอำนวยความสะดวกในการปกปิดการทำธุรกรรมทางการเงินที่มีเหตุอันควรสงสัย

๕. ให้สถาบันการเงินจกรายงานข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าใหม่ของสถาบันการเงิน และให้มีการกลั่นกรองผู้ที่จะเป็นลูกค้าใหม่ของสถาบันการเงินด้วย

๖. ให้มีการประสานความร่วมมือเรื่องข้อมูลระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้บังคับกฎหมายกับสถาบันการเงินเรื่องรูปแบบการทำธุรกรรมที่น่าสงสัยว่าจะเป็นการฟอกเงิน และข้อมูลแหล่งเงินทุนสนับสนุนการก่อการร้ายข้ามชาติ

๗. เพิ่มฐานความผิดสำหรับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ได้แก่ มีความเกี่ยวข้องกับการก่ออาชญากรรมนอกประเทศและการวางแผนเพื่อประกอบอาชญากรรมทางการเงินในสหรัฐอเมริกา การฟอกเงินผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์หรือเพื่อการสนับสนุนองค์กรก่อการร้ายข้ามชาติ เพิ่มโทษความผิดฐานเคลื่อนย้ายเงินตราออกนอกประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต การฉ้อโกง บัตรเครดิต การจัดสถานที่ที่มีการวางแผนและเตรียมการสำหรับการฟอกเงิน

กฎหมาย Patriot Act ได้กำหนดฐานความผิดในการก่อการร้ายระหว่างประเทศและการฟอกเงินที่ได้จากการก่อการร้ายระหว่างประเทศที่เพิ่มขึ้น ทั้งการสนับสนุนอาวุธ การให้ที่พักพิงแก่ผู้ก่อการร้าย หรือการฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย อย่างไรก็ตามระเบียบว่าด้วยการปราบปรามการฟอกเงินและเครือข่ายการเงินของขบวนการก่อการร้าย กำหนดมาตรการที่สำคัญได้แก่

๘. สถาบันการเงินต้องฝึกอบรมพนักงานในการติดตามวิธีการฟอกเงิน ต้องมีการกำหนดกระบวนการตรวจสอบความเสี่ยง และ โอกาสของการกระทำความผิด ต้องมีการว่าจ้างบริษัทตรวจสอบบัญชีที่เป็นอิสระ

๙. กระทรวงการคลังของสหรัฐอเมริกามีการขยายการบังคับใช้ระเบียบดังกล่าวให้ครอบคลุมธุรกิจประเภทอื่นๆ ที่มีแนวโน้มจะเป็นช่องทางในการฟอกเงินและเส้นทางการเงินของขบวนการก่อการร้าย ไม่ว่าจะเป็น การค้าอัญมณี การค้าของเก่า บริษัทตัวแทนท่องเที่ยว การค้ายานยนต์ อากาศยานและเรือ ธุรกิจประกันภัย กองทุนประกันความเสี่ยง (Hedge Fund)

๑๐. สหรัฐอเมริกามีการเสนอรายงานต่อรัฐสภา ซึ่งเป็นรายงานวิเคราะห์วิธีการที่บุคคลสัญชาติอเมริกันต้องรายงานผลประโยชน์จากบัญชีเงินในต่างประเทศ รายงานการแก้ไขอุปสรรคของธนาคารในการตรวจสอบสถานะบุคคลต่างชาติที่ประสงค์จะเปิดบัญชีเงินฝากในสหรัฐอเมริกา และรายงานการดำเนินการของ International Revenue Service ในการปราบปรามการฟอกเงิน

๑๑. กำหนดให้ร้านค้าเครื่องประดับประเภทอัญมณีและทองคำต้องรายงานธุรกรรมที่

มีมูลค่า ๕๐,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ และสำหรับร้านขายงานศิลปกรรมที่มีมูลค่าตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐขึ้นไป ต้องรายงานธุรกรรม

๑๒. ตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกากำหนดให้ธนาคารต้องจัดทำกรขอเอกสารแสดงตนและตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า และหากลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูงหรือปรับระดับความเสี่ยงแล้วความเสี่ยงเพิ่มขึ้นกำหนดให้ธนาคารต้องตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าเชิงลึกหรืออย่างเข้มข้น

๑๓. ในการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ธนาคารต้องมีความเข้าใจในข้อมูลของลูกค้าที่ได้รับมาเป็นอย่างดีและพิจารณาว่าข้อมูลดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือเพียงใด และข้อมูลเพียงพอหรือไม่ เพื่อที่ธนาคารต้องนำไประบุตัวตนและสามารถพิสูจน์ได้ว่าลูกค้าเป็นบุคคลคนเดียวหรือไม่ มีอะไรแตกต่างจากข้อมูลที่ได้รับมาอย่างไร หากข้อมูลไม่เพียงพอหรือไม่ครบถ้วนต้องติดตามข้อมูลและเอกสารหลักฐานให้ครบถ้วน จากนั้นต้องมีการติดตามการเปลี่ยนแปลงข้อมูลลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งข้อมูลของลูกค้าที่สำคัญ ได้แก่

๑๓.๑ ลักษณะการประกอบธุรกิจหรืออาชีพ

๑๓.๒ วัตถุประสงค์การเปิดบัญชี

๑๓.๓ ลักษณะการทำธุรกรรม เช่น ประเภทของผลิตภัณฑ์หรือบริการ เงื่อนไขการทำธุรกรรม มูลค่าของธุรกรรม ความถี่ในการทำธุรกรรม

๑๓.๔ แหล่งเงินทุนของลูกค้า

๑๓.๕ สัญญาข้อตกลงระหว่างลูกค้ากับคู่ค้าหรือหนังสือรับรองการทำธุรกิจ

๑๓.๖ เอกสารหลักฐานที่ของคู่ค้าของลูกค้า

๑๓.๗ เอกสารหลักฐานบัญชีของผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของลูกค้าทั้งบัญชีที่เปิดไว้ในประเทศและต่างประเทศ

๑๓.๘ ข้อมูลความสัมพันธ์ทางธุรกิจหรือความสัมพันธ์ส่วนตัวกับลูกค้า

๑๓.๙ ข้อมูลความสัมพันธ์ของลูกค้ากับสถาบันการเงินอื่น

๑๓.๑๐ รายได้หรือยอดขายประจำปี

๑๓.๑๑ ที่มาของรายได้หลักและรายได้จากที่อื่นๆ

๑๓.๑๒ ข้อมูลทรัพย์สินและหนี้สินของลูกค้า

๑๓.๑๓ รายงานทางการเงินประจำปี รวมถึงรายงานของผู้ตรวจสอบ (ถ้ามี)

๑๓.๑๔ นโยบายการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย วิธีปฏิบัติงาน และระบบการควบคุม

๑๓.๑๕ เอกสารหลักฐานของบุคคลที่สาม เช่น สถาบันการเงินอ้างอิงหรือรายงานการให้สินเชื่อ

๑๓.๑๖ ข้อมูลเกี่ยวกับสื่อสาธารณะที่กล่าวถึงชื่อเสียงของลูกค้ำหรือความมีชื่อเสียงของลูกค้ำในวงการเดียวกัน

๑๓.๑๗ ข้อมูลที่ตั้งสำนักงานของลูกค้ำหรือที่ตั้งสำหรับประกอบธุรกิจ

โดยธนาคารสามารถจัดทำกระบวนการที่กำหนดระดับการทำธุรกรรมของลูกค้ำเพื่อนำไปบริหารความเสี่ยง โดยการพิจารณาจากการเปิดบัญชีและการทำธุรกรรมของลูกค้ำ เช่น

๑. มูลค่าและความถี่การฝากเงินต่อเดือน
๒. มูลค่าและความถี่การถอนเงินต่อเดือน
๓. มูลค่าและความถี่การทำธุรกรรมเงินสด
๔. มูลค่าและความถี่การทำธุรกรรมโอนเงินหรือชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์
๕. วัตถุประสงค์การทำธุรกรรม
๖. แหล่งเงินต้นทางและปลายทางหรือเงื่อนไขการชำระเงิน

ซึ่งการทำธุรกรรมข้างต้นต้องนำมาวิเคราะห์กับลักษณะของลูกค้ำ คือ

๑. ประเภทของลูกค้ำ
๒. ลักษณะทางภูมิศาสตร์ เช่น ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน ที่ตั้งของสำนักงานหรือที่ตั้ง

ในการดำเนินธุรกิจ

๓. อาชีพหรือลักษณะการประกอบธุรกิจ
๔. ประเภทการเปิดบัญชี เช่น ออมทรัพย์ กระแสรายวัน การขอสินเชื่อ การการันตี

จากธนาคาร

๕. ยอดเงินในบัญชี
๖. มูลค่าการทำธุรกรรม

๑๔. ในการหาผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของลูกค้ำบุคคลหรือนิติบุคคลนั้น ต้องเป็นผู้ที่มีอำนาจควบคุมมากกว่าหรือมีชื่อเป็นผู้มีอำนาจในการจัดการในบัญชี สามารถเป็นได้ทั้งผู้ที่มีอำนาจในการจัดการทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่ถ้าหากมีผู้เยาว์เป็นผู้มีอำนาจในการจัดการในบัญชีไม่ถือว่าเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง ซึ่งการพิจารณาผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงนั้นธนาคารต้องพิจารณาดังต่อไปนี้

๑๔.๑ ต้องเป็นบุคคลธรรมดา ซึ่งแต่ละคนต้องถือหุ้นทั้งทางตรงหรือทางอ้อม และมีความสัมพันธ์กับลูกค้ำนิติบุคคล โดยถือหุ้นในสัดส่วน มากกว่าร้อยละ ๒๕ ของทุนที่จดทะเบียนแล้ว หรือ

๑๔.๒ ถ้าไม่มีบุคคลธรรมดาให้พิจารณาการถือหุ้นขึ้นไปอีกทอดและพบว่าเป็นบุคคลธรรมดาที่ถือหุ้นทั้งทางตรงหรือทางอ้อมที่มีความสัมพันธ์กับลูกค้านิติบุคคล มีสัดส่วนการถือหุ้นอย่างน้อยเป็นส่วนมากกว่าบุคคลธรรมดาอื่นที่ถือหุ้นในลูกค้านิติบุคคลเดียวกัน

บุคคลธรรมดาต้องเป็นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการลูกค้านิติบุคคลมากกว่าบุคคลธรรมดาอื่นๆ

๑๕. ต้องมีการจัดทำการศึกษาเพื่อทราบข้อเท็จจริงของพนักงานผู้ปฏิบัติงาน โดยตรวจสอบพนักงานที่เข้าใหม่ว่ามีความเกี่ยวข้องการฟอกเงินหรือความสัมพันธ์กับผู้จัดการที่ดูแลลูกค้าหรือลูกค้านหรือไม่ รวมทั้งประวัติการทำธุรกรรมว่าเคยทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือไม่ แต่การดำเนินการเกี่ยวกับพนักงานดังกล่าวต้องกระทำภายใต้กฎหมายแรงงานและไม่เป็นการฝ่าฝืนแต่อย่างใด

๑๖. พนักงานทุกคนต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าทั้งแบบธรรมดาและเชิงลึก

๑๗. ธนาคารต้องดำเนินการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคคลที่สามด้วย และต้องมีการทบทวนความเสี่ยงและติดตามความเคลื่อนไหวของบุคคลที่สามอย่างต่อเนื่อง ได้แก่

๑๗.๑ จำกัดขอบเขตในการให้บริการและความสัมพันธ์ของบุคคลที่สามกับธนาคารหรือสถาบันการเงิน

๑๗.๒ ควบคุมการให้บริการ โดยพิจารณาจากประวัติการให้บริการ ทบทวนวิธีการปฏิบัติงาน ประเภทผลิตภัณฑ์หรือบริการ การให้บริการแก่ลูกค้าใหม่ การปฏิบัติตามกฎหมายและกฎเกณฑ์ทางการ และความมีชื่อเสียง

๑๗.๓ ตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดของผู้ให้บริการ

๑๗.๔ ทบทวนการดำเนินการด้านการป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายว่ามีความเพียงพอและสอดคล้องกับระเบียบปฏิบัติภายในหรือไม่

๑๗.๕ ติดตามตรวจสอบกิจกรรมของบุคคลที่สามว่ามีความเสี่ยงในการทำธุรกรรมและเข้าข่ายเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือไม่ และมีการทำสัญญาระหว่างกันอย่างเพียงพอหรือไม่

๑๘. ธนาคารต้องควบคุมความเสี่ยงทั้ง ๔ ด้าน^๒ ได้แก่

๑๘.๑ ความเสี่ยงของธุรกิจ

^๒ PROTIVITI Risk and Business Consulting Internal Audit. Guide to U.S. Anti-Money Laundering Requirement. (Fifth Edition), p. 184.

๑๘.๒ ความเสี่ยงของลูกค้า

๑๘.๓ ความเสี่ยงตามแนวทางของ Office of Foreign Assets Control: OFAC และ

๑๘.๔ ความเสี่ยงขององค์กร

๑๙. ธนาคารต้องกำหนดกระบวนการประเมินความเสี่ยง โดยมีผู้บริหารระดับสูง รับผิดชอบและมีการให้ความเห็นชอบ รวมถึงมีการทบทวนกระบวนการดังกล่าวด้วย

๒๐. ลูกค้าทุกคนต้องได้รับการประเมินความเสี่ยง โดยธนาคารต้องประเมินความเสี่ยงจากปัจจัย ได้แก่ ประเภทของลูกค้า อาชีพหรือประเภทการดำเนินธุรกิจ ช่องทางการใช้บริการ และช่องทางการเปิดบัญชี ระยะเวลาการเป็นลูกค้า ประสบการณ์ของธนาคารและความรู้ของลูกค้า ประเภทการใช้ผลิตภัณฑ์หรือบริการ แหล่งที่มาของรายได้ ความถี่ในการทำธุรกรรม ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของการดำเนินธุรกิจ เช่น แหล่งเงินทุน ทำเลที่ตั้ง ลูกค้า ความเกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมือง ธนาคารต้องนำเอาทุกปัจจัยมาประเมินความเสี่ยง โดยไม่ใช่เพียงปัจจัยเดียว ในการประเมินความเสี่ยง และต้องไม่ระบุความเสี่ยงเป็นศูนย์ รวมทั้งในการประเมินความเสี่ยงควรมีการให้คะแนนความเสี่ยงแต่ละปัจจัยด้วย ทั้งนี้ ควรมีการพัฒนาปัจจัยของลูกค้าให้เข้ากับประเภทของลูกค้า

ในการประเมินความเสี่ยงลูกค้าควรจัดทำกรประเมินในระดับบัญชีด้วย เพื่อควบคุมความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น กรณีที่ลูกค้ามีหลายบัญชีและมีบัญชีหนึ่งมีความเสี่ยงสูงให้ถือว่าบัญชีที่เหลือของลูกค้ารายดังกล่าวมีความเสี่ยงสูงไปด้วย และธนาคารต้องตรวจสอบข้อมูลลูกค้าเชิงลึก

๒๑. การประเมินความเสี่ยงขององค์กรไม่ใช่ประเมินที่ผลิตภัณฑ์บริหารหรือลักษณะของธุรกิจแต่เป็นการประเมินความเสี่ยงภาพรวมทั้งองค์กรในการมีมาตรการหรือแนวทางการป้องกันความเสี่ยงที่เกิดจากการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย โดยธนาคารอาจต้องมีการเปิดเผยระบบการบริหารความเสี่ยง และควรมีการทบทวนอย่างน้อยทุกปีหรือเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ

๒๒. ในการประเมินความเสี่ยงทางธุรกิจ ต้องมีการระบุระดับธุรกิจแต่ละประเภทเพื่อนำมาประเมินความเสี่ยงที่เกิดจากการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย โดยประเมินทั้งภาพรวมคือระดับนโยบาย วิธีปฏิบัติงานและระดับธุรกิจ และธนาคารต้องกำหนดระดับความเสี่ยงคือ สูง กลาง และต่ำ และกำหนดมาตรการควบคุมปัจจัยต่างๆ คือ เข้มข้น ปานกลาง และอ่อน

๒๓. การประเมินความเสี่ยง ธนาคารมักจะประเมินความเสี่ยงจากตัวลูกค้าเพียงอย่างเดียว แต่ควรมีการประเมินความเสี่ยงจากปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ลูกค้าใช้ด้วย เพื่อประกอบการพิจารณาความเสี่ยงที่ถูกต้องและเหมาะสมกับลูกค้าที่สุด ความถี่ในการประเมินความ

เสี่ยงด้านผลิตภัณฑ์หรือบริการ ควรจัดทำอย่างน้อยทุกปี รวมทั้งเมื่อมีผลิตภัณฑ์บริการออกใหม่ ต้องมีการประเมินความเสี่ยงด้วย

๒๔. ธนาคารอาจพิจารณาไม่เปิดบัญชีให้กับลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูงและเป็นลูกค้าที่สิ้นสุดความสัมพันธ์หรือลูกค้าปัจจุบันได้

๒๕. ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของลูกค้าความเสี่ยงสูง อาจพิจารณาได้จาก^๓

๒๕.๑ ความเข้มงวดของกฎหมาย กรอบแนวทางและระบบการควบคุมภายใน

๒๕.๒ การได้รับโทษจากรัฐบาล

๒๕.๓ การคอร์รัปชั่น

๒๕.๔ การให้การสนับสนุนแก่กลุ่มก่อการร้าย

๒๕.๕ การหลบเลี่ยงภาษี

๒๕.๖ การเปิดเผยความลับ

๒๕.๗ การค้ายาเสพติดข้ามชาติ

๒๕.๘ การค้ามนุษย์ การลักคนไปต่างแดน

๒๖. ลักษณะการประกอบธุรกิจหรืออาชีพของลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูง^๔

๒๖.๑ สำนักงานบัญชี

๒๖.๒ เครื่องยนต์อากาศยานและผลิตอาวุธทางทหาร

๒๖.๓ งานบันเทิง การพนัน

๒๖.๔ สำนักงานทนายความ

๒๖.๕ ผู้จำหน่ายงานศิลปะและวัตถุโบราณ

๒๖.๖ ร้านล้างรถ

๒๖.๗ องค์กรไม่แสวงหากำไร

๒๖.๘ ผู้ผลิตยาสูบ

๒๖.๙ ผู้จำหน่ายหรือให้เช่าอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

๒๖.๑๐ ร้านสะดวกซื้อ

๒๖.๑๑ สถานที่ประกอบการขายแก๊ส

๒๖.๑๒ ผู้ส่งออก/นำเข้า

๒๖.๑๓ ผู้ผลิตหนังและขายหนัง

^๓ Ibid., p. 190.

^๔ Ibid., p. 192 – 193.

- ๒๖.๑๔ ร้านขายเครื่องคั้มแอลกอฮอล์
- ๒๖.๑๕ ธนาคารและสถาบันการเงินที่ใช้ธนาคารหรือตัวแทนของสถาบัน
- ๒๖.๑๖ ทนายความ
- ๒๖.๑๗ บริษัทที่จดทะเบียนจัดตั้งที่ต่างประเทศ
- ๒๖.๑๘ ร้านซ่อมรถ
- ๒๖.๑๙ ร้านรับจํานำ
- ๒๖.๒๐ ร้านหรือตัวแทนขายส่งโลหะ หิน อัญมณี
- ๒๖.๒๑ ผู้ประกอบการทางวิ่ง
- ๒๖.๒๒ ตัวแทนหรือนายหน้าค้าส่งहारิมทรัพย์
- ๒๖.๒๓ ร้านอาหาร บาร์
- ๒๖.๒๔ ร้านขายของชำ
- ๒๖.๒๕ บุคคลที่มีสถานภาพทางการเมือง
- ๒๖.๒๖ ผู้ผลิตอาวุธปืนและวัตถุระเบิด และสาขาย่อย
- ๒๖.๒๗ ผู้ประกอบการธุรกิจส่วนตัว
- ๒๖.๒๘ ผู้ค้าส่งยาสูบ บุหรี่
- ๒๖.๒๙ ธุรกิจการให้บริการขนส่งหรือเช่าเครื่องมืออุปกรณ์
- ๒๖.๓๐ ทรัสต์และศูนย์ดูแลรับฝากหลักทรัพย์
- ๒๖.๓๑ ธุรกิจการทอผ้า
- ๒๖.๓๒ บริษัทตัวแทนท่องเที่ยวและผู้ให้บริการที่พักแก่นักท่องเที่ยว
- ๒๖.๓๓ นายหน้าค้ารถยนต์ ยานพาหนะ
- ๒๖.๓๔ ผู้ค้าเครื่องจักร

๒๗. การระบุนิยามสำหรับชาวต่างชาติ มี ๒ ประเภท คือ

๒๗.๑ ชาวต่างชาติที่มีถิ่นที่อยู่ในสหรัฐอเมริกา กรณีเป็นชาวต่างชาติต้องมีกรีนการ์ดหรืออาศัยอยู่ในสหรัฐอเมริกาเป็นเวลา ๓๑ วัน หรือ ๑๘๓ วัน ในช่วงเวลา ๓ ปี หรือมีรายได้ที่ต้องเสียภาษีเช่นเดียวกับบุคคลสัญชาติสหรัฐอเมริกา

๒๗.๒ ชาวต่างชาติที่ไม่มีถิ่นที่อยู่ในสหรัฐอเมริกา คือ ผู้ที่ไม่มีกรีนการ์ด หรือมีรายได้และได้รับการกรันตีจากสหรัฐอเมริกาเท่านั้น ยกเว้น การลงทุนด้านหลักทรัพย์ที่มีการเสียภาษี สำหรับบุคคลประเภทนี้ต้องมีการระบุตัวตนและตรวจสอบแหล่งที่มาของเงินทุน แหล่งทรัพย์สินและหนี้สิน เพิ่มความถี่ในการตรวจสอบการทำธุรกรรมระหว่างประเทศ พิจารณาความเกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมือง

๒๘. นิยามของบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมือง คือบุคคลที่หน้าที่ทางการเมือง ระดับสูงในต่างประเทศ รวมถึงผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานทางการ ทางทหาร ทางศาล พรรคการเมือง หรือบุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักต่อสาธารณะ รวมถึงผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ คู่สมรส พ่อแม่ บุตร บุคคลใกล้ชิด พี่น้อง ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา

๒๙. การติดตามตรวจสอบลูกค้า ธนาคารต้องดำเนินการตรวจสอบ ๕ ระดับ^๕ ดังนี้

๒๙.๑ ระดับธุรกรรม พิจารณาจากประเภทธุรกิจว่าเป็นธุรกรรมเงินสดหรือธุรกรรมโอนเงินหรือชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ และมูลค่าของธุรกรรม

๒๙.๒ ระดับบัญชี พิจารณาว่าเป็นบัญชีประเภทใด เช่น ออมทรัพย์หรือกระแสรายวัน บัญชีสินเชื่อ

๒๙.๓ ระดับลูกค้า พิจารณาจากเลขประจำตัวบุคคลว่าเป็นบุคคลคนเดียวกันหรือไม่

๒๙.๔ ระดับข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ ระดับลูกค้า ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ อาชีพหรือลักษณะการดำเนินธุรกิจ แหล่งที่มาของรายได้

๒๙.๕ ระดับทางภูมิศาสตร์ เช่น ลักษณะที่ตั้ง กิจกรรมการดำเนินธุรกิจ

๓๐. การติดตามตรวจสอบลูกค้า ธนาคารต้องมีเอกสารหลักฐานเพียงพอ โดยอย่างน้อยประกอบด้วย ๕ อย่างคือ ใครทำธุรกรรม ทำธุรกรรมอะไร เกิดขึ้นที่ไหน เกิดขึ้นเมื่อไหร่ และทำไมถึงเป็นหรือไม่เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

หน่วยงานที่รับผิดชอบแก้ไขด้านการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา ประกอบด้วย ๓ หน่วยงาน คือ

๑) Financial Crime Enforcement Network (FinCEN)

เป็นหน่วยงานที่ภายใต้สังกัดกระทรวงการคลัง ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่างๆ ที่มีความรู้ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลดูแลกิจการของธนาคาร ปัจจุบันมีบุคลากรปฏิบัติงานประจำอยู่ประมาณ ๕๐๐ คน หน่วยงานแบ่งออกเป็น ๓ ส่วนหลักคือ วิเคราะห์ข้อมูลผู้บริหารจัดการองค์กรและผู้อำนวยการในการออกระเบียบแบบแผน ผู้อำนวยการด้านเทคโนโลยี และจากส่วนกลาง หน้าที่ความรับผิดชอบหลักคือทำหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินของประชาชนและผู้ต้องสงสัยที่ได้รับข้อมูลมาจากหลายหน่วยงาน โดยวิเคราะห์ผ่านเครื่องมือเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการบ่งชี้และรายงานเกี่ยวกับเป้าหมาย

^๕ Ibid., p. 258.

สำคัญทางอาชญากรรม วิธีการ รูปแบบ แนวโน้มของอาชญากรรม ซึ่งจะสามารถนำไปสู่การบ่งชี้การกระทำความผิดทางการเงินได้

๒) Asset Forfeiture and Money Laundering Section (AFMLS)

เป็นหน่วยงานที่นำข้อมูลจากการวิเคราะห์ของ FinCEN มาใช้ในการสืบสวนสอบสวนต่อ ซึ่งจะรับผิดชอบเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจตาม Money Laundering Control Act ทำหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวกับการริบทรัพย์สินทั้งทางแพ่งและทางอาญา

๓) The Office of Financial Enforcement โดยมีหน่วยงานกลางซึ่งรับผิดชอบโดยตรงคือ FinCEN

เป็นหน่วยงานที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายความลับของธนาคาร (Banking Secrecy) ทำหน้าที่ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหรือระเบียบตามกฎหมายความลับของธนาคาร และเป็นหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูลทางการเงินที่ได้รับจากการรายงานธุรกรรมของสถาบันการเงินและหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดตามกฎหมายความลับของธนาคารด้วย

๒. อังกฤษ

เนื่องจากประเทศอังกฤษเป็นศูนย์กลางทางการเงินของโลกอีกแห่งหนึ่ง ที่รองรับบริการทางการเงิน โดยเฉพาะตลาดทุนที่มีขนาดใหญ่และซับซ้อนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศทั่วทุกภูมิภาค ซึ่งประมาณร้อยละ ๔๐ เป็นกิจกรรมการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศทั่วโลก อังกฤษจึงมีบทบาทสำคัญในการต่อสู้กับขบวนการฟอกเงินนี้เช่นกัน ที่ผ่านมาอังกฤษมีการพัฒนากฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาคาการฟอกเงิน ซึ่งมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหลายฉบับ เพื่อให้ครอบคลุมอาชญากรรมหลักที่สำคัญของประเทศ ๓ ประการ คือ ยาเสพติด การก่อการร้าย และอาชญากรรมอื่นๆ โดยโครงสร้างของกฎหมายด้านการต่อต้านการฟอกเงินของอังกฤษมีหลายระดับ ได้แก่

๑. เป็นกฎหมายหลักที่บัญญัติโดยรัฐสภา

๒. มาตรการด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ๔ ฉบับ ได้แก่

๒.๑ Terrorism Act 2000

๒.๒ Anti-terrorism, Crime and Security Act 2001

๒.๓ Proceeds of Crime Act 2002

๒.๔ Serious Organised Crime and Police Act 2005

๒.๕ ระเบียบว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ค.ศ. ๑๙๙๓

๒.๕.๑ เป็นระเบียบที่กำหนดให้มีระบบควบคุม การบ่งชี้ และการตรวจ พิสูจน์ตัวตนของลูกค้า การเก็บรักษาข้อมูล การรายงาน และการให้ความรู้และฝึกอบรม ซึ่งหากฝ่าฝืนระเบียบนี้ถือเป็นความผิดทางอาญา

๒.๕.๒ แนวทางการกำกับดูแลของหน่วยงานกำกับดูแล เป็นวิธีปฏิบัติที่ใช้ สำหรับการตีความตามระเบียบว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ค.ศ. ๑๙๙๓ แต่ไม่มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย

๒.๕.๓ ประกาศตามกฎหมาย The Anti-terrorism, Crime and Security Act และ Proceeds of Crime Act กำหนดอาชีพที่ต้องเฝ้าระวัง ได้แก่ นายหน้าอสังหาริมทรัพย์ ค้าวัตถุโบราณ ประมูลอสังหาริมทรัพย์ ค้างานศิลปกรรม ค้าทองคำและอัญมณี คาสีโน และต้องรายงานธุรกรรมที่มีมูลค่าตั้งแต่ ๑๕,๐๐๐ ยูโร สำหรับการทำธุรกรรมเกี่ยวกับทองคำ อัญมณี และสภาพวาด ศิลปราคาแพงที่ได้ชื่อเป็นเงินสดที่มีมูลค่าตั้งแต่ ๑๕,๐๐๐ ยูโรขึ้นไป

นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดหน้าที่สำคัญของสถาบันการเงินและผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงินไว้ดังนี้

๑. ต้องมีระบบควบคุม ได้แก่ การควบคุมดูแลให้มีกระบวนการควบคุมภายในและการติดต่อสื่อสารตามสมควรเพื่อป้องกันการฟอกเงิน

๒. การบ่งชี้และการตรวจพิสูจน์ตัวตนของลูกค้า คือ สามารถระบุตัวตนของลูกค้า และผู้ที่ลูกค้าทำธุรกรรมด้วย

๓. ในการหาผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของลูกค้าบุคคลหรือนิติบุคคลนั้น ต้องเป็นบุคคลที่เป็นเจ้าของหรือเป็นผู้ที่มีอำนาจควบคุมมากกว่า โดยพิจารณาจากสัดส่วนการถือหุ้นมากกว่าร้อยละ ๒๕ ของผู้มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดหรือมีอำนาจควบคุมมากกว่าร้อยละ ๒๕ หรือมีอำนาจในการจัดการตามกฎหมายหรือของลูกค้านิติบุคคล

๔. การเก็บรักษาข้อมูล ได้แก่ การเก็บรักษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบ่งชี้ตัวตนของลูกค้า และข้อมูลเกี่ยวกับธุรกรรมของลูกค้า ซึ่งต้องเก็บรักษาไว้ ๕ ปี

๕. การรายงาน ได้แก่ การรายงานภายในเกี่ยวกับการบ่งชี้ตัวตนของลูกค้า และความรู้อหรือความสงสัยว่ามีการฟอกเงินต่อพนักงานดูแลให้เป็นไปตามกฎหมาย

๖. บทลงโทษ บุคคลใดฝ่าฝืนไม่รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย จะได้รับโทษจำคุกสูงสุด ๕ ปี

๗. อังกฤษมีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินคือ National Criminal Intelligence Service (NCIS) อยู่ภายใต้กระทรวงมหาดไทย สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงลอนดอน ต่อมาได้ถูกเข้าไปเป็นหน่วยงานภายใต้หน่วยปราบปรามอาชญากรรมร้ายแรง นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ควบคุมการฟอกเงินในภาพรวมของประเทศคือ National Drugs Intelligence Unit (NDIU)

๗. สิงคโปร์

ปัจจุบันประเทศสิงคโปร์มีกฎหมายด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Anti-Money Laundering / Countering the Financing of Terrorism) โดยสิงคโปร์มีแนวทางปฏิบัติด้านนี้อย่างเคร่งครัด และมีการออกกฎหมาย นโยบาย กรอบแนวทางสำหรับการปฏิบัติของสถาบันต่างๆ ตามที่ FATF กำหนด รวมทั้งสิงคโปร์ยังมุ่งไปสู่การปฏิบัติตามมาตรฐานสากลของ FATF ด้วย

สาระสำคัญของหลักเกณฑ์การพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าสำหรับธนาคารของสิงคโปร์ ได้แก่

๑. ต้องพิสูจน์ทราบลูกค้า เมื่อมีการทำธุรกรรมกับลูกค้าและผู้ได้รับประโยชน์ที่แท้จริง
๒. ต้องมีการกำกับดูแลการดำเนินธุรกิจ ให้มีมาตรฐานด้านจรรยาบรรณและคุณธรรม รวมทั้งป้องกันธุรกรรมที่อาจสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย
  ๓. ควรให้ความร่วมมือและดำเนินการเท่าที่ธนาคารจะสามารถกระทำได้ ในการประสานงานให้ความช่วยเหลือแก่หน่วยงานกำกับดูแลในการป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย
    - การดำเนินการตามหลักเกณฑ์การพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า มีดังนี้
    ๔. ไม่ทำธุรกรรมกับลูกค้าที่ปกปิดชื่อหรือใช้ชื่อปลอม นามแฝง
    ๕. การพิสูจน์ทราบลูกค้าจะดำเนินการก็ต่อเมื่อธนาคารต้องการทราบความสัมพันธ์ทางธุรกิจของลูกค้า หรือธุรกรรมมีมูลค่าเกินกว่า ๒๐,๐๐๐ ดอลลาร์สิงคโปร์ และลูกค้ามีบัญชีกับธนาคาร
    ๖. เป็นธุรกรรมน่าสงสัยเกี่ยวกับการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

๗. ต้องระบุตัวตนลูกค้าของลูกค้าทุกรายเมื่อมีการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า

๘. บันทึกข้อมูลของลูกค้าอย่างน้อยคือ ชื่อเต็ม รวมชื่ออื่นที่เป็นสมญานามหรือฉายา เลขบัตรประจำตัวประชาชนหรือเลขหนังสือเดินทาง นิติบุคคลจะเป็นหนังสือรับรอง ที่อยู่ตามทะเบียนบ้านและที่อยู่ปัจจุบัน หรือที่อยู่สถานที่ทำงาน เบอร์โทรศัพท์ วันเดือนปีเกิดหรือเลขทะเบียนจัดตั้งบริษัท สัญชาติ สถานที่ตั้ง

๙. ลูกค้านิติบุคคลต้องระบุตัวตนทั้งลูกค้าและผู้เกี่ยวข้องของนิติบุคคลด้วย ได้แก่ ผู้มีอำนาจลงนามในบัญชี ผู้รับมอบอำนาจ โดยพิจารณาเอกสารหลักฐานและความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มาของข้อมูล โครงสร้างการควบคุมของบริษัท รวมถึงลายมือชื่อของบุคคลดังกล่าวด้วย

๑๐. กรณีลูกค้าเป็นคู่ค้าหรือคู่ค้ามีหนี้สินที่จำกัด ธนาคารควรระบุตัวตนทั้งลูกค้าและคู่ค้าดังกล่าวด้วย

๑๑. ข้อยกเว้นในการตรวจสอบผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง กรณีที่มีความสัมพันธ์กับลูกค้า โดย

๑๑.๑ เป็นรัฐบาลสิงคโปร์

๑๑.๒ เป็นรัฐบาลของต่างประเทศ

๑๑.๓ มีรายชื่ออยู่ในตลาดหลักทรัพย์ของสิงคโปร์

๑๑.๔ เป็นสถาบันการเงินที่มีหน่วยงานทางการกำกับดูแล รวมถึงผู้ที่มีใบอนุญาตประกอบธุรกิจแลกเปลี่ยนเงินหรือใบอนุญาตประกอบธุรกิจเกี่ยวกับ Remittance หรือใบอนุญาตเป็นการเฉพาะ

๑๑.๕ กลุ่มธุรกิจสถาบันการเงินหรือกลุ่มธุรกิจสถาบันการเงินที่จัดตั้งนอกประเทศสิงคโปร์และมีหน่วยงานทางการกำกับดูแลตามที่มาตรการด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายกำหนด ตามมาตรฐานที่กำหนดโดย FATF

๑๑.๖ การจัดตั้งสถาบันการเงินโดยหน่วยงานกำกับดูแลทางการหรือกลุ่มบริษัทหรือกลุ่มบริษัทที่จัดตั้งนอกประเทศสิงคโปร์ที่มีหน่วยงานทางการกำกับดูแลตามที่มาตรการด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายกำหนดตามมาตรฐานที่กำหนด โดย FATF

๑๒. ธุรกิจต้องไม่เป็นธุรกรรมที่เกี่ยวกับการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

๑๓. ธนาคารต้องได้รับเอกสารหลักฐานของลูกค้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งบริษัทและความสัมพันธ์หรือลักษณะการดำเนินธุรกิจที่สอดคล้องกับเอกสารหลักฐาน

๑๔. ธนาคารต้องมีการทบทวนข้อมูลของลูกค้าทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลเป็นประจำ ได้แก่ ลักษณะการดำเนินธุรกิจ ลักษณะการทำธุรกรรม เพื่อให้แน่ใจว่าธนาคารรู้จักลูกค้าอย่างเพียงพอและเพื่อเป็นการบริหารความเสี่ยงจากแหล่งที่มารายได้ของลูกค้า

๑๕. ธนาคารควรมีการวิเคราะห์ธุรกรรมที่มีความซับซ้อนหรือธุรกรรมที่มีขนาดใหญ่ ผิดปกติหรือธุรกรรมที่มีลักษณะการเดินบัญชีที่ผิดปกติไม่สอดคล้องกับสถานะทางเศรษฐกิจ

๑๖. ธนาคารควรมีการสืบสวนสอบสวนประวัติการทำธุรกรรมและวัตถุประสงค์การทำธุรกรรม พร้อมทั้งเอกสารหลักฐานประกอบ และนำเสนอผู้มีอำนาจลงนามอนุมัติตามความเหมาะสม

๑๗. ธนาคารควรมีการทบทวนข้อมูลลูกค้าในกำหนดเวลาอย่างเพียงพอ ทั้งข้อมูลลูกค้า ผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง และเพื่อให้แน่ใจว่าจัดเก็บตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด โดยเฉพาะลูกค้าประเภทความเสี่ยงสูง

๑๘. การระบุตัวตนลูกค้าที่ทำธุรกรรมแบบไม่พบหน้า ธนาคารควรกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานตั้งแต่เริ่มความสัมพันธ์กับลูกค้าไว้ในนโยบาย รวมทั้งระบุระดับความเสี่ยงของผู้เกี่ยวข้องของผู้ที่ทำธุรกรรมแบบไม่พบหน้า และดำเนินการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า นอกจากนี้ ควรมีการมาตรการพิสูจน์ทราบลูกค้าอย่างเข้มงวดเช่นเดียวกับการปฏิบัติกับลูกค้าที่ทำธุรกรรมแบบพบหน้า

๑๙. ในการทำธุรกรรมที่มีสถาบันการเงินเป็นคู่ค้า ธนาคารควรมีมาตรการการพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า โดยต้องมีข้อมูลของคู่ค้าอย่างเพียงพอ และให้มีมาตรการด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

๒๐. ลูกค้าที่มีการทำธุรกรรมตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ ดอลลาร์สิงคโปร์ ธนาคารต้องมีการระบุตัวตนลูกค้า และต้องมีการบันทึกข้อมูลการทำธุรกรรมอย่างเพียงพอตั้งแต่ได้รับอนุญาตจัดตั้งบริษัท วันที่ทำธุรกรรม ประเภทและมูลค่าของธุรกรรม รายละเอียดผู้รับเงินปลายทางหรือผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง

๒๑. สำหรับลูกค้าปัจจุบัน ธนาคารควรมีมาตรการพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า และประเมินความเสี่ยงลูกค้าของตนเอง

๒๒. ให้ธนาคารดำเนินการพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าเชิงลึกกรณีลูกค้ามาจากประเทศหรือจดทะเบียนจัดตั้งที่ประเทศที่ไม่มีมาตรฐานด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายหรือมี

มาตรฐานไม่เพียงพอ รวมทั้งลูกค้าที่มีความผิดฐานฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

๒๓. ธนาคารสามารถดำเนินการพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าแบบไม่เชิงลึกได้ กรณีที่ลูกค้าเป็นสถาบันการเงินที่มีหน่วยงานทางการกำกับดูแล

๒๔. ธนาคารต้องกำหนดมาตรการพิสูจน์ทราบลูกค้าเชิงลึกสำหรับลูกค้าความเสี่ยงสูง โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

๒๔.๑ จัดทำนโยบายภายใน ระเบียบการปฏิบัติงาน และกำหนดวิธีการควบคุมการปฏิบัติเกี่ยวกับลูกค้า ผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง ที่มีความเสี่ยงสูง

๒๔.๒ ได้รับการอนุมัติจากผู้บริหารระดับสูงในการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้ากรณีที่ถูกค้าหรือผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงสูง

๒๔.๓ ทราบถึงวัตถุประสงค์ แหล่งที่มารายได้ของลูกค้าและผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง

๒๔.๔ เพิ่มความเข้มข้นในการทบทวนลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูง

๒๕. ลูกค้าดังต่อไปนี้ ธนาคารต้องดำเนินการพิสูจน์ทราบลูกค้าเชิงลึก^๖

๒๕.๑ บุคคลที่สถานภาพทางการเมืองทั้งในสิงคโปร์และต่างประเทศ รวมถึงสมาชิกในครอบครัว และบุคคลใกล้ชิด

๒๕.๒ ธุรกิจของลูกค้าที่มาจากประเทศหรือมีถิ่นที่ตั้งที่ไม่มีมาตรฐานด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายหรือมีมาตรฐานไม่เพียงพอ

๒๕.๓ ลูกค้าที่ประกอบธุรกิจอาชีพเสี่ยงสูงตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งเป็นช่องทางที่ลูกค้าสามารถกระทำความผิดด้านฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายได้

๒๖. ธุรกิจโอนเงินข้ามแดนที่มีมูลค่า ตั้งแต่ ๒,๐๐๐ ดอลลาร์สิงคโปร์ กำหนดให้มีชื่อผู้โอนเงิน เลขที่บัญชี ที่อยู่ของผู้โอนเงิน เลขประจำตัวประชาชน หรือวันเดือนปีเกิด สถานที่เกิด

---

^๖ Monetary Authority of Singapore. Prevention of Money Laundering and Countering the Financing of Terrorism – Banks, Monetary Authority of Singapore Act, CAP. 186. (History of Amendment, 2014). p. 10 – 11.

๒๗. ธุรกรรมโอนเงินในประเทศสามารถดำเนินการได้ กรณีมีข้อความหรือคำสั่งโอนเงินของผู้โอนเงินถ้าธุรกรรมที่โอนข้ามแดน มูลค่าตั้งแต่ ๒,๐๐๐ ดอลลาร์สิงคโปร์หรือมีเลขที่บัญชีของผู้ส่งคำสั่งโอนเงิน กรณีไม่มีเลขที่บัญชีต้องได้รับข้อมูลผู้ส่งคำสั่งโอนเงินภายใน ๓ วันทำการ นับตั้งแต่วันที่ร้องขอส่งคำสั่ง

๒๘. ธนาคารต้องจัดเก็บเอกสารหลักฐานอย่างน้อย ๕ ปี นับตั้งแต่ยุติความสัมพันธ์กับลูกค้า และอย่างน้อย ๕ ปี นับตั้งแต่วันที่บันทึกการทำธุรกรรม โดยในการจัดเก็บเอกสารหลักฐาน ธนาคารสามารถจัดเก็บในรูปแบบเอกสารฉบับจริงหรือสำเนาเอกสารหรือรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือ microfilm และให้จัดเตรียมเอกสารตามที่กฎหมายสิงคโปร์กำหนด นอกจากนี้ ต้องจัดเก็บเอกสารหลักฐานจากการสืบสวนสอบสวนธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย รวมทั้งคำสั่งของผู้มีอำนาจในการอนุมัติธุรกรรมดังกล่าวเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

๒๙. ต้องมีการบริหารความเสี่ยงที่ดี โดยธนาคารต้องจัดทำนโยบายของกลุ่มธุรกิจของธนาคารและสามารถบังคับใช้ได้กับทุกสาขาและบริษัทในเครือที่อยู่ทั้งในสิงคโปร์และนอกประเทศ

๓๐. กรณีที่ธนาคารมีสาขาหรือบริษัทในเครืออยู่ต่างประเทศ และต้องปฏิบัติตามเกณฑ์ทางการทั้งสองมาตรฐาน ให้ถือปฏิบัติตามเกณฑ์ที่เข้มงวดกว่า

๓๑. ต้องกำหนดให้มีผู้บริหารระดับสูงเพื่อดำรงตำแหน่ง AML/CFT Compliance Officer

๓๒. พนักงานทุกคนต้องผ่านการอบรมความรู้ด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

๓๓. ข้อมูลและเอกสารการแสดงตนของบุคคลธรรมดา ประกอบด้วย

๓๓.๑ ชื่อเต็ม รวมทั้งชื่อแฝง

๓๓.๒ เลขบัตรประจำตัวประชาชนหรือเลขหนังสือเดินทาง

๓๓.๓ ที่อยู่ปัจจุบันและเบอร์โทรศัพท์

๓๓.๔ วันเดือนปีเกิด

๓๓.๕ สัญชาติ

๓๔. กำหนดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายเพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามนโยบายภายใน ระเบียบการปฏิบัติงาน และปฏิบัติตามกฎหมายเกณฑ์ทางการที่เกี่ยวข้อง โดยจัดตั้งหน่วยงานเพื่อทำการประเมินที่มีความเป็นอิสระ

๓๕. ต้องให้ความมั่นใจว่าพนักงานสามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

๔. ช่องก

ในการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย เขตการปกครองพิเศษช่องกถือเป็นอีกแห่งที่มีหลักเกณฑ์ตามมาตรฐานสากล และนานาชาติค่อนข้างให้ความมั่นใจและนักลงทุนให้ความไว้วางใจในความปลอดภัยที่จะเข้ามาลงทุนทำธุรกิจหรือลงทุนทางการเงินในช่องก ซึ่งช่องกถูกจัดให้เป็นประเทศที่มีความเสี่ยงต่ำด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย สาระสำคัญของกฎหมายช่องกที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย สรุปได้ดังนี้

๑. ต้องมีมาตรการและระบบงานเพื่อบรรเทาและป้องกันความเสี่ยงที่เกิดจากการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายอย่างเพียงพอ โดยควรมีการกำหนดนโยบายภายใน คู่มือปฏิบัติงาน และระบบการควบคุม

๒. แม้ว่าไม่มีระบบงานเพื่อป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย แต่ธนาคารควรมีการดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเพียงพอ รวมถึงต้องกำหนดนโยบายการรับลูกค้า บัญชีความเสี่ยงด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ประเภทลูกค้า ที่ตั้งเพื่อนำไปพิจารณาประกอบการเปิดบัญชี

๓. ควรมีการพิจารณาลักษณะการใช้ผลิตภัณฑ์และบริการของลูกค้า และต้องมีการประเมินความเสี่ยงด้านผลิตภัณฑ์และบริการด้วย เพื่อให้แน่ใจว่ามีมาตรการและการควบคุมและการบริหารความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

ควรพิจารณาจากช่องทางให้บริการ ไม่ว่าจะเป็นทางออนไลน์ ไปรษณีย์ ทางโทรศัพท์ ซึ่งเป็นการทำธุรกรรมเปิดบัญชีแบบไม่พบหน้า ซึ่งถือว่ามีความเสี่ยงในการดำเนินการ ความสัมพันธ์ระหว่างลูกค้ากับธนาคารทางอ้อม

๔. ควรมีการประเมินที่ตัวลูกค้าด้วย โดยธนาคารควรพิจารณาข้อมูลต่างๆ ของลูกค้า เนื่องจากลูกค้าดังกล่าวอาจถูกจัดอยู่ในความเสี่ยงสูงก็ได้

๕. ธนาคารควรมีความระมัดระวังในการทำธุรกรรมกับลูกค้าทั้งบุคคลธรรมดาและ

นิติบุคคล เนื่องจากลูกค้าบางรายอาจมีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจที่มาจาก การฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย หรือมีความเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางอาญาด้านใดด้านหนึ่ง บริษัทไม่มีตัวตนที่ชัดเจนไม่สามารถระบุผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงได้ มีถือหุ้นโดยนอร์มินีในนิติบุคคล เป็นต้น

๖. ธนาคารต้องพิจารณาความเสี่ยงที่เกิดจากการทำธุรกรรมของลูกค้าที่อาจเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชญากรรม เช่น มีหุ้นส่วนทางการค้าในธุรกิจที่มีความเสี่ยงหลายด้านที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

๗. ต้องพิจารณาถึงประเทศหรือถิ่นที่ตั้งที่เงินจะถูกส่งไปว่าไปยังประเทศที่มีมาตรฐานทางด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายหรือไม่ มีความเสี่ยงด้านคอร์รัปชันหรือไม่

๘. เพื่อให้ระบบการกำกับควบคุมมีประสิทธิภาพ ควรให้ความมั่นใจว่าระบบการควบคุมภายใน ได้แก่ นโยบาย คู่มือการปฏิบัติงาน มีคณะผู้บริหารระดับสูงให้ความเห็นชอบ มีเจ้าหน้าที่ที่ดูแลด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายพิจารณาร่วมด้วย รวมถึงบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กำกับดูแลและเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ และการจัดฝึกอบรมให้กับพนักงาน

๙. ธุรกรรมโอนเงินหรือชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ต้องมีการระบุตัวตนและตรวจสอบข้อมูลผู้ส่งคำสั่งที่มีมูลค่าตั้งแต่ ๘,๐๐๐ ดอลลาร์ฮ่องกง โดยตรวจสอบชื่อผู้โอน จำนวนเงินและเปรียบเทียบกับเลขอ้างอิงกรณีไม่มีบัญชี ที่อยู่ของผู้โอน กรณีไม่มีที่อยู่ให้ระบุเลขประจำตัวประชาชนของลูกค้า วันเดือนปีเกิดและสถานที่เกิด หากเป็นนิติบุคคลให้ระบุเลขทะเบียนการค้า

๑๐. สถาบันการเงิน สาขาต่างประเทศ และบริษัทในเครือ ต้องถือปฏิบัติตามนโยบายกลุ่มด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายด้วย และให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าของฮ่องกงด้วย และควรมีการสื่อความให้บริษัทในเครือและสาขาที่อยู่ภายใต้การควบคุมให้ทราบถึงนโยบายกลุ่มด้วย

๑๑. ควรกำหนดมาตรการพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าและการตรวจสอบข้อมูลลูกค้าอย่างต่อเนื่อง โดยพิจารณาข้อมูลและเอกสารหลักฐานประกอบ เพื่อบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ในการบริหารความเสี่ยงธนาคารต้องดำเนินการควบคุมและตรวจสอบอย่างน้อย

๑๑.๑ การพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าต้องดำเนินการขอเอกสารแสดงตนกับลูกค้าโดยตรง โดยต้องมีการระบุตัวตนและตรวจสอบข้อมูลของผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง รวมถึงผู้ทำธุรกรรมแทนลูกค้าด้วย

๑๑.๒ ดำเนินการการทบทวนข้อมูลลูกค้าอย่างต่อเนื่องทุกระดับ เพื่อดูแลลักษณะความเคลื่อนไหวในการทำธุรกรรมของลูกค้า

๑๑.๓ กำหนดมาตรการหรือแนวทางการระบุปัจจัยความเสี่ยงแต่ละระดับ เช่น ลูกค้าความเสี่ยงสูง ควรมีการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าอย่างเข้มข้น เช่น บุคคลธรรมดา ต้องทราบถึงแหล่งที่มาของรายได้และเงินทุนสำรองอื่นที่ยังไม่ทราบ หรือบุคคลที่มีโครงสร้างที่ซับซ้อน ซึ่งธนาคารควรแสดงให้เห็นถึงกระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าและการติดตามตรวจสอบลูกค้าอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการบริหารความเสี่ยงของลูกค้าด้วย

๑๒. การรับลูกค้าและการบริหารความเสี่ยงให้ธนาคารประเมินความเสี่ยงของลูกค้าบุคคลธรรมดา ประกอบด้วยหลายปัจจัย ซึ่งพิจารณาได้จาก

๑๒.๑ เป็นประเทศหรือถิ่นที่ตั้งนั้นมีมาตรฐานด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่ผู้ก่อการร้ายมากน้อยเพียงใด มีรายชื่ออยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายชื่อคว่ำบาตรจากองค์การระหว่างประเทศ เช่น องค์การสหประชาชาติ องค์การการเงินระหว่างประเทศ ธนาคารโลก และคณะกรรมการ FATF หรือไม่ หรือ เป็นประเทศที่เชื่อได้ว่าอาจมีส่วนเกี่ยวข้องในการสนับสนุนการเงินแก่ผู้ก่อการร้าย หรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อที่ธนาคารจะต้องนำไปวิเคราะห์ถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นหากรับมาเป็นลูกค้า

๑๒.๒ ความเสี่ยงของตัวลูกค้า ปัจจัยสำคัญที่ต้องพิจารณาอีกประการหนึ่งคือ ปัจจัยของตัวลูกค้า โดยธนาคารต้องพิจารณาถึงแหล่งที่มาของรายได้ว่ามีรายได้หลักมาจากที่ใดบ้าง หรือลูกค้าดำเนินธุรกิจอะไรบ้าง ความมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของลูกค้า จะทำให้สามารถตรวจสอบประวัติส่วนตัวที่มีมายาวนานและมีเอกสารหลักฐานสนับสนุนอย่างเพียงพอ เนื่องจากลูกค้าอาจมีความเกี่ยวข้องกับนักการเมืองหรือบุคคลที่มีชื่อเสียง หรือมีการดำเนินธุรกิจที่มีโครงสร้างซับซ้อนคลุมเครือ มีการใช้บัญชีของประเทศที่มีกฎหมายการป้องกันความลับของข้อมูลลูกค้า มีการดำเนินธุรกิจโดยใช้เงินสดในการทำธุรกิจเป็นหลัก มีกิจกรรมในการดำเนินธุรกิจที่สามารถนำไปใช้ในการฟอกเงินค่อนข้างง่าย ไม่มีหลักฐานยืนยันแน่ชัดว่าแหล่งที่มาของรายได้มาจากที่ใด

๑๒.๓ ความเสี่ยงจากการใช้ผลิตภัณฑ์หรือบริการ ปัจจัยอีกประการหนึ่งที่นำมากำหนดระดับความเสี่ยงของลูกค้าคือ การพิจารณาถึงลักษณะการใช้ผลิตภัณฑ์หรือบริการ รวมทั้งช่องทางการใช้บริการของลูกค้า ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการผ่านทางออนไลน์ ส่งไปรษณีย์ หรือผ่านทางโทรศัพท์ ซึ่งช่องทางการให้บริการเหล่านี้ถือเป็นการให้บริการเปิดบัญชีแบบไม่พบหน้า ซึ่งอาจทำให้เพิ่มความเสี่ยงต่อธนาคารอีกทางหนึ่งด้วย นอกจากนี้ ประเภทของผลิตภัณฑ์หรือบริการมีส่วนสำคัญ โดยการทำธุรกรรมประเภทใดๆ ควรมีเอกสารหลักฐานสนับสนุนอย่างเพียงพอเพื่อให้

ทราบว่าคุณค่าและปลายทางของเงินอยู่ที่ใด มีวัตถุประสงค์การทำธุรกรรมอะไร เพื่อบรรเทาความเสี่ยงด้วยอีกทางหนึ่ง

๑๒.๔ ความเสี่ยงจากช่องทางการให้บริการ จากที่ได้กล่าวในข้อข้างต้น ปัจจุบันลูกค้ามีการเปลี่ยนรูปแบบการใช้บริการต่างจากแต่ก่อน โดยมักใช้บริการผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น ซึ่งทำให้ผู้บริการและผู้ขอรับบริการไม่พบหน้ากัน จึงทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของลูกค้าเพิ่มขึ้น

๑๓. ในการบริหารความเสี่ยงของลูกค้านิติบุคคล ธนาคารต้องตรวจสอบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลูกค้าดังนี้

๑๓.๑ ชื่อเต็ม

๑๓.๒ วันที่จดทะเบียนจัดตั้งบริษัท

๑๓.๔ เลขทะเบียนนิติบุคคล

๑๓.๕ ที่ตั้งของสำนักงานตามที่จดทะเบียนจัดตั้ง หากที่อยู่ของลูกค้าแตกต่างจากหนังสือจดทะเบียนจัดตั้ง ธนาคารต้องขอข้อมูลและเอกสารหลักฐานเพื่อให้ตรวจสอบได้ว่าเป็นที่อยู่นั้นจริง

๑๔. การทบทวนข้อมูลลูกค้าอย่างต่อเนื่อง จากการประเมินความเสี่ยงลูกค้าที่พิจารณามาจากตัวลูกค้า ผลิตภัณฑ์หรือบริการ ช่องทางการให้บริการ รวมถึงประเทศหรือถิ่นที่ตั้ง เมื่อเวลาผ่านไป ลูกค้าอาจมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลบางปัจจัย และมีผลต่อการจัดระดับความเสี่ยงของลูกค้า ดังนั้น ธนาคารควรมีการติดตามข้อมูลลูกค้าสม่ำเสมอเพื่อนำมาประเมินความเสี่ยงที่อาจเปลี่ยนไปในภายหลัง ในการทบทวนความเสี่ยงลูกค้า ธนาคารควรดำเนินการอย่างน้อยตามที่นโยบายหรือระเบียบวิธีปฏิบัติภายในกำหนด

๑๕. ธนาคารควรเก็บรักษาเอกสารหลักฐานการประเมินความเสี่ยงของลูกค้าทุกราย และสามารถแสดงให้เห็นหน่วยงานกำกับดูแลเห็นว่า มีการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพและเพียงพอ

๑๖. กระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ธนาคารต้องกำหนดมาตรการหรือแนวทางที่สำคัญ ดังนี้

๑๖.๑ ระบุตัวตนและตรวจสอบข้อมูลของลูกค้าว่าเป็นบุคคลเดียวกันหรือไม่ โดยพิจารณาจากข้อมูลและเอกสารหลักฐานที่เชื่อถือได้

๑๖.๒ กรณีมีผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงที่มีความสัมพันธ์กับลูกค้า ต้องมีการกำหนดมาตรฐานหรือหลักเกณฑ์การตรวจสอบผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง กรณีเป็นนิติบุคคล ต้องมีการกำหนดกระบวนการหาผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง และหากมีผู้รับมอบอำนาจ ซึ่งมาทำ

ธุรกรรมแทนลูกค้าต้องมีกำหนดขั้นตอนการระบุตัวตนและตรวจสอบผู้มาทำธุรกรรมแทนลูกค้าด้วยเช่นกัน

๑๖.๓ สำหรับผู้ที่ทำธุรกรรมแบบครั้งคราว ธุรกรรมที่มีมูลค่ามากกว่า ๑๒๐,๐๐๐ ดอลลาร์ฮ่องกง และธุรกรรมโอนเงินหรือชำระเงินผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ มากกว่า ๘,๐๐๐ ดอลลาร์ฮ่องกง ธนาคารต้องจัดให้ลูกค้าแสดงตน

๑๖.๔ ในการระบุผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของลูกค้า ธนาคารต้องกำหนดแนวทางการหาผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง โดยตรวจสอบจากผู้มีอำนาจควบคุมตั้งแต่ร้อยละ ๒๕ ขึ้นไป หรือมีสิทธิออกเสียงมากกว่าหรือเป็นผู้ถือหุ้นตั้งแต่ร้อยละ ๒๕ ขึ้นไป กรณีที่ลูกค้ามีความเสี่ยงสูงให้ใช้อัตราส่วนที่ร้อยละ ๑๐ ในการพิจารณาผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง

นอกจากนี้ หน่วยงานต่อต้านการฟอกเงินของฮ่องกงได้กำหนดคณิยามของผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงที่มีความสัมพันธ์กับลูกค้าคือ ต้องเป็นบุคคลธรรมดาที่เป็นเจ้าของหรือมีอำนาจควบคุมทั้งทางตรงหรือทางอ้อมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด หรือมีสิทธิออกเสียงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ หรือมีอำนาจบริหารจัดการในทอดสุดท้าย^๗

๑๖.๕ กรณีที่ธนาคารตรวจสอบเอกสารแสดงตนของลูกค้าผิดพลาด จะต้องดำเนินการให้เสร็จภายใน ๓๐ วันทำการ หลังจากที่เริ่มความสัมพันธ์กับลูกค้าแล้ว และธนาคารต้องเลื่อนเวลาการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าหรือไม่ทำธุรกรรมกับลูกค้าหากธนาคารไม่สามารถตรวจสอบเอกสารแสดงตนได้ทันภายใน ๓๐ วันทำการดังกล่าว นับตั้งแต่วันที่สร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าแล้ว

๑๖.๖ ธนาคารต้องยุติความสัมพันธ์กับลูกค้า หากธนาคารไม่สามารถตรวจสอบการแสดงตนได้เสร็จสมบูรณ์ ภายใน ๑๒๐ วันทำการ นับตั้งแต่วันที่สร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าแล้ว

๑๖.๗ ลูกค้าความเสี่ยงสูง ธนาคารควรมีการทบทวนความเสี่ยงอย่างน้อยทุกปี และเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ เพื่อให้แน่ใจว่าธนาคารมีการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน

๑๖.๘ ข้อมูลขั้นต่ำของการขอเอกสารแสดงตนของลูกค้า ได้แก่ ชื่อเต็ม วันเดือนปีเกิด สัญชาติ และเลขบัตรประจำตัวประชาชน สำหรับชาวต่างชาติที่มาพักอาศัยชั่วคราวที่ฮ่องกง ต้องแสดงเลขที่ของหนังสือเดินทางที่ยังไม่หมดอายุที่มีข้อมูลส่วนตัวอยู่ในเอกสารแสดงตนด้วย

^๗ Hong Kong Monetary Authority. Guideline on Anti-Money Laundering and Countering-Terrorist Financing (For Authorized Institutions). (Revised 2012), p. 20, 32 – 33.

รวมทั้งพิจารณากำหนดการเดินทางเข้ามาพักอาศัย และเอกสารที่หน่วยงานราชการออกให้ประกอบการพิจารณา

๑๖.๕ ในการตรวจสอบข้อมูลการแสดงตนของลูกค้า ธนาคารต้องมีการตรวจสอบที่อยู่ของลูกค้า โดยพิจารณาจากใบแจ้งการชำระเงินค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าสาธารณูปโภค ภายใน ๓ เดือนที่ผ่านมา หนังสือโต้ตอบของหน่วยงานราชการที่ออกภายใน ๓ เดือน เอกสารการเดินทางบัญชีที่มีผู้มีอำนาจลงนาม ภายใน ๓ เดือนที่ผ่านมา บันทึกการมาเยี่ยมชมที่อยู่อาศัยของธนาคาร หนังสือจากสมาชิกในครอบครัวที่มีการยืนยันว่าลูกค้าพักอาศัยอยู่ในฮ่องกงจริง โดยต้องมีการยืนยันความสัมพันธ์ของบุคคลภายในครอบครัวจากเอกสารหลักฐาน เบอร์โทรศัพท์มือถือหรือใบชำระค่าโทรศัพท์ ภายใน ๓ เดือนที่ผ่านมา หนังสือจากสถานพยาบาลหรือสถานดูแลผู้สูงอายุหรือสถานดูแลผู้พิการที่ยืนยันการพักอาศัยของลูกค้า หนังสือจากมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยในฮ่องกงที่ยืนยันการพักอาศัยของลูกค้า หนังสือจากนายจ้างที่ยืนยันที่อยู่ในฮ่องกงของลูกจ้างซึ่งเป็นลูกค้า หนังสือยืนยันของทนายความในการซื้อทรัพย์สินหรือเอกสารทางกฎหมายเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าว กรณีไม่ได้พักอาศัยที่ฮ่องกงต้องมีเอกสารที่หน่วยงานราชการออกให้มีรูปถ่าย เช่น ใบขับขี่สากล บัตรประจำตัวประชาชน ซึ่งในบัตรต้องมีระบุที่อยู่หรือใบแสดงการเดินทางบัญชีที่ออกโดยธนาคารที่ถูกต้องตามกฎหมาย

๑๗. ในการพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ต้องจัดทำตามระดับความเสี่ยงของลูกค้าตั้งแต่ระดับเบาบางจนถึงระดับเข้มข้น โดยหากเป็นลูกค้าความเสี่ยงสูงให้พิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าระดับเข้มข้น

๑๘. หน่วยงานต่อต้านการฟอกเงินกำหนดข้อยกเว้นสำหรับสถาบันหรือองค์กรที่สามารถจัดทำกระบวนการพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าแบบเบาบางได้ คือ

๑๘.๑ สถาบันการเงินตามคำนิยามของหน่วยงานต่อต้านการฟอกเงิน

๑๘.๒ สถาบันที่จัดตั้งตามกฎหมายโดยเป็นธุรกิจที่ดำเนินธุรกิจการให้บริการทางการเงิน มีการกำหนดแนวปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามที่หน่วยงานทางการกำหนด เป็นผู้ให้คำแนะนำให้กับสถาบันหรือองค์กรในการปฏิบัติตามกฎหมาย

๑๘.๓ เป็นบริษัทที่อยู่ในรายชื่อของตลาดหลักทรัพย์ฮ่องกง

๑๘.๔ เป็นบริษัทที่มีแนวทางการพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าที่เป็นนักลงทุนทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็สถาบันการเงิน สถาบันหรือบริษัทที่จัดตั้งอย่างถูกกฎหมายในฮ่องกง

๑๘.๕ รัฐบาลหรือหน่วยงานราชการในฮ่องกง

๑๙. ลูกค้าความเสี่ยงสูง ธนาคารต้องกำหนดมาตรการพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ

ลูกค้าเพิ่มเติมหรือเชิงลึก โดยต้องมีข้อมูลลูกค้าเพิ่มเติม เช่น บุคคลหรือบริษัทที่เกี่ยวข้อง บัญชีอื่นๆ ที่มีข้อมูลปรับปรุงล่าสุด แหล่งที่มาของรายได้อื่นนอกเหนือจากรายได้หลัก ลายมือชื่อจากผู้มีอำนาจลงนาม

๒๐. ลูกค้าที่ไม่สามารถระบุตัวตนได้ ธนาคารต้องกำหนดวิธีปฏิบัติงานในการรับลูกค้าประเภทนี้ เพื่อให้สามารถระบุตัวตนและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลได้ว่าตรงตามวัตถุประสงค์การเปิดบัญชีหรือไม่ อาจใช้วิธีการสัมภาษณ์และขอเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับลูกค้า และต้องมีมาตรฐานการทบทวนข้อมูลลูกค้าอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการบรรเทาความเสี่ยง

๒๑. บุคคลที่มีสถานภาพทางการเมืองเป็นบุคคลธรรมดาทั้งในประเทศและต่างประเทศที่มีชื่อเสียงหรือเป็นนักการเมืองในระยะเวลาไม่กี่ปีที่ผ่านมา ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงกับการใช้บริการทางการเงิน และบุคคลดังกล่าวจะมีความเสี่ยงมากขึ้นหากอยู่ในประเทศที่มีปัญหาซึ่งทั่วโลกรู้จักเป็นอย่างดีในการคอร์รัปชัน น้อ โกง หรือทำผิดกฎหมาย และความเสี่ยงเหล่านี้จะทำให้ประเทศนั้นๆ มีมาตรฐานด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายไม่เพียงพอ และธนาคารควรกำหนดให้มีการทบทวนข้อมูลลูกค้าอย่างน้อยทุกปี

บุคคลที่มีสถานภาพทางการเมืองในประเทศ ได้แก่ บุคคลธรรมดาที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงทั้งในฮ่องกงและสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยรวมถึงหัวหน้ารัฐบาล นักการเมืองระดับสูง ผู้บริหารภาครัฐระดับสูง ทหารระดับสูง ผู้ว่าการรัฐหรือมณฑล บุคคลสำคัญในพรรคการเมือง แต่ไม่รวมถึงนักการเมืองหรือพนักงานราชการระดับล่าง ทั้งนี้ ให้รวมถึงคู่สมรส คู่ค้า บุตร ของบุคคลที่กล่าวมาข้างต้น และผู้ร่วมงานใกล้ชิดของบุคคลที่กล่าวมาข้างต้นเช่นกัน

๒๒. ธนาคารต้องให้ผู้บริหารระดับสูงลงนามอนุมัติเปิดบัญชีหรือดำเนินความสัมพันธ์กับลูกค้าต่อเมื่อพบว่าลูกค้ามีความเสี่ยงสูงหรือเป็นบุคคลที่สถานภาพทางการเมือง

๒๓. ขอบเขตการติดตามและทบทวนความเสี่ยงควรนำไปเชื่อมโยงกับความเสี่ยงปัจจุบันของลูกค้าที่มาจากการประเมินความเสี่ยงแต่ละปัจจัย เพื่อให้การบริหารความเสี่ยงมีประสิทธิภาพ ธนาคารควรมีการป้องกันความเสี่ยงกรณีที่มีความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายเพิ่มขึ้น และความถี่ในการทบทวนลูกค้าความเสี่ยงสูงต้องมีความถี่เพิ่มขึ้นด้วย รวมทั้งให้พิจารณาข้อมูลและเอกสารหลักฐานเพิ่มเติม ได้แก่ คู่มือการปฏิบัติงาน ระบบการบริหารจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรบุคคล ช่วงเวลาของข้อมูล ผลการวิเคราะห์ลูกค้าเชิงลึก หรือข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง วิธีการตรวจสอบแหล่งที่มาของรายได้ที่ทำให้ลูกค้ามีความเสี่ยงสูงเพิ่มขึ้น

๒๔. ในการพิจารณาธุรกรรมของลูกค้า ธนาคารต้องพิจารณาปัจจัยดังต่อไปนี้

๒๔.๑ ขนาดและความซับซ้อนของธุรกิจที่ลูกค้าดำเนินอยู่

๒๔.๒ ผลการประเมินความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของธุรกิจ

๒๔.๓ ระบบการปฏิบัติงานและการควบคุม

๒๔.๔ วิธีการติดตามและตรวจสอบถึงความจำเป็นของธุรกิจ

๒๔.๕ ลักษณะของผลิตภัณฑ์และบริการ

๒๕. บุคคลหรือสถาบันที่อยู่ภายใต้ Hong Kong Financial Sanctions จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการคว่ำบาตรทางการเงินทุกคน มิใช่เพียงแต่สถาบันการเงิน โดยให้ถือปฏิบัติตามประกาศของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติที่ ๕๓๗ และที่เกี่ยวข้อง

๒๖. ธนาคารต้องปฏิบัติตามประกาศของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและแนวทางที่เกี่ยวข้องด้วย รวมถึงข้อแนะนำของ FATF

๒๗. บทลงโทษ

๒๗.๑ หน่วยงานเลขานุการความมั่นคงที่มีอำนาจในการอายัดทรัพย์สินหากฝ่าฝืนเกี่ยวกับการก่อการร้ายหรือบุคคลดังกล่าวอาจไม่ได้กระทำโดยตรง ยกเว้น อยู่ภายใต้หน่วยงานกำกับดูแลที่อนุญาตให้ดำเนินการ มีโทษจำคุกสูงสุด ๗ ปี โดยไม่มีการปรับ

๒๗.๒ หน่วยงานที่มีหน้าที่อายัดทรัพย์สินที่มาจากการก่อการร้าย หากฝ่าฝืนมีโทษจำคุก ตั้งแต่ ๒ ปี ในระหว่างนั้นเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลอาจส่งคำสั่งศาลเพื่อริบทรัพย์สิน

๒๗.๓ บุคคลใดนำทรัพย์สินหรือบริการทางการเงินเพื่อใช้ประโยชน์ในการก่อการร้ายไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมหรือช่วยเหลือในการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ซึ่งถือว่าการฝ่าฝืนจะถูกจำคุกสูงสุด ๑๔ ปี โดยไม่เสียค่าปรับ

๒๗.๔ ไม่เปิดเผยรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือรายงาน ไม่ถูกต้อง จะได้รับโทษสูงสุด ๓ เดือน และปรับ ๕๐,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา

๒๘. ธนาคารควรมีมาตรการหรือแนวทางเพื่อให้แน่ใจว่าปฏิบัติได้ตามกฎเกณฑ์และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยให้มีกำหนดนโยบายและระเบียบปฏิบัติงานภายในด้านการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และจัดให้มีการอบรมให้คำแนะนำพนักงานอย่างเพียงพอ รวมถึงต้องมีระบบและกลไกเพื่อระบุตัวตนของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยเพื่อให้ครอบคลุมถึงการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายที่ถือเป็นการฟอกเงินด้วย

๒๕. ธนาคารมีการระบุตัวตนและการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยและบุคคลที่ถูกกำหนด เพื่อให้แน่ใจว่าฐานข้อมูลมีรายชื่อของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายและบุคคลที่ถูกกำหนดรวมไว้ รวมทั้งรายชื่อจากแหล่งอื่นๆ ด้วย

๓๐. ธนาคารต้องจัดเก็บเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมของลูกค้าและข้อมูลเอกสารอื่นตามที่กฎหมายกำหนด รวมถึงหลักฐานที่ธุรกิจนั้นมีความซับซ้อน เช่น การตรวจสอบผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของลูกค้า บัญชีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ลูกค้าเชิงลึก การทบทวนความเสี่ยง

๓๑. ข้อมูลและเอกสารหลักฐานทุกประเภท ธนาคารต้องจัดเก็บเป็นเวลา ๖ ปี นับตั้งแต่วันที่สิ้นสุดความสัมพันธ์ ซึ่งได้แก่ การระบุการทำธุรกรรม วันที่ทำธุรกรรม ประเภทและมูลค่าธุรกรรม แหล่งที่มาของรายได้ (ถ้ามี) รูปแบบของการได้มาของเงินหรือจากการถอนเงินสด เชื่อกัน ปลายทางของเงิน ลายมือชื่อของผู้มีอำนาจลงนาม เลขที่บัญชีของธุรกรรมและประเภทบัญชี

๓๒. ในการจัดเก็บข้อมูลและเอกสารหลักฐานควรจัดเก็บในรูปแบบสำเนาเอกสารบนไมโครฟิล์มหรือเก็บไว้ในฐานข้อมูล

๕. กัมพูชา

แม้ว่ากัมพูชาจะเป็นประเทศที่คณะกรรมการความมั่นคงแห่งสหประชาชาติจะกำหนดให้เป็นประเทศที่ไม่มีมาตรฐานด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย แต่กัมพูชาได้ตระหนักและให้ความสำคัญในการป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนการก่อการร้ายเช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ โดยมีการกำหนดกฎหมายและแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และมีหน่วยงานกำกับดูแลด้านการป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายซึ่งรับผิดชอบโดยธนาคารชาติกัมพูชา คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์และหลักทรัพย์ และหน่วยงานทางการอื่นที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ มีหน่วยงานกลางที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการรับรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เพื่อนำธุรกรรมดังกล่าวมาวิเคราะห์และสืบสวนต่อไป แนวทางของกฎหมายฟอกเงินของประเทศกัมพูชามีสาระสำคัญ คือ

๑. ลักษณะการกระทำความผิดมูลฐานจะเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางอาชญากรรม แม้ว่ากระทำความผิดในต่างประเทศและนำไปสู่ความผิดฐานฟอกเงินก็ถือว่าเป็นความผิดด้วย

๒. ผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงคือ เจ้าของบัญชีหรือบุคคลที่มีอำนาจควบคุมหรือทำธุรกรรมแทนลูกค้าหรือบุคคลที่มีอำนาจในการจัดการที่สามารถพิสูจน์ได้ตามกฎหมาย

๓. บุคคลที่มีสถานภาพทางการเมืองคือ บุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของสาธารณชน และในต่างประเทศ เช่น ผู้นำฝ่ายรัฐบาล สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกรัฐสภา ฝ่ายตุลาการ บุคลากรทางการทหาร ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารที่มีส่วนสำคัญ

๔. ผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมทางการเงิน ได้แก่ ธนาคารรวมสาขาของธนาคารต่างประเทศ ผู้ประกอบธุรกิจที่มีใช้สถาบันการเงิน บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน บริษัทประกันภัย ผู้ให้บริการทางการเงินแก่ผู้ประกอบการรายย่อยและระดับฐานราก สหกรณ์ ธุรกิจเช่าซื้อ ให้เช่าแบบลีสซิ่ง ผู้ประกอบธุรกิจแลกเปลี่ยนเงินตรา นายหน้าค้าอสังหาริมทรัพย์ ผู้ประกอบอาชีพค้าโลหะ เพชรพลอย อัญมณี ผู้ประกอบอาชีพไปรษณีย์ที่มีธุรกรรมการชำระเงิน ทนายความ บัญชี ผู้ตรวจสอบ ผู้ให้คำปรึกษาด้านการลงทุน ผู้จัดการกองทุน ผู้ประกอบอาชีพบ่อน คาสสิโน องค์กรที่ใช่ของรัฐและกองทุนที่เกี่ยวข้องกับการระดมทุนเพื่อดำเนินธุรกิจ สถาบันและอาชีพอื่นๆ ตามที่หน่วยงานกลางเป็นผู้กำหนด

๕. กำหนดห้ามธนาคารเปิดบัญชีกับกลุ่มบุคคลดังต่อไปนี้

๕.๑ บุคคลที่ไม่เปิดเผยชื่อหรือจำนวนบัญชีหรือใช้ชื่อปลอม

๕.๒ ลูกค้าที่ไม่ได้ให้เอกสารแสดงตนตามมาตรการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า

๖. มาตรการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ผู้มีหน้าที่รายงานจะต้องปฏิบัติ ดังนี้

๖.๑ กำหนดมาตรการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า รวมทั้งต้องมีการระบุตัวตนลูกค้าอย่างเข้มงวด โดย

๖.๑.๑ พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างบัญชีและการดำเนินธุรกิจของบริษัท เช่น การเปิดบัญชี การถือหุ้น การซื้อพันธบัตร หรือหลักทรัพย์อื่น การขอสินเชื่อ หรือธุรกรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง

๖.๑.๒ พิจารณาความต่อเนื่องของธุรกรรมหรือธุรกรรมเพียงครั้งเดียวแล้วสิ้นสุดความสัมพันธ์ รวมถึงธุรกรรมโอนเงินหรือชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีมูลค่าสูงตามที่หน่วยงานกำกับดูแลกำหนด ในการระบุตัวตนต้องประกอบด้วย ชื่อและที่อยู่ของผู้ส่งเงินต้นทาง และให้พิจารณาบัญชีที่มีอยู่ปัจจุบันและจำนวนบัญชีของลูกค้ารายดังกล่าวด้วย กรณีที่ไม่มีบัญชีต้องอ้างอิงเลขที่อ้างอิงประกอบด้วย

๖.๑.๓ พิจารณาธุรกรรมสงสัยที่เข้าข่ายการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายโดยไม่ได้คำนึงถึงผลของการมีส่วนร่วมในการทำธุรกรรม

๖.๑.๔ พิจารณาถึงความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของข้อมูลลูกค้าที่ได้รับมา

๖.๒ การติดตามการปฏิบัติตามมาตรการพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า

๖.๒.๑ การระบุตัวตนลูกค้า ต้องประกอบด้วยข้อมูลและเอกสารหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถืออย่างน้อยตามที่หน่วยงานกำกับดูแลกำหนดดังนี้

บุคคลธรรมดา ได้แก่ ชื่อ เลขบัตรประจำตัวประชาชนหรือเลขหนังสือเดินทางหรือเลขประจำตัวที่หน่วยงานทางการกำหนดให้ วันเดือนปีเกิด ที่อยู่

นิติบุคคล ได้แก่ ชื่อบริษัท หนังสือรับรอง เลขทะเบียนผู้เสียภาษีอากร ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์

๖.๒.๒ การระบุตัวตนของผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง ให้มีการกำหนดมาตรการที่มีเหตุผลและน่าเชื่อถือ สถาบันการเงินต้องทราบว่าผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงคือใคร ต้องกำหนดแนวทางการหาผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงและ โครงสร้างอำนาจการควบคุมของลูกค้ากรณีเป็นนิติบุคคล

๖.๒.๓ ข้อมูลของลูกค้าที่ได้รับถูกต้องตามวัตถุประสงค์และลักษณะการดำเนินธุรกิจของลูกค้า

๖.๒.๔ ควบคุมดูแลและติดตามการพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงของลูกค้าอย่างต่อเนื่อง และทุกครั้งที่มีการทำธุรกรรม เพื่อให้รู้จักลูกค้าและแหล่งที่มารายได้ของลูกค้า เพื่อทราบถึงความเสี่ยงในการดำเนินความสัมพันธ์

๖.๓ กรณีไม่ได้ปฏิบัติตามข้อ ๖.๒ ข้างต้น ห้ามเปิดบัญชีให้กับลูกค้าหรือสร้างความสัมพันธ์หรือในกรณีที่เป็นลูกค้าปัจจุบันต้องหยุดความสัมพันธ์ ยกเว้น ได้รับคำสั่งจากหน่วยงานกลาง นอกจากนี้ ผู้มีหน้าที่รายงานควรพิจารณาธุรกรรมและหากสงสัยให้รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยด้วย

๖.๔ ข้อกำหนดนี้ให้ใช้ทั้งลูกค้าใหม่และลูกค้าปัจจุบัน และให้มีการรายงานความเสี่ยงของลูกค้าเพื่อดำเนินตามมาตรการเพื่อพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า

๗. การระบุตัวตนของบุคคลที่มาทำธุรกรรมแทนลูกค้าเจ้าของบัญชี ธนาคารต้องมีการกำหนดมูลค่าขั้นต่ำของธุรกรรมและมีผู้มีอำนาจในการทำธุรกรรมรับรองอย่างถูกต้อง โดยธนาคารต้องมีข้อมูลและเหตุผลการทำธุรกรรมของลูกค้าที่เพียงพอ เพื่อป้องกันการหลีกเลี่ยงการแสดงตนของลูกค้า

๘. การดำเนินการเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการทำธุรกรรมกับลูกค้า ธนาคารต้องมี

การทบทวนธุรกรรมที่มีลักษณะพิเศษ ดังนี้

๘.๑ ธุรกรรมที่มีลักษณะซับซ้อนผิดปกติ หรือธุรกรรมที่มีมูลค่าสูงมาก

๘.๒ ธุรกรรมที่มีรูปแบบลักษณะผิดปกติคือไม่สอดคล้องกับสถานะทางเศรษฐกิจ และตามวัตถุประสงค์การดำเนินธุรกิจ

๘.๓ การดำเนินธุรกิจและธุรกรรมที่ทำกับสถาบันหรือนิติบุคคลมีระบบการ ป้องกันการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ไม่มีประสิทธิภาพ หรือมีไม่เพียงพอ

๘.๔ ธุรกรรมโอนเงินหรือชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีข้อมูลของผู้ทำธุรกรรม ต้นทางไม่สมบูรณ์การดำเนินธุรกิจและธุรกรรมที่ทำกับบุคคลที่ไม่ได้ทำธุรกรรมต่อหน้ากับ ธนาคาร

๘.๕ การดำเนินธุรกิจและธุรกรรมที่ทำกับสถาบันการเงินคู่ค้าที่อยู่ในต่างประเทศ หรือความสัมพันธ์ในลักษณะเดียวกัน

อย่างไรก็ดี ธนาคารต้องสืบค้นข้อมูลการทำธุรกรรมของลูกค้าเพิ่มเติม เพื่อให้ทราบถึงแหล่งที่มาและจุดหมายปลายทางของเงิน และพิจารณาว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์การทำ ธุรกรรมและสอดคล้องกับข้อมูลและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมที่มีอยู่หรือไม่

๕. การจัดเก็บเอกสารหลักฐาน ธนาคารต้องมีการจัดเก็บข้อมูลและเอกสารหลักฐาน สำหรับการสืบสวนสอบสวนและหน่วยงานกำกับดูแลตรวจสอบ โดยต้องจัดเก็บอย่างน้อย ๕ ปี หลักจากลูกค้าปิดบัญชีหรือสิ้นสุดความสัมพันธ์กับลูกค้า และต้องจัดเก็บเอกสารหลักฐานการ แสดงตนของลูกค้าและธุรกรรมที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอ ไม่ว่าจะเป็นธุรกรรมของบุคคลธรรมดา รวมทั้งมูลค่าการทำธุรกรรม ประเภทสกุลเงินตราต่างประเทศ

๑๐. การรายงานธุรกรรมเงินสดและธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยไปยังหน่วยงาน กลางหรือ Financial Intelligence Unit (FIU) สรุปได้ดังนี้

๑๐.๑ หน่วยงานกำกับดูแลมีหน้าที่กำหนดมูลค่าธุรกรรมเงินสดที่ต้องรายงาน ไปยังหน่วยงานกลาง ซึ่งรวมถึงธุรกรรมเงินสดที่มีการทำธุรกรรมต่อเนื่องกันหลายครั้งที่มีมูลค่า เท่ากันทุกครั้ง

๑๐.๒ ไม่รายงานธุรกรรม กรณีที่ธนาคารสงสัยว่าธุรกรรมดังกล่าวมีเหตุอันควร สงสัยและมีเหตุผลสนับสนุนเพียงพอที่จะพิสูจน์ได้ว่าเงินนั้นมีความผิดปกติหรือมีความเกี่ยวข้อง กับการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ต้องรายงานธุรกรรมว่าเป็น ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยไปยังหน่วยงานกลาง ภายใน ๒๔ ชั่วโมงโดยไม่ชักช้า

๑๐.๓ รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยจะถูกรายงานไปยังหน่วยงานกลาง โดยธนาคารสามารถจัดส่งผ่านทาง การส่งแฟกซ์ หรือจัดทำหนังสือ หรือแจ้งทางโทรศัพท์หรือด้วยวิธีใดก็ตาม ต้องดำเนินการภายในระยะเวลาอันสั้นเท่าที่จะดำเนินการได้เพื่อให้หน่วยงานกลาง รับทราบธุรกรรมดังกล่าวได้อย่างทันท่วงที

๑๐.๔ เมื่อมีการรายงานธุรกรรมไปยังหน่วยงานกลาง อาจมีธนาคารหรือผู้มีหน้าที่รายงานอื่นอาจมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมหรือรายงานดังกล่าว ซึ่งหน่วยงานกลางจะนำไปสืบสวนสอบสวนหาข้อเท็จจริงหรือความสัมพันธ์ของข้อมูลที่รายงานต่อไป

๑๐.๕ หากหน่วยงานกลางสงสัยในธุรกรรมหรือพิจารณาแล้วว่าธุรกรรมดังกล่าวเข้าข่ายความผิดฐานฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย หน่วยงานกลางจะรายงานโดยตรงไปยังธนาคารเพื่อให้ติดตามความเคลื่อนไหวหรือติดตามการทำธุรกรรมของลูกค้ำ และนำส่งให้หน่วยงานกลางไม่เกิน ๔๘ ชั่วโมง ตามที่หน่วยงานกลางร้องขอ เช่น เหตุผลและความจำเป็นในการทำธุรกรรม และหากหน่วยงานกลางเห็นสมควรให้แจ้งหน่วยงานกำกับดูแลอื่นที่เกี่ยวข้อง

๑๐.๖ การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย อย่างน้อยต้องมีข้อมูลการรายงานดังต่อไปนี้

๑๐.๗ ชื่อและเลขประจำตัวประชาชน และข้อมูลการติดต่อของเจ้าหน้าที่ที่รายงานธุรกรรม

๑๐.๘ ชื่อและเลขประจำตัวประชาชน และข้อมูลการติดต่อของลูกค้ำและผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรม

๑๐.๘ ประเภทและรายละเอียดของธุรกรรม เช่น จำนวนเงิน สกุลเงิน วันที่ทำธุรกรรม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรม กรณีที่รายงานเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เลขที่บัญชีและผู้ที่มีส่วนร่วมในบัญชี

๑๐.๙ รายละเอียดและเหตุผลที่สงสัยธุรกรรมดังกล่าว

๑๑. ข้อยกเว้นในการรายงานธุรกรรมเงินสดและธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ในการรายงานธุรกรรม ผู้บริหารหรือพนักงานต้องดำเนินการดังนี้

๑๑.๑ ธนาคารมีการจัดส่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามที่หน่วยงานกำกับดูแลกำหนดส่งให้หน่วยงานกลาง และไม่ทำให้เกิดการฝ่าฝืนการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑๑.๒ ธนาคารจัดส่งข้อมูลหรือรายงานตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งไม่ใช่การกระทำผิดทางอาญาหรือไม่ได้รับการคว่ำบาตรหรือต่อต้านจากหน่วยงานทางการ หรือได้รับการสอบสวนข้อเท็จจริงแล้วสามารถพิสูจน์ได้ว่าไม่มีความผิดจริง

๑๑.๓ ไม่ได้มีส่วนในการกระทำความผิด อาจให้ระงับการทำธุรกรรมชั่วคราว

๑๒. การควบคุมภายในและการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางการ ธนาคารควรมีการพัฒนา ระบบการป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนการก่อการร้าย โดยต้องประกอบด้วย

๑๒.๑ พัฒนาปรับปรุงนโยบายภายใน วิธีการปฏิบัติงานและการควบคุมภายใน รวมถึงการดำเนินการเพื่อให้ธนาคารปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางการ และมีกระบวนการตรวจสอบ รายชื่อลูกค้าเพื่อให้มั่นใจว่าเป็นไปตามมาตรฐานสากลและมีการว่าจ้างพนักงานปฏิบัติงานที่มีความ เหมาะสม

๑๒.๒ กำหนดรูปแบบการบริหารจัดการของการกำกับดูแลการปฏิบัติงานตาม กฎเกณฑ์ทางการ

๑๒.๓ จัดให้มีการอบรมให้ความรู้แก่ผู้บริหารและพนักงานอย่างต่อเนื่อง

๑๒.๔ หน่วยงานตรวจสอบภายในควรมีการตรวจสอบหน่วยงานกำกับดูแลการ ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางการ เพื่อดูว่ามีการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามมาตรการทาง กฎหมายหรือไม่

๑๓. หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านกำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางการ ในการกำหนดหน้าที่เจ้าหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางการนั้น ควรเป็นเจ้าหน้าที่ ระดับอาวุโสที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์อย่างดีพอ และทำหน้าที่รายงานธุรกรรม ของธนาคารและควบคุมการดำเนินธุรกิจ อย่างน้อยต้องประกอบด้วย

๑๓.๑ ต้องมีการระบุหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางการไว้ใน นโยบายภายใน ระเบียบและคู่มือการปฏิบัติงาน

๑๓.๒ ต้องจัดให้มีพนักงานที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรมตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ การฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย โดยกำหนดไว้ในนโยบายภายใน ระเบียบและคู่มือการปฏิบัติงาน

๑๓.๓ ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างธนาคารกับหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง

๑๔. คุณสมบัติของผู้มีอำนาจในการจัดการ เพื่อให้หน่วยงานกำกับดูแลมีความมั่นใจ ว่าผู้บริหาร คณะกรรมการและผู้ถือหุ้นของธนาคารมีคุณสมบัติที่เหมาะสม และธนาคารต้องมี ระบบการตรวจสอบแล้วว่า บุคคลเหล่านี้ไม่มีการกระทำความผิดทางอาญาหรือเกี่ยวข้องกับการ ฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย รวมถึงผู้เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าวและ ผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง ผู้มีอำนาจลงนามหรือผู้มีอำนาจควบคุมหรือผู้มีอำนาจในการจัดการ

๑๕. กำหนดหน้าที่ให้หน่วยงานกลางมีหน้าที่เพิ่มเติมนอกเหนือจากการรับข้อมูลธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยจากธนาคารและสถาบันการเงินแล้ว ต้องทำหน้าที่แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับหน่วยงานกลางที่กำกับดูแลด้านการป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของต่างประเทศ เพื่อประสานความร่วมมือระหว่างกันในการแก้ไขปัญหาให้บรรลุวัตถุประสงค์ และนำมาปรับปรุงหลักเกณฑ์ภายในให้สอดคล้องมาตรฐานสากลด้วย

๑๖. หน่วยงานที่กำกับดูแลด้านการป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายต้องประสานความร่วมมือกับหน่วยงานกลางในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประกาศรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด หากธนาคารไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืน หน่วยงานกำกับดูแลจะมีการดำเนินการตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

๑๖.๑ การแจ้งเตือน

๑๖.๒ การว่ากล่าว ตำหนิ

๑๖.๓ การไม่อนุญาตให้ทำธุรกรรมหรือจำกัดปริมาณการทำธุรกรรมในช่วงระยะเวลาหนึ่งตามที่หน่วยงานกำกับดูแลแจ้ง

๑๖.๔ การเพิกถอนใบอนุญาตการประกอบธุรกิจ

๑๖.๕ การเสนอให้ลดระดับอย่างเป็นทางการหรือลดระดับของผู้บริหารของธนาคาร

๑๖.๖ จ่ายค่าปรับ

๑๖.๗ อายัดทรัพย์สินชั่วคราว

๑๖.๘ ศาลมีคำสั่งพิพากษาให้มีความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องและนำไปสู่ความเสียหายต่อผลประโยชน์และความมั่นคงของรัฐ

๑๗. บทลงโทษ

๑๗.๑ บุคคลใดไม่จัดเตรียมข้อมูลให้กับหน่วยงานกลางหรือหน่วยงานกำกับดูแล จะได้รับโทษจำคุก ตั้งแต่ ๖ วัน ถึง ๑ เดือน และปรับตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ – ๑,๐๐๐,๐๐๐ เรียลกัมพูชา หรือได้รับโทษอย่างใดอย่างหนึ่ง

๑๗.๒ บุคคลใดเพิกเฉยหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่รายงานธุรกรรมเงินสดหรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยไปยังหน่วยงานกลาง จะได้รับโทษจำคุก ตั้งแต่ ๑ เดือน ถึง ๑ ปี และปรับตั้งแต่ ๑,๐๐๐,๐๐๐ – ๕,๐๐๐,๐๐๐ เรียลกัมพูชา หรือได้รับโทษอย่างใดอย่างหนึ่ง

๑๗.๓ บุคคลใดที่เปิดเผยข้อมูลและการรายงานให้บุคคลอื่นทราบ จะได้รับโทษจำคุก ตั้งแต่ ๑ เดือน ถึง ๑ ปี และปรับตั้งแต่ ๑,๐๐๐,๐๐๐ – ๕,๐๐๐,๐๐๐ เรียลกัมพูชา หรือได้รับโทษอย่างใดอย่างหนึ่ง

๑๗.๔ บุคคลใดฝ่าฝืนการปฏิบัติหน้าที่ในการเก็บรักษาความลับ จะได้รับโทษจำคุก ตั้งแต่ ๑ เดือน ถึง ๑ ปี และปรับตั้งแต่ ๑,๐๐๐,๐๐๐ – ๕,๐๐๐,๐๐๐ เรียลกัมพูชา หรือได้รับโทษอย่างใดอย่างหนึ่ง

๑๘. การอายัดและยึดทรัพย์สิน

๑๘.๑ กรณีที่มีกระทำความผิดฐานฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ซึ่งถือว่าเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยจะให้ดำเนินการอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องและระงับไม่ให้มีการยกย้ายถ่ายเทจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษา

๑๘.๒ กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาแล้วว่ามีคุณสมบัติฐานฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องจะถูกยึดเป็นของแผ่นดิน

๖. สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สำหรับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีระดับมาตรฐานด้านการป้องกันการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายใกล้เคียงกับกัมพูชา ซึ่งคณะกรรมการความมั่นคงแห่งสหประชาชาติยังคงจัดระดับความเสี่ยงให้สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นประเทศที่มีความเสี่ยงสูง นั่นคือ ยังมีมาตรการบางส่วนที่ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานสากลของ FATF ซึ่งสาระสำคัญของกฎหมายด้านการป้องกันการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวสรุปพอสังเขปได้ ดังนี้

๑. ผู้มีหน้าที่รายงานจะหมายถึงบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล เช่น ธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงิน บริษัทประกัน คาสีโน และธุรกิจอื่นๆ ที่ต้องมีหน้าที่รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย โดยมีหน่วยงานที่กำกับดูแลสถาบันการเงินต่างๆ ทำหน้าที่กำหนดแนวทางหลักเกณฑ์การปฏิบัติ และธนาคารแห่ง สปป.ลาว กระทรวงการเงินและกระทรวงพาณิชย์เป็นผู้ควบคุมดูแลด้านการป้องกันการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

๒. ธุรกรรมทางการเงินตามกฎหมายจะต้องเป็นธุรกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับระหว่างธนาคารหรือสถาบันการเงินกับลูกค้า ได้แก่ การเปิดบัญชี การฝากเงิน การถอนเงิน การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ธุรกรรมโอนเงินภายในประเทศและข้ามประเทศ การสั่งซื้อสินค้า วัตถุดิบ หรือบริการต่างๆ

๓. กฎหมายด้านการป้องกันการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายบังคับใช้กับประชาชนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้มีถิ่นที่อยู่ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่เป็นคนต่างชาติ นิติบุคคลที่อยู่ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและนิติบุคคลต่างชาติที่มีการทำธุรกรรมในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

๔. เพื่อให้มั่นใจว่ามาตรการด้านการป้องกันการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายมีประสิทธิภาพ บุคคลและองค์กรต้องทราบถึงลักษณะและพฤติกรรมของกลุ่มบุคคลหรือองค์กรที่น่าสงสัยจะกระทำความผิดด้านฟอกเงิน

๕. กำหนดให้บุคคลหรือองค์กรที่ทราบความเคลื่อนไหวหรือพฤติกรรมที่น่าสงสัยที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินจะต้องแจ้งเป็นหนังสือหรือส่งผ่านโทรสารมาที่หน่วยงานต่อต้านการฟอกเงินทราบทันที เพื่อให้หน่วยงานต่อต้านการฟอกเงินจะออกประกาศเตือนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

๖. มาตรการด้านการป้องกันการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ธนาคารต้องปฏิบัติ ดังนี้

๖.๑ จัดให้มีระบบการติดตามและทบทวนการทำธุรกรรมภายในที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้มั่นใจว่ามีการป้องกันการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

๖.๒ มีการกำหนดนโยบายภายใน การวางแผนการดำเนินการ พัฒนาระบบงาน รวมถึงกลไกการป้องกันการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายที่มีประสิทธิภาพ

๖.๓ จัดให้มีการอบรมให้ความรู้พนักงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

๖.๔ ประสานงานและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานกำกับดูแลด้านการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

๖.๕ ต้องจัดให้มีพนักงานที่ทำหน้าที่รายงานธุรกรรมการฟอกเงินไปยังหน่วยงานทางการ รวมทั้งต้องมีการจัดตั้งศูนย์กลางข้อมูลเพื่อควบคุมการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรม โดยต้องทราบถึงการดำเนินการหรือลักษณะข้อมูลของลูกค้าบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลที่เข้าข่ายกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อที่จะรายงานไปยังหน่วยงานต่อต้านการฟอกเงินทันที

๗. มาตรการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ต้องดำเนินการ ดังนี้

๗.๑ การสิ้นสุดความสัมพันธ์หรือการปฏิเสธการให้บริการ

๑.๒ การอายัดบัญชี

๑.๓ การอายัดหรือยึดทรัพย์สิน

๑.๔ การจับตัวผู้กระทำความผิด

๘. การติดตามข้อมูลลูกค้า ในการขอเอกสารแสดงตน ธนาคารจะต้องขอข้อมูล และเอกสารของลูกค้าให้ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยอย่างน้อยต้องแสดงข้อมูลและหลักฐาน ได้แก่ บัตรประจำตัวประชาชน ทะเบียนบ้าน หนังสือเดินทางหรือเอกสารอื่นที่รับรองการมีตัวตนของลูกค้าหรือเอกสารของผู้มอบอำนาจในการทำธุรกรรม เอกสารที่มีรูปถ่ายเพื่อพิสูจน์การมีส่วนร่วมในการทำธุรกรรมกรณีที่ธุรกรรมมีมูลค่าสูงหรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย รายละเอียดการติดตามข้อมูลของลูกค้าสามารถกำหนดภายใต้กฎหมายอื่นด้วย

๙. การเก็บรักษาข้อมูล ธนาคารและสถาบันการเงินต้องรักษาข้อมูลและเอกสาร รวมถึงลายมือชื่อผู้มีนิติการรายงานธุรกรรมไว้ด้วย อัน ได้แก่

๙.๑ ข้อมูลลูกค้าและผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรม โดยผ่านกระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า โดยอย่างน้อยต้องจัดเก็บข้อมูลและเอกสารอย่างน้อย ๑๐ ปี นับตั้งแต่วันที่ปิดบัญชีหรือนับตั้งแต่วันที่ยุติความสัมพันธ์

๙.๒ ข้อมูลการทำธุรกรรมของลูกค้า ต้องจัดเก็บอย่างน้อย ๕ ปี นับตั้งแต่วันที่ทำการเสร็จสิ้น

๑๐. ส่วนประกอบของรายงานข้อสังเกตของธุรกรรมที่เข้าข่ายการฟอกเงินต้องเป็นธุรกรรมที่มีมูลค่าสูงมากหรือเกินกว่าที่หน่วยงานต่อต้านการฟอกเงินกำหนดจำนวนไว้ นอกจากนี้ โดยทั่วไปลูกค้าที่มีธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือมีความเสี่ยงสูง ธนาคารต้องมีการรายงานข้อมูลขั้นต่ำไปยังหน่วยงานต่อต้านการฟอกเงินโดยทันที ดังนี้

๑๐.๑ ชื่อเต็ม เลขบัตรประจำตัวประชาชน และที่อยู่ของบุคคลที่มาทำธุรกรรม

๑๐.๒ ชื่อเต็ม เลขบัตรประจำตัวประชาชน และที่อยู่ของผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงหรือผู้มอบอำนาจให้มาทำธุรกรรมแทน

๑๐.๓ ข้อมูลการทำธุรกรรมของลูกค้า เช่น ชื่อผู้มาทำธุรกรรม มูลค่าธุรกรรมที่สูงกว่าที่หน่วยงานต่อต้านการฟอกเงินกำหนดหรือธุรกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับเงินฝากที่เป็นเงินสดและการถอนเงิน การแลกเปลี่ยนเงินสกุลต่างประเทศ การโอนเงินที่มีการสั่งซื้อ-ขายสินค้า และธุรกรรมอื่นๆ ที่เข้าข่ายการฟอกเงิน

๑๑. การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและการโอนข้ามประเทศ บุคคลที่เข้าหรือออกนอกสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีภาระการเงินสด การจ่ายค่าสินค้ำ ค่าวัตถุดิบ ที่มีกำหนดระยะเวลา ต้องสำแดงตนมูลค่าเงินสด เอกสารการชำระเงินค่าสินค้ำ ค่าวัตถุดิบ

ที่มีกำหนดระยะเวลาให้แก่เจ้าหน้าที่เมื่อมีการ โอนข้ามแดน และให้ใช้แบบฟอร์มที่หน่วยงานต่อต้านการฟอกเงินกำหนด และเจ้าหน้าที่ศุลกากรที่อยู่ต่างแดนจะตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารและสินค้าที่ได้สำแดงไว้และนำส่งให้หน่วยงานต่อต้านการฟอกเงินตามที่กำหนด

๑๒. บุคคลที่มีความเสี่ยงสูง สำหรับลูกค้าประเภทนี้จะต้องนำส่งข้อมูลและเอกสารหลักฐาน ไปยังหน่วยงานกำกับดูแล โดยจะต้องกำหนดให้ลูกค้ามีลายมือชื่อของผู้มีอำนาจในการทำธุรกรรมหรือผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้อนุมัติก่อนการทำธุรกรรมหรือสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า รวมทั้งธนาคารต้องมีการกำหนดมาตรการหรือแนวทางการให้ได้ว่าซึ่งข้อมูลที่เป็นแหล่งที่มาของรายได้หรือทรัพย์สินของลูกค้า เพื่อให้แน่ใจว่าลูกค้าไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย นอกจากนี้ ต้องมีการติดตามความเคลื่อนไหวในการทำธุรกรรมของลูกค้าอย่างต่อเนื่องด้วย

๑๓. สถาบันการเงินลูกค้าที่อยู่ในต่างประเทศ ธนาคารต้องดำรงความสัมพันธ์กับสถาบันการเงินลูกค้าที่อยู่ในต่างประเทศ เพื่อให้ความสัมพันธ์ดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและเป็นไปตามมาตรฐานสากล ธนาคารต้องดำเนินการดังนี้

๑๓.๑ ตรวจสอบข้อมูลของสถาบันการเงินลูกค้าว่าถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ และตรงตามวัตถุประสงค์การจัดตั้งบริษัทหรือไม่

๑๓.๒ ติดตามข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงินลูกค้าที่อยู่ในต่างประเทศ

๑๓.๓ พิจารณาข้อมูลสินทรัพย์ การขอสินเชื่อ และการกำกับดูแลของหน่วยงานที่กำกับดูแลสถาบันการเงินลูกค้าที่อยู่ในต่างประเทศว่ามีมาตรฐานเพียงใด โดยพิจารณาจากข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะ

๑๓.๔ ต้องมั่นใจได้ว่าผู้บริหารระดับสูงหรือคณะกรรมการของสถาบันการเงินลูกค้ามีส่วนร่วมในการพิจารณาอนุมัติการทำธุรกรรมของสถาบันการเงินลูกค้าดังกล่าว

๑๓.๕ ประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติตามกฎหมายด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของสถาบันการเงินลูกค้า

๑๔. หน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานด้านกำกับดูแลของธนาคารหรือสถาบันการเงิน ในการปฏิบัติตามมาตรฐานด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ธนาคารจำเป็นต้องมีหน่วยงานกลางเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย โดยหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นจะมีหน้าที่หลักดังนี้

๑๔.๑ ดำเนินการตรวจสอบและควบคุมให้ธนาคารปฏิบัติตามกฎหมาย

๑๔.๒ จัดทำประกาศหรือหลักเกณฑ์ภายในเกี่ยวกับการตรวจสอบเพื่อทราบ

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า เพื่อให้พนักงานปฏิบัติตาม ได้อย่างถูกต้อง และต้องสอดคล้องกับกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ปัจจุบัน

๑๔.๓ จัดทำแนวทางการกำกับควบคุมธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของธนาคาร โดยให้อยู่ภายใต้ขอบเขตที่หน่วยงานต่อต้านการฟอกเงินกำหนด

๑๔.๔ กำหนดมาตรการหรือหลักเกณฑ์เพื่อป้องกันกลุ่มบุคคลหรือใครก็ตามใช้อำนาจหรือมาทำหน้าที่ให้ความเห็นชอบธุรกรรมแทนคณะกรรมการหรือคณะผู้บริหารระดับสูง

๑๕. หน่วยงานต่อต้านการฟอกเงินอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่ง สปป. ลาว มีหน้าที่ความรับผิดชอบที่สำคัญดังนี้

๑๕.๑ ติดตามความเคลื่อนไหวของธุรกรรมที่ธนาคารหรือสถาบันการเงินตามที่ได้แจ้งธุรกรรมแต่ละประเภทมา ไม่ว่าจะเป็นธุรกรรมที่มีความเสี่ยงสูงหรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

๑๕.๒ วิเคราะห์ธุรกรรมและรายงานข้อมูลการทำธุรกรรมที่เกิดขึ้นในประเทศและต่างประเทศที่อยู่ภายใต้กฎหมายด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

๑๕.๓ ให้คำแนะนำในการปฏิบัติตามกฎหมายด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

๑๕.๔ จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมและการให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้ปฏิบัติตามกฎหมายด้านการฟอกเงิน

๑๕.๖ รายงานกิจกรรมการดำเนินงานต่างๆ ไปยังรัฐบาลของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและหน่วยงานทางการอื่นๆ ตามที่ร้องขอ

๑๕.๗ ออกกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ทางการเพื่อให้สถาบันการเงินปฏิบัติตาม

๑๕.๘ หน่วยงานต่อต้านการฟอกเงินจะจัดเก็บข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย หรือข้อมูลที่ได้จากการสืบสวนสอบสวนเพิ่มเติม โดยข้อมูลและเอกสารหลักฐานเหล่านี้จะจัดเก็บเป็นเวลา ๕ ปี แล้วจึงนำไปทำลาย

๑๕.๑๐ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานต่อต้านการฟอกเงินของต่างประเทศและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีการทำข้อตกลงร่วมกันในการรับส่งข้อมูล หรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายระหว่างกัน

๑๖. บทลงโทษ บุคคลธรรมดาและนิติบุคคล หากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

ด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ธนาคารแห่ง สปป. ลาว จะมีการตั้งเตือนก่อน และหลักจากนั้นหากธนาคารหรือสถาบันการเงินฝ่าฝืนอีกจะได้รับโทษปรับ ตั้งแต่ ๑๐ – ๓๐ ล้านกีบ และลงโทษตามที่เห็นสมควร

๑๗. ความผิดมูลฐานซึ่งมีความผิดทางอาญา ตามกฎหมายการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีความผิดทั้งหมด ๒๑ มูลฐาน^๘

๑๘. สถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมมีทั้งหมด ๑๕ ประเภท ได้แก่

๑๘.๑ ธนาคารพาณิชย์

๑๘.๒ สถาบันการเงิน

๑๘.๓ บริษัทประกัน

๑๘.๔ บ่อนการพนัน คาสีโน แผลงขายสลากกินแบ่งรัฐบาล

๑๘.๕ ธุรกิจที่เกี่ยวกับการให้สินเชื่อทุกประเภท

๑๘.๖ ร้านรับจํานำ

๑๘.๗ บริษัทให้สินเชื่อเช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง

๑๘.๘ บริษัทที่ประกอบธุรกิจโอนเงินไปยังต่างประเทศ

๑๘.๙ บริษัทที่ประกอบธุรกิจหรือตัวแทนขายบัตรเครดิต เช็คเดินทาง ครีฟ

และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑๘.๑๐ บริษัทหลักทรัพย์หรือบริษัทที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการทางการเงินเพื่อค้าหลักทรัพย์

๑๘.๑๑ ร้านแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

๑๘.๑๒ บริษัทที่จัดหาบริการด้านการลงทุนหรือบริหารเงินลงทุนทั้งในนามของบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล

^๘ ความผิดมูลฐานซึ่งถือว่าเป็นความผิดทางอาญาและเข้าข่ายความผิดฐานฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย มีทั้งหมด ๒๑ มูลฐาน ได้แก่ การก่อการร้าย การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย การค้ำมนุษย์และเด็ก การค้าประเวณี การหลบหนีออกนอกประเทศ ค้ายาเสพติด ค้าอาวุธและของเถื่อน ปกปิดและทำธุรกิจสถานให้บริการ คอร์รัปชั่น การให้หรือรับสินบน นื้อ โกงประชาชน ชักยอก ชิงทรัพย์ ขโมยทรัพย์สิน ปลอมแปลงเงินตรา ฆาตกรรม หรือทำให้ผู้อื่นบาดเจ็บทางร่างกายอย่างสาหัส กักขังหน่วงเหนี่ยว หลบภาษีศุลกากร กรร โชกทรัพย์ ซื้อขายหลักทรัพย์ไม่เป็นธรรม และอาชญากรรมตามที่กฎหมายกำหนด

๑๘.๑๓ ธุรกิจค้าวัตถุดิบและของเก่า

๑๘.๑๔ สำนักนายความ

๑๘.๑๕ อาชีพอื่นตามที่กฎหมายประกาศเพิ่มเติม

เปรียบเทียบมาตรฐานการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า

จากการที่ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเกี่ยวกับมาตรฐานด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายที่สำคัญ คือ หลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ทั้งมาตรฐานสากลของ FATF ของประเทศไทย และประเทศที่มีมาตรฐาน ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ สิงคโปร์ ฮองกง และประเทศที่ไม่มีมาตรฐานด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ได้แก่ กัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แล้ว พบประเด็นสำคัญที่ทำให้เห็นถึงความแตกต่างของสาระสำคัญของกฎหมายที่บังคับใช้ในแต่ละประเภทที่ทุกประเทศต้องปฏิบัติภายใต้มาตรฐานสากลเดียวกัน โดยสรุปได้ดังนี้

๑. การขอเอกสารแสดงตน เป็นขั้นตอนที่สำคัญอีกขั้นตอนหนึ่งเมื่อลูกค้ามาขอเปิดบัญชี ซึ่งเป็นด่านแรกที่ธนาคารต้องปฏิบัติ เพราะถ้าหากปฏิบัติไม่ครบถ้วน ธนาคารต้องมีภาระในการติดตามเอกสารหลักฐานตามข้อมูลขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดจากลูกค้าให้ครบถ้วน ซึ่งอาจทำให้ลูกค้าเกิดความไม่พอใจ โดยกฎหมายแต่ละประเทศได้กำหนดการขอเอกสารขั้นต่ำที่จำเป็นเพื่อสามารถนำไประบุตัวตนของลูกค้าและตรวจสอบเพิ่มเติมว่า ลูกค้าและผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลเดียวกันหรือไม่ ในแต่ละประเทศจะมีการกำหนดรายชื่อข้อมูลและเอกสารหลักฐานที่คล้ายกันคืออย่างน้อยต้องประกอบด้วย ชื่อเต็ม เลขประจำตัวประชาชนหรือเลขที่หนังสือเดินทาง อาชีพ สัญชาติ แหล่งที่มาของรายได้ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ สำหรับบุคคลธรรมดา และหนังสือรับรองจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท เลขทะเบียนนิติบุคคล เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร เอกสารแสดงตนของกรรมการผู้มีอำนาจลงนามและผู้รับมอบอำนาจ สำหรับนิติบุคคล ซึ่งประเทศที่ยกตัวอย่างมาเปรียบเทียบจะมีหลักเกณฑ์ไม่แตกต่างกันมากนัก เว้นแต่ ฮองกง ที่มีการตรวจสอบลูกค้าเพิ่มเติมโดยการหาเอกสารอื่นๆ ที่สามารถนำพิจารณาเพิ่มเติม เช่น ใบแจ้งชำระค่าสาธารณูปโภคอย่างน้อย ๓ เดือนที่ผ่านมา เพื่อให้มั่นใจว่าลูกค้าแสดงข้อมูลที่อยู่จริง มีตัวตนจริง และสอดคล้องกับเอกสารอื่นๆ ซึ่งถือเป็นมาตรฐานที่เข้มงวดมากหากจะนำมาบังคับใช้กับประเทศไทย

๒. การพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าเชิงลึก ตามมาตรฐานของคณะกรรมการ FATF กำหนดขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูลลูกค้าไว้อีกประการหนึ่งคือ หากลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูง ธนาคารต้องดำเนินการตรวจสอบข้อมูลลูกค้าเชิงลึก โดยต้องขอข้อมูลและเอกสารเพิ่มเติม ในส่วนของประเทศไทย เนื่องจากคณะกรรมการ FATF มอบหมายให้ IMF ประเมินสถาบันการเงินว่ามี การปฏิบัติตามแนวทางมาตรฐานสากลหรือไม่ สำนักงาน ปปง. จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุง กฎหมายให้สอดคล้องกับมาตรฐาน FATF โดยการเพิ่มเติมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า เชิงลึกที่เข้มข้นขึ้น ในขณะที่กำหนดหลักเกณฑ์ที่เป็นแนวทางปฏิบัติไว้กว้างๆ คือ ให้ธนาคาร ติดตามความเคลื่อนไหวทางการเงินของลูกค้า และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมของลูกค้า เพิ่มขึ้น แต่ประเทศที่มีมาตรฐานด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทาง การเงินแก่การก่อการร้ายจะมีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า ธนาคารหรือผู้มีหน้าที่รายงานต้อง ดำเนินการอะไรบ้าง แต่ละกิจกรรมต้องดำเนินการอย่างไร มากน้อยเพียงใด และหน่วยงานทางการ ที่บังคับใช้กฎหมายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือบริการของสถาบันการเงินเป็นอย่างดี และมีการอ้างอิงถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถบังคับใช้ได้จริงและปราบปรามผู้กระทำ ความผิดไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง นอกจากนี้ บางประเทศมีการกำหนดความถี่ในการติดตามข้อมูลของ ลูกค้าให้ครบถ้วนภายใน ๖ เดือน ถ้ายังไม่ครบจะผ่อนผันต่อไปอีกระยะหนึ่ง แต่ถ้าหากไม่ได้ข้อมูล จะปฏิเสธการทำธุรกรรมกับลูกค้า ซึ่งมีความเข้มงวดมาก แต่ในทางกลับกัน ประเทศที่ไม่มี มาตรฐานด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการ ร้ายจะไม่มีภาระบูรณาการละเอียดกระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าเชิงลึก ซึ่ง ไม่เป็นไปตามมาตรฐานของ FATF จึงจำเป็นที่ประเทศเหล่านี้ต้องปรับปรุงกฎหมายและเพิ่ม หลักเกณฑ์ดังกล่าวไว้

๓. การหาผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง เพื่อให้สามารถสืบหาตัวผู้กระทำความผิด ด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายได้นั้น ตามมาตรฐาน FATF จึงได้ กำหนดในหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าว่า ธนาคารต้องหาผู้ได้รับ ผลประโยชน์ที่แท้จริง เพื่อจะได้ทราบว่า ธุรกรรมที่ลูกค้าทำมีที่มาและแหล่งเงินมาจากใคร ที่ไหน เมื่อไหร่ วัตถุประสงค์อะไร ซึ่งประเทศส่วนใหญ่มีการกำหนดวิธีการหาผู้ได้รับผลประโยชน์ที่ แท้จริง รวมถึงประเทศไทยด้วย เพียงแต่วิธีที่แตกต่างกัน คือ การกำหนดผู้ได้รับผลประโยชน์ที่ แท้จริง สำหรับลูกค้านิติบุคคล ทุกประเทศจะกำหนดให้เจ้าของบัญชีหรือเจ้าของธุรกิจเป็นผู้ ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง แต่สำหรับลูกค่านิติบุคคล กำหนดให้บุคคลธรรมดาที่ทำหน้าที่ดังนี้คือ ผู้มีอำนาจในการจัดการบัญชี ผู้บริหารสูงสุด ผู้ถือหุ้นของลูกค่านิติบุคคล เป็นผู้ได้รับผลประโยชน์ ที่แท้จริง แต่สัดส่วนการมีอำนาจของบุคคลเหล่านี้จะแตกต่างกันแต่ละประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา

อังกฤษ สิงคโปร์ และประเทศไทย กำหนดสัดส่วนการถือหุ้นหรือการมีอำนาจหรือการมีสิทธิออกเสียง มากกว่าร้อยละ ๒๕ ขึ้นไป ถึงจะถือเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงได้ แต่ฮ่องกงกำหนดว่า มากกว่าร้อยละ ๑๐ ขึ้นไป ซึ่งถือว่าเข้มงวดมากกว่าประเทศอื่นๆ แต่หากไม่พบบุคคลธรรมดาในการบริหารจัดการหรือการถือหุ้นหรือการมีสิทธิในทอดที่ ๑ ต้องหาบุคคลธรรมดาในทอดต่อๆ ไป ซึ่งแทบทุกประเทศมีวิธีการหาที่คล้ายคลึงกัน คือไม่ได้ระบุเกณฑ์ไว้ชัดเจนว่า ต้องหาในทอดต่อๆ ไปกี่ทอด ในสัดส่วนเท่าใด ทำให้แต่ละประเทศมีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงาน แต่สำหรับประเทศที่ไม่มีมาตรฐานด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายมีการกำหนดการหาผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงเป็นหลักเกณฑ์กว้างๆ ไม่ได้กำหนดสัดส่วนแต่อย่างใด มีระบุเพียงผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงจะเป็นผู้มีอำนาจในการจัดการของลูกค้ายาเสพติดเท่านั้น

๔. การบริหารความเสี่ยง เนื่องจากธนาคารเป็นช่องทางที่ผู้กระทำความผิดมักใช้เป็นช่องทางในการก่ออาชญากรรมหรือกระทำความผิดด้านฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย จึงต้องมีการควบคุมความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ดังนั้น ธนาคารจึงต้องมีการบริหารความเสี่ยงที่ดี และในการบริหารความเสี่ยงนี้ บางประเทศกำหนดมาตรการการบรรเทาความเสี่ยงไว้หลายระดับ โดยประเทศไทยจะกำหนดปัจจัยในการพิจารณาการประเมินความเสี่ยงไว้ ๒ ปัจจัย คือ ตัวลูกค้าและผลิตภัณฑ์ และสหรัฐอเมริกาจะกำหนดไว้ ๔ ปัจจัย ได้แก่ ธุรกิจ ตัวลูกค้า องค์กร และผลิตภัณฑ์หรือบริการ และแต่ละปัจจัย มีการกำหนดวิธีการประเมินความเสี่ยงไว้อย่างละเอียด เหตุผลของการประเมินความเสี่ยงผลิตภัณฑ์หรือบริการ เนื่องจากสถาบันการเงินโดยเฉพาะธนาคารมีการให้บริการทางการเงินที่หลากหลาย และเป็นนวัตกรรมใหม่ๆ ซึ่งทำให้เห็นว่าหน่วยงานกำกับดูแลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของสหรัฐอเมริกามีความละเอียดรอบคอบ สามารถเข้าใจถึงแต่ละผลิตภัณฑ์หรือบริการได้อย่างชัดเจน เนื่องจากในหลักเกณฑ์จะมีการกำหนดวิธีปฏิบัติแยกไว้ตามประเภทของผลิตภัณฑ์หรือบริการ ไม่ว่าจะเป็น การฝากเงิน การถอนเงิน การโอนเงินผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ ธุรกิจธนาคารออนไลน์ การซื้อขายหลักทรัพย์ ผลิตภัณฑ์ประกัน ทรัสต์และการรับฝากหลักทรัพย์ ผลิตภัณฑ์ด้านการลงทุน ผลิตภัณฑ์บัตร ผลิตภัณฑ์ด้านสินเชื่อ ธุรกิจแลกเปลี่ยนเงิน เช็คเคลียร์ริง ธุรกิจตราสารทางการเงิน ธุรกิจผ่านเครื่องถอนเงินอัตโนมัติ ธุรกิจ Trade Finance ซึ่งถือว่าครอบคลุมการให้บริการทางการเงินทั้งหมด ทำให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง สำหรับอังกฤษจะมีแนวทางเดียวกับหลักเกณฑ์กลางของสหภาพยุโรป ซึ่งสหภาพยุโรปจะกำหนดไว้เช่นเดียวกับสหรัฐอเมริกา แต่ไม่ได้กำหนดรายละเอียดไว้เช่นเดียวกับสหรัฐอเมริกา ส่วนฮ่องกงและสิงคโปร์มีหลักเกณฑ์คล้ายกับประเทศไทยคือเน้นเฉพาะ

การประเมินความเสี่ยงที่ตัวลูกค้าและผลิตภัณฑ์หรือบริการ และสำหรับกัมพูชาและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวจะเน้นไปที่การประเมินที่ตัวลูกค้าอย่างเดียว โดยยังไม่มีเกณฑ์การกำหนดให้ประเมินความเสี่ยงด้านผลิตภัณฑ์หรือบริการด้วย

๕. ความผิดมูลฐานและอาชญากรรม ในการกำหนดว่าความผิดใดบ้างจะเข้า

ข่าวความผิดด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ตามมาตรฐานของ FATF จะกำหนดให้ความผิดทางอาญาเป็นความผิดมูลฐานด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ดังนั้น แต่ละประเทศซึ่งมีความผิดทางอาญาแตกต่างกันตามปัญหาที่เกิดขึ้นแต่ละประเทศ แต่หากประเทศนั้นกำหนดขอบเขตความผิดให้ละเอียดมากขึ้นเท่าใด จะทำให้การสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดได้ง่ายขึ้น เนื่องจากความผิดของอาชญากรดังกล่าวอาจเป็นความผิดที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายตั้งแต่ ๒ ฉบับ ขึ้นไป เช่น ความผิดทั้งตามกฎหมายฟอกเงิน กฎหมายการเปิดเผยความลับ และกฎหมายการก่อการร้าย ทำให้หน่วยงานทางการที่เข้ามากำกับดูแลมีเพิ่มมากขึ้น ทำให้การสืบหาตัวผู้ร้ายกระทำได้รวดเร็วขึ้นจากการประสานความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานทางการ ดังนั้น จะสังเกตได้ว่า ประเทศที่มีมาตรฐานด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายส่วนใหญ่มักจะมีการกำหนดความผิดมูลฐานค่อนข้างมาก บางประเทศมีมากกว่า ๑๐๐ ความผิดมูลฐาน สำหรับประเทศไทย ปัจจุบันกำหนดความผิดมูลฐานไว้จำนวน ๒๔ มูลฐานเท่านั้น ซึ่งอาจยังมีช่องโหว่ในการกระทำความผิดของอาชญากรได้ และประเทศที่ไม่มีมาตรฐานด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายมีจำนวนความผิดมูลฐานไม่แตกต่างจากประเทศไทยมากนัก

อาชญากรรมเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่หากลูกค้าเข้าข่ายจะต้องถูกจัดระดับความเสี่ยงเป็นความเสี่ยงสูง ในการกำหนดอาชญากรรม แต่ละประเทศมีการกำหนดตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ของประเทศเช่นกัน เนื่องจากบางอาชญากรรมอาจไม่มีหรือมีการประกอบอาชญากรรมลักษณะนั้นน้อยกว่าอีกประเทศหนึ่ง ทำให้อาชญากรรมมีความแตกต่างกัน จะเห็นได้ว่า ประเทศในเอเชียจะกำหนดอาชญากรรมไม่แตกต่างกันมากนักคือมีอาชญากรรมหลักๆ ที่ทุกประเทศมักประกอบอาชญากรรมกัน เช่น ค้าทอง ค้าอัญมณี ค้าอาวุธ ผลิตอาวุธ ตัวแทนบริษัทท่องเที่ยว ค้าวัตถุโบราณ ร้านแลกเปลี่ยนเงิน นายหน้าค้าที่ดิน ไร่รับจำนำ บุคคลที่สถานภาพทางการเมือง เป็นต้น แต่ประเทศในยุโรปและอเมริกา มีการกำหนดอาชญากรรมนอกเหนือจากอาชญากรรมเหมือนในเอเชียแล้ว เช่น ค้างานศิลปะ ประกอบธุรกิจทอผ้า สำนักงานทนายความ สำนักงานบัญชี ร้านสะดวกซื้อ ร้านขายของชำ ซึ่งเพิ่มประเภทงานให้ครอบคลุมธุรกิจทุกประเภทที่อาชญากรสามารถนำเงินสกปรกมาทำให้เป็นเงินสะอาดได้

๖. การจัดเก็บเอกสาร หลักเกณฑ์การจัดเก็บเอกสารของแต่ละประเทศมีระยะเวลาการจัดเก็บเอกสารที่ใกล้เคียงกัน คือ ให้ธนาคารจัดเก็บเอกสาร ตั้งแต่ ๕ – ๑๐ ปี และให้นับตั้งแต่ที่สิ้นสุดความสัมพันธ์กับลูกค้า และให้จัดเก็บเอกสารหลักฐานการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงของลูกค้าเชิงลึกและที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรม ซึ่งเป็นวิธปฏิบัติของทุกประเทศ

ความจำเป็นที่สถาบันการเงินประเภทธนาคารพาณิชย์ไทยต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย

๑. เพื่อให้มาตรการด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายมีเพียงแนวปฏิบัติเดียวทั่วโลก นั่นคือ แต่ละประเทศมีแนวปฏิบัติที่คล้ายคลึงกันและสอดคล้องกับมาตรฐาน FATF ไม่ว่าจะอาชญากรจะทำธุรกรรมที่ประเทศใด ย่อมต้องได้รับการปฏิบัติตามกฎหมายสากลเดียวกัน

๒. มาตรการด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายเป็นมาตรการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อปราบปรามผู้กระทำความผิดไม่ได้จัดทำขึ้นมาเพื่อแข่งขันกับประเทศอื่นๆ

๓. เพื่อสามารถดำเนินการตามกฎหมายกับทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔. เพื่อเปิดช่องให้สามารถนำบทบัญญัติในกฎหมายนี้ไปบังคับใช้กับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในกฎหมายอื่นๆ ได้

๕. เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวกับความผิดมูลฐาน

๖. เพื่อพนักงานเจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการตามกฎหมายและสืบหาตัวผู้กระทำความผิดได้รวดเร็วขึ้น

๗. เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา เนื่องจากสามารถเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติ ค.ศ. ๑๙๘๘

ด้านธุรกิจกับคู่ค้าต่างประเทศ

๑. มาตรการด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายถือเป็นมาตรการที่มีความเท่าเทียมกันในทางปฏิบัติ ดังนั้น มาตรการนี้จะสร้างการแข่งขันที่เป็นธรรมในการประกอบธุรกิจแต่ละประเภท

๒. หากธนาคารมีมาตรฐานด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายจะสามารถสร้างกับไว้วางใจเชื่อถือให้กับลูกค้า โดยเฉพาะลูกค้าที่อยู่ในต่างประเทศที่มีมาตรฐานด้านนี้

๓. เพื่อป้องกันอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากในการโอนเงินผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์มีการตรวจสอบทั้งผู้ส่งเงินและผู้รับเงินปลายทางว่าเงินที่ถูกโอนจะไปยังที่ใดด้วยวัตถุประสงค์อะไร ทำให้ช่วยกั้นกรองลูกค้าได้เบื้องต้นว่ามีรายชื่อเป็นบุคคลที่ต้องสงสัยว่าเป็นอาชญากรหรือผู้ก่อการร้ายหรือมีความเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อเป็นลดความเสี่ยงในการที่อาชญากรใช้เป็นช่องทางฟอกเงิน

๔. การดำเนินการตามมาตรการทำให้เสียเวลาในการตรวจสอบข้อมูลลูกค้าเพิ่มเติม ๒ – ๓ นาที แต่สามารถลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นต่อธนาคาร เป็นมูลค่าที่นับไม่ได้ รวมถึงปกป้องชื่อเสียงของธนาคารด้วย

๕. เนื่องจากทั้งธนาคารและลูกค้าต่างต้องปฏิบัติตามหลักการมาตรฐานสากลเดียวกัน ดังนั้น จึงทำให้ทั้งสองฝ่ายมีมาตรฐานการปฏิบัติที่ใกล้เคียงกัน และปฏิบัติไปในแนวเดียวกัน

๖. สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับธนาคารว่าไม่ได้สนับสนุนในการเป็นแหล่งที่ใช้ในการฟอกเงิน

ด้านความน่าเชื่อถือในการดำเนินธุรกิจ

๑. หากธนาคารมีมาตรฐานและระบบงานด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายที่มีและเพียงพอ จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุน ทำให้เกิดการไหลเข้าของเงินทุน

๒. การแข่งขันของธุรกิจเป็นไปอย่างเสรี เนื่องจากมาตรฐานเป็นไปตามแนวปฏิบัติสากล ทำให้กลุ่มประเทศที่รวมตัวกันเพื่อวัตถุประสงค์ด้านการเงินแบบเดียวกัน สามารถกระทำได้อย่างเสรีไม่ว่าจะดำเนินการที่ประเทศใดก็ตามที่เข้าร่วมเป็นสมาชิก

๓. ในช่วงภาวะเศรษฐกิจไม่ดี ทำให้อัตราเงินเพื่อเพิ่มขึ้น และหากประเทศไม่มีมาตรการด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายที่ดีพอ ยิ่งทำให้นักลงทุนขาดความน่าเชื่อถือ แต่หากมีมาตรการด้านการฟอกเงินที่ดีพอ มีผลให้อัตราเงินเพื่อลดลงได้ เนื่องจากนักลงทุนหรือลูกค้าจากต่างประเทศมีความเชื่อถือและต้องการมาลงทุนดำเนินธุรกิจด้วย

๔. สามารถป้องกันและกีดกันทางการค้า จากที่ได้กล่าวไว้ในข้อข้างต้น เมื่อหลายประเทศ รวมตัวกันเพื่อวัตถุประสงค์เดียวกัน และใช้มาตรฐานด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายเดียวกันจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำและการกีดกันทางการค้าได้

๕. การมีมาตรการที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพ จะช่วยลดปัญหาการก่ออาชญากรรมและการใช้ธนาคารเป็นช่องทางในการฟอกเงินทางอ้อม ซึ่งจะช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของรัฐบาลในด้านการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเนื่องจากอาชญากรรมลดลง

สรุป

จากที่กล่าวมาในบทนี้ จะเห็นได้ว่า ทุกประเทศทั่วโลกต่างตระหนักถึงความสำคัญในการป้องกันปัญหาการฟอกเงินและปัญหาการก่อการร้าย ซึ่งเป็นภัยคุกคามใหม่ที่น่าเกรงกลัว จึงต้องกำหนดมาตรการด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายแต่ละประเทศให้อยู่ภายใต้มาตรฐานเดียวกัน โดยมาตรฐานสากลที่ต้องปฏิบัติตามคือ ข้อแนะนำ ๔๐ ประการ ของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน หรือ FATF หากประเทศใดไม่มีกรอบแนวทางและไม่สามารถปฏิบัติตาม FATF จะประกาศให้ประเทศนั้นเป็นประเทศที่ต้องมีการปรับปรุงมาตรฐานด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายอย่างเร่งด่วน เพราะอาจทำให้กลุ่มอาชญากรใช้พื้นที่ดังกล่าวเป็นฐานปฏิบัติการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย รวมทั้งได้รับผลกระทบจากประเทศอื่น โดยการคว่ำบาตรและกีดกันการดำเนินการด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเงิน ด้านการค้า จึงไม่เป็นการดีหากประเทศไทยจะมีรายชื่ออยู่ในกลุ่มประเทศที่ไม่มีมาตรฐานเมื่อเปรียบเทียบกับมาตรการของหลายๆ ประเทศ กล่าวได้ว่า ประเทศที่มีมาตรฐานจะค่อนข้างให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามมาตรฐานสากล พนักงานรวมถึงลูกค้าให้ความร่วมมือและใส่ใจในการปฏิบัติตามอย่างจริงจัง ทั้งนี้ สถาบันการเงินจะปฏิบัติตามเพียงอย่างเดียวไม่ได้หากหน่วยงานกำกับดูแลเพิกเฉยหรือไม่ให้ความดูแลและพยายามเข้าใจถึงข้อจำกัดและอุปสรรคในการปฏิบัติตามกฎหมาย ดังนั้น หน่วยงานทางการเป็นแรงผลักดันในการบังคับใช้กฎหมายที่ทำให้สามารถปฏิบัติได้จริง และต้องมีความเข้าใจในธุรกิจของผู้ถูกบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งจะทำให้สถาบันการเงินให้ความไว้วางใจและเชื่อมั่นว่า สิ่งที่ปฏิบัติเป็นสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม เมื่อผู้ศึกษาได้ทำการเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าระหว่างประเทศไทยและประเทศต่างๆ เห็นความแตกต่างได้อย่างชัดเจน และทราบเหตุผลว่าเหตุใดในการประเมินเมื่อปี ๒๕๕๐ ประเทศไทยถึงไม่

ผ่านเกณฑ์การประเมิน ที่ทำให้เป็นที่มาในการปรับปรุงกฎหมายในปี ๒๕๕๖ และปัจจุบันอยู่ระหว่างเตรียมความพร้อมสำหรับการประเมินการปฏิบัติตามกฎหมายในปี ๒๕๕๘ นั้น ผู้ศึกษามองว่า ประเทศไทยยังขาดความรู้ในผลิตภัณฑ์หรือบริการแต่ละประเภท เพื่อที่จะนำมากำหนดเป็นแนวปฏิบัติ ดังนั้น กฎหมายที่ออกมาเป็นภาพกว้างจึงทำให้ผู้ปฏิบัติความได้ไม่ตรงกัน ไม่ว่าจะองค์กรหรือสถาบันไหนจะปฏิบัติอย่างไร ตามกฎหมายไทยถือว่าไม่ฝ่าฝืนแต่หากเป็นมาตรฐานสากลถือว่ายังปฏิบัติไม่ครบถ้วน อย่างไรก็ตาม ใด ไร ก็ ดี เมื่อ เรา พิจารณาถึงหลักเกณฑ์ประเทศอื่นต้องมองย้อนกลับมาที่ประเทศไทยว่าเราจะปรับปรุงกฎหมายอย่างไรให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลแต่ต้องสามารถปรับใช้กับประเทศไทยได้ด้วยจึงจะถือว่ากฎหมายนั้นศักดิ์สิทธิ์จริง

บทที่ ๔

ข้อจำกัดของหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบ
ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (KYC/CDD) ต่อสถาบันการเงิน
ประเภทธนาคารพาณิชย์

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวปฏิบัติและทัศนคติของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลการปฏิบัติตามเกณฑ์การป้องกันการฟอกเงินและการป้องกันการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของสถาบันการเงินประเภทธนาคารพาณิชย์ทั้งธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก โดยผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้บริหารและพนักงานของธนาคารพาณิชย์ จำนวน ๑๐ แห่ง จากธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยทั้งหมด ๒๐ แห่ง

ผลการสัมภาษณ์

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้รับการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารและพนักงานที่ปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลการปฏิบัติตามเกณฑ์การป้องกันการฟอกเงินและการป้องกันการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของธนาคารพาณิชย์ที่จัดตั้งในประเทศไทย จำนวน ๑๐ แห่ง จากทั้งหมด ๒๐ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๕๐ ของธนาคารพาณิชย์ทั้งหมด โดยเป็นธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ จำนวน ๔ แห่ง ขนาดกลาง จำนวน ๓ แห่ง และขนาดเล็ก จำนวน ๓ แห่ง

ผู้เข้ารับการสัมภาษณ์มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารระดับสูงที่ควบคุมดูแลด้านการปฏิบัติตามเกณฑ์การป้องกันการฟอกเงินและการป้องกันการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ผู้บริหารระดับกลางและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านการป้องกันการฟอกเงินและการป้องกันการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายโดยเฉพาะ ซึ่งมีประสบการณ์การทำงานในด้านดังกล่าว ตั้งแต่ ๑ ปี จนถึง ๑๐ ปี ร้อยละ ๕๐ และตั้งแต่ ๑๑ ปีขึ้นไป ร้อยละ ๑๐ และหน่วยงานทางการที่กำกับดูแลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายคือ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าของธนาคารพาณิชย์

ข้อ ๑ ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าอย่างน้อยเพียงใด พร้อมอธิบายโดยสังเขป

ผู้รับการสัมภาษณ์ ซึ่งปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางการของธนาคารพาณิชย์ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ทุกแห่ง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าเป็นอย่างดี เนื่องจาก

๑. หลักเกณฑ์ดังกล่าวเป็นสิ่งจำเป็นที่ธนาคารพาณิชย์ในฐานะสถาบันการเงินประเภทหนึ่งต้องปฏิบัติตามภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

๒. เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของธนาคารพาณิชย์ ทำให้จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ด้านการป้องกันการฟอกเงินและหลักเกณฑ์การป้องกันการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

๓. มีบทลงโทษพนักงานผู้ปฏิบัติงานจึงทำให้มีความใส่ใจต่อข้อมูลลูกค้ามากขึ้น มีความสังเกตและความระมัดระวังในการทำธุรกรรมกับลูกค้าเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการปิดกั้นช่องทางการกระทำความผิดของอาชญากรอีกช่องทางหนึ่ง

ข้อ ๒ วัตถุประสงค์ของการจัดทำหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า

ผู้รับการสัมภาษณ์ปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางการของธนาคารพาณิชย์ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์การจัดทำหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า เนื่องจากตามข้อแนะนำของ FATF และมาตรฐานสากลจำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์ดังกล่าว เพื่อให้ทุกประเทศปฏิบัติตามแนวทางเดียวกัน รวมทั้งมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดไว้สำหรับธนาคารพาณิชย์ คือ

๑. เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์รู้จักตัวตนของลูกค้าก่อนที่จะรับมาเป็นลูกค้า และทราบถึงที่มาของลูกค้า เพื่อนำไปบริหารความเสี่ยงให้เหมาะสมกับลูกค้าแต่ละประเภท

๒. เพื่อป้องกันมิให้อาชญากรหรือผู้กระทำความผิดใช้ธนาคารพาณิชย์เป็นช่องทางในการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

๓. เพื่อไม่ให้พนักงานปฏิบัติผิดกฎหมายทั้งโดยตั้งใจหรือไม่ได้ตั้งใจ
๔. เพื่อให้พนักงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามที่พระราชบัญญัติ

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายกำหนด

ข้อ ๓ จากหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดขึ้น ธนาคารพาณิชย์ท่านมีขั้นตอนการปฏิบัติงานอย่างไรบ้าง (เช่น การกำหนดนโยบายการรับลูกค้า การตรวจสอบลูกค้ากับรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด การรายงานธุรกรรม การตรวจสอบการปฏิบัติงาน การจัดเก็บเอกสาร เป็นต้น)

ผู้รับการสัมภาษณ์ ซึ่งปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎหมายของธนาคารพาณิชย์ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก สามารถอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติงานตามหลักการทางกฎหมายได้ใกล้เคียงและสอดคล้องกัน โดยทุกธนาคารพาณิชย์มีการกำหนดนโยบายการรับลูกค้าเป็นกรอบกว้าง และกำหนดกระบวนการและแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบในแต่ละหน่วยงานภายใน โดยขั้นตอนที่สำคัญของนโยบายการรับลูกค้า คือ

๑. ธนาคารพาณิชย์ต้องทราบข้อมูลลูกค้า โดยการขอเอกสารแสดงตนของลูกค้าแต่ละประเภท ได้แก่ บุคคลธรรมดา ประกอบด้วย คนไทยหรือคนต่างด้าว นิติบุคคล ประกอบด้วย บริษัทที่จดทะเบียนจัดตั้งในประเทศไทยและบริษัทที่จดทะเบียนจัดตั้งในต่างประเทศทั้งในประเทศที่มีความเสี่ยงสูงหรือประเทศที่ไม่มีความเสี่ยง

๒. การตรวจรายชื่อลูกค้ากับรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินประกาศ เพื่อพิจารณาว่าบุคคลที่ธนาคารพาณิชย์จะรับเป็นลูกค้าเป็นบุคคลที่อยู่ในรายชื่อตามที่หน่วยงานทางการประกาศไว้หรือไม่

๓. การจัดระดับความเสี่ยง เป็นขั้นตอนหนึ่งในการบริหารความเสี่ยงของลูกค้า โดยแบ่งตามประเภทของลูกค้าและปัจจัยความเสี่ยงที่กำหนดภายใต้กฎกระทรวงว่าด้วยการพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า

๔. การติดตามความเคลื่อนไหวในการทำธุรกรรมของลูกค้า ธนาคารพาณิชย์มีหน้าที่ในการติดตามความเคลื่อนไหวในการทำธุรกรรมของลูกค้า รวมถึงการติดตามข้อมูลและเอกสารหลักฐานให้ครบถ้วนที่กำหนดข้อมูลขั้นต่ำในประกาศสำนักงานนายกรัฐมนตรื เรื่อง วิธีการแสดงตนของผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา ๑๖ (๑) และ ๑๖(๕)

๕. การจัดเก็บเอกสาร ซึ่งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย กำหนดให้จัดเก็บข้อมูลและเอกสารหลักฐาน เป็นเวลา ๕ ปี นับแต่วันที่ยุติความสัมพันธ์ ซึ่งธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่จัดเก็บเป็นเวลา ๕ ปี ตามที่กฎหมายกำหนด แต่บางธนาคารพาณิชย์ จัดเก็บเป็นเวลา ๑๐ หรือจัดเก็บตลอดไป ซึ่งถือว่ากำหนดเข้มงวดกว่าที่กฎหมายกำหนด

๖. การทบทวนความเสี่ยงของลูกค้า ในการบริหารความเสี่ยงของลูกค้าอีกขั้นตอนหนึ่ง คือ ธนาคารพาณิชย์มีหน้าที่ต้องมีการติดตามความเสี่ยงของลูกค้าอย่างใกล้ชิดเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลลูกค้า ดังนั้น จึงต้องมีการทบทวนความเสี่ยงของลูกค้าเป็นระยะๆ ซึ่งทุกธนาคารพาณิชย์มีการทบทวนความเสี่ยงของลูกค้าตามที่กฎหมายกำหนด

๗. จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน ระเบียบปฏิบัติงานภายใน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงาน โดยมีผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้อนุมัติหรือได้รับความเห็นชอบจากผู้เกี่ยวข้องก่อนนำมาประกาศใช้

ข้อ ๔ อธิบายขั้นตอนการรับลูกค้าของธนาคารพาณิชย์ท่าน

ผู้รับการสัมภาษณ์ ซึ่งปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางการของธนาคารพาณิชย์ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กทุกแห่ง ทราบขั้นตอนการรับลูกค้าเป็นอย่างดี โดยสามารถอธิบายขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดความสัมพันธ์กับลูกค้า โดยกระบวนการเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการสอบถามและขอเอกสารแสดงตนของลูกค้าแต่ละประเภท ได้แก่ บุคคลธรรมดา ประกอบด้วย คนไทยหรือคนต่างด้าว นิติบุคคล ประกอบด้วย บริษัทที่จดทะเบียนจัดตั้งในประเทศไทยและบริษัทที่จดทะเบียนจัดตั้งในต่างประเทศทั้งในประเทศที่มีความเสี่ยงสูงหรือประเทศที่ไม่มีความเสี่ยง เพื่อทำความรู้จักตัวตนของลูกค้าแล้วจึงตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า จากนั้นรวบรวม จัดเก็บและปรับปรุงข้อมูล เอกสารหลักฐานต่างๆ ของลูกค้าให้เป็นปัจจุบัน ขั้นตอนต่อมาธนาคารพาณิชย์จะดำเนินการจัดระดับความเสี่ยงและทบทวนความเสี่ยงของลูกค้าตามระยะเวลาที่กำหนด และมีการติดตามพฤติกรรมกรรมการทำธุรกรรมของลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูงเมื่อพบธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือพบว่าลูกค้าปรากฏในสื่อสาธารณะว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายจะมีการรายงานไปยังผู้บริหาร ขั้นตอนต่อไปจะเป็นการตรวจสอบ และจัดทำรายงานธุรกรรมให้ครบถ้วนตามที่กำหนด และเมื่อตรวจสอบพบว่าลูกค้ามีรายชื่ออยู่ประจายรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด ธนาคารจะปฏิเสธการทำธุรกรรม และรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยและรายงานทรัพย์สินของลูกค้าดังกล่าวไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ข้อ ๕ อธิบายขั้นตอนการตรวจสอบรายชื่อลูกค้ากับรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดของ ธนาคารพาณิชย์ท่าน

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่มีระบบงานของตนเองในการ ตรวจสอบรายชื่อลูกค้ากับรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดตามที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการ ฟอกเงินประกาศ ทั้งประกาศของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (UN Sanction) และ ประกาศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเอง แต่ยังมีธนาคารพาณิชย์บางแห่ง ที่ ยังคงใช้การตรวจสอบรายชื่อลูกค้ากับรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดด้วยวิธี Manual เนื่องจากในการ พัฒนาระบบงานเพื่อนำมาใช้ในวัตถุประสงค์สำหรับการตรวจสอบรายชื่อลูกค้ากับรายชื่อบุคคลที่ ถูกกำหนดจะใช้งบประมาณค่อนข้างสูง ซึ่งธนาคารพาณิชย์บางแห่งอาจมีข้อจำกัดในเรื่องดังกล่าว ประกอบกับลูกค้าของธนาคารพาณิชย์บางแห่งมีจำนวนไม่มาก สามารถดำเนินการด้วยวิธี Manual ได้ เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนลูกค้าของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ ซึ่งมีความจำเป็นต้องนำ ระบบงานเข้ามาอำนวยความสะดวก ดังนั้น วิธีการทำงานของระบบงานแต่ละธนาคารพาณิชย์อาจมี ความแตกต่างกัน แต่มีวัตถุประสงค์เดียวกันคือ เพื่อนำไปตรวจสอบรายชื่อลูกค้ากับรายชื่อบุคคลที่ กำหนด และเมื่อตรวจสอบแล้วพบว่าลูกค้าเป็นบุคคลคนเดียวกันกับที่สำนักงานป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงินประกาศรายชื่อธนาคารจะปฏิเสธการทำธุรกรรม และรายงานธุรกรรมใน ประเภท ปง. ๑ - ๐๑ คือ ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย และรายงานทรัพย์สินของลูกค้าไปยัง สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ข้อ ๖ อธิบายขั้นตอนการรายงานธุรกรรมเงินสด ธุรกรรมทรัพย์สิน ธุรกรรมโอนเงิน หรือชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ และธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของธนาคารพาณิชย์ท่าน

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ ซึ่งปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลการ ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางการของธนาคารพาณิชย์ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ทุกแห่ง มี ความเข้าใจและทราบถึงหลักเกณฑ์การรายงานธุรกรรมแต่ละประเภทตามที่กฎหมายกำหนด และ สามารถอธิบายได้เป็นอย่างดี โดยแต่ละธนาคารพาณิชย์มีขั้นตอนการรายงานธุรกรรมทุกประเภท ได้แก่

๑. ธุรกรรมเงินสด คือ ธุรกรรมที่ใช้เงินสดซึ่งมีมูลค่าตั้งแต่ ๒ ล้านบาทขึ้นไป ธนาคารพาณิชย์ต้องรายงานธุรกรรม ปง.๑ - ๐๑

๒. ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน คือ ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน ซึ่งมีมูลค่า ตั้งแต่ ๕ ล้านบาทขึ้นไป ธนาคารพาณิชย์ต้องรายงานธุรกรรม ปง.๑ - ๐๒

๓. ธุรกรรมโอนเงินหรือชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ คือ ธุรกรรมโอนเงิน หรือ

ธุรกรรมการชำระเงิน ชำระค่าสินค้าหรือบริการผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีมูลค่าตั้งแต่ ๑ แสนบาทขึ้นไป หรือเงินสด ตั้งแต่ ๑ แสนบาทขึ้นไป ธนาคารพาณิชย์ต้องรายงานธุรกรรม ปง.๑ - ๐๕ - ๕

๔. ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย คือ ธุรกรรมที่มีความผิดปกติ ซึ่งอาจมีความเกี่ยวข้องกับความคิดด้านการฟอกเงินหรือความคิดด้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ซึ่งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่มีการกำหนดมูลค่าทรัพย์สิน ธนาคารพาณิชย์สามารถรายงานได้ตั้งแต่ ๑ บาท

ในการรายงานธุรกรรมแต่ละประเภท ธนาคารพาณิชย์ต้องรายงานธุรกรรมไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยการดึงข้อมูลลูกค้าจากฐานข้อมูลลูกค้าของแต่ละธนาคารพาณิชย์ ซึ่งอาจมีรูปแบบหรือลักษณะต่างกัน แต่จะใช้ระบบงานในการดึงข้อมูล เพื่อรวบรวมนำส่งให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามกำหนดเวลา คือ เดือนละ ๒ รอบ ได้แก่ ข้อมูลระหว่างวันที่ ๑ - ๑๕ ของทุกเดือน ต้องนำส่งภายในวันที่ ๒๒ ของทุกเดือน และข้อมูลระหว่างวันที่ ๑๖ - ๓๑ ของทุกเดือน ต้องนำส่งภายในวันที่ ๗ ของเดือนถัดไป สำหรับธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ธนาคารต้องรายงานทันทีเมื่อพบธุรกรรมต้องสงสัย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดให้รายงานภายใน ๗ วัน นับตั้งแต่ได้มีเหตุอันควรสงสัย หรือนับแต่วันปรากฏข้อเท็จจริง

ข้อ ๗ ท่านมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยอย่างไรบ้าง

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ ซึ่งปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางการของธนาคารพาณิชย์ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก จะพิจารณาธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยตามแนวปฏิบัติของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามหลักการการพิจารณา ดังนี้

๑. ลูกค้าทำธุรกรรมโดยมีเจตนาหลีกเลี่ยงมิให้ต้องถูกรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือถูกสถาบันการเงินตรวจสอบเอง

๒. เป็นธุรกรรมที่อาจมีความเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานอย่างน้อยอย่างใดอย่างหนึ่ง จากทั้งหมด ๒๔ ความผิดมูลฐาน

๓. ธุรกรรมของลูกค้าที่เข้าข่ายเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ซึ่งธนาคารพาณิชย์จะดำเนินการตรวจสอบความผิดปกติของธุรกรรมว่าเข้าข่ายเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือไม่ โดยตรวจสอบความสอดคล้องมูลค่าการทำธุรกรรมกับข้อมูลการรู้จักตัวตนลูกค้า พฤติกรรมของลูกค้าว่ามีการทำธุรกรรมลักษณะเดียวกันนี้ในครั้งก่อนหน้าหรือไม่ โดยตรวจสอบจากเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น บัญชีเคลื่อนไหวทางการเงิน ข้อมูลลูกค้า เป็นต้น

ข้อ ๘ ธนาคารพาณิชย์ท่านมีระบบงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าหรือไม่

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ ซึ่งปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางการของธนาคารพาณิชย์ โดยธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่และขนาดกลางทุกแห่งจะมีระบบงานรองรับการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า สำหรับธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กจะมีเพียงบางแห่งเท่านั้นที่ยังไม่มีความจำเป็นในการพัฒนาระบบงานเพื่อนำมาใช้กับการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า เนื่องจากมีจำนวนลูกค้าน้อยอาจไม่คุ้มค่ากับค่าใช้จ่ายในการพัฒนาระบบงาน โดยแต่ละธนาคารพาณิชย์จะมีชื่อเรียกของระบบงานแตกต่างกันออกไป แต่วัตถุประสงค์การนำไปใช้คล้ายคลึงกัน โดยผู้รับการสัมภาษณ์ที่ปฏิบัติงานในธนาคารพาณิชย์ที่ยังไม่มีระบบมีความเห็นว่า ระบบงานมีความจำเป็นในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า แต่เนื่องจากการพัฒนาระบบงานมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนข้อมูลลูกค้าของธนาคารพาณิชย์ รวมทั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินยังไม่ได้มีแผนการสนับสนุนการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์เพื่อให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว จึงทำให้ธนาคารพาณิชย์บางส่วนดำเนินการด้วยวิธี Manual ซึ่งอาจทำให้ใช้เวลาค่อนข้างมากและผู้ปฏิบัติงานมีจำนวนจำกัดกับปริมาณธุรกรรมที่เข้ามาในแต่ละวัน

ข้อ ๙ ธนาคารพาณิชย์ท่านมีการตรวจสอบการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าอย่างไร

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ ซึ่งปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางการของธนาคารพาณิชย์ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีการตรวจสอบการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าทุกธนาคาร โดยมีความถี่ในการตรวจสอบเป็นรายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน และรายปี ขึ้นกับปริมาณธุรกรรมของแต่ละธนาคาร และข้อกำหนดขั้นต่ำของกฎหมาย ในการตรวจสอบหรือสอบทานจะดำเนินการหลายลักษณะ ได้แก่ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของพนักงานตามกฎหมาย การตรวจสอบการทำธุรกรรมของลูกค้า การสอบทานความเคลื่อนไหวทางการเงินและติดตามการทำธุรกรรม การทบทวนบัญชีและติดตามความเคลื่อนไหวทางบัญชีของลูกค้า ซึ่งโดยทั่วไปธนาคารจะมีการตรวจสอบทุกปี แต่วิธีการตรวจสอบหรือสอบทานอาจแตกต่างกันไปตามนโยบายของแต่ละธนาคาร

วิธีการตรวจสอบของธนาคารพาณิชย์ ได้แก่

๑. ตรวจสอบข้อมูลการระบุตัวตน เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลการแสดงตน เช่น ลูกค้าเปลี่ยนอาชีพที่เป็นอาชีพที่มีความเสี่ยงสูง แหล่งที่มาของรายได้มาจากประเทศที่มีความเสี่ยงสูงหรือมาจากประเทศที่ไม่มีมาตรฐานด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย เปลี่ยนหรือเพิ่มผู้มีอำนาจลงนามของลูกค้านิติบุคคล เป็นต้น ธนาคารพาณิชย์จะมีการปรับปรุงข้อมูลและหลักฐานการแสดงตนให้เป็นปัจจุบัน และเปลี่ยนระดับความเสี่ยงของลูกค้าให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด กรณีมีการเปลี่ยนแปลงความเสี่ยงลูกค้าให้สูงขึ้นหรือลดความเสี่ยงลง จะมีการขอข้อมูลและเอกสารประกอบตามระดับความเสี่ยงใหม่ แต่ต้องได้รับการอนุมัติจากผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานที่ดูแลลูกค้า

สำหรับลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูงธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่มีการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงของลูกค้าโดยการจัดทำ Enhance Due Diligence หรือที่รู้จักกันว่า “การจัดทำ EDD” เป็นกระบวนการที่ธนาคารพาณิชย์จะเพิ่มระดับความเข้มข้นในขั้นตอนต่างๆ ตั้งแต่ขั้นตอนการระบุตัวตน ขั้นตอนการบริหารความเสี่ยง ขั้นตอนการตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเงิน หรือธุรกรรมจนถึงขั้นตอนการทบทวนข้อมูลของลูกค้า

๒. ตรวจสอบบัญชีและติดตามความเคลื่อนไหวทางบัญชีของลูกค้า

กรณีพบว่าลูกค้ามีเหตุอันควรสงสัยหรือพบว่ามีการทำธุรกรรมที่ผิดปกติหรือมีมูลค่าสูงจากรายการเดินบัญชีของลูกค้า ซึ่งอาจมีความเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายจะมีการทบทวนข้อมูลการแสดงตนและระบุตัวตนของลูกค้า โดยการสอบถามแหล่งที่มาของเงิน วัตถุประสงค์จากลูกค้า จากนั้นจะตรวจสอบการดำเนินความสัมพันธ์ทางธุรกิจว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจที่ลูกค้าแจ้งไว้หรือไม่ ตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางบัญชีของลูกค้าว่ายังสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจตามข้อมูลลูกค้า ได้แก่ อายุ อาชีพ รายได้ แหล่งที่มาของรายได้ พื้นที่อยู่อาศัย ที่ลูกค้าแจ้งไว้หรือไม่ และหากสรุปแล้วพบว่ารายการที่ผิดปกติหรือน่าสงสัยอาจเกี่ยวข้องหรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายจะรายงานเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย และปรับระดับความเสี่ยงลูกค้าเป็นความเสี่ยงสูง ซึ่งลูกค้าความเสี่ยงสูง ธนาคารพาณิชย์จะเพิ่มความเข้มข้นในการติดตามและตรวจสอบมูลค่าการทำธุรกรรมหรือรูปแบบการเดินบัญชีตามประเภทผลิตภัณฑ์หรือบริการหรือช่องทางการใช้บริการที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ และกำหนดเงื่อนไขเพื่อตรวจจับรายการที่ผิดปกติหรือน่าสงสัยมากกว่าปกติ

๓. ติดตามความสัมพันธ์หรือยุติความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับลูกค้า

เมื่อได้ผลจากการทบทวนหรือจากการตรวจทานข้อมูลความเคลื่อนไหวทางบัญชีของลูกค้ามาพิจารณาแล้วจึงนำมาปรับปรุงความสัมพันธ์ทางธุรกิจหรือยุติความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับลูกค้า

๓.๑ ลูกค้าที่มีข้อมูลการแสดงตนไม่ครบถ้วน ธนาคารพาณิชย์จะดำเนินการขอข้อมูลลูกค้า ทบทวน ข้อมูลการแสดงตน และระบุตัวตนของลูกค้าใหม่ ก่อนเข้าสู่กระบวนการบริหารความเสี่ยง และการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า

๓.๓ ลูกค้าที่ไม่มีความเคลื่อนไหวในการเดินบัญชีหรือไม่มีการทำธุรกรรมมาเป็นเวลานานและไม่สามารถติดตามข้อมูลได้ ธนาคารพาณิชย์จะกำหนดมาตรการให้ลูกค้าต้องติดต่อธนาคารเพื่อขอข้อมูลและดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามข้อมูลดังกล่าว

ข้อ ๑๐ อธิบายขั้นตอนของระบบการจับเก็บข้อมูลและเอกสารของธนาคารพาณิชย์ท่าน

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ ซึ่งปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางการของธนาคารพาณิชย์ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ทุกแห่ง มีระบบการจับเก็บข้อมูลและเอกสารอย่างน้อยขั้นต่ำตามที่กฎหมายกำหนด คือ ๕ ปี นับแต่วันที่มีการทำธุรกรรมหรือวันที่มีการบันทึกข้อเท็จจริง แต่ธนาคารพาณิชย์บางแห่งจะมีการจับเก็บข้อมูลและเอกสารด้วยระยะเวลาที่มากกว่านั้น เช่น ๖ ปี หรือ ๑๐ ปี หรือจัดเก็บตลอดไป ซึ่งขึ้นอยู่กับกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ระเบียบการปฏิบัติงานภายในของแต่ละธนาคาร โดยการจับเก็บนั้นหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจะเก็บเอกสารหรือสำเนาเอกสารหลักฐานที่ลูกค้าได้ลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องแล้วไว้ในสถานที่ที่ปลอดภัยตั้งแต่วันที่ลูกค้าเปิดบัญชีหรือเริ่มมีความสัมพันธ์กับลูกค้า ซึ่งจัดเก็บตามระยะเวลาที่กำหนด รวมถึงหลักฐานการฝึกอบรมเกี่ยวกับการป้องกันการฟอกเงินและการป้องกันการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของพนักงานและเอกสารที่หน่วยงานทางการส่งให้ธนาคารพาณิชย์ดำเนินการหรือติดตามข้อมูล

นอกจากนี้ ในการจับเก็บข้อมูลลูกค้า ธนาคารพาณิชย์จะมีการจัดเก็บไว้ในฐานข้อมูลของธนาคารด้วย อาจมีการเรียกชื่อของฐานข้อมูลแตกต่างกันไปแต่ละธนาคาร ซึ่งฐานข้อมูลมีไว้สำหรับการปฏิบัติงานและเพื่อความสะดวกรวดเร็วของพนักงานเมื่อลูกค้ามีข้อมูลเปลี่ยนแปลง ซึ่งพนักงานสามารถปรับปรุงข้อมูลลูกค้าได้ทันที ทั้งนี้ การใช้งานของฐานข้อมูลขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์แต่ละธนาคารพาณิชย์ว่าจะทำอะไรบ้าง เช่น จัดเก็บประวัติและข้อมูลการทำธุรกรรมเชื่อมโยงข้อมูลการทำธุรกรรมแต่ละประเภท นำข้อมูลทั้งหมดไปตรวจสอบกับรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดแบบอัตโนมัติ การทบทวนข้อมูลลูกค้าตามระยะเวลาที่กำหนด เป็นต้น สำหรับการจับเก็บ

เอกสารธนาคารพาณิชย์บางแห่งมีการว่าจ้างผู้ให้บริการภายนอกเป็นผู้จัดเก็บเอกสารหลักฐานของธนาคาร ซึ่งมีการจัดเก็บเอกสารที่มีระบบและมีมาตรฐาน

ข้อ ๑๑ ธนาคารพาณิชย์ท่านดำเนินการตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าอย่างไร กรณีที่มีบริษัทในเครือที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานทางการอื่น เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย (ชปท.) สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (ค.ป.ก.) รวมทั้งสาขาของธนาคารพาณิชย์ที่อยู่ในต่างประเทศ ซึ่งต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางการท้องถิ่น เช่น Monetary Authority Singapore (MAS), Hong Kong Monetary Authority (HKMA), National Bank of Cambodia (NBC), Bank of Lao (BOL), Bank of Japan (BOJ), Bank of China, Bank of America, Bank of England เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ ซึ่งปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางการของธนาคารพาณิชย์ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีเพียงบางธนาคารที่มีสาขาหรือบริษัทในเครือตั้งอยู่ในต่างประเทศ แม้ว่าธนาคารพาณิชย์บางแห่งไม่มีสาขาหรือบริษัทในเครือตั้งอยู่ในต่างประเทศ แต่จะมีหน่วยงานทางการอื่นกำกับดูแลการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายนอกจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คือ ธนาคารแห่งประเทศไทย คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย รวมทั้งสมาคมธนาคารไทย สมาคมบริษัทหลักทรัพย์ สมาคมบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน สมาคมบริษัทประกันภัย กรณีที่ธนาคารพาณิชย์ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายทั้งกฎหมายไทยและกฎหมายที่สาขาหรือบริษัทในเครือตั้งอยู่ในต่างประเทศ ธนาคารพาณิชย์จะยึดหลักการในการปฏิบัติงานคือ จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่มีความเข้มงวดกว่าและต้องไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและพระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของประเทศไทยด้วย ซึ่งถ้ากฎหมายมีข้อกำหนดที่เข้มงวดน้อยกว่าธนาคารจะปฏิบัติตามข้อกำหนดของหน่วยงานกำกับดูแลที่อยู่ในต่างประเทศเพิ่มเติม เพื่อมิให้เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายของประเทศนั้นๆ

ข้อ ๑๒ ธนาคารพาณิชย์ท่านดำเนินการอย่างไร เพื่อให้พนักงานตระหนักและให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริง

เกี่ยวกับลูกค้า

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ ซึ่งปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางการของธนาคารพาณิชย์ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ทุกแห่งให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามกฎหมาย และให้พนักงานตระหนักถึงความสำคัญในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ซึ่งธนาคารพาณิชย์มีการออกคำสั่ง ระเบียบ หรือขั้นตอนการปฏิบัติงาน และจัดอบรมให้กับพนักงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อทำความเข้าใจและชี้แจงเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ รวมถึงบทลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกันการฟอกเงินและพระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกันการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และการสื่อความ โดยวิธีการต่างๆ เช่น จัดทำสื่อการเรียนรู้ E-Learning การสื่อความผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ให้พนักงานทราบอย่างทั่วถึง ธนาคารพาณิชย์บางแห่งมีการสรุปเนื้อหากฎหมายให้พนักงานผู้ปฏิบัติงานทราบทุกสัปดาห์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการปฏิบัติตามกฎหมายได้เป็นอย่างดีด้วย นอกจากนี้ ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งยังมีการจัดทำแบบทดสอบให้พนักงานทดสอบเพื่อทบทวนความเข้าใจในกฎหมายและหลักเกณฑ์

ส่วนที่ ๓ ทศนคติต่อหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า

ข้อ ๑ ท่านคิดว่าหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าเพียงพอต่อการปฏิบัติงานของธนาคารพาณิชย์ท่านหรือไม่ โปรดอธิบายโดยสังเขป

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ ซึ่งปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางการของธนาคารพาณิชย์ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก เกินกว่าร้อยละ ๘๐ มีความเห็นว่า หลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดขึ้นยังไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของธนาคารพาณิชย์ เนื่องจากหลักเกณฑ์บางประการมีความหมายที่กว้างเกินไป หรือข้อความไม่ชัดเจน ทำให้ผู้ปฏิบัติงานตีความหมายได้ไม่เป็นไปในแนวเดียวกัน จึงทำให้ธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถนำไปกำหนดแนวปฏิบัติได้ครอบคลุมหรือเพียงพอตามที่กฎหมายกำหนด และอาจไม่เป็นแนวทางเดียวกันกับธนาคารพาณิชย์อื่นๆ

นอกจากนี้ ธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่บางแห่งมีความเห็นว่า หลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดไว้นั้นเพียงพอแล้ว แต่ธนาคารพาณิชย์อาจมีข้อจำกัดในการ

ปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่จะเป็นการปฏิบัติระหว่างพนักงานกับลูกค้า เนื่องจากลูกค้ามักไม่เข้าใจ หรือไม่ทราบถึงการปฏิบัติตามกฎหมาย และทำให้ลูกค้าเข้าใจเองว่าเป็นนโยบายของธนาคารพาณิชย์นั้นๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อธนาคารและอาจทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงภายหลัง ทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินควรมีการประชาสัมพันธ์ถึงกฎหมายที่ประชาชนควรรู้ เพื่อจะได้ให้ประชาชนทราบการปฏิบัติงานตามกฎหมายไว้เบื้องต้น และทำให้การทำงานของธนาคารพาณิชย์สะดวกขึ้น

ข้อ ๒ ท่านคิดว่าระบบงานมีความจำเป็นต่อการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้า และหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าหรือไม่ โปรดอธิบายเหตุผล

จากการสัมภาษณ์ ผู้รับการสัมภาษณ์ ซึ่งปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางการของธนาคารพาณิชย์ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ทุกแห่ง มีความเห็นป้องกันว่า ระบบงานมีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้ามาก เนื่องจากต้องนำมาใช้ในการตรวจสอบลูกค้าว่าเมื่ออยู่ในรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดตามที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินประกาศไว้หรือไม่ ซึ่งหากธนาคารใช้ระบบงานจะช่วยประหยัดเวลา ลดความเสี่ยงที่อาชญากรจะมาทำธุรกรรมหรือสร้างความสัมพันธ์กับธนาคารและลดผิดพลาดในการตรวจสอบลูกค้าของธนาคารรวมทั้งเพิ่มเวลาในการปฏิบัติมากขึ้นด้วย

ข้อ ๓ นอกจากหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ท่านคิดว่า สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินควรมีมาตรการอะไรเพิ่มเติมอีกบ้าง เพื่อบรรเทาความเสี่ยงที่เกิดจากการใช้ธนาคารพาณิชย์เป็นช่องทางในการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

จากการสัมภาษณ์ ผู้รับการสัมภาษณ์ ซึ่งปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางการของธนาคารพาณิชย์ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีความเห็นโดยสรุปได้ว่า

๑. สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินควรกำหนดมาตรการให้ชัดเจนว่าห้ามธนาคารเปิดบัญชีให้กับอาชญากรหรือผู้ที่เข้าข่ายกระทำความผิดตามกฎหมายฟอกเงิน และปรับปรุงกฎหมายให้ธนาคารพาณิชย์มีอำนาจการตัดสินใจเปิด/ปิดบัญชีและระงับการทำธุรกรรมได้

๒. สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินควรกำหนดมาตรการให้เป็นแบบบูรณาการ คือ นอกจากจะกำหนดหน้าที่ให้กับสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพที่มีใช้สถาบันการเงินแล้ว ควรกำหนดหน้าที่ให้กับหน่วยงานทางการที่เป็นเจ้าของข้อมูลพื้นฐานของลูกค้าด้วย เนื่องจากสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพที่มีใช้สถาบันการเงินมีใช้หน่วยงานเดียวที่มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายฟอกเงิน หน่วยงานทางการอื่นสามารถปฏิบัติตามกฎหมายฟอกเงินได้เช่นเดียวกัน จึงควรกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานทางการอื่นๆ ไว้ในกฎหมายด้วย เพื่อให้มีการอำนวยความสะดวกในการให้ข้อมูลระหว่างกันได้โดยไม่ผิดกฎหมายและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ข้อ ๔ ธนาคารพาณิชย์เคยได้รับผลกระทบจากการไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าหรือไม่ หากมี โปรดอธิบายผลกระทบดังกล่าวมาพอสังเขป

จากการสัมภาษณ์ ผู้รับการสัมภาษณ์ ซึ่งปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางการของธนาคารพาณิชย์ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ทุกแห่ง ยังไม่ได้รับผลกระทบจากการไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า เนื่องจากธนาคารพาณิชย์ให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดและต้องการให้หน่วยงานทางการสามารถสืบหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ จะมีแต่ข้อจำกัดที่ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติไปด้วยความยากลำบากมากกว่า

ข้อ ๕ ท่านคิดว่าธนาคารพาณิชย์ควรมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย รวมถึงหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าหรือไม่อย่างไร เนื่องจากปัจจุบันนี้อาชญากรมักจะใช้ธนาคารพาณิชย์เป็นช่องทางในการฟอกเงินมากที่สุด

จากการสัมภาษณ์ ผู้รับการสัมภาษณ์ ซึ่งปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางการของธนาคารพาณิชย์ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ทุกแห่ง มีความเห็นเดียวกันว่า สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินควรให้ธนาคารพาณิชย์เข้ามามีส่วนร่วมในการร่างกฎหมายและกฎกระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากธนาคารพาณิชย์ต้องพบกับลูกค้าโดยตรงเสมือนเป็นปราการด่านแรกที่ต้องติดต่อกับลูกค้า ทำให้ธนาคารพาณิชย์มีผลกระทบจากการดำเนินการตามกฎหมาย จึงควรมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วย

ข้อ ๖ ท่านต้องการให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีส่วนร่วมในการดำเนินการใดเพิ่มเติมอีกบ้าง หากมี โปรดอธิบายโดยสังเขป

จากการสัมภาษณ์ ผู้รับการสัมภาษณ์ ซึ่งปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางการของธนาคารพาณิชย์ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีความเห็นว่า สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลสถาบันการเงิน ซึ่งมีความเป็นทางการสูง ควรสร้างความคุ้นเคยกับสถาบันการเงินมากขึ้น อาทิเช่น การจัดอบรมหรือสัมมนา การเชิญสถาบันการเงินเข้าเยี่ยมชมสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน การจัดหลักสูตรให้ความรู้ด้านการป้องกันการฟอกเงินและให้บุคลากรของสถาบันการเงินเข้าศึกษาอบรม

ข้อ ๗ ท่านคิดว่ากฎหมายด้านการป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายยังมีข้อบกพร่องในเรื่องใดบ้าง เมื่อเปรียบเทียบกับข้อแนะนำ ๔๐ ประการของ FATF

จากการสัมภาษณ์ ผู้รับการสัมภาษณ์ ซึ่งปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางการของธนาคารพาณิชย์ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก บางส่วนมีความเห็นว่า ข้อบกพร่องที่กฎหมายด้านการป้องกันการฟอกเงินและการป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานสากล FATF ได้แก่

๑. การประเมินความเสี่ยงด้านผลิตภัณฑ์ กฎหมายไม่ได้กำหนดชัดเจนลงรายละเอียดในแต่ละผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นผลิตภัณฑ์ของธนาคาร ผลิตภัณฑ์ของหลักทรัพย์ ผลิตภัณฑ์ของประกันภัย นั้น สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพที่มีใช้สถาบันการเงินต้องกำหนดปัจจัยความเสี่ยงอะไรบ้างสำหรับการประเมิน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนแก่ผู้ปฏิบัติภายใต้กฎหมายด้านการป้องกันการฟอกเงินและการป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายปฏิบัติให้ปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน

๒. เอกสารแสดงตนของลูกค้า กรณีลูกค้าไม่มีเอกสารแสดงตนตามที่สำนักงานป้องกันการฟอกเงินกำหนด อาจมีการกำหนดเอกสารหลักฐานประเภทอื่นเพิ่มเติมไว้ในกฎหมาย ซึ่งเป็นเอกสารหลักฐานที่สามารถนำมาใช้ประกอบการแสดงตนทดแทนได้ เช่นเดียวกับที่ต่างประเทศปฏิบัติอยู่ เช่น ใบเสร็จเรียกเก็บค่าสาธารณูปโภค เป็นต้น

๓. ควรเพิ่มอำนาจหรือการตัดสินใจให้แก่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบอาชีพที่มีใช้สถาบันการเงินในการยุติหรือระงับความสัมพันธ์หรือปิดบัญชีให้กับลูกค้า เนื่องจากเป็นผู้รู้จักลูกค้าดีที่สุด ปัจจุบันแม้ว่าธนาคารพาณิชย์ทราบว่าลูกค้าเป็นอาชญากรแต่ไม่สามารถดำเนินการใดๆ ได้ จึงอาจทำให้มีผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำของอาชญากรแต่ไม่ได้รับการช่วยเหลือ

ในการระงับหรือยับยั้งความเสียหายในเบื้องต้นได้ทันที

ส่วนที่ ๔ ปัญหา / ข้อเสนอแนะ ที่มีต่อหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า

ข้อ ๑ ด้านกฎหมาย

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ ซึ่งปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางการของธนาคารพาณิชย์ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีความเห็นว่า กฎหมายมีความเป็นมาตรฐานแต่การบังคับใช้ยังไม่ได้มาตรฐาน โดยปัญหาอุปสรรคที่ธนาคารพาณิชย์พบจากการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า สรุปเป็นประเด็นสำคัญ ได้แก่

๑. กฎหมายไม่ชัดเจน ทำให้การปฏิบัติตามกฎหมายดำเนินไปด้วยความยากลำบาก และคลุมเครือ เช่น การขอเอกสารแสดงตนของลูกค้า ธนาคารพาณิชย์อาจกระทำไม่ได้ไม่ครบถ้วนตามข้อมูลขั้นต่ำในประกาศสำนักงานนายกรัฐมนตรื เรื่อง วิธีการแสดงตนของผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา ๑๖ (๑) และ ๑๖(๕)

๒. หลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้ามีความเป็นมาตรฐานสากลมากขึ้นแต่ยังไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติของสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพที่มีใช้สถาบันการเงิน สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินควรมีการจัดทำแนวปฏิบัติหรือรายละเอียดให้สามารถปฏิบัติได้ เช่น

๓. สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินควรให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพที่มีใช้สถาบันการเงินมีส่วนร่วมในการร่างกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย เนื่องจากหน่วยงานทางการซึ่งเป็นผู้ออกกฎหมายอาจมีความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบอาชีพที่มีใช้สถาบันการเงินแต่ละประเภทได้ไม่ถ่องแท้ ทำให้เมื่อออกกฎหมายมาอาจมีข้อจำกัดในทางปฏิบัติสำหรับสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพที่มีใช้สถาบันการเงินที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและพระราชบัญญัติว่าด้วยป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

๔. หน่วยงานทางการที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มอำนาจหรือการตัดสินใจให้แก่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบอาชีพที่มีใช้สถาบันการเงินในการยุติหรือระงับความสัมพันธ์หรือปิดบัญชีลูกค้า เนื่องจากธนาคารพาณิชย์จะทราบดีว่าลูกค้าของตนเองมีประวัติและแหล่งที่มาของเงินได้อย่างไร และเป็นด่านแรกที่มีโอกาสได้รับทราบว่าลูกค้ากระทำความผิดมูลฐานหรือไม่ และ

เพื่อที่จะสามารถยุติหรือระงับความสัมพันธ์หรือปิดบัญชีให้กับลูกค้าได้ทันที แต่ในความเป็นจริง ธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถดำเนินการใดๆ ได้ ซึ่งอาจทำให้ผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นลูกค้าของธนาคารหลบหนีหรือไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ได้

ข้อ ๒ ด้านการกำกับดูแลของหน่วยงานทางการ

จากการสัมภาษณ์ ผู้รับการสัมภาษณ์ ซึ่งปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางการของธนาคารพาณิชย์ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก เกินกว่าร้อยละ ๘๐ มีความเห็นว่า ในการรายงานธุรกรรม ธนาคารพาณิชย์ไม่พบการรายงานตอบกลับหรือการแจ้งกลับ ไม่ว่าจะผ่านทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ในรูปแบบหนังสือ หรือการ โทรศัพท์แจ้ง เกี่ยวกับการรายงานธุรกรรมที่ธนาคารพาณิชย์ได้รายงานไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยเฉพาะรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ทำให้ธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถทราบสถานการณ์ว่า รายงานที่ได้รายงานไปนั้นครบถ้วนถูกต้องหรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติมหรือไม่ ทราบเพียงว่า ธนาคารพาณิชย์รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยจำนวนมากเท่านั้น นอกจากนี้ ในการขอข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อตรวจสอบเพิ่มเติม ทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีการใช้อำนาจเกินเหตุจำเป็นในบางครั้ง เช่น การขอให้ธนาคารพาณิชย์จัดส่งข้อมูลผ่านระบบของสำนักงานฯ โดยแจ้งมาในช่วงเย็นและต้องการได้รับข้อมูลภายในช่วงเช้าของวันถัดไป ซึ่งในบางครั้งธนาคารพาณิชย์สามารถทำให้ได้ทันจะดำเนินการให้โดยเร็ว แต่บางครั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต้องทำความเข้าใจกับการปฏิบัติงานของธนาคารด้วยว่า ในการได้ข้อมูลลูกค้าแต่ละครั้งอาจมาจากหลายหน่วยงานร่วมกันพิจารณาและขึ้นอยู่กับนโยบายภายในของธนาคารด้วย จึงอาจทำให้บางครั้งธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถให้ข้อมูลได้ทันทีที่สำนักงานฯ ต้องการ และในการกำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎหมาย เจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินบางส่วนยังขาดประสบการณ์เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และการให้บริการของสถาบันการเงิน จึงจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจกับผลิตภัณฑ์ของธนาคารพาณิชย์

ข้อ ๓ ด้านการปฏิบัติของธนาคารพาณิชย์

จากการสัมภาษณ์ ผู้รับการสัมภาษณ์ ซึ่งปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางการของธนาคารพาณิชย์ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ส่วนใหญ่ พบว่า พนักงานผู้ปฏิบัติมีความรู้ความเข้าใจไม่ถูกต้อง และมีความเชี่ยวชาญไม่เพียงพอ สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากผู้ปฏิบัติงานเองที่ยังไม่ให้ความใส่ใจ ละเลย การปฏิบัติตามกฎหมาย และสาเหตุอีกส่วนหนึ่งมาจากกฎหมายที่ไม่มีความชัดเจนทำให้ยากต่อการปฏิบัติงาน ธนาคารจะกำหนดวิธีปฏิบัติได้ยากและ

อาจทำให้เข้มงวดเกินกว่ากฎหมายและส่งผลต่อการรับลูกค้า นอกจากนี้ ผู้บริหารมีส่วนสำคัญในการกำหนดทิศทางการปฏิบัติงาน หากผู้บริหารไม่ตระหนักและให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามกฎหมาย ยากที่พนักงานจะปฏิบัติตามด้วย

นอกจากนี้ ลูกค้าส่วนใหญ่มักใช้ช่องทางการให้บริการของธนาคารพาณิชย์ ทำให้ลูกค้าของธนาคารพาณิชย์มีปริมาณมากรวมถึงมูลค่าธุรกรรม บางครั้งทำให้เกิดอุปสรรคในการปฏิบัติงาน และเพิ่มภาระให้แก่สถาบันการเงินในการรายงานธุรกรรมไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ข้อ ๔ ด้านอื่นๆ (หากมี)

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้รับการสัมภาษณ์ ซึ่งปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางการของธนาคารพาณิชย์ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ไม่มีความเห็นอื่นเพิ่มเติม แต่มีธนาคารพาณิชย์บางแห่งให้ความเห็นว่า การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้ามิใช่หน้าที่ของสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพที่มีใช้สถาบันการเงินอย่างเดียว แต่หน่วยงานทางการที่กำกับดูแลและประชาชนทั่วไปควรรับทราบการปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวด้วย จึงจำเป็นที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีการประชาสัมพันธ์และสื่อสารให้ความรู้และหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติให้ทุกคนทราบ เพื่อให้ประชาชนทุกคนตระหนักในความสำคัญของกฎหมายและคอยสอดส่องเป็นหูเป็นตาให้กับเจ้าหน้าที่ทางการอีกช่องทางหนึ่งด้วย หากมีการประชาสัมพันธ์หรือสื่อสารให้ประชาชนรับรู้เพียงพอ จะลดปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงาน เช่น การขอข้อมูลและเอกสารการแสดงตนจากลูกค้า ของสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพที่มีใช้สถาบันการเงิน โดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์ได้ เพราะถ้าหากประชาชนทราบจะเป็นการสร้างความมั่นใจถึงหน้าที่ของประชาชนในการปฏิบัติตามกฎหมายโดยอัตโนมัติ ซึ่งอาจไม่จำเป็นต้องเกี่ยวเชิญหรือขอตรวจสอบข้อมูลจากผู้ปฏิบัติงานอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ข้อจำกัด ผลกระทบ ปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์รู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (KYC/CDD)

จากการที่ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานจริงตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า เกิดข้อจำกัดและอุปสรรคในการปฏิบัติตามกฎหมายหลายประการ ขอสรุปสาระสำคัญดังนี้

๑. การขอเอกสารแสดงตนลูกค้า

๑.๑ สถานที่ทำงาน ประกาศไม่ได้กำหนดให้ชัดเจนว่าธนาคารพาณิชย์ต้องจัดให้มีข้อมูลสถานที่ทำงานประกอบด้วยข้อมูลอะไรบ้าง กล่าวคือ ชื่อสถานที่ทำงาน ที่อยู่ รหัสไปรษณีย์

๑.๒ ลูกค้าชาวต่างชาติหรือคนต่างด้าว กฎหมายกำหนดให้แสดงข้อมูลที่อยู่ของประเทศเจ้าของสัญชาติ เมื่อธนาคารพาณิชย์ใส่ข้อมูลที่อยู่ของประเทศเจ้าของสัญชาติของลูกค้าแล้ว ธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถระบุตัวตนเกี่ยวกับที่อยู่ลูกค้าได้ว่า ลูกค้าให้ข้อมูลแก่ธนาคารพาณิชย์ถูกต้องและครบถ้วนหรือไม่ เนื่องจากในเอกสารแสดงตนของลูกค้าไม่ได้การระบุรายละเอียดที่อยู่อย่างชัดเจน โดยหลายประเทศส่วนใหญ่ระบุเพียงเมืองและประเทศเท่านั้น อีกทั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่ได้ระบุรายละเอียดหรือขั้นตอนการระบุตัวตนของลูกค้าลักษณะดังกล่าวไว้

๑.๓ กรณีที่ชาวต่างชาติหรือคนต่างด้าวมาเปิดบัญชีของธนาคารพาณิชย์ ในบางครั้งลูกค้าดังกล่าวไม่มีแหล่งพำนักพักพิงหรือที่พักที่แน่นอน ลูกค้าอาจมีการเปลี่ยนแปลงที่พักระหว่างที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ทำให้ธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถพิสูจน์ตัวตนของลูกค้าได้ และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่ได้กำหนดแนวปฏิบัติของประเด็นดังกล่าว

๒. นิยามของบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมืองไม่ชัดเจน ทำให้ธนาคารพาณิชย์ไม่มั่นใจว่า นิยามของบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมืองหมายถึงบุคคลระดับใดบ้าง รวมถึงบุคคลที่มีชื่อเสียงดังเช่นกฎหมายในต่างประเทศหรือไม่ และบุคคลที่เคยมีสถานภาพทางการเมืองจะถูกกำหนดให้มีความเสี่ยงสูงตลอดไปหรือไม่ หากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีแนวทางกำหนดที่ชัดเจน จะทำให้ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งมีการปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน และปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

๓. กรณีลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูง กฎหมายกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ต้องมีการพิสูจน์ทราบลูกค้าเชิงลึกหรือเรียกว่าการจัดทำ Enhance Due Diligence (EDD) ซึ่งธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถทราบได้ว่าข้อมูลหรือเอกสารหลักฐานที่เหมาะสมและเพียงพอในการพิสูจน์ทราบลูกค้าเชิงลึกต้องมีอย่างน้อยเพียงใด สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงควรระบุให้ชัดเจนว่าการพิสูจน์ทราบเชิงลึกลูกค้าต้องจัดเตรียมข้อมูลและเอกสารหลักฐานอะไรบ้าง มีขั้นตอนการดำเนินการอย่างไร เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์สามารถปฏิบัติได้และดำเนินไปในแนวทางเดียวกัน

๔. การประเมินความเสี่ยงด้านผลิตภัณฑ์ไม่ชัดเจนและไม่ได้กำหนดความถี่ในการทบทวนการประเมินความเสี่ยงด้านผลิตภัณฑ์ ในการบริหารความเสี่ยงด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย สำนักงานป้องกันและ

ปราบปรามการฟอกเงินกำหนดให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพที่มีใช้สถาบันการเงิน ประเมินความเสี่ยงด้านผลิตภัณฑ์ทั้งผลิตภัณฑ์ใหม่และผลิตภัณฑ์ปัจจุบันด้วย นอกเหนือจากการ พิจารณาความเสี่ยงจากตัวลูกค้าเพียงอย่างเดียว แต่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ไม่ได้กำหนดวิธีการประเมินความเสี่ยงด้านผลิตภัณฑ์ เพื่อเป็นแนวทางให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติได้ ว่าต้องพิจารณาจากปัจจัยใดบ้าง และผลิตภัณฑ์ของธนาคารพาณิชย์มีความซับซ้อนและหลากหลาย จึงจำเป็นต้องมีการจำแนกประเภทให้ชัดเจนว่าต้องประเมินความเสี่ยงเชิงลึกเพียงใด เช่น ผลิตภัณฑ์ เงินฝากประเภทออมทรัพย์ ธนาคารพาณิชย์มีผลิตภัณฑ์ของเงินฝากประเภทออมทรัพย์หลาย ลักษณะ คือ ออมทรัพย์เพื่อเรียก ออมทรัพย์แบบฝากประจำ ธนาคารพาณิชย์ต้องประเมินความเสี่ยง อย่างไร หรือผลิตภัณฑ์สินเชื่อมีหลายประเภท คือ สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย สินเชื่อเช่าซื้อ ลีสซิ่ง สินเชื่อบัตรเครดิต สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ ธนาคารพาณิชย์ต้องประเมินความเสี่ยง อย่างไร เพื่อมิให้เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ประเมินความเสี่ยงโดยไม่มีแนว ปฏิบัติของหน่วยงานทางการชี้แนะจึงอาจทำให้เกิดความผิดพลาดและไม่สอดคล้องกับที่กฎหมาย กำหนด

นอกจากนี้ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ไม่ได้กำหนดให้มีการ ทบทวนการประเมินความเสี่ยงด้านผลิตภัณฑ์ แต่กำหนดการทบทวนข้อมูลลูกค้าเมื่อมีการ เปลี่ยนแปลง ซึ่งผลิตภัณฑ์บางประเภทที่มีความเสี่ยงสูงในปัจจุบัน แต่เมื่อเวลาผ่านไปอาจมีความ เสี่ยงต่ำลงก็เป็นได้ เนื่องจากมีผลิตภัณฑ์ใหม่หรือช่องทางการให้บริการใหม่เปลี่ยนแปลง ตลอดเวลา

๕. การกำหนดหลักเกณฑ์หรือวิธีการผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง จากการที่ กฎหมายได้มีผลบังคับใช้ และกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์หาผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง ซึ่งเมื่อ ติความตามกฎหมายไม่ได้มีการระบุวิธีการหาไว้อย่างชัดเจน ทำให้สมาคมที่ดูแลสถาบันการเงิน ประเภทต่างๆ ต้องกำหนดวิธีการหาผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงและกำหนดการใช้ร่วมกัน เพื่อให้ เป็นมาตรฐานเดียวกัน ดังนั้น เพื่อให้เกิดการปฏิบัติที่ถูกต้องและมีความชัดเจน สำนักงานป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินต้องระบุวิธีการหาผู้ได้รับผลประโยชน์ให้ชัดเจนและเป็นไปตาม มาตรฐานสากล โดยการออกแนวปฏิบัติเฉพาะเรื่องดังกล่าวเพื่อให้ง่ายต่อการปฏิบัติงานของ ธนาคารพาณิชย์

๖. การกำหนดนิยามของอาชีพเสี่ยงบางประเภทไม่ชัดเจน เช่น สถานบริการ ตามกฎหมายสถานบริการ ยังไม่สามารถระบุได้ชัดเจนเมื่อเปรียบเทียบกับ การปฏิบัติงานจริง สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินควรกำหนดความชัดเจนในนิยามของสถานบริการด้วยว่าครอบคลุมธุรกิจลักษณะใดบ้าง เพื่อปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง

๗. ในการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยไม่มีข้อกำหนดหรือหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน ซึ่งการรายงานธุรกรรมขึ้นอยู่กับ การพิจารณาของแต่ละธนาคาร ทำให้ไม่มีแนวปฏิบัติเฉพาะสำหรับหลักเกณฑ์การพิจารณาธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย รวมทั้งปัจจุบันปริมาณการทำธุรกรรมทางการเงินมีจำนวนมาก อาจทำให้ธนาคารอาจไม่ได้ใช้ความระมัดระวังอย่างรอบคอบในการตรวจสอบความครบถ้วนของรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยที่ถูกส่งไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

แนวคิดในการกำหนดนโยบาย และปรับปรุงหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (KYC/CDD)

ในช่วงที่ผ่านมาสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีการปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติมกฎหมายการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายมาโดยตลอดตั้งแต่ที่เริ่มออกกฎหมายเมื่อปี ๒๕๔๒ จนถึงปัจจุบันคือ ปี ๒๕๕๘ ทั้งนี้ เพื่อให้มีมาตรฐานสอดคล้องกับข้อแนะนำของ FATF และนานาชาติ รวมถึงรองรับกับกฎหมายอื่นที่มีการเปลี่ยนแปลง ในการกำหนดแนวทางเพื่อเป็นกรอบให้ผู้ที่อยู่ภายใต้กฎหมายปฏิบัติกระทำได้อย่าง เนื่องจากผู้ที่อยู่ภายใต้กฎหมายมีความแตกต่างกันตามประเภทการค้าเงินธุรกิจ จึงเป็นการยากที่หน่วยงานกำกับดูแลอย่างสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะกำหนดออกมาปฏิบัติได้ง่าย จึงทำให้กฎหมายหรือกฎกระทรวงที่ออกมามีลักษณะกล่าวในภาพกว้างเชิงองค์รวมมากกว่าที่จะลงรายละเอียดเฉพาะเพื่อให้่ายต่อการปฏิบัติงาน สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจำเป็นต้องปรับปรุงหลักเกณฑ์ตามมาตรฐานของข้อแนะนำ FATF และออกแนวปฏิบัติที่ระบุข้อกำหนดที่มีความชัดเจน เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถปฏิบัติงานได้ตามกฎหมาย

หลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าเป็นข้อกำหนดสำคัญที่ต้องมีตามมาตรฐาน FATF ซึ่งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต้องมีการปรับปรุงกฎหมายหรือข้อบังคับให้ทันสมัยตลอดเวลาและเป็นไปตามมาตรฐาน ในการปรับปรุงหลักเกณฑ์ต่างๆ ต้องพิจารณาว่า มีความครอบคลุมกับทุกหน่วยงานที่ต้องปฏิบัติตาม

หรือไม่ โดยหากหน่วยงานใดเกิดข้อจำกัดในการปฏิบัติ ต้องมีการทำความเข้าใจและมีข้อตกลงร่วมกัน เพื่อมิให้เกิดปัญหาภายหลัง ซึ่งที่ผ่านมามีปัญหาเกิดขึ้นบ่อยครั้งจากการที่หน่วยงานกำกับดูแลและผู้ปฏิบัติไม่เจรจาหารือร่วมกันก่อน นอกจากนี้ ในการออกกฎหมายหรือปรับปรุงกฎหมาย หน่วยงานกำกับดูแลต้องมีการเชิญผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมฟังประชุมชี้แจง เพื่อจะได้ทราบทิศทาง การดำเนินการตามกฎหมายว่าต้องดำเนินการไปในทิศทางใด ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติได้หรือไม่ และหากปฏิบัติไม่ได้มีแนวทางอื่นที่สามารถชดเชยกันได้หรือไม่ สิ่งเหล่านี้ควรดำเนินการก่อนออกกฎหมายฉบับจริง และเมื่อกฎหมายมีผลบังคับใช้แล้ว หน่วยงานกำกับดูแลควรมีการจัดสื่อความหรือให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถดำเนินการได้หลายวิธี ไม่จำเป็นต้องสื่อความในรูปแบบการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เพียงอย่างเดียว อาจสื่อความในรูปแบบออนไลน์ การใช้สื่อการเรียนรู้ เช่น ทีวีดี เป็นต้น เพื่อให้ผู้ปฏิบัติตระหนักถึงความสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน จะทำให้การปฏิบัติงานกระทำไปด้วยความถูกต้อง

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินควรร่วมมือกับสมาคมผู้ประกอบการประเภทต่างๆ และสนับสนุนการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า เพื่อรับทราบถึงปัญหาและข้อจำกัดบางประการของแต่ละสมาคม และนำไปสรุปเพื่อปรับปรุงหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยปัญหาที่พบจากแต่ละสมาคม ไม่ว่าจะเป็นสมาคมธนาคารไทย สมาคมบริษัทหลักทรัพย์ สมาคมบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน สมาคมผู้ประกอบการประกันภัย ตัวอย่างประเด็นปัญหา เช่น การหาผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง โดยวิธีการหาจากสัดส่วนผู้ถือหุ้นของลูกค้านิติบุคคลที่เป็นวัด ศาลเจ้า มูลนิธิ สมาคม องค์กรการกุศล นิติบุคคลอาคารชุด แต่ละสมาคมกำหนดสัดส่วนของผู้ถือหุ้นไว้แตกต่างกัน การจัดระดับความเสี่ยงของลูกค้านิติบุคคล เช่น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

ที่กล่าวมาข้างต้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานจริง หากผู้ออกกฎหมายมีความเข้าใจถึงลักษณะการดำเนินธุรกิจของสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพที่มีใช้สถาบันการเงินแต่ละประเภท จะทำให้ทราบถึงข้อจำกัดดังกล่าวได้อย่างถ่องแท้ และสามารถปรับปรุงหลักเกณฑ์ได้ตรงจุด เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้

บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานรับผิดชอบหลัก

ในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นหน่วยงานหลักที่กำกับดูแลด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยป้องกัน

และปราบปรามการฟอกเงินและพระราชบัญญัติว่าด้วยป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ดังนั้น สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงเป็นหน่วยงานสำคัญที่ต้องมีหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานทางการอื่น เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ปฏิบัติงานที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติทั้งสองดังกล่าวให้สามารถปฏิบัติงานได้โดยราบรื่นและไม่ขัดต่อกฎหมาย ซึ่งหน่วยงานทางการอื่นที่มีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ได้แก่

๑. สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

เป็นหน่วยงานหลักที่กำกับดูแลและรับผิดชอบด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย โดยการนำหลักการตามข้อเสนอแนะของ FATF มาจัดทำเป็นกฎหมาย รวมถึงแนวปฏิบัติต่างๆ ให้ผู้ถูกกำกับดูแลที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและพระราชบัญญัติว่าด้วยป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายปฏิบัติตาม นอกจากการกำหนดกฎเกณฑ์และออกแนวปฏิบัติแล้ว สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินยังมีหน้าที่ติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพที่มีใช้สถาบันการเงินให้ปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวก่อนที่ผู้ประเมินขององค์การระหว่างประเทศจะเข้ามาประเมินประเทศไทย เพื่อให้ทุกประเทศสมาชิกดำเนินงานตามมาตรฐานเดียวกัน ในการที่จะให้ธนาคารพาณิชย์สามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ได้ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต้องแสดงบทบาทเชิงรุก โดยจะต้องทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสานความร่วมมือและสนับสนุนการให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่หน่วยงานทางการอื่นมีให้กับธนาคารพาณิชย์ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ต่อไป และควรมีการให้ความรู้หรือจัดฝึกอบรมให้กับผู้ปฏิบัติงานเพื่อทำความเข้าใจให้ถูกต้องและสอดคล้องกัน

๒. ธนาคารแห่งประเทศไทย

แม้ว่าธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติตามกฎหมายของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยตรง แต่ในฐานะที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานกำกับดูแลการธนาคารโดยตรงและมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของธนาคารเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นเงินฝาก สินเชื่อ การโอนเงิน การใช้บริการผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต การทำประกันภัย การซื้อขายกองทุน การซื้อขายหลักทรัพย์ หรือธุรกรรมซับซ้อนอย่างธุรกรรมอนุพันธ์ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินควรประสานกับธนาคารแห่ง

ประเทศไทยในการให้อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของธนาคาร เพื่อที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีความรู้ความเข้าใจในผลิตภัณฑ์ของธนาคารอย่างลึกซึ้ง และทราบถึงข้อจำกัดในการทำธุรกรรมบางประเภทที่ธนาคารพาณิชย์อาจไม่สามารถขอเอกสารแสดงตนได้ทันทีหรือครบถ้วนตั้งแต่เปิดบัญชี

๓. กรมสอบสวนคดีพิเศษ

ปัจจุบันอาชญากรมีการกระทำความผิดบ่อยขึ้น สังเกตได้จากคดีดังหรือคดีอื่น ๆ ต่างๆ ที่พบตามสื่อสาธารณะ ส่วนใหญ่เป็นคดีที่มีผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมาก กรมสอบสวนคดีพิเศษจึงเข้ามามีบทบาทในการติดตามสืบสวนสอบสวนคดีต่างๆ เหล่านี้ ใ้ยุติและให้ความเป็นธรรมแก่ผู้บริสุทธิ์โดยเร็ว ในการสืบสวนสอบสวนต่างๆ จะมีการขอตรวจสอบข้อมูลจากธนาคารพาณิชย์ตลอดเวลา ซึ่งที่ผ่านมาธนาคารพาณิชย์ได้ให้ความร่วมมือในการจัดทำข้อมูลตามที่กรมสอบสวนคดีพิเศษร้องขอ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงควรมีการประสานกับกรมสอบสวนคดีพิเศษเกี่ยวกับข้อมูลของผู้กระทำความผิดภายหลังจากที่มีคำสั่งจากศาลเรียบร้อยแล้ว เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์มีข้อมูลของอาชญากรเหล่านั้นเก็บบันทึกไว้ในฐานข้อมูลเป็นประวัติของลูกค้า เพื่อเป็นการบริหารความเสี่ยงของธนาคารพาณิชย์อีกทางหนึ่ง

๔. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าได้กำหนดผู้กระทำความผิดมูลฐานเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นความผิดประเภทหนึ่งที่เข้าข่ายการกระทำความผิดด้านฟอกเงิน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจึงเป็นหน่วยงานสำคัญอีกหน่วยงานหนึ่งที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินควรประสานเพื่อให้ได้ข้อมูลผู้ประกอบการกระทำความผิดฐานยาเสพติดภายหลังจากที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดขอข้อมูลจากธนาคารพาณิชย์เพื่อนำไปสืบสวนสอบสวนต่อ ซึ่งหากพบว่าลูกค้ามีความผิดฐานยาเสพติด ควรมีการแจ้งข้อมูลของอาชญากรให้ธนาคารพาณิชย์รับทราบด้วย เพื่อเป็นการขยายผลของข้อมูลและนำมาจัดเก็บไว้ในฐานข้อมูลของธนาคารพาณิชย์ หากภายหลังจากลูกค้ารายดังกล่าวมาทำธุรกรรมหรือสร้างความสัมพันธ์กับธนาคารพาณิชย์ จะมีประวัติข้อมูลย้อนหลังที่ลูกค้าเคยกระทำความผิดไว้ เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในภายหลังอีกได้

๕. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ในการกำหนดปัจจัยความเสี่ยงของตัวลูกค้าสำหรับลูกค้าความเสี่ยงสูง ปัจจัยหนึ่งที่ถูกจัดระดับความเสี่ยงลูกค้าให้เป็นความเสี่ยงสูงด้วยคือ ลูกค้าที่มีสถานะเป็นบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมืองหรือเป็นผู้ใกล้ชิดกับบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมือง ธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่จะไม่มีข้อมูลนักการเมืองและบุคคลที่มีชื่อเสียง รวมถึงผู้ใกล้ชิดกับนักการเมือง ตามที่กฎหมายกำหนด สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินควรเข้ามาประสานขอข้อมูลดังกล่าวจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพื่อที่ธนาคารจะได้มีข้อมูลครบถ้วนและสามารถนำข้อมูลดังกล่าวจัดเก็บไว้ที่ฐานข้อมูลของธนาคารและนำมาจัดระดับความเสี่ยงได้อย่างถูกต้องต่อไป

๖. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ในการขอเอกสารแสดงตนของลูกค้าตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ธนาคารจะนำข้อมูลและเอกสารหลักฐานมาระบุตัวตนว่า ลูกค้ารายดังกล่าวเป็นบุคคลเดียวกับข้อมูลที่แสดงไว้กับธนาคารหรือไม่ และข้อมูลถูกต้องหรือไม่ จึงจำเป็นต้องมีข้อมูลของประชาชนเพื่อที่ธนาคารพาณิชย์จะได้ทราบข้อมูลพื้นฐานของลูกค้าเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ลูกค้านำมาแสดงต่อพนักงานนั้นถูกต้องหรือไม่ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินควรประสานกับกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ในส่วนงานบริการทะเบียนราษฎร เพื่ออำนวยความสะดวกประชาชนให้กับธนาคารพาณิชย์ ทั้งนี้ ต้องพิจารณากฎหมายอื่นประกอบด้วย เพื่อมิให้ฝ่าฝืนต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๗. กรมธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

ในการพิสูจน์ทราบลูกค้านิติบุคคล ธนาคารพาณิชย์ต้องพิจารณาสัดส่วนการถือหุ้นของลูกค้านิติบุคคลเพื่อทำให้ทราบรายชื่อผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง รวมถึงการขอเอกสารแสดงตนของลูกค้านิติบุคคลที่กำหนดให้ต้องจัดเตรียมหนังสือรับรองประกอบการเปิดบัญชีหรือสร้างความสัมพันธ์ ซึ่งในหนังสือรับรองจะมีข้อมูลกรรมการของบริษัทเท่านั้นแต่จะไม่สามารถทราบได้ว่า กรรมการท่านใดมีอำนาจลงนามผูกพันกับลูกค้านิติบุคคล และต้องไปสืบค้นข้อมูลจากแหล่งอื่นเพิ่มเติม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ธนาคารพาณิชย์ต้องทราบข้อมูลการถือหุ้นของลูกค้านิติบุคคลเพื่อได้ตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารหลักฐานที่ลูกค้าแสดงตน สำนักงานป้องกันและ

ปราบปรามการฟอกเงินควรเป็นตัวกลางประสานกับกรมธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับธนาคารพาณิชย์ ให้สามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างราบรื่น

การเตรียมรองรับการตรวจสอบและประเมินด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (AML/CFT) ของสถาบันการเงินประเภทธนาคารพาณิชย์

จากการที่องค์การระหว่างประเทศโดยกองทุนการเงินระหว่างประเทศจะเข้าตรวจสอบประเทศไทยด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายในปี ๒๕๕๕ ในส่วนของธนาคารพาณิชย์มีการเตรียมความพร้อมสำหรับการเข้าตรวจสอบ โดยสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีการเข้าตรวจสอบการปฏิบัติงานของสถาบันการเงินก่อนที่กองทุนการเงินระหว่างประเทศจะเข้าตรวจ ซึ่งที่ผ่านมาธนาคารพาณิชย์มีการเตรียมความพร้อมในการเข้าตรวจสอบของหน่วยงานทางการและองค์การระหว่างประเทศได้แก่

๑. การจัดให้มีเอกสารหลักฐานการแสดงตนของลูกค้าทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล รวมถึงลูกค้าสถาบันการเงิน
๒. ระบบงานที่รองรับการปฏิบัติตามกฎหมายการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย
  - ๒.๑ การตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดตามประกาศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และประกาศของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ
  - ๒.๒ การจัดเก็บข้อมูลลูกค้าไว้ในฐานข้อมูล ได้แก่ รายชื่อบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมืองและผู้เกี่ยวข้อง รายชื่อประเทศที่มีความเสี่ยงหรือไม่มีมาตรฐานด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย
    ๓. การจัดระดับความเสี่ยงและทบทวนความเสี่ยงลูกค้า
    ๔. การรายงานธุรกรรมทุกประเภท ได้แก่ ธุรกรรมเงินสด ธุรกรรมทรัพย์สิน ธุรกรรมโอนเงินหรือชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ และธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
    ๕. การฝึกอบรมพนักงานอย่างต่อเนื่อง

การดำเนินการข้างต้นธนาคารพาณิชย์ค่อนข้างให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เนื่องจากเป็นสิ่งที่ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติอยู่ในชีวิตประจำวัน ซึ่งต้องพบลูกค้าตลอดเวลา ทำให้มั่นใจได้ว่า การตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายขององค์การระหว่างประเทศที่กำลังจะมาถึงสามารถตอบประเด็นสำคัญได้อย่างถูกต้อง แต่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินควรเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนข้อมูลและให้ความร่วมมือด้วยจะดียิ่งขึ้น เช่น เครื่องมือสนับสนุนการปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

สรุป

จากที่กล่าวมาในบทนี้เห็นได้ว่า ประเทศไทยยังมีข้อบกพร่องบางประการในการบังคับใช้กฎหมายด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย โดยผู้บังคับใช้กฎหมายยังไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินและช่องทางการให้บริการทางการเงินในรูปแบบต่างๆ ตั้งแต่ธุรกิจธนาคาร ธุรกิจหลักทรัพย์ หรือธุรกิจประกันภัย จึงทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดข้อจำกัดในการปฏิบัติงาน และกลายเป็นปัญหาระดับชาติที่ไม่สามารถแก้ไขได้ภายในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งหากผู้ประเมินจากต่างประเทศเข้ามาตรวจสอบอาจมีมุมมองถึงการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทยไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถบังคับใช้ได้จริง ซึ่งที่จริงแล้วอาจมีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่ไม่ปฏิบัติไม่ได้ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ควรเข้ามาส่งเสริมและผลักดันให้เกิดการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างจริงจัง ควรสนับสนุนทั้งองค์ความรู้เพื่อพัฒนาความรู้ของบุคลากรของผู้ถูกกำกับดูแล เครื่องมืออุปกรณ์ระบบงาน และบุคลากร เพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติตามกฎหมายให้บรรลุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ศึกษาได้นำข้อคิดเห็นและองค์ความรู้ต่างๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์แล้วพบว่า ในทางปฏิบัติธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามกฎหมายด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายโดยเคร่งครัด แต่เนื่องจากลักษณะบางอย่างอาจไม่ได้มีการระบุแนวทางที่ชัดเจนเพียงพอสำหรับผู้ปฏิบัติงาน จึงได้มีความพยายามหาแนวทางการแก้ไขโดยการนำเสนอต่อสมาคมที่เกี่ยวข้องเพื่อผลักดันให้มีการกำหนดวิธีการปฏิบัติร่วมกัน แต่ดำเนินการภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ในบางครั้งอาจทำให้เกิดการลักลั่นในการปฏิบัติ นั่นคือ มาตรฐานแต่ละธนาคารพาณิชย์อาจแตกต่างกันบ้างเล็กน้อย ซึ่งมีผลกระทบต่อความไว้วางใจจากลูกค้าและชื่อเสียงของธนาคารและต้องแก้ไขปัญหาไปที่ละขั้น

ดังนั้น หน่วยงานกำกับดูแลจึงควรเข้ามามีบทบาทสำคัญในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องให้มีความชัดเจนขึ้น และประการสำคัญต้องผลักดันให้ประชาชนทุกคนรู้จักหน้าที่ของตนเองในการปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวด้วย เนื่องจากการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายเป็นภัยใกล้ตัว และเป็นสิ่งที่ต้องพบในชีวิตประจำวันคือ ทุกคนมีการเปิดบัญชีหรือทำธุรกรรมผ่านช่องทางของสถาบันการเงิน หากประชาชนรับทราบและตระหนักรู้การปฏิบัติตามกฎหมาย จึงจะถือว่ากฎหมายนั้นมีประสิทธิภาพและบังคับใช้ได้จริง

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ในการศึกษาและวิเคราะห์หลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (KYC/CDD) ที่มีต่อสถาบันการเงิน ประเภทธนาคารพาณิชย์ครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (KYC/CDD) และเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (KYC/CDD) ของต่างประเทศ เพื่อจะทำให้ทราบถึงกระบวนการปฏิบัติงาน ข้อจำกัด ผลกระทบ ปัญหาและอุปสรรคจากการใช้หลักเกณฑ์รู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (KYC/CDD) และเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงหลักเกณฑ์รู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (KYC/CDD) เพื่อนำไปสู่การลดข้อจำกัดในการปฏิบัติงานจริงของสถาบันการเงิน ประเภทธนาคารพาณิชย์ โดยไม่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วย รวมทั้งไม่ทำให้ธุรกิจของธนาคารพาณิชย์เกิดการสะดุดลง นอกจากนี้ผู้วิจัยจะศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารหลักฐานต่างๆ จากแหล่งสาธารณะ ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๖ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. ๒๕๕๖ ข้อแนะนำ ๔๐ ประการของคณะกรรมการ FATF รวมถึงประกาศที่เกี่ยวข้อง ตำราวิชาการ บทความ ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต จากเว็บไซต์ต่างๆ นอกจากนี้เพื่อให้งานวิจัยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้สร้างเครื่องมือประกอบการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ปฏิบัติงานซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย เพื่อให้ได้แนวทางการปรับปรุงหลักเกณฑ์ที่มีความเหมาะสม ชัดเจน และสามารถนำไปปรับใช้กับการปฏิบัติงานจริง ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลและทัศนคติ ทั้งจากผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของธนาคารพาณิชย์ที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๖ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. ๒๕๕๖

เพื่อเป็นการสนับสนุนข้อมูลในการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งคำถามเพื่อการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ๔ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ : ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้รับการสัมภาษณ์

ส่วนที่ ๒ : การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าของธนาคารพาณิชย์

ส่วนที่ ๓ : ทักษะติดต่อหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า

ส่วนที่ ๔ : ปัญหา / ข้อเสนอแนะ ที่มีต่อหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูงและพนักงานที่ปฏิบัติงานด้านการปฏิบัติตามเกณฑ์การป้องกันการฟอกเงินและการป้องกันการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของสถาบันการเงิน ประเภทธนาคารพาณิชย์ ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก จำนวน ๑๐ แห่ง จากทั้งหมด ๒๐ แห่ง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๕๐ ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนจัดตั้งในประเทศไทย ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์ ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงทัศนคติและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าของผู้บริหารและพนักงานที่ปฏิบัติด้านการกำกับดูแลการปฏิบัติตามเกณฑ์การป้องกันการฟอกเงินและการป้องกันการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ซึ่งสรุปสาระสำคัญไว้ดังนี้

๑. ธนาคารพาณิชย์มีความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าค่อนข้างดี โดยสังเกตจากการตอบคำถาม ผู้รับการสัมภาษณ์สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับกฎหมายและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายได้อย่างชัดเจน แต่ความเข้าใจของธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากการตีความตามกฎหมายไม่เหมือนกัน ทำให้วิธีปฏิบัติงานของธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งแตกต่างกัน แต่ถ้าหากพิจารณาในภาพรวมของการปฏิบัติตามกฎหมายแล้ว ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งปฏิบัติใกล้เคียงกัน

๒. ธนาคารพาณิชย์ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าเป็นอย่างดี ซึ่งจะทำให้ธนาคารพาณิชย์ไม่เกิดความลังเลสงสัยที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย และให้ความร่วมมือกับหน่วยงานกำกับดูแล รวมทั้งเฝ้าระวังและสังเกตลูกค้าที่มาทำธุรกรรมกับธนาคาร

๓. ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งมีความเอาใจใส่ในการกำหนดกระบวนการปฏิบัติงาน ภายในให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับกฎหมาย ได้แก่ นโยบาย ระเบียบปฏิบัติงาน คู่มือการปฏิบัติงาน เป็นต้น เพื่อให้พนักงานใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง อย่างไรก็ตาม ธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่ยังมีข้อจำกัดบางประการในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางการ เนื่องจากปริมาณลูกค้าและธุรกรรมมีเป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องพัฒนากระบวนการทำงานและระบบงานภายใน โดยเฉพาะเพื่อใช้ในการรายงานธุรกรรมไปยังสำนักงาน ปปง. รวมถึงการตรวจสอบรายชื่อลูกค้ากับรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนดที่สำนักงาน ปปง. ประกาศ และบางครั้งธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถดำเนินการทั้งหมดได้ทันทีที่กฎหมายมีผลบังคับใช้ จึงดำเนินการได้บางส่วนเท่านั้น

๔. ธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่เห็นว่า ธนาคารเป็นช่องทางที่สำนักงาน ปปง. ให้ ความสำคัญมากกว่าสถาบันการเงินประเภทอื่น แต่ที่ผ่านมาเรามักได้ยินประเด็นข่าวที่เกิดขึ้นว่า ปัญหาการฟอกเงินมิได้มาจากช่องทางธนาคารพาณิชย์เพียงช่องทางเดียวแต่จะมาจากช่องทางอื่นอีก ไม่ว่าจะเป็นสหกรณ์ บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทประกันภัย บริษัทประกันชีวิต หรือวัด มูลนิธิ ดังนั้น สำนักงาน ปปง. จำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับการก่ออาชญากรรมทางการเงินจากช่องทางอื่น นอกจากช่องทางที่อาชญากรใช้กระทำความผิดผ่านธนาคารพาณิชย์ด้วย

๕. ในการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยไปยังสำนักงาน ปปง. แต่ละธนาคารพาณิชย์มีปริมาณรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยเป็นจำนวนมาก แต่ธนาคารพาณิชย์ไม่ได้รับการตอบกลับจากสำนักงาน ปปง. แต่อย่างใด เว้นแต่ การขอข้อมูลตรวจสอบภายในระยะเวลาที่กำหนดจากสำนักงาน ปปง. เท่านั้น ซึ่งในการพิจารณาธุรกรรมว่าเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือไม่นั้น สำนักงาน ปปง. กำหนดไว้เพียงหลักการกว้างๆ และในบางกรณีอาจจำเป็นต้องกำหนดมูลค่าของเงินหรือทรัพย์สิน ทำให้ในการพิจารณาลักษณะธุรกรรมของธนาคารพาณิชย์ต้องใช้เวลาในการพิจารณาค่อนข้างนาน ซึ่งบางครั้งธุรกรรมดังกล่าวอาจไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นธุรกรรมที่มาจากกระทำความผิดด้านการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ประกอบกับสำนักงาน ปปง. ไม่มีการแจ้งกลับใดๆ จึงทำให้ธนาคารพาณิชย์ดำเนินการรายงานธุรกรรมภายใต้ความคลุมเครือและไม่มั่นใจว่า ธุรกรรมที่ได้รายงานไปนั้นถูกต้องหรือไม่ ดังนั้น เพื่อสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงานของธนาคารพาณิชย์และลดเวลาการพิจารณาธุรกรรมของสำนักงาน ปปง. ควรกำหนดแนวปฏิบัติในการพิจารณาลักษณะธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น

๖. จากการพิจารณาหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าของต่างประเทศพบว่า บางประเทศไม่ได้เน้นให้สถาบันการเงินรายงานธุรกรรมด้วยปริมาณที่มากมาย แต่จะเน้นให้สถาบันการเงินปฏิบัติตามมาตรการเชิงป้องกันมากกว่าการรายงานธุรกรรมให้หน่วยงานทางการเพื่อนำพิจารณาหลังจากที่ลูกค้าได้ทำธุรกรรมไปแล้ว ซึ่งมาตรการเชิงป้องกันอาจกำหนดโดยการขอข้อมูลและเอกสารหลักฐานการแสดงตนของลูกค้าให้ชัดเจน คือ ระบุเป็นลักษณะข้อมูลหรือชื่อเอกสาร โดยเฉพาะ เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์สามารถพิสูจน์ทราบลูกค้าเชิงลึกได้อย่างถูกต้องตั้งแต่ที่ลูกค้าเปิดบัญชีหรือเริ่มมีความสัมพันธ์กับธนาคารพาณิชย์ รวมทั้งลดการดำเนินงานภายหลังจากที่ลูกค้าเปิดบัญชีหรือมีความสัมพันธ์กับธนาคารพาณิชย์ไปแล้ว

๗. ในช่วงที่กฎหมายมีการออกใหม่หรือประกาศเพิ่มเติม ธนาคารพาณิชย์ได้รับผลกระทบค่อนข้างมาก เนื่องจากสิ่งที่กฎหมายกำหนดขึ้นมานั้นเป็นการเพิ่มกระบวนการทำงานให้กับสถาบันการเงิน โดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นช่องทางให้บริการทางการเงินแก่ลูกค้า โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในต้องนำกฎหมายมาพิจารณาตีความ ศึกษาและทำความเข้าใจ จากนั้นจึงนำไปกำหนดเป็นระเบียบวิธีปฏิบัติงานภายใน และจัดประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหาข้อสรุปในการปฏิบัติงาน ก่อนที่จะแจ้งประกาศให้พนักงานปฏิบัติ รวมทั้งต้องนำไปพัฒนาระบบงานให้รองรับกฎหมายดังกล่าวด้วย ดังนั้น สำนักงาน ปปง. ควรมีระยะเวลาให้กับสถาบันการเงิน โดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์ เพื่อเตรียมความพร้อมในการรองรับการปฏิบัติตามกฎหมาย ก่อนที่กฎหมายจะมีผลบังคับใช้ เนื่องจากทั้งการกำหนดระเบียบปฏิบัติงานภายในและการพัฒนาระบบงานใช้เวลาค่อนข้างมาก และอาจทำให้เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายโดยมิได้เจตนา

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดเกี่ยวกับการศึกษาหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ทำให้ทราบถึง

๑. ความเป็นมาของหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าว่า ปัจจุบันอาชญากรรมมีรูปแบบใหม่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นอาชญากรรมทางการเงินซึ่งมีความซับซ้อนและมีลักษณะเป็นองค์กรข้ามชาติมากขึ้น ทำให้องค์การระหว่างประเทศต้องเข้ามากำหนดมาตรการเพื่อปราบปรามผู้กระทำความผิด และออกข้อเสนอแนะให้ประเทศภาคีสมาชิกปฏิบัติตาม เพื่อให้ทุกประเทศปฏิบัติตามแนวทางมาตรฐานสากลเดียวกัน จึงต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย เพื่อให้ทุกประเทศมีกระบวนการแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพเพื่อรองรับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายได้อย่างเพียงพอ

๒. ปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายหลักสองฉบับ คือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย รวมถึงหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องแม้ว่าจะมีการปรับปรุงกฎหมายและออกแนวปฏิบัติเพิ่มเติมแล้ว เมื่อนำกฎหมายดังกล่าวไปถือปฏิบัติแล้วยังคงพบข้อจำกัด ปัญหาและอุปสรรคอยู่ และสำนักงาน ปปง. รับทราบประเด็นปัญหาแล้ว แต่อยู่ระหว่างการพิจารณา

๓. ผู้วิจัยได้ศึกษาเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าของประเทศไทยและต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฮองกง สิงคโปร์ ฮ่องกง และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทำให้ผู้วิจัยเห็นความแตกต่างในการกำหนดมาตรการและแนวทางการควบคุมปัญหาการฟอกเงินและปัญหาการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายแต่ละประเทศ ภายใต้ข้อแนะนำของ FATF โดยประเทศต่างๆ มีการกำหนดมาตรการที่ให้ความสำคัญในแต่ละปัจจัยแตกต่างกัน เช่น ประเภทความผิดมูลฐาน การกำหนดมูลค่าเพื่อการรายงานธุรกรรม การแสดงข้อมูลและเอกสารหลักฐานในการรู้จักลูกค้า การจัดระดับความเสี่ยง การทบทวนความเสี่ยง การบริหารความเสี่ยง การหาผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง การร่วมมือกับต่างประเทศ การกำหนดคบทลงโทษ โดยเฉพาะการขอข้อมูลและเอกสารหลักฐาน ของต่างประเทศจะระบุชื่อหรือชนิดเอกสารชัดเจนของผลิตภัณฑ์หรือบริการแต่ละประเภท ทำให้การปฏิบัติงานมีความชัดเจน การกำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆ จึงเป็นเพียงส่วนหนึ่งในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย แต่การนำหลักเกณฑ์ดังกล่าวไปใช้ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องเป็นสิ่งที่จะทำให้กฎหมายมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ ซึ่งอาจมีมุมมองเพียงบางส่วนในฐานะผู้ปฏิบัติงานด้านธนาคารพาณิชย์ รวมถึงข้อจำกัดด้านเวลา เนื่องจากงานวิจัยฉบับนี้อยู่ระหว่างการปรับปรุงกฎหมาย โดยได้จัดทำสรุปเพื่อนำไปพิจารณาเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมาย แนวทาง และหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับธุรกิจธนาคารพาณิชย์ โดยแบ่งเป็นหัวข้อไว้ดังนี้

๑. ด้านกฎหมาย

๑.๑ ปรับปรุงเนื้อความในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงิน แนว

ปฏิบัติ หลักเกณฑ์ต่างๆ ให้มีความชัดเจน ทันสมัย และสอดคล้องกับมาตรฐานที่คณะกรรมการ FATF ซึ่งเป็นมาตรการสากลกำหนด ทั้งนี้ เพื่อให้ง่ายต่อปฏิบัติงานของสถาบันการเงิน โดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์ ลดปัญหาที่เกิดจากการตีความในกฎหมายต่างกัน

๑.๒ ในการจัดทำแนวปฏิบัติสำหรับสถาบันการเงิน โดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์ ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าของธุรกรรมแต่ละประเภทให้ชัดเจน เช่น เอกสารแสดงตนของลูกค้านิติบุคคล สำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ที่มีความซับซ้อนมีอะไรบ้าง นอกจากนี้ หน่วยงานกำกับดูแลควรมีการเตรียมการรองรับกรณีผู้ปฏิบัติไม่สามารถปฏิบัติงานได้

๑.๓ ในการปรับปรุงกฎหมายควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนเข้าร่วมกำหนดร่างหรือให้ความเห็นเพื่อให้ได้มุมมองที่ผู้ออกกฎหมายอาจมองข้ามไป

๑.๔ ควรมีการกำหนดแนวทางการพิจารณาธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยให้มีความชัดเจน โดยอาจพิจารณาจากเหตุการณ์หรือประเด็นข่าวที่ผ่านมาเป็นกรณีศึกษาว่าลักษณะธุรกรรมที่เกิดขึ้นนั้นต้องพิจารณาจากปัจจัยใดบ้างเป็นหลัก ซึ่งอาจกำหนดเป็นปัจจัยหลักและปัจจัยรอง เช่น ปัจจัยหลัก ให้พิจารณาจากอาชีพ แหล่งที่มารายได้ ประเภทการทำธุรกรรม มูลค่าการทำธุรกรรม ความถี่ในการทำธุรกรรม ปัจจัยรอง ให้พิจารณาจากผู้เกี่ยวข้องกับลูกค้า แหล่งที่มาของรายได้อื่นๆ ที่อยู่ต่างประเทศ การศึกษาของลูกค้า ใบเสร็จชำระค่าสาธารณูปโภคและสินค้า เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่สนับสนุนการพิจารณาธุรกรรมว่าเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และทำให้พนักงานที่ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งลดภาระการรายงานธุรกรรมที่มีความคลุมเครือไม่ชัดเจน รวมถึงคุณภาพของรายงานธุรกรรมของธนาคารพาณิชย์และเพื่อลดเวลาการพิจารณารายงานของสำนักงาน ปปง.

สำหรับการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของธนาคารพาณิชย์ในช่วงแรก เนื่องจากในทางปฏิบัติแต่ละธนาคารพาณิชย์มีความเข้าใจในการรายงานธุรกรรมไม่ตรงกัน ทำให้คุณภาพของรายงานธุรกรรมที่รายงานกลับไปยังสำนักงาน ปปง. ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่สำนักงาน ปปง. ต้องการ ซึ่งธุรกรรมที่มีการรายงานไปทั้งหมดนั้นกว่า ๗๐ ล้านรายงาน จึงทำให้การแจ้งผลตอบกลับของสำนักงาน ปปง. ไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ต่อมาเมื่อสำนักงาน ปปง. มีการชี้แจงและอธิบายให้ผู้มีรายงานธุรกรรมได้รับทราบถึงแนวปฏิบัติ และนำปัจจัยธุรกรรมที่มีลักษณะขาดความเป็นไปเชิงเศรษฐกิจและธุรกรรมที่มีความซับซ้อนออก จึงทำให้ผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมมีการปรับปรุงการรายงานธุรกรรม เพื่อให้รายงานมีคุณภาพยิ่งขึ้น และลดภาระการพิจารณารายงานธุรกรรมของสำนักงาน ปปง. ทำให้ภายหลังสำนักงาน ปปง. มีผลการแจ้งกลับไปยังผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ สังกัดได้จากจำนวนรายงานธุรกรรมที่มีเหตุ

อันควรสงสัยได้ลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ คือ ปี ๒๕๕๕ จำนวน ๑๑๐,๘๓๕ รายงาน ปี ๒๕๕๖ จำนวน ๗๔,๕๘๖ รายงาน และปี ๒๕๕๗ จำนวน ๑๓,๘๖๓ รายงาน

๑.๕ ในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า มีเพียงสถาบันการเงินเท่านั้นที่ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด แต่ประชาชนทั่วไปยังไม่ทราบถึงหลักเกณฑ์เหล่านี้และมีการร้องเรียนต่างๆ มากมาย ซึ่งสร้างความเสียหายให้กับธนาคารพาณิชย์เป็นอย่างมาก จึงเห็นควรให้เพิ่มบทลงโทษผู้ที่ไม่ให้ความร่วมมือกับสถาบันการเงินในการปฏิบัติตามกฎหมายด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายด้านการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย เช่น การให้ข้อมูลและเอกสารหลักฐานขึ้นต่ำตามกฎหมาย การปกปิดชื่อนามสกุลเนื่องจากไม่ไว้วางใจสถาบันการเงิน หรือไม่กรอกข้อมูลในแบบรายงานการทำธุรกรรมแต่ละประเภท (สำหรับธนาคารพาณิชย์ได้แก่ แบบรายงาน ปปง.๑-๑๑ แบบรายงาน ปปง. ๑-๐๒ เป็นต้น)

อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายนั้น สำนักงาน ปปง. ได้นำแนวทางมาจากมาตรฐานสากลของคณะกรรมการ FATF โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อแนะนำ ๔๐ ประการ และในปี ๒๕๕๘ ประเทศไทยต้องเข้ารับการประเมินด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย จึงจำเป็นที่สำนักงาน ปปง. ซึ่งเป็นเจ้าของร่างกฎหมายต้องดำเนินการตามมาตรฐานของต่างประเทศเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม สำนักงาน ปปง. ได้ชี้แจงในเวทีสาธารณะเกี่ยวกับการจัดทำและปรับปรุงร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องนั้น ทางสำนักงาน ปปง. ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและที่สำคัญต้องปรับให้สอดคล้องกับแนวทางของประเทศไทยด้วย จึงทำให้กฎหมายที่ประกาศใช้ในปัจจุบันไม่ตรงกับมาตรฐานสากลทีเดียวนัก ทั้งนี้ การปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยจะกำหนดใช้ในรูปแบบของแนวปฏิบัติหรือคู่มือปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในทางปฏิบัติของสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพที่มีใช้สถาบันการเงิน

๒. ด้านหน่วยงานกำกับดูแล

๒.๑ เนื่องด้วยสำนักงาน ปปง. เป็นหน่วยงานการกำกับดูแลหลักในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและพระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย จึงควรมีบทบาทหน้าที่ในเชิงรุกมากขึ้น เนื่องจากมาตรฐานสากลในปัจจุบันค่อนข้างมีความเข้มงวดและต้องปฏิบัติตามกฎหมายโดยทันที หากสำนักงาน ปปง. ดำเนินการล่าช้า เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่มีความเสี่ยงต่อการฟอกเงินหรือ

เหตุการณ์การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายจะดำเนินการได้ลำบากเพราะกฎหมายอาจยังไม่สามารถบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดได้ครอบคลุม และผู้กระทำความผิดอาจสามารถหลุดพ้นคดีไปได้

๒.๒ สำนักงาน ปปง. ควรสนับสนุนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการมีส่วนร่วมในการผลักดันและพัฒนาระบบการทำงานของธนาคารพาณิชย์ให้มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกันทุกธนาคาร เนื่องจากการลงทุนเพื่อพัฒนาระบบงานด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายมีมูลค่าสูงและปัญหาที่เกิดขึ้นกับธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถวัดผลตอบแทนในรูปของตัวเงินที่ใช้ในการลงทุนพัฒนาระบบงานได้ รวมถึงธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กก็มีเงินลงทุนเพื่อพัฒนาระบบในขอบเขตที่จำกัด ดังนั้น หากสำนักงาน ปปง. สนับสนุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจะช่วยให้ธนาคารพาณิชย์ลดค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงระบบงานได้ส่วนหนึ่ง และเพื่อให้สามารถรองรับการปฏิบัติตามมาตรการหรือแนวทางที่หน่วยงานทางการกำหนดขึ้นได้อย่างถูกต้อง เช่น ระบบการตรวจสอบรายชื่อลูกค้าว่าเป็นบุคคลที่ถูกกำหนดตามประกาศของสำนักงาน ปปง. (Name Screening) ระบบการจัดเก็บเอกสาร ระบบการบันทึกข้อมูลลูกค้า ระบบการรายงานธุรกรรม เป็นต้น โดยสำนักงาน ปปง. จะนำไปพิจารณา

๒.๓ หน่วยงานทางการ โดยเฉพาะสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งเป็นหน่วยงานกำกับดูแลหลัก ควรมีการพัฒนาการให้บริการข่าวสาร แจกกฎหมายหรือประกาศที่เกี่ยวข้องให้กับผู้ปฏิบัติ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายได้สะดวกยิ่งขึ้น โดยอาจมีการสมัครสมาชิกเพื่อรับข้อมูลข่าวสาร และส่ง Link ไปยังจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ของสมาชิกโดยอัตโนมัติเมื่อมีข้อมูลข่าวสารออกใหม่

๒.๔ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินควรมีบทบาทในการเป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานทางการอื่นกับผู้ปฏิบัติภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายมากขึ้น เพื่อผลักดันให้การปฏิบัติตามกฎหมายเป็นไปโดยราบรื่น เช่น ข้อมูลการแสดงตนของบุคคลธรรมดาอาจมีความจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลของทะเบียนราษฎร์ กระทรวงมหาดไทย หรือ ข้อมูลการแสดงตนของนิติบุคคลอาจมีความจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ สำหรับหน่วยงานกำกับดูแลอื่นๆ เช่น หน่วยงานกำกับดูแลสถาบันการเงิน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานป้องกัน

และปราบปรามยาเสพติด เป็นต้น ควรกำหนดขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดความร่วมมือได้โดยง่าย

๒.๕ เนื่องจากที่ผ่านมาสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับปัจจัยสำหรับการประเมินความเสี่ยงด้านผลิตภัณฑ์ แต่กลับให้ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้กำหนดปัจจัยเพื่อประเมินความเสี่ยงด้านผลิตภัณฑ์เอง จึงทำให้เกิดความแตกต่างในทางปฏิบัติ แต่ในแง่ทางธุรกิจจำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับประเมินความเสี่ยงด้านผลิตภัณฑ์เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์นำไปพิจารณาใช้ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นหลักการในทางปฏิบัติเดียวกัน ดังนั้น หน่วยงานกำกับดูแลโดยเฉพาะสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินซึ่งทำหน้าที่ออกหลักเกณฑ์และประเมินการปฏิบัติงานควรทำความเข้าใจในผลิตภัณฑ์และบริการของธนาคารพาณิชย์อย่างลึกซึ้ง เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปและเนื่องจากปัจจุบันลักษณะของผลิตภัณฑ์และบริการของธนาคารพาณิชย์มีการออกผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่อย่างต่อเนื่อง อาจทำให้หน่วยงานกำกับดูแลติดตามรูปแบบการดำเนินธุรกิจได้ไม่ทันทั่วถึง และทำให้ไม่สามารถกำหนดหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสม ดังนั้น สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอาจมีการจัดทำแผนการจัดส่งพนักงานเพื่อมารับการอบรมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการของธุรกิจธนาคารพาณิชย์อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพื่อนำไปกำหนดรายละเอียดในหลักเกณฑ์ได้ต่อไป

๒.๖ ประชาชนหรือลูกค้าส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายด้านการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย วัตถุประสงค์ของการขอข้อมูลและเอกสารหลักฐานตามที่กฎหมายกำหนด ทำให้ประชาชนหรือลูกค้ามองว่าธนาคารพาณิชย์ก้าวท้าวข้อมูลส่วนตัวมากเกินไป และต้องการจะขายผลิตภัณฑ์หรือบริการจึงต้องทราบข้อมูลส่วนตัว ซึ่งสร้างความเสียหายให้กับธนาคารพาณิชย์เป็นอย่างยิ่งแม้ว่าพนักงานของธนาคารจะแจ้งให้ประชาชนและลูกค้าทราบแล้วว่าการขอข้อมูลและเอกสารหลักฐานดังกล่าวเป็นการปฏิบัติตามกฎหมายทั้งสิ้น ดังนั้น สำนักงานปปง. จึงควรเข้ามามีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าแก่ประชาชนทั่วไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงกฎหมายดังกล่าวเบื้องต้น ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็นสิ่งที่ประชาชนทั่วไปควรรู้ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่อยู่ในการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน เช่น การฝากเงิน ถอนเงิน โอนเงิน การขอสินเชื่อ นอกจากนี้ เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญในการปฏิบัติตามกฎหมายโดยเคร่งครัด ซึ่งจะเป็นการช่วยสนับสนุนการปฏิบัติตามกฎหมายให้กับธนาคารพาณิชย์

ได้อีกทางหนึ่ง มิเช่นนั้น ในแต่ละวันธนาคารต้องพบปัญหาการขอข้อมูลและเอกสารหลักฐานจากประชาชนหรือลูกค้าซึ่งสร้างความรู้สึกที่ไม่ดีให้กับลูกค้า และบางครั้งการขอข้อมูลและเอกสารหลักฐานนั้นของแต่ละธนาคารพาณิชย์แตกต่างกันบ้างเล็กน้อย เนื่องจากเกิดจากการตีความในกฎหมายต่างกันทำให้ส่งผลกระทบต่อธนาคารพาณิชย์อีกแห่งที่กำหนดการขอข้อมูลและเอกสารหลักฐานเข้มงวดกว่าที่กฎหมายกำหนด

๒.๗ ปัจจุบันธนาคารพาณิชย์เป็นช่องทางที่ลูกค้าและประชาชนทั่วไปใช้บริการทางการเงินในปริมาณมาก ซึ่งนี่เป็นเพียงช่องทางเดียวและยังมีได้นับรวมกับสถาบันการเงินประเภทอื่น เช่น ธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจหลักทรัพย์จัดการกองทุน ธุรกิจประกันชีวิต ธุรกิจประกันภัย ธุรกิจเงินทุน ธุรกิจบริหารสินทรัพย์ และธุรกิจอื่นๆ ที่อยู่ภายใต้นิยามของคำว่า “สถาบันการเงิน” รวมถึงผู้ประกอบการอาชีพที่มีใช้สถาบันการเงินด้วย สำนักงาน ปปง. จึงจำเป็นต้องเร่งผลิตและพัฒนาบุคลากรเพื่อมารองรับจำนวนธุรกิจและปริมาณธุรกรรมที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีการกำกับดูแลที่ดี และสามารถให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานแก่ผู้ปฏิบัติงานภายใต้กฎหมายด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายด้านการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย เพื่อจะได้ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง

๒.๘ สำนักงาน ปปง. ควรทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าแก่สถาบันการเงินและผู้มีใช้สถาบันการเงินทุกประเภท รวมถึงประชาชนทั่วไป เนื่องจากปัจจุบันธนาคารพาณิชย์พบปัญหาในการปฏิบัติงานค่อนข้างมากและลักษณะธุรกรรมมีความซับซ้อนและแปลกใหม่ที่นอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนดไว้ รวมถึงเพื่อลดข้อจำกัดในการปฏิบัติงานด้วย โดยอาจจัดตั้งเป็นศูนย์ให้คำแนะนำ ร้องเรียนปัญหา ผ่านหลายๆ ช่องทาง อาทิเช่น หน้าเว็บไซต์ของสำนักงาน ปปง. โทรศัพท์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรือร่วมกับหน่วยงานทางการอื่นเพื่อเพิ่มช่องทางการให้บริการให้คำแนะนำ และประชาสัมพันธ์ให้สถาบันการเงินและผู้มีใช้สถาบันการเงินทุกประเภท รวมถึงประชาชนทั่วไปรับทราบช่องทางเหล่านี้

๒.๙ นอกจากสำนักงาน ปปง. ควรเป็นศูนย์กลางในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าแล้ว สำนักงาน ปปง. ควรเป็นศูนย์กลางในการจัดเก็บข้อมูลที่จำเป็นที่ธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถมีข้อมูลนั้นตามที่กฎหมายกำหนดได้ด้วย ข้อมูลนั้นได้แก่ ข้อมูลทะเบียนราษฎร์ ข้อมูลนักการเมืองในประเทศและต่างประเทศรวมผู้เกี่ยวข้อง ข้อมูลขั้นต่ำของนิติบุคคล บุคคลที่ให้ความสนใจเป็นพิเศษ ข้อมูลบุคคลที่มีความเสี่ยงสูง เนื่องจากสำนักงาน ปปง. เป็นหน่วยงานทางการที่สามารถประสานกับหน่วยงานทางการอื่นได้ง่ายกว่าที่ธนาคารพาณิชย์ซึ่งอยู่ภาคเอกชนจะดำเนินการขอ

ความอนุเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวเสียเอง โดยการประสานงานขอข้อมูลทะเบียนราษฎร ขณะนี้ สำนักงาน ปปง. อยู่ระหว่างดำเนินการประสานงานกับกรมการปกครอง เพื่อให้ข้อมูลของทะเบียนราษฎรเพื่อนำมาเป็นข้อมูลการแสดงตนของลูกค้า ซึ่งคาดว่าจะอีกไม่กี่เดือนจะดำเนินการเสร็จเรียบร้อย

๒.๑๐ โดยปกติธนาคารพาณิชย์จะได้รับหนังสือหรือได้รับการแจ้งผ่านระบบเพื่อขอข้อมูลตรวจสอบลูกค้าภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยธนาคารพาณิชย์ได้ดำเนินการโดยมิขัดข้อง แต่ในการดำเนินการดังกล่าวสำนักงาน ปปง. ควรมีการแจ้งกลับมาให้ธนาคารพาณิชย์ทราบด้วยว่า ลูกค้าของธนาคารพาณิชย์ที่สำนักงาน ปปง. ขอตรวจสอบนั้นมีผลการตรวจสอบอย่างไรบ้าง เพื่อที่ธนาคารพาณิชย์จะได้ปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันทันทีที่ลูกค้ารายดังกล่าวจะมาทำธุรกรรมในครั้งต่อไป ทั้งนี้ เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่ธนาคารพาณิชย์จะรับผู้กระทำความผิดรายนั้นเป็นลูกค้า

๒.๑๑ นอกจากการฝึกอบรมและเผยแพร่ความรู้และกฎหมายด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายด้านการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายแล้ว สำนักงาน ปปง. ควรมีการนำเสนอกรณีศึกษาของลักษณะธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยที่สำนักงาน ปปง. ตรวจพบ หรือนำกรณีศึกษาของต่างประเทศมาเผยแพร่ให้กับสถาบันการเงินทุกประเภท รวมถึงประชาชนทั่วไปรับทราบเพื่อเป็นความรู้และสร้างจิตสำนึกที่ดีให้แก่ประชาชนให้ตระหนักถึงกฎหมายที่ควรรู้และหลักเกณฑ์ที่พึงปฏิบัติ โดยสำนักงาน ปปง. อยู่ระหว่างการแก้ไขกฎหมายและมีแนวคิดที่จะให้สมาคมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สมาคมธนาคารไทย เป็นผู้กำหนดหลักสูตรแม่แบบขึ้นมาด้วย นอกจากนี้ สำนักงาน ปปง. ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการช่วยกันดูแลสอดส่องผู้กระทำความผิดตามหน้าที่ของพลเมืองที่ดี

๓. ด้านธนาคารพาณิชย์

๓.๑ กฎหมายหรือหลักเกณฑ์ที่ออกมามักจะสวนทางกับกลยุทธ์ของธนาคารพาณิชย์ อย่างเช่น ธนาคารพาณิชย์ต้องการจะลดทอนค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงานออก แต่ว่าการปฏิบัติตามกฎหมายด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายด้านการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายก็เป็นสิ่งสำคัญที่ธนาคารพาณิชย์ต้องปฏิบัติตามและจำเป็นต้องพัฒนาระบบงานเพื่อลดเวลาและให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ซึ่งผลที่ได้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติตามกฎหมายแต่ไม่ได้ทำให้ผลการดำเนินธุรกิจเพิ่มขึ้น และหากปฏิบัติแตกต่างจากธนาคารพาณิชย์อื่นอาจเกิดการเปรียบเทียบและส่งผลเสียหายต่อธนาคารด้วย ดังนั้น หน้าที่ของธนาคารพาณิชย์จึงต้องพยายามทำความเข้าใจกับกฎหมาย เพื่อจะกำหนดกระบวนการทำงานได้อย่างถูกต้องและสามารถพิจารณาได้ว่า ระบบงานใดบ้างที่มีความจำเป็นต่อธนาคารพาณิชย์ เนื่องจากธนาคารพาณิชย์ต้องพิจารณา

หลายปัจจัยประกอบกันทั้งลักษณะผลิตภัณฑ์หรือบริการ ปริมาณธุรกรรม และข้อมูลลูกค้า เพื่อดูว่าสามารถพัฒนาระบบงานต่อไปได้หรือไม่ หรือสามารถใช้ระบบงานเดิมแต่เพิ่มข้อมูลได้อีก

๓.๒ ธนาคารพาณิชย์ควรศึกษามาตรการและแนวทางการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายด้านการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้นำมาปรับใช้กับมาตรการของประเทศไทย และเป็นกรอบแนวทางเพื่อกำหนดวิธีปฏิบัติภายในต่อไป

๓.๓ กำหนดให้ผู้บริหารระดับสูงจนถึงพนักงานระดับปฏิบัติการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าอย่างต่อเนื่อง โดยในการให้ความรู้และฝึกอบรมควรจัดให้มีกระบวนการเรียนรู้หลายรูปแบบ เช่น การเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การจัดทำแผ่นวีดีโอเพื่อการเรียนรู้ การจัดทำเพลงประกอบเพื่อให้ง่ายต่อการจดจำวิธีการปฏิบัติงาน การจัดทำคู่มือการ์ตูน เพื่อมิให้พนักงานเกิดความเบื่อหน่าย นอกจากนี้ เพื่อให้ผู้บริหารระดับสูงตระหนักถึงความสำคัญในการปฏิบัติตามกฎหมาย รวมทั้งปลูกฝังให้พนักงานได้รับทราบถึงหลักเกณฑ์จนเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันจะทำให้พนักงานปฏิบัติงานด้วยความเอาใจใส่ ไม่ละเลยต่อการปฏิบัติหน้าที่

๓.๔ ร่วมมือและประสานกับธนาคารพาณิชย์อื่นๆ กับสมาคมที่เกี่ยวข้อง เพื่อผลักดันและส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า และนำเสนอประเด็นปัญหา ข้อจำกัดและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน

๓.๕ ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทางการที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น การขอตรวจสอบข้อมูลลูกค้า การแจ้งข้อมูล การประสานงานขอความช่วยเหลือ การให้ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงิน เพื่อนำไปสู่ความส่งเสริมความร่วมมือระดับชาติ

๓.๖ ธนาคารพาณิชย์ต้องตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าตามที่กฎหมายกำหนดโดยเคร่งครัด

๔. ด้านความร่วมมือ

๔.๑ สำนักงาน ป.ป.ง. ควรแสดงบทบาทการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าบนเวทีองค์การระหว่างประเทศทั้ง ทวิภาคีและพหุภาคีให้ต่างประเทศเห็นว่า ประเทศไทยมีแนวปฏิบัติตามมาตรฐานสากล และให้ความร่วมมือและสนับสนุนการปฏิบัติงานกับองค์การระหว่างประเทศที่

เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการฟอกเงินและปัญหาด้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายอย่างจริงจัง เช่น การแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างกัน การแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติหรือกลุ่มอาชญากร การส่งตัวผู้กระทำความผิดข้ามแดน รวมถึงประเด็นปัญหาข้ามชาติ ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ

๔.๒ สำนักงาน ปปง. ควรร่วมมือกับหน่วยงานทางการอื่นๆ เพื่อส่งเสริมการอบรมและให้ความรู้แก่หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงประชาชน เพื่อให้รับทราบถึงกฎหมายที่ออกใหม่หรือปรับปรุงใหม่ รวมถึงแนวทางการปฏิบัติตามกฎหมายและบทลงโทษ เพื่อให้เกิดการตระหนักถึงความสำคัญในการปฏิบัติตามกฎหมาย ทั้งนี้ หากประชาชนทั่วไปไม่รับทราบกฎหมายนั้น ประชาชนจะไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติตามกฎหมาย นอกจากนี้ทั้งสำนักงาน ปปง. และธนาคารพาณิชย์ควรมีการจัดพิมพ์เผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชนเพื่อจะช่วยให้ประชาชนรับทราบข้อมูลข่าวสารอีกทางหนึ่งด้วย

๔.๓ การดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและพระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายมิใช่มีสำนักงาน ปปง. ที่เป็นหน่วยงานหลักในการกำกับดูแลและประเมินการปฏิบัติงานเท่านั้น หน่วยงานทางการอื่นควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนและพัฒนาคำดำเนินงานให้มีความคล่องตัวและอำนวยความสะดวกให้กับธนาคารพาณิชย์ด้วยเช่นกัน โดยมีสำนักงาน ปปง. ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสานความร่วมมือ เพื่อนำไปสู่การร่วมมือระหว่างกัน เนื่องจากปัญหาการฟอกเงินและปัญหาการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายเป็นปัญหาระดับชาติและปัญหาข้ามชาติซึ่งได้ถูกกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์หลักของชาติด้วย จึงควรที่หน่วยงานต่างๆ หันมาร่วมมือกันอย่างจริงจัง เพื่อแก้ไขปัญหาและติดตามผลการแก้ไขปัญหาต่อไป

๔.๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย บุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญที่จะขับเคลื่อนให้บรรลุสู่เป้าหมายของชาติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนจึงควรส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรอบรู้ เชี่ยวชาญ ในหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า รวมทั้งจรรยาบรรณในการปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้พนักงานสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในการทำงานอย่างสัมฤทธิ์ผล และหากพนักงานปฏิบัติดีควรมีการให้รางวัลโดยยกย่อง ชมเชย เพิ่มสวัสดิการหรือค่าตอบแทน เพื่อเป็นแรงจูงใจและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน รวมถึงเป็นตัวอย่างให้กับพนักงานคนอื่นๆ

จากที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าตั้งแต่บทแรกจนถึงบทนี้ยิ่งทำให้เห็นถึงความรุนแรงของการก่ออาชญากรรมทางการเงิน ซึ่งนับวันจะมีความขยายและซับซ้อนยากที่ผู้ตรวจสอบจะสืบสาวจนถึงตัวผู้กระทำความผิดได้จริง มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายจึงเปรียบเสมือนเป็นกำแพงป้องกันมิให้การกระทำความผิดเหล่านั้นข้ามไปมาได้โดยเสรี แต่กำแพงนั้นต้องมีผู้คุ้มด้วยจึงจะทำให้กำแพงไม่พังทลายลงมา จึงเป็นหน้าที่ของแต่ละประเทศที่ต้องกำหนดหลักเกณฑ์ขึ้นมาควบคุมมิให้อาชญากรสามารถกระทำความผิดได้อย่างเสรี และหากหลักเกณฑ์นั้นไม่เข้มงวดเพียงพอตามที่ควรจะเป็นอาจจะพลาดพลั้งให้อาชญากรข้ามกำแพงนี้ไปได้ เช่นเดียวกับประเทศไทยที่มีกฎหมายสองฉบับควบคุม และมีสำนักงาน ปปง. เป็นผู้กำกับดูแลและประเมินให้ปฏิบัติตามกฎ ประการสำคัญคือ ผู้ปฏิบัติตามกฎได้แก่สถาบันการเงิน ผู้ประกอบอาชีพที่มีใช้สถาบันการเงิน และประชาชน ทั้งสามสิ่งนี้หากร่วมมือกันจะทำให้กำแพงนี้แข็งแรงและอาชญากรไม่สามารถข้ามกำแพงนี้ไปได้ ดังนั้น หน่วยงานทุกส่วนจึงควรสนับสนุนและให้ความร่วมมือกันเพื่อลดปัญหาการฟอกเงินและปัญหาการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ในระหว่างการบังคับใช้กฎหมายอาจมีข้อจำกัดหรืออุปสรรคในการปฏิบัติ ถ้าหากแต่ละฝ่ายร่วมรับฟังปัญหาและเสนอแนวทางแก้ไขหรือหามาตรการเสริมจะช่วยบรรเทาปัญหาที่ประสบอยู่ให้ลดน้อยลง นอกจากนี้ ในการกำหนดมาตรการควรให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาที่พบในปัจจุบัน มาตรการต่างๆ จึงควรมีการปรับปรุงให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ เนื่องจากยุคนี้เป็นยุคแห่งการสื่อสารและนวัตกรรม เทคโนโลยีจึงเข้ามามีบทบาทซึ่งรวมถึงการใช้ผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินด้วย และอาชญากรอาจอาศัยช่องทางดังกล่าวในการก่ออาชญากรรมก็เป็นได้ การกำหนดแนวปฏิบัติจึงไม่ควรหยุดอยู่กับที่เพราะอาจจะไม่ทันการดำเนินกิจกรรมของอาชญากร

นอกจากนี้ ในการกำหนดด้วยกฎหมายทุกภาคส่วนควรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการร่างกฎหมายหรือหลักเกณฑ์ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเบื้องต้นและพิจารณาได้ว่า เนื้อความในกฎหมายนั้นสามารถปฏิบัติได้หรือไม่ ซึ่งหากมีข้อจำกัดอาจมีผลกระทบในระยะยาว ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงข้อจำกัดของหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาถึงทัศนคติของผู้บริหารระดับสูงและพนักงานของสถาบันการเงิน ประเภทธนาคารพาณิชย์เพื่อนำเสนอให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบถึงข้อจำกัดของธนาคารพาณิชย์จากการปฏิบัติตามกฎหมาย พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ เพื่อให้การวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันในการปรับปรุงหลักเกณฑ์และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการปรับปรุงกระบวนการทำงานของหน่วยงานรัฐและเอกชนทุกภาคส่วน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาการฟอกเงินและปัญหาการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายที่มีประสิทธิภาพตามแนวทางมาตรฐานสากลต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, สำนักงาน. ข้อมูลที่มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมควรรู้.

กรุงเทพฯ : กองกำกับและตรวจสอบ, ๒๕๕๖.

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, สำนักงาน. โครงการศึกษาการจัดทำข้อเสนอเพื่อปรับปรุง

กฎหมายให้รองรับมาตรฐานสากลด้านป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้าน

การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย. กรุงเทพฯ : คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, สำนักงาน. แนวทางปฏิบัติ เรื่อง การตรวจสอบเพื่อทราบ

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

สำหรับสถาบันการเงินประเภท ธนาคาร. กรุงเทพฯ : กองกำกับและตรวจสอบ, ๒๕๕๗.

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, สำนักงาน. แนวทางการปฏิบัติ เรื่อง การรายงานธุรกรรม

และการจัดให้ลูกค้าแสดงตน สำหรับสถาบันการเงิน ประเภท ธนาคาร. กรุงเทพฯ : สำนัก

กำกับตรวจสอบและเทคโนโลยีสารสนเทศ, ๒๕๕๕.

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, สำนักงาน. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการป้องกันและปราบปราม

การฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๕๘.

กรุงเทพฯ : สกสค. ลาดพร้าว, ๒๕๕๔.

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, สำนักงาน. รวมกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบและประกาศที่

เกี่ยวข้อง. พิมพ์ครั้งที่ ๗, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัท ยูเนียนอูลตราไวโอเร็ด จำกัด,

๒๕๕๒.

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, สำนักงาน. รวมกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม

การฟอกเงินและกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่

การก่อการร้าย. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์, ๒๕๕๖.

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, สำนักงาน. รายงานการศึกษาองค์ประกอบและคุณลักษณะของสถาบันการเงินหรือผู้ที่มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. กรุงเทพฯ : คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, สำนักงาน. รายงานประจำปี ๒๕๕๗. กรุงเทพฯ : เอกพิมพ์ไท, ๒๕๕๘.

นิกร เกริกกุล. การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : กองตรวจสอบและวิเคราะห์ สำนักงาน ปปง., ๒๕๔๓.

รดาพร หงส์ทอง. เปิดโปงวงจรการฟอกเงิน. พิมพ์ครั้งที่ ๑, กรุงเทพฯ : เนชั่นบุ๊คส์, ๒๕๔๕.

วารสารและหนังสือพิมพ์

“เกาะติดเศรษฐกิจ-การค้าจีน”. South China Morning Post, ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน ณ เมืองฮ่องกง. ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗.

ศรี สามแยก. “การจัดตั้งศาลพิเศษคดีฟอกเงิน”, โลกวันนี้ วันสุข. ๒๑ กันยายน ๒๕๕๒. หน้า ๑๔.

“สนช.แก้ไขกฎหมายฟอกเงิน ประสงค์ดี หรือ มีเบื้องหลัง?”, มติชน. ๔ เมษายน ๒๕๕๑. หน้า ๓๖.

สุนัย หาเรือนพีชน์, พันตำรวจโท. “กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรการเสริมหากการใช้กฎหมายอื่นไม่เป็นผล”, มติชน. ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๑. หน้า ๖.

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

กรรณิการ์ งามโสภี. “มาตรการป้องกันการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๒.

น้ำทิพย์ วรุณปิติกุล. “ผลกระทบต่อการบริหารความเสี่ยงของธนาคารพาณิชย์ด้านการฟอกเงินจากมาตรการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าภายใต้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

บุศรา เมตตา. “ปัญหากฎหมายในการดำเนินงานของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษากรณีการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับธุรกรรมที่น่าสงสัย”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๕๑.

ปริญญานุช รัตนพันธุ์. “ปัญหาและผลกระทบจากมาตรการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ
ลูกค้ายาตามกฎหมายฟอกเงินของไทย: ศึกษากรณีธุรกิจการโอนเงินระหว่างประเทศของ
ธนาคารพาณิชย์”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

เพิ่มพงษ์ สททธาร. “การศึกษาการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฟอกเงินของพนักงานในธนาคาร
พาณิชย์แห่งหนึ่งในประเทศไทย”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการกำกับดูแลกิจการ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

สุริย์ฉาย พลวัน. “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ : ศึกษากรณี
การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, สาขาวิชานิติศาสตร์,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

กฎหมาย

“พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๖”.

ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ ๑๓๐, ๑ เมษายน ๒๕๕๖, หน้า ๘ – ๑๓.

“พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่
การก่อการร้าย พ.ศ. ๒๕๕๖”. ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ ๑๓๐, ๑ เมษายน ๒๕๕๖,
หน้า ๑ – ๗.

“พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๒”. ราชกิจจานุเบกษา.
เล่มที่ ๑๒๖, ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๒, หน้า ๑ - ๕.

“พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑”.
ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ ๑๒๕, ๑ มีนาคม ๒๕๕๑, หน้า ๑๔ – ๒๗.

“พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒”. ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่
๑๑๖, ๒๑ เมษายน ๒๕๔๒, หน้า ๑ - ๓๓.

“กฎกระทรวงตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าย พ.ศ. ๒๕๕๖”. ราชกิจจานุเบกษา.
เล่มที่ ๑๓๐, ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๖, หน้า ๒๓ – ๔๑.

“ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง วิธีการแสดงตนของลูกค้ายสถาบันการเงินและผู้ประกอบ
อาชีพตามมาตรา ๑๖”. ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ ๑๓๐, ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๖,
หน้า ๘ – ๑๐.

“ประกาศสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง แนวทางการกำหนดนโยบายการรับลูกค้าและนโยบายการบริหารความเสี่ยงเกี่ยวกับการฟอกเงินของลูกค้าของสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา พ.ศ. ๒๕๕๖ (๕ ฉบับ)”. ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ ๑๓๐, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖, หน้า ๖๒ – ๘๒.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, สำนักงาน. การเตรียมความพร้อมสำหรับการประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย. เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ, ชลบุรี, ๒๕๕๗.

สีหนาท ประยูรรัตน์. “ผลกระทบจาก FATF ต่อสถาบันการเงินไทย การรายงานธุรกรรมตามกฎกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๒”. เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรผู้กำกับดูแลการปฏิบัติงานด้านธุรกิจการธนาคารพาณิชย์ รุ่นที่ ๗. ๔ – ๑๕ มกราคม ๒๕๕๗.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

<http://www.amlo.go.th/>

<http://www.dol.go.th>

<http://en.wikipedia.org>

<https://www.kyc360.com>

<http://www.meechaithailand.com>

<http://www.tafex.org>

www.bot.or.th

www.fatf-gafi.org

www.manager.co.th

www.moneylaundering.com

ข้อมูลสารนิเทศอื่นๆ บนอินเทอร์เน็ต

“กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของฮ่องกงกับ tax planning”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้

จาก : <http://thaipublica.org> ๒๕๕๗.

“การฟอกเงินหรือการแปรสภาพเงิน”. จดหมายข่าวราชบัณฑิตยสถาน, (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<http://www.royin.go.th> ๒๕๓๖.

“การลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างธนาคารแห่งประเทศไทยและสำนักงาน
ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน”. สำนักสื่อสารสัมพันธ์, ฝ่ายสนับสนุนการบริหาร,
ธนาคารแห่งประเทศไทย. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <http://www.bot.or.th> ๒๕๕๐.

“ไทยติดอันดับ 49 เสี่ยงการฟอกเงิน-กัมพูชาที่ 3 ของโลก”. กระจุกออนไลน์. (ออนไลน์). เข้าถึงได้

จาก : <http://highlight.kapook.com> ๒๕๕๗.

“นายกรัฐมนตรี ขอให้ภาครัฐกิจธนาคารจัดส่งข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมหากได้รับการร้องขอ
เพื่อช่วยป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน”. กรมประชาสัมพันธ์. (ออนไลน์). เข้าถึงได้

จาก : <http://thainews.prd.go.th> ๒๕๕๗.

“ปง.แจงไทยแก้กฎหมายฟอกเงินสอดคล้องหลักสากล”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก

<http://www.matichon.co.th> ๒๕๕๗.

“ปง.แถลงผลงาน 15 ปียึดทรัพย์คดีฟอกเงิน 9.7 พันล.”. กรุงเทพธุรกิจออนไลน์, (ออนไลน์).

เข้าถึงได้จาก : <http://www.bangkokbiznews.com> ๒๕๕๗.

“ปง.แจงไทยฟอกเงินกว่า 1.2 แสนล้าน”. เดลินิวส์ออนไลน์, (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<http://www.dailynews.co.th> ๒๕๕๖.

“ปราบปรามฟอกเงิน ยึดกำไรคอร์ปชั่น”. คมชัดลึกออนไลน์. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<http://thaipublica.org> ๒๕๕๗.

“ปัญหาและผลกระทบของประเทศไทยจากกรณี FATF ขึ้นบัญชีดำ”. ธนิต โสรัตน์. (ออนไลน์).

รายงานการศึกษา, สายงานเศรษฐกิจ โลจิสติกส์ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย,

เข้าถึงได้จาก : www.tanitsorat.com ๒๕๕๕.

“ศูนย์ชุกซ่อนและฟอกเงิน”. ไสว บุญมา. ผู้จัดการออนไลน์. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<http://www.manager.co.th> ๒๕๕๖.

“5 แก๊งทั่วโลกเจาะธ.ไทยฟอกเงินข้ามชาติ”. คมชัดลึกออนไลน์. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<http://www.komchadluek.net> ๒๕๕๗.

ภาษาต่างประเทศ

Journals and Newspapers

FATF News. “Improving Global AML/CFT Compliance: on-going process”. 27 June 2014.

Michael R. Crittenden. “Fed Cites M&T for Anti-Money Laundering Problems”.

The Wall Street Journal, 18 June 2013.

Acts

“AML Program rule notices for specified financial institutions”. U.S. Commodity Futures Trading Commission, 2008.

“Anti-Money Laundering”. Bank of Lao People's Democratic Republic, 2006.

“Anti-Money Laundering Procedures and Operational Controls of Reporting Institutions under Supervision of the Bank of Lao PDR”. Bank of Lao People's Democratic Republic, 2008.

“Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism”, Law. King of Cambodia 2007.

“Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism”, Release Press. National Bank of Cambodia, 2008.

“Guideline on Anti-Money Laundering and Counter-Terrorist Financing (For Authorized Institutions)”. Joint Financial Intelligence Unit, Hong Kong Monetary Authority, 2012.

“Guide to U.S. Anti-Money Laundering Requirements” Fifth edition, Protiviti Inc., 2012.

“International Money Laundering Abatement and Financial Anti-Terrorism Act of 2001”. United States Congress, 2001.

“Notice on Prevention of Money Laundering (Last revised)”. Monetary Authority of Singapore, 2014.

“Reporting Suspicion Transactions”. Bank of Lao People's Democratic Republic, 2007.

“The Uniting and Strengthening America by Providing Appropriate Tools Required to Intercept and Obstruct Terrorism Act of 2001, Title III: Anti-money-laundering to prevent terrorism”. 2001.

“The Establishment and activities of The Anti- Money Laundering Intelligence Unit, Bank of the Lao PDR”. Bank of Lao People's Democratic Republic, 2007.

Electronic Data Base

“ADB’s Role in Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism”.

General Counsel, Office. Asian Development Bank (online). เข้าถึงได้จาก :
<http://www.adb.org> 2007.

“Anti-money laundering”. The law society. (online). เข้าถึงได้จาก : <http://www.lawsociety.org.uk>
2013.

“FATF Annual Report 2007 – 2008”. Financial Action Task Force. (online). เข้าถึงได้จาก :
<http://www.fatf-gafi.org> 2008.

“Money Laundering”. (online). เข้าถึงได้จาก : <http://en.wikipedia.org>

“Money Laundering”. (online). เข้าถึงได้จาก : <http://www.worldcompliance.com>

Non-Published Document

Asia/Pacific Group on Money Laundering, The World Bank. “Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism, Republic of the Philippines”. Mutual Evaluation Report 2009.

ภาคผนวก

ผนวก ก

ความผิดมูลฐานของประเทศไทย

ปัจจุบันความผิดที่เข้าข่ายการกระทำผิดฐานฟอกเงินมี ๒๕ ความผิดมูลฐาน ดังนี้

๑. ค้ายาเสพติด
๒. ค้าหญิงและเด็ก
๓. นื้อโกงประชาชน
๔. ชักยอก นื้อโกง โดยผู้บริหารสถาบันการเงิน
๕. ความผิดต่อหน้าที่ราชการ
๖. กรร โชรริคเอาทรัพย์
๗. ลักลอบหนีศุลกากร
๘. การก่อการร้าย
๙. การพนัน
๑๐. นื้อโกงการเลือกตั้ง
๑๑. ค้ำมนุษย์
๑๒. เป็นสมาชิกอั้งยี่
๑๓. จำหน่าย ชื้อ รับจำนำของโจร
๑๔. การปลอมแปลงเงินตรา
๑๕. ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา
๑๖. การปลอมเอกสารสิทธิ บัตรอิเล็กทรอนิกส์หรือหนังสือเดินทาง
๑๗. การใช้ ยึดถือ ครอบครองทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบ
๑๘. การประทุษร้ายต่อชีวิต เพื่อให้ได้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สิน
๑๙. การหน่วงเหนี่ยวหรือกักขัง
๒๐. การลักทรัพย์ กรร โชรริคเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์
๒๑. การกระทำอันเป็นโจรสลัด
๒๒. การกระทำไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์
๒๓. อาวุธหรือเครื่องมืออุปกรณ์ของอาวุธที่ใช้หรือใช้ในการรบ
๒๔. สนับสนุนการก่อการร้าย
๒๕. ความผิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

ผนวก ข

คำถามเพื่อการสัมภาษณ์

เรื่อง แนวปฏิบัติและทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลการปฏิบัติตาม
เกณฑ์การป้องกันการฟอกเงินและการป้องกันการสนับสนุนทางการเงิน
แก่การก่อการร้ายของธนาคารพาณิชย์

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาปัญหาอุปสรรค
ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อมาตรการป้องกันการฟอกเงินและการต่อต้านการให้ความ
สนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของเจ้าหน้าที่สถาบันการเงิน จึงใคร่ขอความร่วมมือจาก
ท่านในการตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริงและตามความคิดเห็นของท่าน ทั้งนี้
เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษาตามต่อไป

แบบสอบถาม มีทั้งหมด ๔ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ : ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้รับการสัมภาษณ์

ส่วนที่ ๒ : การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบ
ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าของธนาคารพาณิชย์

ส่วนที่ ๓ : ทัศนคติต่อหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบ
ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า

ส่วนที่ ๔ : ปัญหา / ข้อเสนอแนะ ที่มีต่อหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบ
เพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า

ผู้วิจัยขอยืนยันว่า ข้อมูลที่ท่านตอบ ถือเป็นความลับ ซึ่งจะนำเสนอผลการวิจัยใน
ลักษณะภาพรวม โดยจะไม่เปิดเผยหรือนำเสนอเป็นรายบุคคล ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งที่จะได้รับ
ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากท่านเป็นอย่างดี ซึ่งข้อมูลที่ได้จากท่านมีประโยชน์
อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย และขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ท่านสละเวลาให้ความร่วมมือในการตอบ
แบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

ส่วนที่ ๑ : ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้รับการสัมภาษณ์

๑. ขนาดของธนาคารพาณิชย์

๑. ขนาดใหญ่   ๒. ขนาดกลาง   ๓. ขนาดเล็ก

๒. ตำแหน่ง

๑. ผู้บริหารระดับสูง   ๒. บริหารระดับกลาง (ผู้จัดการ, ผู้จัดการทีม)
 ๓. เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงาน   ๔. อื่น .....

๓. ประสบการณ์การทำงานด้านการกำกับดูแลการปฏิบัติตามเกณฑ์ป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

๑. ๑ - ๕ ปี   ๒. ๖ - ๑๐ ปี
 ๓. ตั้งแต่ ๑๑ ปีขึ้นไป   ๔. ไม่มีประสบการณ์

๔. หน่วยงานทางการหลักที่กำกับดูแลธนาคารพาณิชย์ของท่าน

๑. ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.)
 ๒. สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.)
 ๓. สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (ค.ป.ภ.)
 ๔. หน่วยงานทางการต่างประเทศ เช่น MAS, HKMA, NBC
 ๕. อื่นๆ

ส่วนที่ ๒ : การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าของธนาคารพาณิชย์

๑. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้ามากน้อยเพียงใด พร้อมอธิบายโดยสังเขป
 ๒. วัตถุประสงค์ของการจัดทำหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า

๓. จากหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดขึ้น ธนาคารพาณิชย์ท่านมีขั้นตอนการปฏิบัติงานอย่างไรบ้าง (เช่น การกำหนดนโยบายการรับลูกค้า การตรวจสอบลูกค้ากับรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด การรายงานธุรกรรม การตรวจสอบการปฏิบัติงาน การจัดเก็บเอกสาร เป็นต้น)
๔. อธิบายขั้นตอนการรับลูกค้าของธนาคารพาณิชย์ท่าน
๕. อธิบายขั้นตอนการตรวจสอบรายชื่อลูกค้ากับบุคคลที่ถูกกำหนดของธนาคารพาณิชย์ท่าน
๖. อธิบายขั้นตอนการรายงานธุรกรรมเงินสด ธุรกรรมทรัพย์สิน ธุรกรรมโอนเงินหรือชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ และธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของธนาคารพาณิชย์ท่าน
๗. ท่านมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยอย่างไรบ้าง
๘. ธนาคารพาณิชย์ท่านมีระบบงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าหรือไม่
๙. ธนาคารพาณิชย์ท่านมีการตรวจสอบการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า
๑๐. อธิบายขั้นตอนการระบบการจัดเก็บข้อมูลและเอกสารของธนาคารพาณิชย์ท่าน
๑๑. ธนาคารพาณิชย์ท่านดำเนินการตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าอย่างไร กรณีที่มีบริษัทในเครือที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานทางการอื่น เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (ค.ป.ก.) รวมทั้งสาขาของธนาคารพาณิชย์ที่อยู่ในต่างประเทศ ซึ่งต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางการท้องถิ่น เช่น Monetary Authority Singapore (MAS), Hong Kong Monetary Authority (HKMA), National Bank of Cambodia (NBC), Bank of Lao (BOL), Bank of Japan (BOJ), Bank of China, Bank of America, Bank of England เป็นต้น
๑๒. ธนาคารพาณิชย์ท่านดำเนินการอย่างไร เพื่อให้พนักงานตระหนักและให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า

ส่วนที่ ๑ : ทักษะคิดต่อหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า

๑. ท่านคิดว่าหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าเพียงพอต่อการปฏิบัติงานของธนาคารพาณิชย์ท่านหรือไม่ โปรดอธิบายโดยสังเขป
๒. ท่านคิดว่าระบบงานมีความจำเป็นต่อการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและหลักเกณฑ์การตรวจสอบ

เพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้ำหรือไม่ โปรดอธิบายเหตุผล

๓. นอกจากหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้ำและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้ำ ท่านคิดว่า สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินควรมีมาตรการอะไรเพิ่มเติมอีกบ้าง เพื่อบรรเทาความเสี่ยงที่เกิดจากการใช้ธนาคารพาณิชย์เป็นช่องทางในการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย
๔. ธนาคารพาณิชย์เคยได้รับผลกระทบจากการไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้ำและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้ำหรือไม่ หากมี โปรดอธิบายผลกระทบดังกล่าวมาพอสังเขป
๕. ท่านคิดว่าธนาคารพาณิชย์ควรมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย รวมถึงหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้ำและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้ำหรือไม่ อย่างไร ในฐานะที่อาชญากรใช้ธนาคารพาณิชย์เป็นช่องทางในการฟอกเงินมากที่สุด
๖. ท่านต้องการให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีส่วนร่วมในการดำเนินการใดเพิ่มเติมอีกบ้าง หากมี โปรดอธิบายโดยสังเขป
๗. ท่านคิดว่ากฎหมายด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายยังมีข้อบกพร่องในเรื่องใดบ้าง เมื่อเปรียบเทียบกับข้อแนะนำ ๔๐ ประการของ FATF

ส่วนที่ ๔ : ปัญหา/ ข้อเสนอแนะ ที่มีต่อหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้ำและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้ำ

กรุณาระบุปัญหาอุปสรรคหรือข้อจำกัดในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้ำและหลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้ำ

๑. ด้านกฎหมาย
๒. ด้านการกำกับดูแลของหน่วยงานทางการ
๓. ด้านการปฏิบัติของธนาคารพาณิชย์
๔. ด้านอื่นๆ (หากมี)

*****

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายนพดล มังกรชัย
วัน เดือน ปีเกิด	๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖
การศึกษา	- ปริญญาตรี นิติศาสตร์บัณฑิต (เกียรตินิยม) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ - เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา - ปริญญาโท นิติศาสตรมหาบัณฑิต (LL.M.), University College London
ประวัติการทำงาน โดยย่อ	๒๕๒๕ - ๒๕๓๑ นิติกรและผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมการร่างกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ๒๕๓๖ - ๒๕๔๓ ผู้จัดการฝ่ายกฎหมาย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ๒๕๔๓ - ๒๕๕๑ เลขานุการบริษัท ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ด (ไทย) จำกัด (มหาชน) ๒๕๕๑ - ๒๕๕๖ ผู้จัดการสายกำกับและควบคุม ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ๒๕๕๕ - ปัจจุบัน กรรมการอิสระ และกรรมการตรวจสอบ บริษัท ชัยวัฒนา แทนเนอร์ (กรุ๊ป) จำกัด (มหาชน) ๒๕๕๖ - ปัจจุบัน ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ ผู้บริหารสูงสุดกำกับและควบคุม ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ ผู้บริหารสูงสุดกำกับและควบคุม ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเมือง (Politics)

เรื่อง ผลกระทบในทางปฏิบัติของสถาบันการเงินประเภทธนาคารพาณิชย์ต่อ
หลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ
ลูกค้าเพื่อรับการประเมินด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและ
การต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

ผู้วิจัย นายนพดล มังกรชัย   หลักสูตร วปอ.   รุ่นที่ ๕๗

ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ ผู้บริหารสูงสุดกำกับและควบคุม

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันแม้ว่าจะมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ การเงิน การสื่อสารและคมนาคม แต่ความเจริญเหล่านี้ส่งผลให้เกิดการก่ออาชญากรรมหลายรูปแบบทั้งอาชญากรรมระดับปฐมภูมิ ได้แก่ การค้ายาเสพติด ขบวนการค้ายมนุษย์ การทุจริตคอร์รัปชัน การฉ้อโกงประชาชน และอาชญากรรมรูปแบบใหม่ ได้แก่ การก่อการร้าย อาชญากรรมทางเศรษฐกิจเพื่อต้องการผลประโยชน์จำนวนมาก ซึ่งรูปแบบอาชญากรรมที่จัดว่าร้ายแรงและกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของโลก เรียกว่า White Collar Crime หรืออีกชื่อหนึ่งว่า Economic Crime จึงทำให้องค์การระหว่างประเทศตระหนักถึงความสำคัญในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมร้ายแรงเหล่านี้ และหนึ่งในอาชญากรรมนั้นก็คือ การฟอกเงินและการก่อการร้าย ทำให้ต่อมาจึงมีการกำหนดมาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism: AML/CFT) เพื่อให้ทุกประเทศปฏิบัติตามมาตรฐานเดียวกัน และมีการจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินตามมาตรฐานสากลด้านการต่อต้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย หรือที่เราเรียกว่า คณะกรรมการ Financial Action Task Force หรือ FATF ซึ่งมีหน้าที่กำกับดูแลและประเมินการปฏิบัติงานของประเทศสมาชิกทั้งหมด ในการประเมินการปฏิบัติงานดังกล่าว คณะกรรมการ Financial Action Task Force หรือ FATF จะกำหนดองค์กรประจำภูมิภาคเพื่อกำกับดูแลและประเมินประเทศในภูมิภาคต่างๆ ซึ่งภายใต้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Mutual Fund:

IMF) และธนาคารโลก (World Bank: WB) สำหรับประเทศไทยจะเข้ารับการประเมินด้านมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายจากผู้ประเมินกลุ่มเอเชียแปซิฟิก (Asia Pacific Group Assessors: APGML) จึงจำเป็นต้องปฏิบัติตามมาตรฐานสากลดังกล่าว ประเทศไทยจึงได้กำหนดการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายเป็นยุทธศาสตร์ชาติด้วย ภายหลังจากจึงบรรจุไว้ในกฎหมายหลัก ๒ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทในการกำหนดหน้าที่ของสถาบันการเงินและผู้ประกอบวิชาชีพที่มีใช้สถาบันการเงินให้ปฏิบัติตามหน้าที่ อัน ได้แก่ การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า หรือเรียกว่า Customer Due Diligence: CDD การตรวจสอบรายชื่อลูกค้ากับรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด การรายงานธุรกรรม การยึดและอายัดทรัพย์สินชั่วคราว การดำเนินการทางทรัพย์สินของบุคคลที่ถูกกำหนดและผู้เกี่ยวข้อง การให้ความร่วมมือในการส่งข้อมูลและหลักฐานต่างๆ ให้แก่สำนักงาน ปปง. รวมถึงบทลงโทษตามกฎหมายทั้งสองฉบับ โดยมีสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือสำนักงาน ปปง. ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและมาตรการการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของสถาบันการเงินและผู้ประกอบวิชาชีพที่มีใช้สถาบันการเงิน และในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ประเทศไทยจะต้องเข้ารับการประเมินด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

จากการปฏิบัติตามกฎหมาย ธนาคารพาณิชย์ยังพบข้อจำกัดในการปฏิบัติงานเนื่องจากรูปแบบบริการทางการเงินมีความซับซ้อนและมีการขยายช่องทางทำให้บริการเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ แต่หลักเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าที่กำหนดนั้นอาจยังไม่ชัดเจนและไม่รองรับการดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ งานวิจัยฉบับนี้จึงมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงหน้าที่ของธนาคารพาณิชย์ในการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย เปรียบเทียบมาตรการของต่างประเทศและศึกษาข้อจำกัด ผลกระทบ ปัญหาอุปสรรคของธนาคารพาณิชย์ ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่แนวทางเชิงปฏิบัติการในการพัฒนา ปรับปรุง ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง มาตรการเชิงป้องกันที่มีประสิทธิภาพของธนาคารพาณิชย์ รวมถึงการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานกำกับดูแลทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ชาติด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย จึงเป็นที่มาในการศึกษาครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์หลักเกณฑ์รู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (KYC/CDD) และเปรียบเทียบหลักเกณฑ์ของประเทศไทยและต่างประเทศ
๒. เพื่อศึกษาข้อจำกัด ผลกระทบ ปัญหาและอุปสรรคของธนาคารพาณิชย์จากการใช้หลักเกณฑ์รู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (KYC/CDD)
๓. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแนวปฏิบัติตามหลักเกณฑ์รู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (KYC/CDD) การกำหนดนโยบาย/แผนงานที่สำคัญ การกำหนดกระบวนการ KYC/CDD เพื่อให้สามารถลดข้อจำกัดในการดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์และให้ปฏิบัติตามมาตรฐานสากลด้วย และนำไปสู่การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ชาติด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (AML/CFT)

ขอบเขตของการวิจัย

๑. มุ่งการวิจัยและศึกษาจากการปฏิบัติตามกระบวนการรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (KYC/CDD) ของธนาคารพาณิชย์
๒. มุ่งการนำเสนอแนวทาง แนวคิดหรือหลักการเพื่อนำไปปรับปรุงหลักเกณฑ์รู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (KYC/CDD) ที่เหมาะสม และให้มีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงานของธนาคารพาณิชย์ โดยต้องเป็นไปตามมาตรฐานสากลด้วย
๓. วิจัยเฉพาะข้อมูลที่เปิดเผยได้เท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาและวิเคราะห์หลักเกณฑ์การรู้จักลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (KYC/CDD) และเปรียบเทียบกับต่างประเทศ โดยค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) กฎหมายและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตจากเว็บไซต์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือและมีความเป็นปัจจุบัน ตลอดจนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้แนวทางในการกำหนดหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม มีความชัดเจน และนำไปสู่การปฏิบัติงานได้จริง

ผลการวิจัย

ด้านกฎหมาย

๑. กฎหมายไม่ชัดเจน เช่น การขอเอกสารแสดงตน ข้อมูลขึ้นคำตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ทำให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติตามด้วยความลำบากและคลุมเครือ
๒. หลักเกณฑ์ KYC/CDD ยังไม่เพียงพอสำหรับการปฏิบัติงานของธนาคารพาณิชย์
๓. ผู้ออกกฎหมายอาจยังมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ไม่ลึกซึ้ง ทำให้เกิดข้อจำกัดในการปฏิบัติงาน
๔. ธนาคารพาณิชย์ไม่มีอำนาจหรือการตัดสินใจในการยุติหรือระงับความสัมพันธ์หรือปิดบัญชีของลูกค้า หากพบว่าลูกค้าเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงสูงหรือสงสัยว่าจะกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย
๕. ไม่มีแนวทางที่กำหนดปัจจัยสำหรับการประเมินความเสี่ยงด้านผลิตภัณฑ์

ด้านการกำกับดูแลของหน่วยงานทางการ

๑. ในการรายงานธุรกรรมไปยังสำนักงาน ปปง. นั้น ไม่พบการรายงานตอบกลับหรือแจ้งกลับจากสำนักงาน ปปง. ทำให้ไม่สามารถทราบได้ว่าข้อมูลที่รายงานไปนั้นถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ โดยเฉพาะธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย
๒. หน่วยงานกำกับดูแลยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของธนาคารพาณิชย์
๓. การใช้อำนาจเกินเหตุจำเป็นของหน่วยงานกำกับดูแล เช่น การขอให้ธนาคารพาณิชย์จัดส่งข้อมูลผ่านระบบ โดยแจ้งมาในช่วงเย็นและต้องการได้รับข้อมูลภายในช่วงเช้าวันถัดไป
๔. หน่วยงานกำกับดูแลยังขาดการประชาสัมพันธ์เรื่องกฎหมายให้ประชาชนรับทราบอย่างเพียงพอ ทำให้ประชาชนเข้าใจว่า การขอเอกสารแสดงตนเป็นนโยบายของธนาคารพาณิชย์
๕. หน่วยงานกำกับดูแลเน้นการตรวจสอบ โดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์แต่ที่ผ่านมามักพบสถาบันการเงินประเภทอื่นที่มีความเสี่ยงต่อการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายเช่นกัน

ด้านการปฏิบัติของธนาคารพาณิชย์

๑. ธนาคารพาณิชย์ตีความกฎหมายแตกต่างกัน ซึ่งมีผลต่อการกำหนดแนวปฏิบัติภายใน
๒. พนักงานบางส่วนยังไม่ตระหนักถึงความจำเป็นของการปฏิบัติตามกฎหมาย ทำให้ละเลย ไม่ใส่ใจในการปฏิบัติงาน
๓. พนักงานยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง เกิดข้อจำกัดในการพัฒนา/ปรับปรุง ระบบงาน ให้รองรับกับกฎหมาย

ข้อเสนอแนะ

ด้านกฎหมาย

๑. ปรับปรุงกฎหมายให้ชัดเจน ทันสมัย สอดคล้องมาตรฐานสากลและการปฏิบัติงาน
๒. กำหนดแนวทางพิจารณาธุรกรรม STR
๓. เพิ่มบทลงโทษสำหรับประชาชน กรณีไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมาย
๔. จัดทำแนวทางการประเมินความเสี่ยงด้านผลิตภัณฑ์ (Product Risk Assessment)

ด้านหน่วยงานกำกับดูแล: สำนักงาน ปปง.

๑. ทำหน้าที่บทบาทเชิงรุก
๒. สนับสนุนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
๓. พัฒนาการให้บริการข่าวสาร เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว
๔. ควรทำความเข้าใจในผลิตภัณฑ์และบริการของธุรกิจธนาคารพาณิชย์ให้ลึกซึ้ง
๕. ประสานหน่วยงานทางการอื่น
๖. ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายให้ประชาชนทั่วไปรับทราบ
๗. เร่งผลิตและพัฒนาบุคลากรให้เพียงพอ
๘. ควรมีการแจ้งผลการตรวจสอบรายการธุรกรรม
๙. เป็นศูนย์กลางในการให้คำปรึกษาและการจัดเก็บข้อมูลที่เป็น
๑๐. เผยแพร่กรณีศึกษาของลักษณะธุรกรรม STR ที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ

ด้านธนาคารพาณิชย์

๑. พยายามทำความเข้าใจกฎหมาย เพื่อนำไปกำหนดกระบวนการภายในได้ถูกต้อง
๒. ศึกษาหลักเกณฑ์ KYC/CDD ของต่างประเทศ
๓. ให้ผู้บริหารตั้งแต่ระดับสูงจนถึงพนักงานปฏิบัติการได้รับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง
๔. ร่วมมือและประสานกับธนาคารอื่นๆ สมาคมที่เกี่ยวข้อง
๕. ร่วมมือกับหน่วยงานทางการในการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด
๖. ตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติตามกฎหมาย

ด้านความร่วมมือ

๑. แสดงบทบาทบนเวทีความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งทวิภาคีและพหุภาคี
๒. การร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อแจ้งหลักเกณฑ์ที่ออกมาใหม่
๓. สนับสนุน/พัฒนาการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ให้เกิดความคล่องตัว
๔. ส่งเสริมบุคลากรให้มีความรอบรู้เชี่ยวชาญและมีจรรยาบรรณในการปฏิบัติงาน